

สำนักหอสมุด

อภินันทนาการ

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

กมลรัตน์ รัตนภานพ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

จำนวนทะเบียน - 6 ต.ค. 2551

เลขทะเบียน 14 259904 ๘๑

เลขเรียกหนังสือ ๖

153

.Pr3

ก 136๘

2551

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี" ของ กมลรัตน์ รัตนภาพ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....^(๒1).....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินดา เจียมศรีพงษ์)

.....^{นเรศ ทะก่อง}.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ครรชิต ทะก่อง)

.....^{พยอม ธรรมบุตร}.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พยอม ธรรมบุตร)

.....^(Signature).....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วัฒนา สุนทรชัย)

อนุมัติ

.....^(Signature).....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

16 พฤษภาคม 2551

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร ที่ได้อุทิศสัปดาห์เวลาอันมีค่ามาเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัย และนางวาสนา สุพรรณณีและครอบครัว ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรีบ้างไม่มากก็น้อย

กมลรัตน์ รัตนานานพ

ชื่อเรื่อง	แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัด ปราจีนบุรี
ผู้วิจัย	กมลรัตน์ รัตนภานพ
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ครรชิต ทะกอง
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยรัตนนคร, 2550
คำสำคัญ	แผนยุทธศาสตร์, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี และวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ตลอดจนศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบตรวจสอบทรัพยากร และแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรีที่จำเป็นและเหมาะสม ควรประกอบด้วย

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัดปราจีนบุรีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ และพัฒนาให้เป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น และพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ คือ ยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก และยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน

Title STRATEGIC PLAN FOR SUSTAINABLE TOURISM
DEVELOPMENT IN PRACHINBURI PROVINCE

Author Kamonrat Rattanaphanop

Advisor Associated Professor Kanchit Tagong, Ph.D.

Co – Advisor Associated Professor Doctor Payom Dhamabutra

Type of Degree Thesis M.A. in Hotel and Tourism Management, Naresuan University,
2007

Keywords Strategic plan, Sustainable tourism

ABSTRACT

This research is aimed at the tourism resource investigation in Prachinburi Province. The SWOT Analysis of the tourism development in this Province which prompted to build the strategic plan for sustainable tourism development in Prachinburi Province was conducted.

Qualitative and quantitative research forms were used in this research. Tools for data collection and resource include 400 copies of questionnaires distributed to 4 sample groups - government sector, private sector, general people and tourists. Data analysis was done applying percentage, mean, and standard deviation.

Base on the research, the necessary and appropriate strategic plan implementation for sustainable tourism development of Prachinburi Province should be comprised of:

1. Establishment of vision of Prachinburi Province: Prachinburi Province must be developed to become an international natural world heritage. I be also the research center for Trawaravadee civilization and local culture. Additionally, tourism development is required for sustainable integrated community.

2. Strategic planning leading to success based on vision: These are the strategy for environmental preservation at tourist attractions, the strategy for social and cultural development as well as awareness enhancement, and the strategy for Community development.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดทางการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว.....	7
แนวคิดทฤษฎีด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบูรณาการ.....	43
แนวคิดทฤษฎีด้านการวางแผนยุทธศาสตร์.....	48
การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม.....	52
ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว.....	65
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10.....	68
ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ.....	69
แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2548.....	71
แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี.....	74
บริบทพื้นที่ศึกษา.....	76
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	102
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	107
การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	107
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	108
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	115
ตอนที่ 1 รายงานผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี.....	116
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	165
ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของความคิดเห็นของภาครัฐ.....	165
ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของภาคเอกชน.....	197
ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของประชาชน.....	230
ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว.....	263
ผลการศึกษาคำความคิดเห็นในภาพรวมของ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยว.....	305
5 บทสรุป.....	374
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	374
ความสำคัญของการวิจัย.....	374
ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	375
วิธีดำเนินการวิจัย.....	375
สรุปผลการวิจัย.....	376
อภิปรายผล.....	391
ข้อเสนอแนะ.....	412
บรรณานุกรม.....	415
ภาคผนวก.....	422
ประวัติผู้วิจัย.....	447

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ข้อมูลปัจจุบัน เป้าหมายและ แผนงาน โครงการ กิจกรรมในมุมมองต่าง ๆ.....	63
2 แสดงแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี.....	79
3 แสดงจำนวนพื้นที่และประชากรของจังหวัดปราจีนบุรี.....	80
4 แสดงข้อมูลการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดปราจีนบุรี.....	82
5 แสดงจำนวนป่วยและตายด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา 10 อันดับแรกจังหวัดปราจีนบุรี.....	87
6 แสดงแนวทางแก้ไข.....	92
7 แสดงที่พักในจังหวัดปราจีนบุรี.....	156
8 แสดงร้านอาหารในจังหวัดปราจีนบุรี.....	162
9 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ ของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	165
10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	167
11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	168
12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นประเพณี เทศกาล มหกรรม ปราภฏการณ์สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	169
13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการ ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	170
14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในการให้บริการ ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	171
15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง หรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	172

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	173
17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	174
18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	175
19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี.....	176
20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี.....	177
21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์/โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	178
22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	189
23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	190
24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ.....	191
25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	192

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	193
27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	195
28 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	197
29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	199
30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	200
31 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีเทศกาล มหกรรม ปราภฏการณ์สำคัญที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี.....	201
32 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีนำมาเที่ยว.....	202
33 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	203
34 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรี.....	204
35 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดปราจีนบุรี.....	206

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
36 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	207
37 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี....	208
38 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี.....	209
39 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	210
40 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์/โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	211
41 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	222
42 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	223
43 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	224
44 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	225

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
45 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	226
46 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	228
47 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	230
48 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	232
49 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	233
50 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบประเพณี เทศกาล มหกรรม ปราชญ์การณีสำคัญที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	235
51 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	235
52 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	237
53 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	238
54 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดปราจีนบุรี.....	239

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตาราง	หน้า
55 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	240
56 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	241
57 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	242
58 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ จังหวัดปราจีนบุรี.....	243
59 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์/โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	244
60 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	255
61 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้าน การจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	256
62 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว ของจังหวัดปราจีนบุรี.....	257
63 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	258
64 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	259

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
65 แสดงค่าเฉลี่ย มาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนา ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน จังหวัดปราจีนบุรี.....	261
66 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	263
67 แสดงจำนวน และร้อยละ ของการเดินทางมายังจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่ม ตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	266
68 แสดงจำนวน และร้อยละ แหล่งที่ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักแก่ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	266
69 แสดงจำนวน และร้อยละ ของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวสนใจ.....	267
70 แสดงจำนวน และร้อยละ ของวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	268
71 แสดงจำนวน และร้อยละ ของลักษณะการเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรีของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	268
72 แสดงจำนวน และร้อยละ ของยานพาหนะในการเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	269
73 แสดงจำนวน และร้อยละ ของการพักค้างคืนในการเดินทางครั้งนี้ของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว.....	269
74 แสดงจำนวน และร้อยละ ของประเภทที่พักของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	270
75 แสดงจำนวน และร้อยละ ของระยะเวลาในการพักผ่อนของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว.....	270
76 แสดงจำนวน และร้อยละ ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยต่อคนต่อวัน ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	271
77 แสดงจำนวน และร้อยละ ของจุดหมายที่จะเดินทางไปยังแหล่ง ท่องเที่ยวอื่นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	271

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
78 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ แรงจูงใจและเหตุผลในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดปราจีนบุรี.....	272
79 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรีของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	274
80 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดปราจีนบุรีของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	275
81 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณี เทศกาลมหรพราภฏการณํสำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว.....	276
82 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีที่นำมาเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว.....	277
83 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวม การให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว.....	278
84 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	279
85 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดปราจีนบุรี.....	280
86 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	282
87 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	283

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
88 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี.....	284
89 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของจังหวัดปราจีนบุรี.....	285
90 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์/โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัด ปราจีนบุรี.....	286
91 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	297
92 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	298
93 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว ของจังหวัดปราจีนบุรี.....	299
94 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี.....	300
95 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวม ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	305
96 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัด ปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	308

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
97 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ เทศกาลและงานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวม ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	311
98 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	313
99 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การให้บริการที่เหมาะสมของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	315
100 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	318
101 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	321
102 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	324
103 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	327
104 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	329
105 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวม ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	331

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
106	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	333
107	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	337
108	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	343
109	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	347
110	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยป่งที่ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	350
111	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยป่งที่ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัด ปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	352
112	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยป่งที่ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว ของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	354
113	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินปัจจัยป่งที่ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม.....	356
114	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในด้านการจัดการด้าน คมนาคมและสาธารณูปโภคในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	358

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
115 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในด้านที่พักแรมและร้านอาหารในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	360
116 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	362
117 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในด้านการจัดการกิจกรรมในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	364
118 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	366
119 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	368
120 แสดงสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรี.....	382

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดทางการวิจัย.....	6
2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	20
3 พัฒนาการของแนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	24
4 แสดงกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว.....	51
5 แสดงขั้นตอนหลักการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA).....	54
6 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม.....	56
7 ตราประจำจังหวัดปราจีนบุรี.....	77
8 ดอกปีบ.....	77
9 แผนที่จังหวัดปราจีนบุรีโดยสังเขป.....	78
10 ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร.....	94
11 ภาพทิวทัศน์ยามเช้าของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.....	95
12 น้ำตกตะคร้อ.....	96
13 ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ.....	97
14 โบราณสถานสระมรกต.....	97
15 โบราณสถานสระแก้ว ภายในโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ.....	98
16 โบราณสถานลายพระหัตถ์.....	99
17 อุทยานแห่งชาติทับลาน.....	100
18 กิจกรรมล่องแก่งหินเพลิง.....	101
19 แผนที่ท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี.....	116
20 แผนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.....	117
21 ป้ายอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณทางขึ้นฝั่งปราจีนบุรี.....	117
22 นกเงือกภายในอุทยานแห่งชาติ.....	119
23 แผนที่อุทยานแห่งชาติทับลาน.....	120
24 ต้นลานภายในอุทยานแห่งชาติทับลาน.....	121
25 สถานที่กางเต็นท์ภายในอุทยานแห่งชาติทับลาน.....	122
26 เส้นทางไปแก่งหินเพลิง.....	122

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
27 กุมลัทธิ.....	123
28 กิจกรรมล่องแก่ง.....	124
29 ป้ายเมืองไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติ.....	125
30 ต้นไม้ตลอดแนวถนนภายในบริเวณเมืองไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติ.....	126
31 น้ำตกเหวนรก.....	127
32 น้ำตกตะคร้อ.....	128
33 น้ำตกธารทิพย์.....	129
34 ป้ายน้ำตกเขาค้อใต้.....	130
35 น้ำตกเขาค้อใต้.....	131
36 อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์.....	132
37 อ่างเก็บน้ำทับลานในยามเช้า.....	133
38 อ่างเก็บน้ำทับลาน.....	133
39 ด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี.....	135
40 ภายในอาคารจัดแสดง.....	136
41 แผนที่ตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี.....	137
42 ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร.....	137
43 สถาปัตยกรรม ลวดลายของตึก.....	138
44 ภายในตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร.....	139
45 สระแก้ว.....	139
46 ตัวอย่างรูปสัตว์ที่แกะสลักอยู่บริเวณขอบสระ.....	141
47 สระขวัญ.....	141
48 รอยพระพุทธรูปาคู่.....	142
49 สระมรกต.....	142
50 โบราณสถานพานหิน.....	144
51 โบราณสถานหลุมเมือง.....	145
52 แสดงภายในโบราณสถานลายพระหัตถ์.....	146

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
53 ศาลสมเด็จพระนเรศวร.....	147
54 ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ.....	148
55 วัดแก้วพิจิตร.....	149
56 พระพุทธรูปปางประทานอภัยประดิษฐานภายในอุโบสถ.....	150
57 บริเวณรอยพระพุทธรูปบาทในโบราณสถานสระมรกต.....	151
58 งานแสดงแสง สี เสียง.....	151
59 การจุดบั้งไฟ.....	153
60 ผลไม้ที่นำมาจำหน่ายในงาน.....	154
61 กิจกรรมล่องแก่ง.....	155
62 สวนรัชมี รีสอร์ท แอนด์สปา.....	160
63 ภายในโรงแรมทวารวดี.....	161
64 บ้านผางาม.....	161
65 บ้านทะเลหมอก รีสอร์ท.....	161
66 เมืองในหมอก รีสอร์ท.....	162
67 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	306
68 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	309
69 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาล และงานประเพณี ที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	312
70 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	314
71 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการที่เหมาะสมของจังหวัด ปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	316
72 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	319

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
73 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	322
74 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	325
75 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	328
76 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	330
77 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	332
78 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยสภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยว ของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	351
79 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยสภาพด้านการจัดการ การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	353
80 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยสภาพด้านกิจกรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	355
81 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยสภาพด้านการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม.....	357
82 แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.....	408
83 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	409
84 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก.....	410

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
85 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน.....	411
86 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น.....	412

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และมีแนวโน้มของการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ช่วยสร้างงานสร้างอาชีพให้ประชาชน ก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization – WTO) ได้พยากรณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2553 จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 1,000 ล้านคน และก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 60 ล้านล้านบาท พร้อมทั้งคาดการณ์ต่อไปว่า ในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 1,600 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 100 ล้านล้านบาท (World Tourism Organization, 1995)

ประเทศไทยมีแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ พ.ศ.2542 – 2551 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ภายในปี 2551 โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศ ในปี 2551 จำนวน 20.08 ล้านคน สร้างรายได้ 78,993 ล้านบาท (World Tourism Organization, 2550)

ในอดีต การพัฒนาการท่องเที่ยวได้สร้างความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นการดำเนินการในเชิงพาณิชย์ ขณะเดียวกันได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบอย่างวิกฤตต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เกิดความเสื่อมโทรมและไม่สามารถปรับคืนสู่สภาพเดิมได้ด้วยตนเอง ประกอบกับมีกระแสการอนุรักษ์และเสียงเรียกร้องให้คืนความสมบูรณ์แก่ธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น จึงทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถูกจับตามองว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมชุมชนมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับมา จนกระทั่งปีพ.ศ. 2530 จึงมีบุคคลหลายวงการทั้งนักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และองค์กรพัฒนาเอกชน (Non Governmental Organization หรือ NGOs) ได้เรียกร้องให้มีการจัดการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (Alternative Tourism) ที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป จึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ขึ้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548. หน้า 2)

สำหรับประเทศไทยได้มีการตอบสนองการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างเด่นชัด ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยในปีพ.ศ. 2539 – 2540 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ (National Ecotourism Policy) ขึ้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อที่ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของประเทศ จะได้รับการดูแลรักษาและอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548. หน้า 5)

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย และจัดเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งเป็นผืนป่าตะวันออกผืนสุดท้ายของประเทศไทย ที่ได้รับการยกขึ้นเป็นมรดกโลก โดยองค์การยูเนสโก ในพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ได้แก่ น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกเหวนรก เส้นทางศึกษาธรรมชาติในป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติทับลาน อีกทั้งจังหวัดปราจีนบุรียังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ได้แก่ แก่งหินเพิง ซึ่งมีการล่องแก่งผจญภัย ซึ่งความรุนแรงของสายน้ำจัดอยู่ในระดับ 3-5

นอกจากนี้ จังหวัดปราจีนบุรี เคยเป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี และมีการพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงสมัยลพบุรีประมาณ 800 ปีก่อน ปรางค์หลักฐานเป็นซากเมืองโบราณที่เรียกว่า "เมืองศรีมโหสถ" ที่ตำบลโคกปี่ อำเภอสรีมโหสถ และทางด้านทิศตะวันออกของเมืองศรีมโหสถที่บริเวณ บ้านโคกขวาง อำเภอสรีมหาโพธิ ยังมีชุมชนโบราณที่มีอายุร่วมสมัยเดียวกันกับเมืองศรีมโหสถอีกด้วย บริเวณซากเมืองโบราณเหล่านี้ มีซากโบราณสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ศาสนกิจ และโบราณวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูป เทวรูป เครื่องปั้นดินเผา เครื่องสำริด เครื่องมือเครื่องใช้กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ในสมัยต่อมา ศูนย์กลางความเจริญได้ย้ายมาตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรีเช่นปัจจุบันในสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า "เมืองปราจีน" โดยในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น สมเด็จพระนเรศวรได้ยกทัพในคราวกรีธาทัพจากกรุงศรีอยุธยา เพื่อไปปราบนักพระสัฎฐาแห่งเมืองละแวก ระหว่างการเดินทางได้หยุดพักทัพที่เขตจังหวัดปราจีนบุรี ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็ยังเรียกว่า "เมืองปราจีน" หรือ "มณฑลปราจีน" จวบจนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดระเบียบการปกครองแผ่นดินตามแบบต่างประเทศ มณฑลปราจีนถูกยุบ คงมีฐานะเป็นเพียงหัวเมืองหนึ่ง ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนคำว่าเมืองเป็นจังหวัดจึงมีชื่อเรียกใหม่ว่า "จังหวัดปราจีนบุรี" และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุที่น่าสนใจ เช่น โบราณสถานสระมรกต โบราณสถานศรีมโหสถ ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ พระพุทธรูปทวารวดี

โบราณสถานพานหิน โบราณสถานหลุมเมือง โบราณสถานลายพระหัตถ์ วัดแก้วพิจิตร
 ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัด
 ปราจีนบุรี รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัด (สำนักงาน
 จังหวัดปราจีนบุรี, 2550, หน้า 2-3)

จังหวัดปราจีนบุรีมีแผนพัฒนาจังหวัดในภาพรวม แต่ยังคงขาดการวางแผนเพื่อพัฒนาการ
 ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการ
 พัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง
 ยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรีต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ตลอดจนศักยภาพแวดล้อมภายใน
 และภายนอกในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการกระทำตามจุดมุ่งหมาย มาวิเคราะห์และสรุปแล้ว ผู้วิจัยจะได้
 นำผลการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอต่อผู้มีบทบาทด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว/ด้านการวางแผน อาทิ
 ภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนประชาชน เพื่อที่จะทำการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของ
 จังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาครัฐ ได้แก่ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของจังหวัด
 2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว องค์การธุรกิจด้านการ
 ท่องเที่ยว
 3. ภาคประชาชน ได้แก่ นักศึกษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี
 4. นักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี
- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรเป็น 4 กลุ่ม

1. กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด กลุ่มงานยุทธศาสตร์ สำนักงานจังหวัด สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 8 และข้าราชการในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 100 คน

2. บุคลากรจากภาคเอกชน ได้แก่ หอการค้าจังหวัด ประธานชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัด ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม ผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่ง องค์กรอิสระภายในจังหวัด ผู้ประกอบการร้านค้าร้านอาหาร จำนวน 100 คน

3. ภาคประชาชน ได้แก่ นักศึกษา กลุ่มชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้านสินค้าชุมชนต่าง ๆ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 100 คน

4. นักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด จำนวน 100 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อหาความสนุกสนาน การประชุมสัมมนาเพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมญาติมิตรภายในจังหวัดปราจีนบุรี

2. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยมเพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาวของจังหวัดปราจีนบุรี

3. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Natural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อมุ่งการพักผ่อนหย่อนใจในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรี

4. การท่องเที่ยวผจญภัย (Adventure Tourism) หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการในแง่การทำทายความยากลำบากที่ธรรมชาติสร้างไว้ สร้างความรู้สึกแปลกใหม่ให้กับชีวิต และสัมผัสกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรี

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เพื่อให้ได้รับ

ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

6. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมของจังหวัดปราจีนบุรี หรือชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดปราจีนบุรีจัดขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัด

7. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

8. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic Plan for Provincial Development) หมายถึง แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีที่ทางภาครัฐได้กำหนดขึ้นและแสดงทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาจังหวัดในเชิงนโยบายหรือยุทธศาสตร์ไว้ครอบคลุมทุกด้าน โดยต้องแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวทางหรือมาตรการการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ทิศทางการพัฒนาประเทศ ศักยภาพของพื้นที่ และปัญหาความต้องการของประชาชน

9. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ หมายถึง การบริหารราชการจังหวัด เพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารงาน แก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ในเขตจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด โดยมีการบูรณาการยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และการทำงานประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคมอย่างมีทิศทางและเป้าหมายหลักร่วมกัน รวมทั้งมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานในการบริหารการพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่จังหวัดอย่างชัดเจน

10. SEA (Strategic Environmental Assessment : SEA) หมายถึง การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งจะมีการกำหนดการวางแผนปฏิบัติการไว้ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย (Policy) ระดับแผนงานหลัก (Strategy) ระดับกลุ่มโครงการ (Programm) และระดับโครงการ (Project) โดยแผนงานทั้ง 4 ระดับจะมีความเกี่ยวพันกัน

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้โมเดลของ SEA

กรอบแนวคิดทางการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามแผนผังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดทางการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง "แผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี" ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารรวมทั้งผลงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว
2. แนวคิดทฤษฎีด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบูรณาการ
3. แนวคิดทฤษฎีด้านการวางแผนยุทธศาสตร์
4. การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
5. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10
7. แผน ททท.
8. แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี
9. บริบทพื้นที่ศึกษา
10. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว

แนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยวทั่วไป

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดจากงานประจำ โดยมีวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่แตกต่างออกไป เช่น การเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ไปเยี่ยมญาติมิตร หรือการไปพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งได้มีผู้ให้นิยามความหมาย ดังนี้

นิคม จารุมณี (2535, หน้า 1) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

วรรณภา วงษ์วานิช (2539, หน้า 7) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวสรุปว่า การท่องเที่ยว มีความหมายกว้าง กล่าวคือ มิได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพิ่มพูน ความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังมีความหมายถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรจากแห่งหนึ่งไปสู่ อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งที่เป็นการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว เป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน และทำให้ได้รับความรู้ สุนุกสนานเพลิดเพลิน ฉะนั้นการท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเป็นธุรกิจที่กว้างขวาง ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวจะมีความหมายอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใด ๆ ก็ได้ที่มีไว้เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางออกจาก บ้านพักเป็นการชั่วคราว ระยะเวลาสั้น เพื่อไปเยี่ยมญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ ทางด้านการ ท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (2546, หน้า 29-30) ได้อ้างถึงคำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การ สหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ (1) ต้องมีการเดินทาง (2) ต้องมีสถานที่ ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน และ (3) มีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง และได้อธิบาย เพิ่มเติมของจุดมุ่งหมายของการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีไว้เพื่อการ ประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพักผ่อนในวันหยุด
2. เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา
3. เพื่อการศึกษา
4. เพื่อการกีฬาและบันเทิง
5. เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
6. เพื่องานอดิเรก
7. เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร
8. เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ
9. เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 21-22) ได้กล่าวโดยสรุปว่า หมายถึง การเดินทางของบุคคลด้วยความสมัครใจจากที่พำนักประจำไปยังสถานที่อื่น ๆ ในช่วงระยะเวลาสั้น และมีกำหนดกลับถิ่นพำนักเดิม โดยไม่ไปอยู่ถาวรหรือประกอบอาชีพ แต่ไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่พอสรุปได้ 9 ประการ คือ (1) เพื่อการพักผ่อน (2) เพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (3) เพื่อการศึกษา (4) เพื่อการกีฬาและบันเทิง (5) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ (6) เพื่องานอดิเรก (7) เพื่อเยี่ยมญาติมิตร (8) เพื่อธุรกิจ และ (9) เพื่อประชุมสัมมนา

จากความหมายของการท่องเที่ยวซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายไว้หลากหลายตามทัศนคติของตนจากหลักการและเหตุผลต่าง ๆ มากมาย ผู้วิจัยขอสรุปว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยที่เป็นภูมิลำเนาของผู้เดินทางไปยังที่อยู่อาศัยอื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และมีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ โดยมีวัตถุประสงค์การเดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง เช่น การพักผ่อน การเยี่ยมญาติ โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์

2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

พยอม ธรรมบุตร (2549, หน้า 1-2) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessability) มีความสำคัญอย่างยิ่งได้แก่ การขนส่ง การคมนาคมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับสนามบิน ตัวเมือง สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ได้แก่ ถนน ทางหลวง โครงข่ายคมนาคม
2. ที่พักแรม (Accommodation) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะสำหรับ Tourist ซึ่งต้องค้างคืนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย 1 คืน ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท บริการอาหารและเครื่องดื่ม Home stay แค้มป์ ฯลฯ
3. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เป็นหัวใจขององค์ประกอบการท่องเที่ยว เพราะเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม หรืองานมหกรรมประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนเจ้าของบ้าน
4. กิจกรรม (Activity) มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งแสวงหาประสบการณ์ จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การจับปลา การกรีดยาง การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน หรืออาจเป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น การดำน้ำ การเดินป่า การดูนก หรือกิจกรรมผจญภัย เช่น การล่องแก่ง การขี่ช้าง การปีนหน้าผา ซึ่งเป็นกิจกรรมดังกล่าว จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว

5. บริการต่าง ๆ (Ancillary) ในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีบริการด้านต่าง ๆ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์ข้อมูล นักท่องเที่ยว ATM Booth แลกเงิน ศูนย์อาหาร โรงพยาบาล ปั้มน้ำมัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539, หน้า 7) ได้ให้คำจำกัดความขององค์ประกอบในการท่องเที่ยวไว้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่องค์ประกอบต่าง ๆ 8 ประการ ดังนี้

1. การคมนาคมขนส่ง (ซึ่งหมายถึง ทั้งการคมนาคมขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ)

2. ที่พัก

3. ร้านอาหาร และภัตตาคาร

4. บริการนำเที่ยว

5. สิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ทะเล ภูเขา แม่น้ำ รวมทั้งประเพณี วัฒนธรรม และโบราณสถาน (กล่าวคือ สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและต้องการมาเยี่ยมชม ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่มียู่แล้วในธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้)

6. ร้านขายของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

7. ความปลอดภัย

8. การเผยแพร่และโฆษณา

วรรณ วรชวานิช (2539, หน้า 19) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต่าง ๆ เพราะองค์ประกอบนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นผลดีแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปด้วย กิจกรรมทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง คือ

1. นักท่องเที่ยว

2. สินค้าท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว

3. การคมนาคมขนส่ง

4. ข้อมูลข่าวสารและการบริการ

5. ความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกในด้านการเข้าเมือง

6. องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน

7. การสนับสนุนอื่น ๆ

3. ประเภทของการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก, หน้า 15 – 18) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทาง สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบคือ

1.1 การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism) เป็นการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ในประเทศนั้น

1.2 การท่องเที่ยวในประเทศ (Internal Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะภายในอาณาเขตของแต่ละประเทศนั้น ๆ

2. การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 3 รูปแบบคือ

2.1 การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน (Leisure Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากสภาพชีวิตประจำวันที่จำเจ หรือหลีกเลี่ยงอากาศหนาวในประเทศของตน อันเป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อนและหาประสบการณ์ใหม่

2.2 การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปติดต่อธุรกิจหรือไปประชุม โดยมีระยะเวลา 2 – 3 วันแรกให้ไปท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดจากความสนใจกิจกรรมพิเศษ แบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 4 รูปแบบ คือ

2.3.1 การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Natural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน ความชื่นชมในแหล่งธรรมชาติ และการศึกษาในแหล่งธรรมชาติ

2.3.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งการให้ความรู้และความภาคภูมิใจที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม

2.3.3 การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง (Sport and Entertainment Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการและความพึงพอใจในการพักผ่อน สนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ การออกกำลังกาย โดยมุ่งเน้นการได้รับบริการที่เหมาะสม

2.3.4 การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจและประชุมสัมมนา (Business and Convention Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดจากผลพลอยได้ในการเดินทางไปติดต่อธุรกิจ หรือ

ประชุมสัมมนา ซึ่งอาจมีหรือไม่มีการศึกษาดูงานและการทัศนศึกษารวมอยู่ด้วยก็ได้ หรือมีเวลาว่างจากการติดต่อธุรกิจหรือประชุมสัมมนา ก็อาจเดินทางไปดูงานหรือทัศนศึกษาเองก็ได้

3. การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามลักษณะการเดินทาง สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบคือ

3.1 การท่องเที่ยวแบบกลุ่มเหมาจ่าย (Group Inclusive Tourism - GIT หรือ All Inclusive Tourism AIT) เป็นการท่องเที่ยวที่ธุรกิจนำเที่ยวขายรายการนำเที่ยวเบ็ดเสร็จ (Package Tour) ให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ โดยธุรกิจนำเที่ยวเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับยานพาหนะที่พัก อาหาร และการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว โดยอาจดำเนินการอำนวยความสะดวกครบถ้วน (Full Package) หรืออาจจะจัดการบริการเที่ยวบางสิ่งบางอย่างให้ได้

3.2 การท่องเที่ยวแบบอิสระ (Foreign Individual Tourism - FIT) เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยววางแผนจัดการเดินทางด้วยตัวเองทุกอย่าง หรือใช้บริการของธุรกิจนำเที่ยวในการอำนวยความสะดวกบางอย่าง

4. การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามการตลาด สามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบย่อยคือ

4.1 การท่องเที่ยวตลาดหรูหร่า (Elite Market Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องจ่ายค่าบริการในอัตราสูง เพราะมุ่งให้บริการทางการท่องเที่ยวชนิดหรูหร่า

4.2 การท่องเที่ยวตลาดมวลชน (Mass Market Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่บริการทางการท่องเที่ยวแบบพื้น ๆ ในราคาถูก โดยต้องการให้บริการผู้เดินทางที่มีรายได้น้อยแต่มีปริมาณมาก

5. การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามการจัดการ สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบคือ

5.1 การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจและปริมาณของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

5.2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 รูปแบบ คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศเพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีการะบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน อันได้แก่การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม หรือชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อันได้แก่การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เป็นต้น

แนวคิดและหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (วิทยาลัยการศึกษากำหนดแนวทางควบคุมพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะเต่าและเกาะนางยวน, 2537) (Ecotourism มาจาก Ecology + Tourism) มีความหมายลักษณะเดียวกัน โดยมีความหมายคือ การท่องเที่ยวโดยเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติซึ่งต้องการให้ความรู้ทางนิเวศวิทยาจากผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้าไปมีความรู้เพิ่มขึ้น รวมถึงสัมผัสกับสภาพทางวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น (Endemic) ที่ต้องรักษาไว้ การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism จึงมุ่งเน้นการสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541, หน้า 12) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชม เพลิดเพลิน กับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาการท่องเที่ยวได้อย่างมาก

ฐิติ ฐชาติ (2542, หน้า 23) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Tourism) ในแหล่งท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ มีการจัดการสิ่งแวดล้อม และมีการให้การศึกษแก่ผู้ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศปรากฏอยู่ในรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม เป็นส่วนหนึ่งซึ่งสะท้อนลักษณะเฉพาะ และมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ โดยมีขอบเขตของการท่องเที่ยวประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ พื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการอย่างยั่งยืน กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เฮคเตอร์ (Hector Ceballos Lasurain) ชาวเม็กซิโก ได้ให้ความหมายของคำว่า ECOTOURISM ว่า “เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น” (อ้างอิงใน ปรีชา แดงโรจน์, 2544, หน้า 213)

ปรีชา แดงโรจน์ (2544, หน้า 213) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก็คือการท่องเที่ยวที่มีนิเวศวิทยาเป็นรากฐาน หรือการท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติเป็นรากฐานนั่นเอง และนอกจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเป็นการท่องเที่ยวเยี่ยมชมโดยปกติแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในคุณลักษณะทางวิทยาศาสตร์ และนิเวศวิทยาของจุดสนใจทางธรรมชาติอีกด้วย หมายความว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้อง

1. ดำเนินถึงคุณค่าทางธรรมชาติ และยอมรับว่าจุดประสงค์ของอุทยานแห่งชาติเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และสภาพภูมิทัศน์
2. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและการเดินทางให้ยั่งยืนตลอดไป ทั้งทางด้านนิเวศวิทยา และทางวัฒนธรรม
3. ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการอนุรักษ์และการลงทุน โดยใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว
4. พัฒนาจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อประชาชน และมาตรฐานสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5. ให้การศึกษาและจูงใจนักท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วม และรู้สึกซาบซึ้งถึงคุณค่าใน ความสำคัญของทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกนัยหนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็น การท่องเที่ยวที่จะต้องให้ระบบนิเวศยั่งยืนตลอดไป ซึ่งจะกระตุ้นเตือนให้เกิดความเข้าใจอย่าง ซาบซึ้ง ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2545, หน้า 51-54) อ้างถึง ราชบัณฑิตสถานเรื่องการบัญญัติคำศัพท์ (Ecotourism) เป็นภาษาไทยให้มีความหมายว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" คือการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้ เกิดจิตสำนึกต่อการรักษานิเวศอย่างยั่งยืน โดยกำหนดขอบเขตการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุม ลักษณะพื้นฐานขององค์ประกอบหลัก ดังนี้

การท่องเที่ยว คือ กระบวนการท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการ ท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว ที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง การท่องเที่ยว จึงเป็นกระบวนการที่ตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายทางสังคมและ เศรษฐกิจในกิจกรรมนี้

ความรับผิดชอบต่อ การขยายกระบวนการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมถึง รูปแบบการ ท่องเที่ยวและพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และ สังคมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว การตลาด นักท่องเที่ยว รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ จุดมุ่งหมาย (Destination) ของการท่องเที่ยว โดย แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินี้อาจมีองค์ประกอบเฉพาะที่เป็นธรรมชาติหรือ องค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย จุดเน้นของการท่องเที่ยวหรือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแหล่งธรรมชาติ ที่สำคัญ คือ ความ หลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาตินี้อาจไม่จำกัด หรือจำเป็นต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ก็ได้ หากมีการ ท่องเที่ยวขึ้นในพื้นที่ใด ๆ สามารถจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

เอกลักษณ์เฉพาะกิจ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบของแหล่งที่เป็นน จุดมุ่งหมายการท่องเที่ยวเอกลักษณ์ที่มีความหมายกว้าง ๆ ที่เป็น (Identity) หรือเฉพาะเจาะจงที่ เป็นเอกลักษณ์จริงแท้ ณ ที่นั้น (Authentic) หรือเกิดขึ้นเฉพาะถิ่น (Endemic) หรือไม่เหมือนใคร (Unique) ทั้งนี้มุ่งเน้นที่ระบบนิเวศ (Ecosystem) ของพื้นที่นั้น ๆ เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนี้ นอกจาก

เป็นสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ต้องรักษาไว้ไม่ให้ถูกทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว หากมีการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นไปตามธรรมชาติ

แหล่งวัฒนธรรม คือ จุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยว (Destination) ที่เป็นแหล่งรวม วัฒนธรรมที่เกิดขึ้น หรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน วัฒนธรรมในที่นี้ให้หมายรวมผลิตภัณฑ์ของมนุษย์อื่น ๆ เช่น แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุและแหล่งโบราณคดี ในสถานที่นั้น ๆ ซึ่งแหล่งวัฒนธรรม โดยทั่วไปเป็นผลผลิตของความเจริญของมนุษย์ เป็นวิถีชีวิตที่พัฒนาจากลักษณะส่วนบุคคล จนเป็นสังคมเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ เป็นกระบวนการพัฒนาการของมนุษย์ที่ยากจะหยุดยั้งได้ ซึ่ง ความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรมเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและระบบนิเวศ คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้จำกัด แหล่งวัฒนธรรมเฉพาะที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง หรือมีวิถีตามธรรมชาติเป็นวัฒนธรรมที่ยังคงอยู่ ภายใต้หรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นกับแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศจึงกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีรากฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based)

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่ผู้เกี่ยวข้อง คือ กระบวนการที่ขาดไม่ได้ ของการท่องเที่ยวประเภทนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) จะเกิดขึ้นในทุกขณะทุกขั้นตอนของการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งจะทำให้มีการสั่งสมของประสบการณ์ ที่ดีและมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งการเรียนรู้นั้น ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่รวมถึง ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี ถูกต้องตามหลัก วิชาการ ต้องมีการเตรียมการวางแผนพัฒนาและปฏิบัติการอย่างถูกต้อง โดยครอบคลุมทั้งด้าน การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และด้านการตลาดที่ถูกต้องเหมาะสม

สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้รับการจัดการเพื่อไม่ให้เกิด ผลกระทบทั้งต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และสิ่งแวดล้อมโดยรวม สิ่งแวดล้อมในที่นี้ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรของแหล่งธรรมชาติและ/หรือ วัฒนธรรมที่มีอยู่

การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น คือ การจัดการที่มีเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ ท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม (Involvement, Participation, Partnership) ท้องถิ่นในที่นี้ อาจหมายถึง ชุมชน (Community) หรือประชาชน (People, Local People) หรือรัฐบาลท้องถิ่น องค์การปกครอง ท้องถิ่น (Local Government) ก็ได้ ทั้งนี้ควรเป็นท้องถิ่นที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชน

ส่วนใหญ่เป็นผู้กำกับองค์กรอย่างเป็นทางการเป็นประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นสำรวจ วางแผน จัดการ ดำเนินการ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ต่อท้องถิ่นแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของท้องถิ่นและเป็นกระบวนการเรียนรู้สู่ทางการพัฒนาความสามารถ ในการพึ่งตนเองของชุมชนอีกด้วย

การปลูกจิตสำนึก คือ วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว หรือกระบวนการเรียนรู้วิธีการจัดการที่ต้องมุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดจิตสำนึกอย่างแท้จริง ไม่เพียงแต่มีความเข้าใจเท่านั้น แต่สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติโดยอัตโนมัติเพื่อให้เกิดการรักษาระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวไว้ไม่ให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป โดยให้คงสภาพการปฏิสัมพันธ์อย่างสมดุลไว้ให้นานที่สุด

ความยั่งยืน คือ ผลที่จะส่งผลต่อเนื่องถึงการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจะเกิดขึ้นในความยั่งยืนของทุกองค์ประกอบ อันอยู่ในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะเกิดขึ้นในความยั่งยืนของทุกองค์ประกอบ อันอยู่ในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ตาม Agenda 21, UNCED, 14 June 1992 ที่ Rio de Janeiro, Brazil

ต่อมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ และขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมาย ที่สุดได้ความหมายของคำว่า Ecotourism คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ (Ecosystem) มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาติ (ที่รวมเอาลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ไว้) ลักษณะเฉพาะนี้จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ใช่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural tourism และ Historical tourism) แม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวในพื้นที่ก็ตาม ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural tourism) จึงไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้วย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงมีบางส่วนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว

เชิงนิเวศได้ หรือแหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ อาจมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ ได้

สมาคมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (The International Ecotourism Society, 2003. หน้า 7) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มีการรับผิดชอบและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น โดยอยู่ในหลักการพื้นฐาน 7 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องหลีกเลี่ยงและให้เกิดผลกระทบต่อคนน้อยที่สุด
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น
3. ต้องมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีระหว่างนักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น
4. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
5. ชุมชนท้องถิ่นต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. รายได้ส่วนใหญ่จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวด้วยการเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ
7. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเน้นความสำคัญของการวางแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวนนักท่องเที่ยวต้องอยู่ในขอบเขตของการรองรับของสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศท้องถิ่นจะรับได้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 21-22) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติกับความพอใจในการเรียนรู้ และสัมผัสกับระบบนิเวศซึ่งแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อันเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) แม้จะมีความคาบเกี่ยวในเชิงพื้นที่ก็ตาม เว้นแต่จะรวมเอาลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติเข้าเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินั้น

จุฑามาศ เชาวพิพัฒนะ (2549, หน้า 14) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation tourism) ที่หมายถึง รูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่รักษาคุณภาพทั้งทางการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Nature – based tourism) และแหล่งวัฒนธรรม (Cultural – based tourism) อันจะนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองของความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด

สามารถรักษาเอกลักษณ์ความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือ การท่องเที่ยว ในแบบอนุรักษ์ คือการเดินทางท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีจิตสำนึก ท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ รักษาและไม่ทำลายธรรมชาติ โดยมีการร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยวและชาวบ้านท้องถิ่น เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวคงอยู่ตลอดไป

2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 276-278) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) มีความแตกต่างกับการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) โดยที่การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยมมีแนวคิดมุ่งพัฒนาเพื่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในรูปคุณภาพชีวิต จากแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น ซึ่งมีผู้รู้ได้ให้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลากหลายพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 6 ด้าน อิงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนดังต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติ (Nature-Based Tourism) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น อันได้แก่ ป่าไม้ นก สัตว์ป่า ถ้ำ น้ำตก ทะเล หาด เกาะ สัตว์ทะเล ปะการัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่นกิจกรรมเดินป่า กิจกรรมธรรมชาติ กิจกรรมถ่ายรูป กิจกรรมดูนก กิจกรรมศึกษาถ้ำ กิจกรรมศึกษาท้องฟ้า กิจกรรมล่องแพ กิจกรรมล่องเรือ กิจกรรมดำน้ำ กิจกรรมขี่จักรยาน กิจกรรมปีนเขา เป็นต้น

2.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม (Environmental Education-based Tourism) โดยมีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจในการสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

2.3 องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ (Service Quality-Based Tourism) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

โดยให้ธุรกิจท่องเที่ยวต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวพร้อมทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมด้วย

2.4 องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่ควรคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ (Marketing Quality-Based Tourism) โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพเข้ามาท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวคุณภาพได้เรียนรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมด้วย

2.5 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-Based Tourism) โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อให้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายรวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

2.6 องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้อง (Consciousness-Based Tourism) โดยมีการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรักและความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

ภาพ 2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 280-281) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มีลักษณะเฉพาะตัวในการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติแล้ว ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน รู้คุณค่าของการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวก็ให้บริการอย่างดี ให้ความรู้และมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของการอนุรักษ์ธรรมชาติ อีกทั้งนํารายได้บางส่วนกลับไปทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยวด้วย นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรม ซึ่งเราอาจแบ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็นประเภทย่อยได้ 5 ประเภท คือ

3.1 การท่องเที่ยวเชิงศึกษาระบบนิเวศ (Nature Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพืช สัตว์และสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

3.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืน

3.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Litho Travel) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์ โฟรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อชมความงามภูมิทัศน์ที่มีความแปลกจากการเปลี่ยนแปลงพื้นโลก และซากบรรพชีวินหรือฟอสซิล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

3.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) เป็นการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และความเพลิดเพลินในพื้นที่เกษตรกรรมนั้น ๆ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและมีความจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่เกษตรกรรมเหล่านั้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนับว่าเหมาะสมกับประเทศไทยเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกร

3.5 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ (Natural Health Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือรักษาฟื้นฟูสุขภาพทางธรรมชาติ เช่น

การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การออกกำลังกายในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น โดยเน้นการดูแลรักษาสุขภาพทั้งกายและใจของนักท่องเที่ยวด้วยวิถีธรรมชาติบำบัด อีกทั้งมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

4. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 39-40) กล่าวว่า ในกระบวนการของการท่องเที่ยว กิจกรรมของนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่ง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ เพลิดเพลิน มีความสุขและปลอดภัยจากการท่องเที่ยวหรือนันทนาการนอกเวลาว่างตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสำคัญต่อกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างยิ่ง เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจะเป็นสื่อกลางนำนักท่องเที่ยวไปสู่เป้าหมายได้ กิจกรรมที่เหมาะสมจึงควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน ทั้งนี้ต้องเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุดหรือเป็นผลกระทบที่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้

กิจกรรมท่องเที่ยวโดยทั่วไปอาจจำแนกเป็นกิจกรรมที่เน้นการพักผ่อนหย่อนใจ การแสดงออกและเน้นการศึกษาหาความรู้ จากการทบทวนกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการท่องเที่ยวทั้งสิ้น จำนวน 28 กิจกรรม พบว่าเป็นกิจกรรมประเภทที่เน้นการแสดงออกมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมในการแสวงหาความรู้ กิจกรรมต่างๆ นี้อาจมีความเหลื่อมซ้อนหรือสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ แต่การประกอบกิจกรรมอาจมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจกรรมที่ต่างกัน

จากรายงานการศึกษาเพื่อกำหนดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ (พ.ศ. 2542) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศึกษาโดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ได้จัดแบ่งกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็น 3 หมวด รวม 19 กิจกรรม ประกอบด้วย

4.1 กิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ (9 กิจกรรม) ได้แก่ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก เทียวถ้ำ/น้ำตก พายเรือ (แคนู คยัค เรือใบ กระดานโต้ลม) ดำน้ำดูปะการัง (น้ำตื้น น้ำลึก) ตั้งแคมป์ ล่องแพ/ล่องเรือยาง ซี่มา/นั่งช้าง

4.2 กิจกรรมกึ่งนิเวศ (5 กิจกรรม) ได้แก่ ถ่ายรูป บันทึกภาพ/เสียง ปีน/ไต่เขา ศึกษาห้องฟ้า ตกปลา ซี่จักรยานท่องเที่ยว (เสือภูเขา)

4.3 กิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ (5 กิจกรรม) ได้แก่ ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัว ของแหล่งประวัติศาสตร์ ศึกษาเรียนรู้ ประวัติ ความเป็นมาของ แหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ศึกษาชื่นชม งานศิลปกรรม และวัฒนธรรมร่วมกิจกรรม เรียนรู้ พฤติกรรมของผู้คน การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

กิจกรรมที่ไม่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ควรพิจารณาเพื่อพัฒนาการจัดการให้โอกาสเสริมแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เช่น ล่องเรือชมธรรมชาติ ถ่ายภาพ ชมทิวทัศน์ ร่วมเล่นกีฬา พักผ่อนปิกนิก ประชุมสัมมนา เล่นน้ำ วายน้ำ อาบแดด บ้านเทิง นมัสการ กราบไหว้ สิ่งเคารพตามความเชื่อหรือแสงบุญ

กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับบางพื้นที่ และบางกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่างกัน มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกหรือเครื่องมือต่างกัน รวมทั้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับที่ต่างกันด้วย ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว เมื่อพิจารณาประกอบกับกรอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถประเมินความเหมาะสมในการจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งกิจกรรมที่มีแนวโน้มเป็นกิจกรรมเชิงนิเวศหรือกึ่งนิเวศ จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระบบนิเวศในพื้นที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคหรือชุมชนในท้องถิ่นค่อนข้างมาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความเหมาะสมจะต้องมีการจัดการที่ลดผลกระทบด้วย หากปราศจากมาตรการลดผลกระทบที่ดีแล้วกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวเร่งการทำลายทรัพยากรให้เสียหายเร็วยิ่งขึ้น

5. แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วสิน อิงคพัฒนากุล (2548, หน้า 7-8) แนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีการริเริ่มจากแนวความคิดการท่องเที่ยวที่พยายามหลีกเลี่ยงการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ในระยะหลังมีการประยุกต์หลักการอื่น ๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยที่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นเกิดขึ้นจากแรงผลักดันในกระแสความต้องการการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการท่องเที่ยวใน 4 ลักษณะ คือ

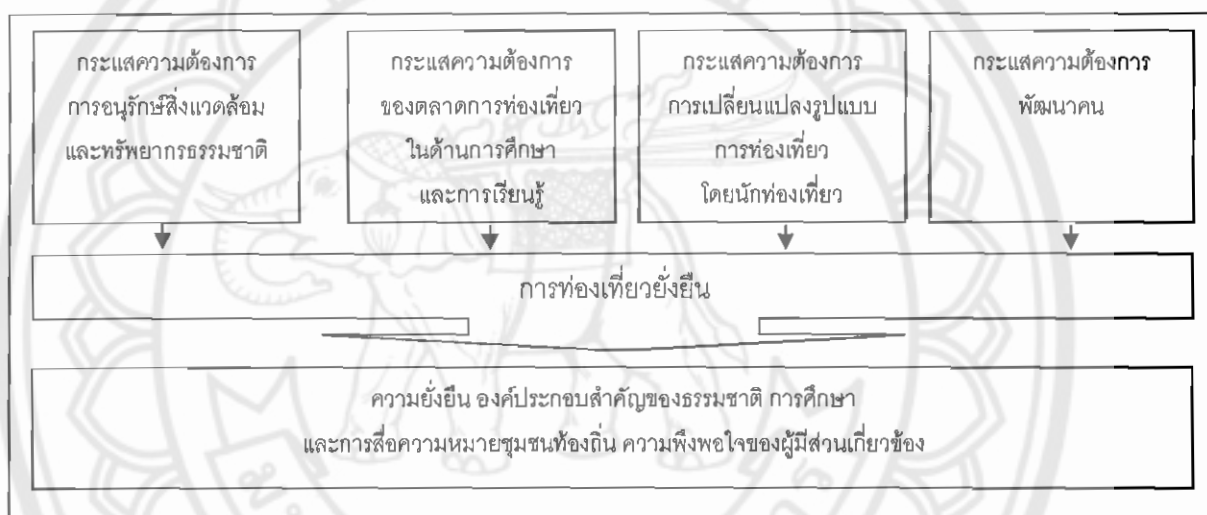
1) กระแสความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้มีการขยายขอบเขตกว้างขวางออกไปทั่วโลก ทั้งในส่วนของอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่นจนถึงการอนุรักษ์ในระดับโลก โดยมุ่งหวังให้มีการพัฒนาการไปสู่การป้องกัน แก้ไขวิกฤตการณ์ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

2) กระแสความต้องการของการตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษา และการเรียนรู้ นักท่องเที่ยวที่ได้ใช้เวลาว่างของตนเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจเป็นด้านหลักในยุคแรกได้เริ่มให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการตลาดการท่องเที่ยวจึงได้ปรับตนเองเพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป

3) กระแสความต้องการการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวมาจากนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเกิดความไม่พอใจกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวใน

ลักษณะซ้ำซากจำเจ และต้องการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายในรูปแบบมากขึ้น โดยเปรียบเทียบความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวในอดีตกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

4) กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดการกระจายอำนาจ ผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ดังนั้น กระแสความต้องการพัฒนาคนในระดับท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในระดับชุมชนท้องถิ่นจึงได้รับความสนใจมากขึ้นตามลำดับ

ภาพ 3 พัฒนาการของแนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.1 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า "หมายถึงการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดบริการอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดย

5.1.1 ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชนชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว

5.1.2 ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว

5.1.3 ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5.1.4 ต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยววนั้น ๆ “

ประเวศ วะสี (อ้างในศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล, 2540 หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า “หมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีลักษณะของการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่ดี ได้เข้าใจคุณค่าอันสูงส่งของวัฒนธรรมนั้น จะเป็นสิ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ทำให้คนไทยมีความรู้มากขึ้น ได้รายได้จากความรู้ และนักท่องเที่ยว ได้อรรถประโยชน์จากพุทธศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้มีคุณภาพของการพัฒนาเกิดขึ้น”

พิเศษ เจียจันทร์พงษ์ (2540, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า “หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีได้ทำลายทรัพยากรท่องเที่ยวให้หมดเปลืองหรือหมดไป ยังคงเป็นทรัพยากรที่ดึงดูดใจให้มีการท่องเที่ยวได้อย่างไม่มีวันหมดสิ้น”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 7) ได้ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยมเพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างพอเพียง แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาว”

5.2 การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2543, หน้า 14 – 16) ได้กล่าวถึงการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนไว้ว่า การบริหารจัดการนี้ สามารถแยกลักษณะการบริหารจัดการตามหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละส่วน โดยยึดหลักการ 10 ประการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการน้ำ เทียวและมัคคุเทศก์ การพัฒนาสินค้าของที่ระลึกที่รักษาสิ่งแวดล้อม (Green Products) รวมถึงการส่งเสริมการตลาดและการพัฒนาตลาดด้วย ได้จำแนกองค์ประกอบสำคัญของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

5.2.1 คงรักษาไว้ให้มีสภาพดั้งเดิมมากที่สุด และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี (สะอาด) มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

5.2.2 การออกแบบสิ่งก่อสร้าง สิ่งบริการอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว (ที่พัก การเดินทาง การบริการอาหารเครื่องดื่ม – ห้องสุขา) ต้องกลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อมและวัฒนธรรมพื้นบ้านไม่เป็นสิ่งแปลกปลอม การออกแบบสิ่งก่อสร้างที่ทางเดินต้องคำนึงถึงคนพิการด้วย

1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควรหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้เป็นลำค้ำย ค้ำยกระแสน้ำจะไม่ก่อให้เกิดการพังทลาย ไม่กีดขวางเส้นทางเดินของสัตว์ป่า

2) การเดินทางเข้าชมที่สะดวก (มิได้หมายถึงถนนลาดยางจรดถึงแหล่งท่องเที่ยว) ทางเดินในแหล่งธรรมชาติที่เปราะบาง ควรทำทางเดิน (Board Walk) ค้ำยความปลอดภัย มีระบบการสื่อความหมายที่ดี (แม้เดินทางคนเดียวก็ได้) รวมถึงการใช้เส้นทางเพื่อคนพิการ นอกจากนี้ ต้องคำนึงถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน ป้ายสื่อความหมายควรออกแบบใช้ได้ทนทาน

3) แหล่งบริการอาหารและเครื่องดื่ม ต้องคำนึงถึงการกำจัดขยะและน้ำเสีย

4) ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรสร้างห้องสุขาบริการตามระยะทางเดินห่างกันอย่างน้อย 3 กิโลเมตร ต่อหนึ่งแห่ง ห้องสุขาต้องสะอาด (คิดค่าบริการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการจัดจ้างแรงงานดูแล)

5.2.3 มีการจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ขอบเขตในการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว (จำนวนนักท่องเที่ยว) โดยใช้หลักการสภาพแวดล้อม ขีดความสามารถรองรับทางกายภาพ (PHYSICAL CARRYING CAPACITY) และขีดความสามารถรองรับทางสภาพแวดล้อม (ENVIRONMENTAL CARRYING CAPACITY) อาทิ น้ำประปา ไฟฟ้า ขยะมูลฝอย ต้องมีแผนการจัดการที่ดีพอต่อการใช้

5.2.4 ศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหวของระบบนิเวศ หักรักษาทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งโบราณคดี โบราณสถานต่าง ๆ แม้เป็นเพียงเนินดินร้าง ย่อมสะท้อนอดีตกาลที่ทรงคุณค่า ซึ่งเราสามารถศึกษาค้นคว้าถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณได้

5.2.5 ศึกษาและสำรวจแหล่งพลังงาน เพื่อนำมาใช้ก่อประโยชน์มากที่สุด อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานกระแสม พลังงานความร้อนใต้พิภพ เป็นต้น ควรใช้พลังงานจากธรรมชาติมากที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้น้ำธรรมชาติใช้ให้คุ้มค่า หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องปรับอากาศมากที่สุด

5.2.6 การกำจัดของเสีย จะต้องมึระบบการกำจัดน้ำที่มีประสิทธิภาพ การบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งตามธรรมชาติ การกำจัดขยะและปฏิภูล ถือหลักใช้แล้วใช้ซ้ำ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อีก (REUSED/RECYCLE) สำหรับของเสียจากห้องสุขา อาจใช้ระบบการทำแก๊สมูลชีวภาพ (BIOGASS) เป็นต้น

5.2.7 การบริหารจัดการ การบริการ ควรคำนึงถึงระดับมาตรฐานสากล ปัจจุบันต้องคำนึงถึง ISO 9000 / ISO 14000 / ISO 18000 ด้วย

5.2.8 การให้การศึกษาคือต้องรู้วิธีการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว จะต้องให้การศึกษาคือต่อประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับ ให้มีการเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ วิธีการบริการ การฝึกอบรม ดูงาน ให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ทันทือเหตุการณ์เสมอ

5.2.9 มีการตรวจสอบผลกระทบท การประเมินศักยภาพให้แหล่งท่องเที่ยว จะต้องกำหนดสถานภาพให้เหมาะสม โดยหารายละเอียด รวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมในที่แห่งนั้นว่าควรอยู่ในระดับไหน หาความสมดุระหว่างความสามารถรองรับของพื้นที่กับความต้องการของนักท่องเที่ยวและการยอมรับของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนา รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลจะต้องมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายของการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้น จะต้องมีความสอดคล้องจากฝ่ายบริหารทุกระดับ การจัดการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการลงทุน ต้นทุนของสิ่งแวดล้อมด้วย

5.2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้น ต้องมีการวางแผน ปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐบาล องค์การพัฒนาเอกชนกับประชาชนท้องถิ่น องค์ประกอบธุรกิจจะต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเสมอภาคกัน การพัฒนากฎระเบียบนั้น ผู้ดำเนินการจะต้องอยู่ในกรอบกฎหมายที่บังคับใช้ต่อการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ จะต้องอยู่ในกรอบกฎหมาย 2 ประเภท คือ กฎหมายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ

6. แนวคิดและหลักการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

6.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่วาคด้วยเรื่องของความเกี่ยวข้องระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นครอบคลุมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ในหลาย ๆ รูปแบบที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ชุมชน ดังนั้นหากจะนับประเภทการท่องเที่ยวที่อยู่ภายใต้กรอบความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว การท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญไม่น้อยเลยในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่ามีผู้นิยมความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า "หมายถึงการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจไปยังกิจกรรมการเกษตรหรือสภาพแวดล้อมทางการเกษตรเป็นหลัก โดยมีความพร้อมในการดำเนินการ สามารถควบคุมและดำเนินกิจการปัจจัยภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งมีกลไกกระจายรายได้ไปยังเกษตรกร และก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้เพลิดเพลิน เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ"

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544, หน้า 20) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า "หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้รับความรู้และได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น"

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 296) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า "หมายถึงการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจไปยังกิจกรรมการเกษตรหรือสภาพแวดล้อมทางการเกษตรเป็นหลัก โดยมีความพร้อมในการดำเนินการ สามารถควบคุมและดำเนินการปัจจัยภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งมีกลไกกระจายรายได้ไปยังเกษตรกร และก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้เพลิดเพลิน เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ"

กรมส่งเสริมการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2550, หน้า 2) คือการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยง แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ สถานที่ราชการ ตลอดจน สถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตร ที่ทันสมัย ฯลฯ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในกิจกรรม ทางเกษตรในลักษณะต่าง ๆ ได้รับความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อ และมีจิตสำนึกต่อการรักษา สภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น"

จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว ไปยังพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อชมการเกษตรที่ผสมผสานกับธรรมชาติ อันเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ทางด้าน การเกษตร วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่นั้น ในขณะเดียวกันก็มีความ รับผิดชอบต่อ และมีจิตสำนึกต่อการรักษา สภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น

6.2 รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

มีผู้รู้ได้กล่าวถึงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้มากมายดังต่อไปนี้

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2544 อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 298) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า มี 10 รูปแบบดังต่อไปนี้คือ
รูปแบบการทำนา

6.2.1 รูปแบบเกษตรผสมผสาน

6.2.2 รูปแบบสวนผลไม้

6.2.3 รูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ

6.2.4 รูปแบบเกษตรเชิงอนุรักษ์ผสมผสานกับวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา

6.2.5 รูปแบบการศึกษาและศูนย์วิจัยทดลองของหน่วยงานราชการต่าง ๆ

6.2.6 โครงการหลวงและโครงการตามพระราชดำริ

6.2.7 รูปแบบชุมชนเกษตรกร

6.2.8 รูปแบบสวนเกษตรหรือฟาร์มของเอกชน

6.2.9 รูปแบบตลาดการเกษตร

ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (อ้างอิงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 301) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่ามี 3 รูปแบบคือ

1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดเทศกาลหรือมหกรรมทางด้านการเกษตรที่น่าสนใจ เช่นงานทุเรียนโลก งานวันเงาะโรงเรียน เทศกาลหม่อนไหม หรือปรากฏการณ์ทางเกษตรที่น่าสนใจในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ทิ้งทานตะวัน โดยกรมส่งเสริมการเกษตรจะจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดงานเทศกาลด้านการเกษตรต่าง ๆ เป็นต้น

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทรายบุคคลหรือรายกิจกรรมหมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่เกษตรของเกษตรกรรายใดรายหนึ่ง โดยเฉพาะที่ประสบความสำเร็จในการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์เฉพาะอย่าง ซึ่งทางกรมส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปช่วยสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและการจัดการให้ดีขึ้นทั้งในด้านการจัดพื้นที่และวิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยวการจัดบู๊ตวางสินค้าแปรรูปและสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตรหมายถึง เป็นการดำเนินการร่วมกันในลักษณะของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน ซึ่งจะมีทั้งประเภทพักค้างในหมู่บ้านได้และประเภทไปเช้ากลับเย็น โดยในแต่ละหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตรจะต้องมีกิจกรรมที่เป็นจุดเด่น เช่นหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ หมู่บ้านกระดาศสา หมู่บ้านปลูกแห้ว เป็นต้น และจะมีการ

พัฒนากิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจขึ้นมาประกอบด้วย หมู่บ้านท่องเที่ยวจะต้องมีการจัดพื้นที่ให้เป็น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว คือมีลานจอดรถ ที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม สถานที่จำหน่ายพืชผล เกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน สถานที่แสดงเกี่ยวกับการเกษตรกรรมและ วัฒนธรรมพื้นบ้าน สำหรับพื้นที่การเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้จะนำไปรวมจำหน่ายที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว กรมส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปพัฒนาและจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยว เหล่านี้ปีละ 20 แห่ง รวม 2 ปี เป็นจำนวนทั้งสิ้น 40 แห่ง

7. แนวคิดและหลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

7.1 ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540, หน้า 1-10) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว วัฒนธรรมไว้ว่า เป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการ ท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม คักดีศรี และวิถีชีวิตผู้คน หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยววัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมาตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่างๆ ในโลกที่มี ความเกี่ยวข้องโยงพันหา ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 16) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม หรือชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ ชุมชนท้องถิ่นท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความ เชื้อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นภายใต้การจัดการ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มี จิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

7.2 หลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

หลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ประการ คือ

7.2.1 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดความ ภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

7.2.2 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้ เกิดความรัก ห่วงแหน รักษา และดึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร ของตนด้วย และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน การ บริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การให้บริการที่พัก การขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

7.2.3 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

7.2.4 เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้าน หรือของชุมชนอื่นรวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย

7.3 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 287) กล่าวว่า ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญมีอยู่ 9 ประการ

7.3.1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ทำให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อให้สามารถสืบต่อถึงอนุชนรุ่นหลัง

7.3.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าด้วยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือกระทบให้น้อยที่สุด

7.3.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ทำให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลาย

7.3.4 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ทำให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

7.3.5 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

7.3.6 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาดของบริการท่องเที่ยวครบตามเกณฑ์อนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องให้ธุรกิจท่องเที่ยวเน้นในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

7.3.7 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ เพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ต้องการกลับมา

ท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยยึดหลักที่ว่าต้องมีกิจกรรมท่องเที่ยวตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

7.3.8 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ โดยยึดหลักที่ว่าต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับพื้นที่ในทุกๆด้าน และต้องดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ

7.3.9 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักที่ว่าต้องป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด เพื่อให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นใจ

7.4 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 288) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเดินทางท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นต่างๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ และมีความเข้าใจวัฒนธรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวด้วย เราอาจแบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกเป็นประเภทย่อยได้ 5 ประเภท คือ

7.4.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism)

7.4.2 การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism)

7.4.3 การท่องเที่ยววิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism / Village Tourism)

7.4.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism)

7.4.5 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism)

8. แนวคิดและหลักการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

8.1 ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2540) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า "หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่ต้องการให้มีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งมีความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ นอกจากนั้นยังมีความต้องการที่จะมีรูปร่างผิวพรรณสวยงามอยู่เป็นนิจ เพื่อให้เป็นนิยมของผู้ได้พบเห็น และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในระดับ 3 ตามทฤษฎีของ Maslow คือความต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น โดยความต้องการนี้สามารถตอบสนองได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั่นเอง ซึ่งในวงการ

แพทย์ได้ให้การยอมรับว่าการได้หยุดพักผ่อน และท่องเที่ยวเป็นการผ่อนคลายเครียดที่ดีและส่งผลต่อสุขภาพให้แข็งแรง"

กมลวัลย์ กี่สุวรรณ และยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2540) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า "หมายถึงการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการท่องเที่ยวไปพร้อมกับพักผ่อนเพื่อให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี"

มยุรี ทองสงส์ (2549.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า "หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างด้านสุขภาพ การออกกำลังกาย บำรุงรักษาสุขภาพ และความสมดุลของอาหาร การปรับนิสัยเพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย การให้ความรู้เพื่อจัดความเครียดและปรับความสมดุลของร่างกายใหม่"

8.2 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพออกเป็น 2 ประเภท (ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด, ม.ป.ป., อ้างอิงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป., ไม่มีเลขหน้า) ได้แก่

8.2.1 การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา (Health Healing) เป็นการท่องเที่ยวที่ผนวกโปรแกรมการทำกิจกรรมบำบัดหรือฟื้นฟูโรค เช่น การผ่าตัดเสริมความงาม

8.2.2 การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นการท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และพักในโรงแรม หรือรีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพ ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สถานที่นั้น ๆ จัดขึ้น เช่น การนวดแผนไทย บริการสวดมนต์บำบัด บริการอาบน้ำแร่

มยุรี ทองสงส์ (2549) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) การท่องเที่ยวด้านการแพทย์ (Medical Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อมาบำบัดรักษาความเจ็บป่วย และร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เช่น การตรวจสุขภาพ ศัลยกรรม การผ่าตัด พักฟื้น

2) การท่องเที่ยวส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีสุขภาพสมบูรณ์ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ มีจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยว คือ การป้องกันความเจ็บป่วยที่อาจเกิดขึ้น โดยทำกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทผ่อนคลายความเครียด ออกกำลังกาย เสริมความงาม สปา นวดเพื่อสุขภาพ

8.3 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ค, หน้า 316) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

8.3.1 เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปในตัว โดยทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกวิธี เช่น การนวด การอบสมุนไพร สูดควันบำบัด การอาบน้ำแร่ วารีบำบัด การฝึกบริหารร่างกาย การฝึกสมาธิ การรับประทานอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

8.3.2 เพื่อรักษาและฟื้นฟูสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง โดยทำกิจกรรมรักษาสุขภาพ เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรค การทำฟัน การรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม เป็นต้น

9. แนวคิดการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2542, หน้า 68-72) กล่าวว่า การหลักการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว

1.1 ประเภทของทรัพยากร

1.1.1 ทรัพยากรหลัก เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว

1.1.2 ทรัพยากรสนับสนุน เพื่อสนับสนุนทรัพยากรหลักในการดึงดูด

นักท่องเที่ยว

1.2 ชนิดของทรัพยากร

1.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ: พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ

1.2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม: ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

1.2.3 ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ: งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจโชว์

ต่าง ๆ

1.2.4 ทรัพยากรกิจกรรม: นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก

1.2.5 ทรัพยากรบริการ: ที่พัก อาหาร บริการ การต้อนรับ การขนส่ง

การรักษาพยาบาล

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

การเขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1 รายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ มีอะไรน่าสนใจที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมพื้นที่ อะไรบ้างที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปชม นักท่องเที่ยวจะต้องการบริการใดบ้าง มีกิจกรรมอะไรให้นักท่องเที่ยวทำบ้างระหว่างที่พักอยู่ในพื้นที่ ถ้าต้องการค้างคืน มีที่พัก

แรมที่ไหนให้นักท่องเที่ยวทำบางระหว่างที่พักอยู่ในพื้นที่ ถ้าต้องการค้างคืน มีที่พักแรมที่ไหนให้นักท่องเที่ยวพักได้บ้าง

2.2 รายการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ อะไรในพื้นที่นั้น ๆ ที่ทำให้ทรัพยากรโดดเด่น สิ่งนั้นเป็นของที่มีทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยวอื่นหรือไม่ สิ่งนั้นมีความสำคัญเพียงพอเพื่อดึงดูดในปัจจุบันหรือในอนาคตหรือไม่

2.3 การเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง ห่างจากศูนย์กลางหรือศูนย์ข้อมูลเท่าไร ฤดูกาลและเวลาที่ใช้ การเข้าถึง ใครเป็นเจ้าของ/ใครจัดการ/ติดต่อใคร มีระดับการเข้าชม น้อยในปัจจุบัน ใครมาเที่ยว มาจากไหน มาทำอะไร มีลักษณะประชากรอย่างไร มีค่าผ่านประตูหรือไม่ เท่าไร ต้องเป็นสมาชิกหรือไม่

2.4 รายการทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ มีอะไรทำให้สิ่งนั้นโดดเด่น มีความรู้สึกดึงดูดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสังคมหรือไม่ มีน้ำหนักมากพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด

2.5 การเก็บข้อมูลทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์ ศูนย์ข้อมูล การเข้าถึง ทางเข้า ทางคนพิการ เจ้าของเป็นใคร ใครจัดการ ติดต่อใคร ระดับการเข้าชม น้อยเพียงใด ช่วงเวลาที่ใช้ ค่าผ่านประตู ใครมาเที่ยว มาจากไหน มาทำอะไร มีกิจกรรมและลักษณะประชากรอย่างไร

2.6 รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ อะไรทำให้เหตุการณ์นั้นโดดเด่น สามารถดึงดูดผู้ที่ไม่ใช่คนท้องถิ่นมาร่วมได้หรือไม่ เหตุการณ์นั้นเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์คล้าย ๆ กันในท้องถิ่นอื่น ๆ หรือไม่ ความถี่ของการเกิดเป็นอย่างไร

2.7 การเก็บข้อมูลเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของกิจกรรม จากศูนย์ข้อมูล ช่วงเวลา ฤดูกาล และระยะเวลาของกิจกรรม การจัดระบบและการจัดการ ติดต่อใคร จำนวนคนที่เข้าร่วม ผู้ชมท้องถิ่น ผู้ชมต่างถิ่น นักท่องเที่ยวมีลักษณะอย่างไร เป็นใคร มีกิจกรรมอะไรให้ผู้เข้าร่วม ค่าผ่านประตูเท่าไร

2.8 รายการทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนั้นโดดเด่นอย่างไร ในแหล่งท่องเที่ยวอื่น สามารถดึงดูดผู้ใช้ซึ่งไม่ใช่คนท้องถิ่นได้หรือไม่

2.9 การเก็บข้อมูลทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์หรือศูนย์ข้อมูล เวลาหรือฤดูกาลที่ใช้ การเข้าถึง เจ้าของหรือผู้จัดการ ติดต่อใคร ระดับกิจกรรม ควรมีมากน้อยเพียงใด นักท่องเที่ยวเป็นใคร มาจากไหน ค่าผ่านประตู ค่าสมาชิก

2.10 การเก็บข้อมูลด้านบริการ การต้อนรับ ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้งของบริการข้อมูล เวลาเปิดปิดทำการ บริการที่เสนอให้ (ภาษา นำเที่ยว ของที่ระลึก) ข้อมูลที่มีให้ (แผนผังแผนที่) ติดต่อใคร ระดับการใช้ในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวเป็นใคร มาจากไหน

2.11 ประโยชน์ของการเก็บข้อมูล เพื่อทำแผนที่ทรัพยากรท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อแสดงที่ตั้งทางกายภาพของทรัพยากร ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อชี้จุดที่จะพบทรัพยากรกิจกรรม เมื่อกิจกรรมนั้นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อชี้จุดที่ตั้งทางกายภาพของบริการต่าง ๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และบริการที่สำคัญตลอดจนบริการให้แก่นักท่องเที่ยว

2.12 โดยการตั้งคำถามดังนี้ ใครใช้ทรัพยากร ใช้เวลาใด มีคนใช้กี่คน เพื่อจุดประสงค์อะไร

2.13 รายการทรัพยากรบริการ ได้แก่ ชื่อและที่อยู่ของผู้ให้บริการ ติดต่อใคร บริการทั่ว ๆ ไป มีลักษณะอย่างไร

2.14 บริการด้านที่พักแรม ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกจากศูนย์ ประเภทและอันดับของสิ่งนั้น บริการที่ให้คืออะไร ช่วงเวลาที่ให้บริการ การเข้าถึง ใครคือคนใช้ ใครเป็นเจ้าของ ที่พักมีกี่เตียง บริการขั้นพื้นฐาน ระดับการใช้และค่าบริการ

2.15 ทรัพยากรด้านอาหาร ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งจากศูนย์ ประเภทและอันดับของสิ่งนั้น ใครเป็นเจ้าของ ติดต่อใคร มีที่ที่นั่ง เวลาเปิดปิด ระดับการใช้และประเภทผู้ใช้ ราคาต่อมื้อ

ขั้นที่ 3 การประเมินทรัพยากร

3.1 คุณภาพทรัพยากร คือ อะไรทำให้ทรัพยากรนั้นดีกว่า/เลวกว่าทรัพยากรอื่นในที่อื่น ๆ อะไรเป็นจุดอ่อน ตรงไหนเสียหาย ได้รับการดูแลรักษาดีหรือไม่ บริการมีคุณภาพสม่ำเสมอหรือไม่ จะปรับปรุงทรัพยากรนี้ได้อย่างไร อะไรเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

3.2 ความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ ในพื้นที่นั้น ๆ อะไรทำให้ทรัพยากรมีความน่าสนใจเป็นพิเศษ อะไรทำให้แตกต่างจากที่อื่น ทรัพยากรดังกล่าวสะท้อนให้คิดถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้น ๆ อย่างไร

3.3 อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งนี้มีบทบาทอะไรในกิจกรรม มีการวัดระดับการใช้หรือไม่ ประเมินการใช้อย่างไร จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ดึงดูดมากขึ้นอย่างไร

3.4 ฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ อะไรทำให้ทรัพยากรนั้นเป็นคุณค่าต่อแหล่งท่องเที่ยว ในปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมและน่าพึงพอใจ และถ้าจะให้มีความสำคัญในอนาคตจะต้องเพิ่มความดึงดูดอย่างไร ทรัพยากรนี้มีลักษณะอะไรซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต เช่น มีการตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มขึ้นและอาจมีน้ำท่วมหรือแผ่นดินเคลื่อนบนพื้นที่ท่องเที่ยว

10. แนวคิดการตลาดท่องเที่ยว

10.1 ความหมายของการตลาดท่องเที่ยว

วิคเตอร์ ที.ซี. มิดเดิลตัน (Victor T.C. Middleton) ได้ให้ความหมายว่า "การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว (อุปสงค์) และการจัดองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (อุปทาน) ให้สอดคล้องกับอุปสงค์โดยให้ความสำคัญของส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยง" (Middleton, 1994 อ้างอิงใน ฉลองศรีพิมพ์สมพงศ์, 2546, หน้า 4)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ข, หน้า 116) การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) หมายถึง ความพยายามของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่จะวิเคราะห์ให้ทราบว่า มีทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวอะไรบ้างที่จะสามารถขายให้แก่นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้ แล้วจึงใช้ส่วนผสมทางการตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing Mix) จูงใจให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นเกิดความต้องการอยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และซื้อบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว นั้น โดยทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวได้รับผลกำไรตามต้องการจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การตลาดท่องเที่ยวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะการที่นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศใดประเทศหนึ่ง เขาต้องการข่าวสารทางการท่องเที่ยวของประเทศที่จะเดินทางท่องเที่ยว เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจว่าประเทศนั้นมีสิ่งที่น่าสนใจอะไรบ้าง เช่น มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สวยงาม มีโบราณสถานที่มีชื่อเสียง มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่น่าสนใจ มีโรงแรมที่น่าพัก ประชาชนในประเทศมีอัธยาศัยต้อนรับนักท่องเที่ยวดี เป็นต้น ในการนี้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเอกชน เช่น บริษัทนำเที่ยว บริษัทขนส่ง โรงแรมต่าง ๆ เป็นต้น ก็ต้องให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว (Tourist Image) ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งอาจปรากฏทั้งในลักษณะบวกและลบ หรือทั้งสองอย่างก็ได้ ก่อนตัดสินใจเลือกเดินทาง

ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ให้ประโยชน์สูงสุด ซึ่งประโยชน์สูงสุดของนักท่องเที่ยวก็คือ การที่จะได้รับความประหยัด ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และความอภิรมย์มากที่สุด

10.2 ลักษณะของการตลาดการท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2548, หน้า 15-18) กล่าวถึงองค์ประกอบของตลาดท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะดังนี้

10.2.1 ผู้ซื้อ ได้แก่ นักท่องเที่ยว นักทัศนอาจร ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ความต้องการเดินทางท่องเที่ยว และบริโภคสินค้าการท่องเที่ยวที่มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงสูงมาก เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ราคาท่องเที่ยว ฤดูกาล สมัยนิยม ทัศนคติ ประสบการณ์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยว และเหตุการณ์สำคัญอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ แต่อาจสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะมีผลกระทบอะไรบ้างต่อตลาดการท่องเที่ยว และทำให้การวางแผนการตลาดมีความลำบากมากขึ้น ผู้วางแผนงานจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของตลาด (Market Demand) และเตรียมกิจกรรมทางการตลาด เพื่อแก้ไขสถานการณ์ทางการตลาดที่อาจเปลี่ยนแปลงไป

10.2.2 ผู้ซื้อ ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจจัดหาบริการการท่องเที่ยว (Travel Supplier) ผลิตภัณฑ์ในลักษณะการแปรรูปสินค้าและบริการ เช่น ที่พักในโรงแรม การเดินทางโดยเครื่องบิน การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การเข้าชมการแสดงในสถานที่และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และสินค้าและบริการอื่น ๆ ในสายของสินค้าเดียวกัน

10.2.3 สินค้าและบริการ สินค้าในการตลาดท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) สินค้าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล เขตรักษาพันธุ์พืชและสัตว์ป่า ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ฯลฯ

2) สินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งออกเป็นหลายชนิด ได้แก่

2.1) สิ่งก่อสร้างที่สำคัญ เช่น อนุสาวรีย์ทางประวัติศาสตร์ วัด โบสถ์ สถานที่สำคัญทางศาสนา ศิลปะ สถาปัตยกรรม พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ สวนสนุก ท่าเรือ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกทางการคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

2.2) สิ่งดึงดูดทางด้านวัฒนธรรมและสังคม ทั้งรูปธรรมและนามธรรม เช่น ศาสนา ภาษา เทศกาล ประเพณี ศิลปหัตถกรรม สิ่งบันเทิงต่าง ๆ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม อาหาร การแต่งกาย ทัศนคติ ความเชื่อ ฯลฯ

2.3) สินค้าและบริการที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ สายการบินและขนส่ง ที่พักแรม อาหารและเครื่องดื่ม การจัดนำเที่ยว สินค้าและของที่ระลึก กิจกรรมท่องเที่ยว บ้านพัก และพักผ่อน ฯลฯ

ลักษณะเฉพาะของสินค้าการท่องเที่ยว แตกต่างจากสินค้าทั่วไป ดังนี้

1. สินค้ามีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องหรือสัมผัส ก่อนการตัดสินใจซื้อได้ เช่น การเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ลูกค้าจะซื้อจากอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว
2. สินค้ามีเอกลักษณ์ มีเฉพาะแบบเดียวไม่เหมือนใคร ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หรือสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man – Made Attraction)
3. การผลิตและบริโภคสินค้าที่เกิดขึ้นในเวลาและสถานที่เดียวกัน เช่น การเดินทางโดยเครื่องบิน การเข้าพักในโรงแรม ลูกค้าจะสามารถบริโภคได้ในเวลาและสถานที่ที่กำหนดเท่านั้น
4. กระบวนการซื้อขายสินค้าและบริการไม่สามารถแยกออกจากกันได้
5. สินค้ามีลักษณะเน่าเสีย ถ้าลูกค้าไม่มาบริโภคภายในเวลาที่กำหนด
6. สินค้าการท่องเที่ยวจะขายได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฤดูกาล สภาพภูมิอากาศ เวลาของการบริโภค
7. การซื้อขายสินค้าการท่องเที่ยวมักเป็นการซื้อขายร่วมกันในคราวเดียวกัน ถึงแม้จะต่างเจ้าของกัน จึงต้องการความร่วมมือทางธุรกิจสูง

10.3 แผนการตลาดด้านการท่องเที่ยว

นิคม จารุมนี (2544, หน้า 227-228) ได้กำหนดคำถามเพื่อการวางแผนซึ่ง ต้องการคำตอบเพื่อหลบหลีกเลี่ยงปัญหาด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ผลกระทบจากความแตกต่างของ นักท่องเที่ยว และจำนวนโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวมากเกินไป ดังต่อไปนี้

- 10.3.1 จำนวนนักท่องเที่ยวจะมีเท่าใด
- 10.3.2 จะเกิดความหนาแน่นต่อบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมากแค่ไหน
- 10.3.3 สมควรที่จะกำจัดขอบเขตการท่องเที่ยว หรือปล่อยให้แพร่กระจาย ออกเป็นวงกว้าง

10.3.4 จะเกิดผลกระทบอะไรต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และ
วัฒนธรรม

10.3.5 วัฒนธรรมต่างชาติอะไรที่ไม่น่าพึงพอใจที่นักท่องเที่ยวต่างชาติอาจ
นำเข้ามา

10.3.6 เงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าไรที่นักท่องเที่ยวจะนำเข้ามาหรือ
ได้รับอนุญาตให้นำเข้า

10.4 สรุปแผนการตลาดการท่องเที่ยว ปี 2551

กรอบแนวคิดของแผนการตลาดการท่องเที่ยว

แผนการตลาดการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท, หน้า
1-4.) ในปี 2551 ดำเนินการภายใต้กรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้

10.4.1 กรอบนโยบายรัฐบาล ซึ่งต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง คือมุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เน้นการนำเสนอ
เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ

10.4.2 กรอบนโยบายของคณะกรรมการ ททท. ซึ่งได้ให้ความสำคัญต่อบ
บาทของการท่องเที่ยว เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนทั่วทุกภูมิภาค เป็นเครื่องมือ
สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย โดยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเติบโตอย่างยั่งยืนภายใต้ความ
เข้มแข็งของ Brand ประเทศไทย และจะต้องสร้างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อ
สังคม ภายใต้จิตสำนึกของการรักษาสิ่งแวดล้อม และความภูมิใจในชาติ

10.4.3 กรอบยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปี ของ ททท.
คือ มุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เน้นการนำเสนอเอกลักษณ์
วัฒนธรรมไทย ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถ
พัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

เป้าหมายตำแหน่งทางการตลาด

ให้ประเทศไทยเป็น “แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่หลากหลาย ให้ประสบการณ์ที่
ทรงคุณค่า และประทับใจ” โดยนำเสนอจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของไทย ให้สอดคล้องกับ
พฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยว

เป้าหมายทางการตลาด

เน้นการส่งเสริมตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ มุ่งเน้นรายได้มากกว่าจำนวน
นักท่องเที่ยว

1. ตลาดในประเทศ มีรายได้หมุนเวียนภายในประเทศ 385,000 ล้านบาท
เพิ่มขึ้นร้อยละ 2

2. ตลาดต่างประเทศ รายได้จำนวน 600,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 10
กลุ่มเป้าหมาย

ตลาดต่างประเทศ เน้นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคหลัก ๆ เช่น ภูมิภาคยุโรป ภูมิภาคเอเชียตะวันออก (Key Markets) และตะวันออกกลางเป็นหลัก โดยดำเนินการรักษาฐาน ตลาดเดิม ประมาณ 21 ตลาด และบุกตลาดใหม่ (Emerging Markets) คือ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย รัสเซียและ CIS (The Commonwealth of Independent States) กลุ่มประเทศยุโรป ตะวันออก ตะวันออกกลาง (สหรัฐอเมริกาบราซิล และซาอุดีอาระเบีย) ซึ่งแม้ว่าตลาดเหล่านี้จะมี ฐานตลาดขนาดเล็ก แต่มีแนวโน้มการเติบโตสูงมาก

เพื่อสนับสนุนการสร้างการแข่งขันให้กับ Brand “Amazing Thailand” ที่ ททท. ต้องการจะต่อยอดและสร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง การนำเสนอสินค้าและบริการ ท่องเที่ยวสู่ตลาดโลก ในปีนี้ จึงนำเสนอในลักษณะรวมกลุ่มของสินค้า และสร้าง Theme ให้กับแต่ละกลุ่ม เพื่อสื่อถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ และเกิดความ “Amazing” ต่อประเทศไทย จากจุดแข็งของสินค้าที่มีอย่างหลากหลาย โดย ททท. จะนำเสนอจุดแข็งของสินค้า ประเทศไทยเป็น 7 กลุ่ม หรือ 7 แนวทางที่จะสร้างความสุขให้กับนักท่องเที่ยวในปี 2551

7 Amazing Products 7 แนวทางสร้างความสุข

1. วิถีไทย “หัวใจแผ่นดิน” (The World’s Friendliness Culture) สื่อถึงความ เป็นตัวตนของคนไทย วิถีชีวิตที่เป็นรากเหง้า ที่มีความเรียบง่าย สงบ เป็นเสน่ห์ของไทย และทำให้ ประเทศไทยมีความต่างที่เหนือชั้นกว่าคู่แข่งอื่นๆ กลุ่มของสินค้าที่ ททท. จะนำเสนอเพื่อสะท้อน แนวคิด ก็เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อาหารไทย เทศกาลประเพณี และแหล่งท่องเที่ยววิถี ชีวิตต่าง ๆ เช่น รำไทย มวยไทย แกะสลักผัก ผลไม้ ดำนา ทำนา

2. มรดกแห่งแผ่นดิน (Land of Heritage and History) นำเสนอกลุ่มสินค้า ด้านวัฒนธรรมไทย ที่สร้างความภูมิใจในความเป็นชาติและพร้อมที่จะอวดสู่สายตาชาวโลก กลุ่ม สินค้าเหล่านี้ เช่น สถานที่ซึ่งเป็นมรดกโลก แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวทาง ศาสนา รวมไปถึงพิพิธภัณฑ์ต่างๆ

3. หลากหลายทะเลไทย (Sun Surf and Serenity) ความแตกต่างที่ หลากหลายของทะเลไทย สามารถสร้างความสุข และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ทุกรูปแบบ เช่น พักผ่อน หัวหิน ภูเก็ต กระบี่ สมุย

4. ชีวิตร่วมสมัย ความสุขใจที่แตกต่าง (Your Senses with Unique Trends) นำเสนอกิจกรรมสินค้าบริการที่สอดคล้องตามกระแสนิยม หรือ In Trend ซึ่งเป็นจุดขายด้วยรูปแบบที่ทันสมัย แปลกตาในแนว Chic, Hip, Modern ทั้งร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้ง บูติกไฮเทค เช่น อินดิโก้ เวิร์ล พาวริลเลียนสมุย ซีร็อคโค เวอร์ติโก้ ฯลฯ

5. รักษ์ ห่วงใย ใส่ใจธรรมชาติ (The Beauty of Natural Wonders) สร้างความตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ด้วยรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Green Tourism การท่องเที่ยวแบบประหยัดพลังงาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวยอมรับประเทศไทยในฐานะผู้ที่ห่วงใยธรรมชาติ และเกิดความเข้าใจคุณค่าของการเป็นผู้ห่วงใยสิ่งแวดล้อม เช่น เชื้อนภูมิพล จักรยานเสือภูเขานานาชาติ ดำน้ำเก็บขยะ ปลูกปะการังใต้น้ำ พังงาสวยด้วยมือเรา ผจญภัยหัวใจสีเขียวเยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6. สุขภาพนิยม (The Beauty of Wellness and Wellbeing) ให้ความสำคัญต่อสุขภาพทางกายและทางใจ เช่น สปา สมุนไพร การแพทย์ที่ทันสมัย

7. เทศกาลความสุข สีสันหรรษา (The Land of Year Round Festivities) กิจกรรมท่องเที่ยวที่ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน รื่นเริง และความบันเทิง โดยนำเอางานเทศกาลระดับโลกและระดับนานาชาติต่างๆ เป็นตัวดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และสื่อมวลชนต่างชาติ เช่น กอล์ฟจอห์นนี่ วอล์คเกอร์ คลาสสิก กอล์ฟรอยัล ไทรพี ภูเก็ตรีกัตต้า เป็นต้น

กลยุทธ์การส่งเสริมตลาดต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้แบรนด์ "ประเทศไทย"

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายตลาดกลุ่มคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 รักษาสวนแบ่งทางการตลาด (โดยรักษาสวนตลาด Leisure และส่งเสริมการเดินทางซ้ำ)

กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน

แนวทางการดำเนินงานตลาดต่างประเทศ

เน้น "การส่งเสริมตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ มุ่งเน้นรายได้มากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว" โดยประยุกต์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยในการทำตลาด E-Marketing ควบคู่ไปกับการทำตลาดในลักษณะดั้งเดิม (Traditional) ในการสร้างการรับรู้ประเทศไทย ขยายตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ และรักษาสวนตลาดเดิม ผ่านเครือข่ายพันธมิตรที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเก่า ในลักษณะของ Word of Mouth การทำ Tactical Campaign และทำแพคเกจพิเศษเสนอขายผ่านร้านอาหาร สายการบิน บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ รวมถึงการเข้าร่วมงาน Trade Show และ Road Show

กลยุทธ์การส่งเสริมตลาดในประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1 รณรงค์ให้เกิดการรู้ค่า รักษาแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวในมิติของการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างกระแสให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างการรับรู้ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการเดินทางเชื่อมโยงในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค

แนวทางดำเนินงานด้านตลาดในประเทศ

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและพฤติกรรมของผู้บริโภค ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินงานด้านตลาดในประเทศ ในปี 2551 จึงให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุล ทำ 2 มิติ คือ มิติทางสังคม โดยจะเน้นการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้สำหรับคนไทย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความรักและหวงแหนในทรัพยากรของชาติ และมิติทางเศรษฐกิจ โดยกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

แนวคิดทฤษฎีด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบูรณาการ

1. แนวคิดทฤษฎีด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

อนุช อภาภิรม (2545, หน้า 43) ได้นิยามให้ความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในแง่มุมมองทางเศรษฐกิจว่า เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและการค้า โดยไม่ลดทอนความสามารถในการรองรับชีวิตของสิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นอนาคต หรือการพัฒนาที่ตอบสนองคุณภาพชีวิตของมนุษย์สูงสุดในคนรุ่นปัจจุบันที่ไม่เสื่อมถอยลงในคนรุ่นต่อไป กล่าวถึงความกัน การพัฒนาอย่างยั่งยืนก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืนอาจต้องการทฤษฎีและแบบจำลองจำนวนมากไม่ใช่อาศัยเพียงทฤษฎีหนึ่ง คำตอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนอาจอยู่ที่ความหลากหลายหรือพหุลักษณะ (Pluralism) ซึ่งต้องการวิธีการศึกษาและการเข้าใจปัญหาอย่างหลากหลาย การยอมรับความจริงว่าโลกมีหลากหลายและมีความแตกต่าง การยอมรับความสัมพันธ์ทางสังคมหลายรูปแบบ การมีวัฒนธรรมย่อยจำนวนมาก มีอัตลักษณ์และตัวตนหลากหลาย การยอมรับความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม และการตัดสินใจทางการเมือง เป็นต้น ในแต่ละประเทศที่ต่างกันไปทำนองเดียวกับระบบนิเวศที่ยิ่งอุดมสมบูรณ์ ก็ยิ่งมีความหลากหลาย

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ถึงคำจำกัดความของ "การพัฒนาอย่างยั่งยืน" ไว้หลายประการ

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2543, หน้า 92) ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้สั้น ๆ คือ การพัฒนาที่อยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศ

พระธรรมปิฎก (2542, หน้า 68) ได้อธิบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นการบูรณา (Integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบ ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะ อีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดเป็นอีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้เกิดกิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 5) ได้กล่าวว่า การพัฒนาแบบยั่งยืนมีลักษณะเป็นการพัฒนาในรูปแบบ ดังนี้

1. แบบบูรณาการ คือ การทำให้เกิดองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบ ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันอย่างครบองค์อย่างมีคุณภาพ

2. แบบพึ่งพาตนเอง คือ คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต้องช่วยกลุ่มคนที่ยากจนสุด ให้พึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ภายใต้พื้นฐานความพอเพียง (Self-Sufficient Economy) และไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

3. แบบธรรมรัฐ (Good governance) คือ การมีรัฐที่ดี มีประสิทธิภาพโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีประชาชนที่เข้มแข็ง สำนึกในการรับผิดชอบเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยส่งเสริมประชาคม (Civil Society)

2. แนวคิดการบูรณาการ

ประชุม รอดประเสริฐ (2543, หน้า 314-315) ได้อธิบายไว้ว่า การบูรณาการเป็นการทำงานหรือทำหน้าที่ร่วมกัน (Synergism) ของส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เป็นอิสระจากกันอย่างเป็นระบบแล้วก่อให้เกิดผลงานที่ยิ่งใหญ่กว่าการทำงานโดยอิสระ เช่น การทำงานของระบบกล้ามเนื้อ เป็นต้น

โดยนัยของการบริหาร ผู้บริหารได้ใช้แนวความคิดของการบูรณาการเป็น 3 ลักษณะตามระยะแห่งการวิวัฒนาการคือ การบูรณาการวัตถุ การบูรณาการคน และการบูรณาการความคิด (Adapted from Joseph L. Massie, and John Douglas, *ibid.*, pp. 526-527)

ก. การบูรณาการวัตถุ (Integration of Things) ซึ่งอยู่ในระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1900 – 1930 การบริหารจะเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้เครื่องจักรแทนกำลังคน เน้นถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการผลิต และการใช้ทรัพยากรที่นำมาผลิตอย่างประหยัด

ข. การบูรณาการคน (Integration of People) ซึ่งอยู่ในระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1930 – 1960 การบริหารงานจะเน้นถึงการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การสร้างแรงจูงใจ การกำหนดระเบียบข้อบังคับ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน

ค. การบูรณาการความคิด (Integration of Ideas) ซึ่งอยู่ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน การบริหารในยุคนี้จะบูรณาการระบบ พฤติกรรมองค์กร ยุทธศาสตร์ในการบริหาร ข้อมูลสนเทศ ความรับผิดชอบต่อสังคม และวิถีทางแห่งชีวิตของบุคคลในองค์กรเข้าด้วยกัน

3. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบกับในการประชุมเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนที่นครริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 ตามระเบียบวาระที่ 21 (Agenda 21) มีการเรียกร้องให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการพัฒนาต่าง ๆ ให้คำนึงสิ่งแวดล้อมให้มีความสำคัญกับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร สิทธิของประชาชนในการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิในการรับรู้ข่าวสารสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่างโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเอง นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ยังได้มุ่งเน้นให้เกิดให้มีความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

4. ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและแนวคิดการมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ในมุมมองที่กว้างว่า เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบแนวคิดการมีส่วนร่วม สัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนอย่างกว้างขวางในการเลือก การบริการ และการประเมินผลแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่จะนำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นอิทธิพลของประชาชนในการวางแผนต่อการวางแผนและดำเนินการกิจกรรมและการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรเพื่อการผลิต

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนต่อการวางแผนและดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ จะสร้างโอกาสด้านสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้ การจ้างแรงงานและเพิ่มการกินดีอยู่ดี

3. การมีส่วนร่วมเป็นการตัดสินใจของประชาชนที่สนองต่อความต้องการในการที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคน ฉะนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองนำมาซึ่งการกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากรไปสู่ท้องถิ่น

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2542, หน้า 23-26) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้น สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

5. แนวคิดขีดความสามารถในการรองรับได้

แนวคิดด้านขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว สรุปเป็นคำจำกัดความเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ได้ว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยววัดได้ด้วยปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ในทุกเวลาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ ในปริมาณที่จะทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายน้อยที่สุด และยังคงรักษาสภาพการท่องเที่ยวที่ดีไว้ได้มากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวมีความพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐานและความรู้สึกของประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ หมายถึงปริมาณการใช้ประโยชน์พื้นที่หนึ่งพื้นที่นั้นจะสามารถแบกรับไว้ได้ก่อนที่จะเกิดความเสื่อมโทรมขึ้น (รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2549, หน้า 2-15)

กรมอุทยานแห่งชาติ (2549, หน้า 1 – 2) กล่าวว่า การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ เป็นการศึกษาปัจจัยชี้วัดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติละสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการท่องเที่ยว คุณลักษณะโดยทั่วไปของขีดความสามารถของกิจกรรม และประสบการณ์หรือลักษณะนิสัยของนักท่องเที่ยว ระดับความหนาแน่นที่ยังคงให้ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนั้นหนาของการของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะผันแปรแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

ขีดความสามารถในการรองรับได้ สามารถเปลี่ยนหรือมีความหมายแตกต่างกันไปตามชนิดของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม เวลาและสถานที่ นอกจากนี้แล้วขีดความสามารถในการรองรับได้ยังแตกต่างกันตามเกณฑ์และปัจจัยที่นำมาพิจารณา เช่น ขนาดพื้นที่ ความต้องการน้ำ การปล่อยของเสีย การดำรงรักษาทัศนียภาพ ตลอดจนขีดความสามารถของนักท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถหรือโอกาสในการจัดการ ในการควบคุม ป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้นการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ จะต้องพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องก่อนตัดสินใจเลือกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ จากนั้นในขั้นตอนสุดท้ายการตัดสินใจเลือกขีดความสามารถในการรองรับได้จะต้องคำนึงถึงความเกี่ยวข้องของปัจจัยต่าง ๆ และเลือกสรรข้อกำหนดที่มีประสิทธิภาพเข้าช่วย (รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2549. หน้า 2-15)

6. สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถในการรองรับได้

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ (รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2549. หน้า 2-21) กล่าวไว้ว่า การพิจารณาขีดความสามารถในการรองรับได้ มีมุมมองที่มีความหลากหลายแตกต่างกันไป โดยมีสาระสำคัญดังนี้

6.1 ด้านปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ ช่วงที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงช่วงที่มีปริมาณที่พอเหมาะ (Optimum Dendity) และช่วงที่มีการเพิ่มขึ้นถึงจุดสูงสุด (Subsistence Density) ในการศึกษาจึงหาปริมาณที่เหมาะสม อันเป็นผลมาจากปัจจัยจำกัดบางประการที่เข้ามามีบทบาท ซึ่งเป็นความหนาแน่นที่มีปริมาณเหมาะสมที่สุด หรือเรียกว่า Carrying Capacity

6.2 ด้านพื้นที่สามารถพิจารณาได้ 3 พื้นที่ คือ

- 6.2.1 แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพร้อมในการไปท่องเที่ยว
- 6.2.2 เขตต่อเนื่องระหว่างแหล่งท่องเที่ยว
- 6.2.3 เขตเป้าหมายการท่องเที่ยว

6.3 ด้านผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับการพัฒนาขีดความสามารถในการรองรับได้ ได้แก่

- 6.3.1 ผลกระทบต่อทัศนียภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดการลดลงของความดึงดูดใจ
- 6.3.2 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเดิมให้เสื่อมลงทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ

สังคม และระบบนิเวศ

6.4 ลักษณะของขีดความสามารถในการรองรับได้ที่เหมาะสม หมายถึงความเหมาะสมในทุก ๆ ด้าน

แนวคิดทฤษฎีด้านการวางแผนยุทธศาสตร์

1. ความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์

โรเบิร์ต เอ็น แอนโทนี ได้ให้ความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์ว่า หมายถึงกระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา การใช้ และการจำแนกแจกจ่ายทรัพยากรต่าง ๆ (วีราภรณ์ วิทยวัฒน์, 2549 หน้า 30 อ้างอิงจาก Robert N. Anthony, ม.ป.ป. ไม่มีเลขหน้า)

มอนดี (R. Wayne Mond) และคณะ (1988, page 120) กล่าวว่า การวางแผนยุทธศาสตร์หมายถึง กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการที่ทำให้วัตถุประสงค์ทั้งหมดบรรลุถึงความสำเร็จ

ประชุม รอดประเสริฐ (2543, หน้า 164-165) การวางแผนยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการตัดสินใจเพื่อดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แม้จะต้องเสี่ยงกับสภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอนหรือไม่สามารถจะคาดคะเนได้ โดยการตัดสินใจนั้นจะต้องเลือกเอาแผนซึ่งคาดว่าจะใช้ได้ดีที่สุดไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเป็นการตัดสินใจเพื่อดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงานหรือองค์การในอนาคต

สไตเนอร์ (George A. Steiner, page 13-15) ได้จำแนกแยกแยะการอธิบายความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์ไว้ 4 แง่มุมดังต่อไปนี้

1.1 ความเป็นอนาคตจากผลของการตัดสินใจในปัจจุบัน (Futurity of Current Decisions) หมายความว่า การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นความสัมพันธ์ของเหตุ (Cause) และผล (Effect) ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ผู้บริหารต้องตัดสินใจดำเนินการ โดยผู้บริหารเชื่อว่าเหตุในปัจจุบันจะก่อให้เกิดผลที่ดีในอนาคต และการตัดสินใจของผู้บริหารจะต้องอยู่บนฐานของข้อมูลที่ดีทั้งความเพียงพอและความถูกต้องที่ได้รับการวิเคราะห์ที่ถี่ถ้วนแล้ว ดังนั้นการวางแผนยุทธศาสตร์จึงเป็นการสร้างจินตนาการการดำเนินงานอย่างมีระบบ โดยระบุนิติทางของการดำเนินการนั้นอย่างแน่ชัดและมีขั้นตอน

1.2 การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการกระบวนการ (Process) กล่าวคือ การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นลำดับคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน การจัดทำนโยบาย การจัดทำแผนดำเนินงานในรายละเอียดรวมทั้งจะต้องคาดคิดการดำเนินการไว้เป็นการล่วงหน้าว่าจะทำอะไร (What) จะทำเมื่อใด (When) จะทำที่ไหน (Where) ใครเป็นคนทำ

หรือทำเพื่อใคร (Who(m)) และทำได้อย่างไร (How) การดำเนินการของแผนยุทธศาสตร์ต้องเป็นไปอย่างมีระบบและอยู่บนฐานของความเข้าใจร่วมกัน

1.3 การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นปรัชญา (Philosophy) กล่าวคือการวางแผนยุทธศาสตร์เป็นทัศนคติ เป็นวิถีทางของการดำรงชีวิต เป็นกระบวนการแห่งความคิดและการใช้กำลังสติปัญญา เพื่อตัดสินใจปฏิบัติงานในอนาคตให้ดีที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้

1.4 การวางแผนยุทธศาสตร์มีโครงสร้าง (Structure) กล่าวคือการวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการเชื่อมโยง (Linkage) อย่างเป็นระบบของแผน 3 ชนิด คือ แผนยุทธศาสตร์ แผนระยะปานกลาง และแผนระยะสั้น โดยแผนยุทธศาสตร์เป็นหลัก หรือวัตถุประสงค์หลักขององค์การ และแผนระยะปานกลางเป็นการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ให้มีรายละเอียดในการปฏิบัติ ส่วนแผนระยะสั้นเป็นวิธีการปฏิบัติให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่แผนยุทธศาสตร์ได้กำหนดไว้

2. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

พยอม ธรรมบุตร (2549, หน้า 1) ได้กล่าวว่า แนวคิดด้านการวางแผนการท่องเที่ยวมี 5 แนวคิดดังนี้

2.1 การวางแผนการท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างเงิน (Boos Tourism)

นักพัฒนา คือผู้คิดสร้างกำไร โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นโดยปราศจากความคิดเรื่องอนุรักษ์ ชุมชนชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา นักพัฒนาต้องการสร้างโรงแรมเพื่อสนองความต้องการของลูกค้า โดยไม่คำนึงถึงการทำลายสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและวัฒนธรรม

2.2 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวเศรษฐกิจ (Economic Based)

นักพัฒนา คือ นักเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นภาคหนึ่งของเศรษฐกิจ ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ เพื่อการเติบโตและการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชาติ เป็นการสร้างเงินสร้างงาน และการพัฒนาภูมิภาคต่าง ๆ โดยยังไม่มีความคิดด้านอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.3 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว (Destination Based)

นักพัฒนา คือ นักวางแผนการใช้ที่ดินและนักวางผังเมือง ซึ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (Carrying Capacity = CC) การกำหนดขอบเขตการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change = LAC) การจัดการผลกระทบที่เกิดจากนักท่องเที่ยว (Visitor Impact Management = VIM) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการกระจายการท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบต่อพื้นที่

2.4 การวางแผนการท่องเที่ยวแนวยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community Based)

นักพัฒนา คือ ผู้ประสานงาน การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาชุมชนโดยให้ชุมชนมีบทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการการท่องเที่ยวแทนการเป็นแรงงานราคาถูก มีการวางแผนพัฒนาท่องเที่ยวควบคู่กับการวางแผนพัฒนาชุมชน การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม การท่องเที่ยวจึงเป็นเครื่องมือพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.5 การวางแผนท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

นักพัฒนา คือ นักวางแผนแบบบูรณาการ มีการวางแผนการท่องเที่ยวบูรณาการเข้ากับการวางแผนพัฒนาชุมชนในภาพรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการพัฒนาด้านจิตสำนึกไปในแผนพัฒนาที่มุ่งเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ตั้งไว้ แนวคิดในแนวนี้นี้ คือ แนวคิดด้านการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั่นเอง

กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่มีวงจร ดังนี้

ภาพ 4 แสดงกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

1. ความหมายการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สุภาภรณ์ รัตนเลิศนุสรณ์ (2550, หน้า 256 – 262) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า EIA หมายถึง การจำแนกแยกแยะสิ่งแวดล้อมทุกชนิด ทุกประเภทในระบบนิเวศที่ต้องการศึกษาและพัฒนา ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการวิเคราะห์ผลกระทบของระบบนิเวศเป็นเครื่องมือสำคัญในการคาดคะเนข้อดีข้อเสียของโครงการพัฒนาระบบนิเวศ แนวทางการแก้ไขและการจัดการระบบนิเวศให้อยู่ในรูปธรรม นอกจากนี้ข้อมูลการประเมินผลกระทบสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของรัฐบาล

2. ความสำคัญและหลักการของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)

ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกใช้เป็นจำนวนมากเพื่ออำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มนุษย์จึงคิดหาทางแก้ไขและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้มีชนิด ปริมาณ คุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติมีระยะเวลาการใช้ประโยชน์สำหรับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ดังนั้น มนุษย์จึงคิดหามาตรการในการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือทรัพยากรธรรมชาติต้องเกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดให้เจ้าของโครงการที่ต้องการพัฒนาประเทศชาติตามประกาศของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ต้องทำการประเมินผลกระทบระบบสิ่งแวดล้อม ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่สำคัญของการจัดการและบริหารสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพพื้นที่ที่พึงปรารถนาหลังจากการพัฒนาโครงการฯ 2 ประการ ดังนี้

2.1 ระบบนิเวศที่สมดุลธรรมชาติ คือ ระบบนิเวศที่องค์ประกอบของระบบทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ ระบบนิเวศสามารถถ่ายทอดสารอาหารและพลังงานเป็นไปตามกฎสิบเปอร์เซ็นต์ การหมุนเวียนธาตุอาหารของธาตุต่าง ๆ มีการหมุนเวียนแบบเป็นวัฏจักรทำให้มนุษย์ได้รับประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยสี่และปัจจัยห้าจากองค์ประกอบของระบบนิเวศแบบยั่งยืน

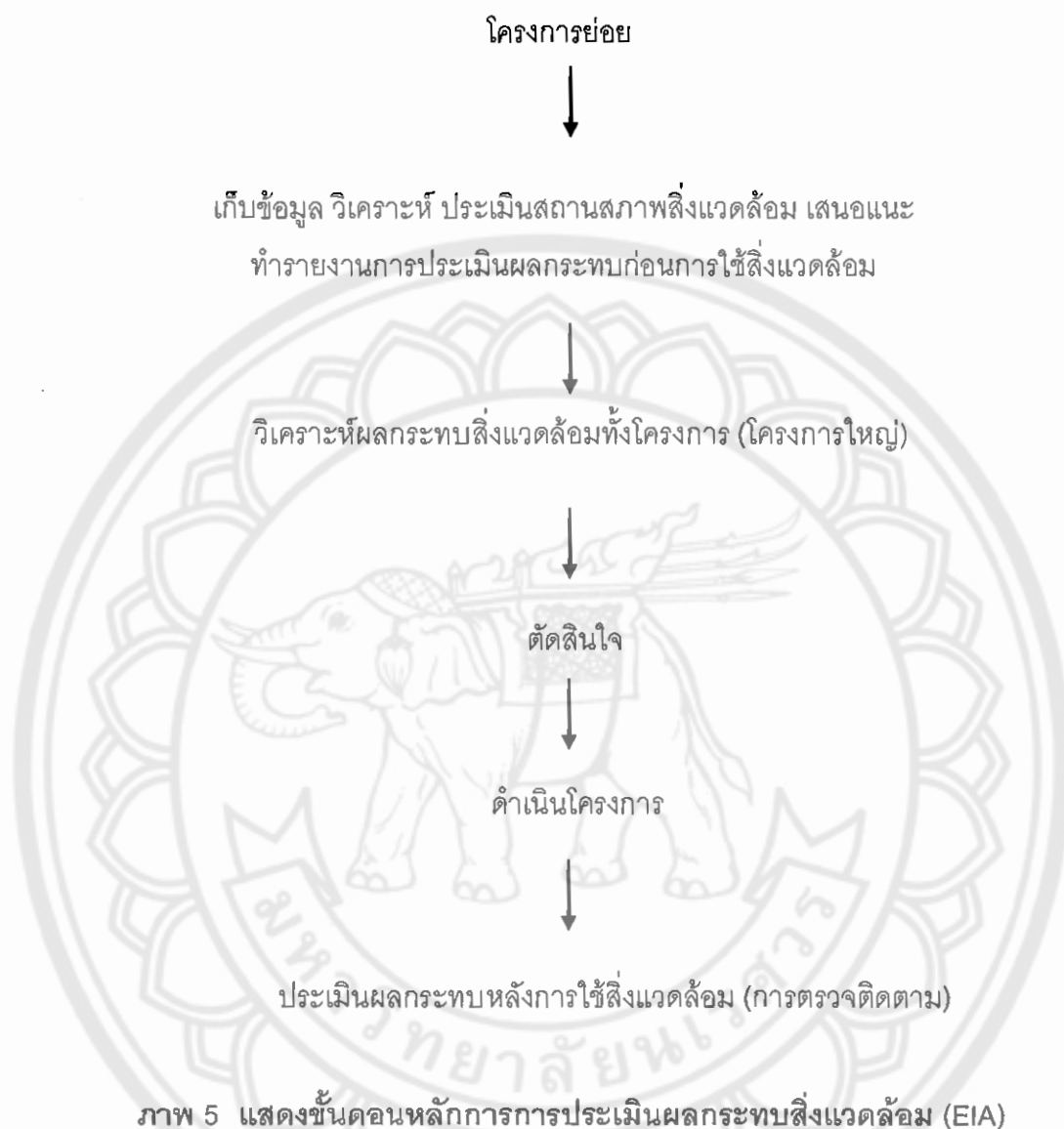
2.2 ระบบนิเวศปราศจากมลพิษสิ่งแวดล้อม หากมนุษย์มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไม่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานทางนิเวศวิทยาแล้วย่อมทำให้ระบบนิเวศมีมลสาร สารปนเปื้อนในอัตราที่สูงเกินกว่าระบบนิเวศจะรับได้และเป็นสาเหตุทำให้ระบบนิเวศเกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม ดังนั้น มนุษย์จึงต้องศึกษาหาแนวทางในการกำจัดมลพิษ มลสาร สารปนเปื้อนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

ประเทศชาติด้วยกระบวนการทางกายภาพ เคมี ชีววิทยาและกายภาพเคมีแบบวิภูจักรหรือผสมผสานหรือยั่งยืนหรือแบบปิดแล้ว ย่อมส่งผลให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจดี มนุษย์สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม คอร์รัปชัน เป็นต้น

ดังนั้น นักการจัดการหรือนักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและประชาชนต้องเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมที่ต้องการพัฒนาให้เข้าใจอย่างทอ่งแท้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งในระดับพื้นฐานและระดับประยุกต์ เพื่อให้รู้ถึงขั้นตอน กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศทำให้มนุษย์ได้มาซึ่งภาพที่พึงปรารถนาและมีประสิทธิภาพต่อโครงสร้างระบบนิเวศ โดยโครงสร้างระบบนิเวศทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตสามารถทำงานได้ตามบทบาทและหน้าที่ได้เป็นปกติ

ขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หลักการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องยึดแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ ต้องทำการศึกษาวิจัยระบบนิเวศที่จะพัฒนาก่อนการตัดสินใจในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อประกันคุณภาพของสิ่งแวดล้อม การป้องกันปัญหาในระยะยาว การดำเนินการทางเศรษฐศาสตร์ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพ 5 แสดงขั้นตอนหลักการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)

ทีมา สุกาญจน์ รัตนเลิศนุสรณ์, 2550, หน้า 256 – 262

พยอม ธรรมบุตร (2546. หน้า 17) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ว่า กิจกรรมหลายอย่างของมนุษย์จัดเป็นสาเหตุสำคัญในการก่อให้เกิดมลพิษ ไม่ว่าจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรม การจราจร การก่อสร้างอาคารสถานที่ สถานบริการต่าง ๆ เช่น โรงแรม เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร กิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนั่งช้าง การแข่งขันรถขับเคลื่อนสี่ล้อ ในเขตพื้นที่ป่า กิจกรรมผจญภัย เป็นต้น มลพิษอาจออกมาในรูปแบบแตกต่างกัน เช่น ของแข็ง ของเหลว ก๊าซ เสียง ขยะ กลิ่น มลพิษเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อ

สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือแม้แต่มนุษย์เอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบใดย่อมก่อให้เกิดความเสียหายตามมา บางครั้งอาจก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ บางครั้งมีผลต่อผลผลิตการเกษตร บางครั้งก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ที่สำคัญ คือ ผลที่เกิดขึ้นต่อเผ่าพันธุ์มนุษย์และสัตว์ จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมกิจกรรมทั้งหลายของมนุษย์ และผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ๆ หนึ่งในนั้น คือ การดำเนินการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะปกป้องผลที่เกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อม แก่ไขสาเหตุและแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษ และเพื่อควบคุมกิจกรรมทั้งหลายของมนุษย์ให้เป็นไปในแนวทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้คงอยู่สืบไป ดังนั้นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นระบบของกรรมวิธีซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ 1) การนำเสนอวัตถุประสงค์ของการพัฒนา 2) การเสนอสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่ได้รับผลกระทบ 3) การประเมินความเป็นไปได้ของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น 4) การออกข้อกำหนดเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม 5) การเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม 6) การจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะบรรลุผลสำเร็จต้องประกอบด้วยหลักการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดี จำเป็นต้องอาศัยหลักการที่ดี เพื่อให้โครงการต่าง ๆ ดำเนินไปได้ โดยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องพยายามไม่เสนอหัวข้อที่ไม่ใช่ประเด็นน่าสนใจ

หลักการที่ 2 เป็นที่รวมของสหสาขาวิทยาการระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถจากหลายสาขา เพื่อให้โครงการดำเนินไปด้วยบรรลุวัตถุประสงค์

หลักการที่ 3 มีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจโครงการ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ควรจะต้องมีข้อมูลเพียงพอเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจขั้นตอนต่าง ๆ ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้อง 1) สามารถนำไปพิจารณาวางแผนเขตการศึกษาของโครงการได้ 2) สามารถนำไปพิจารณาเลือกที่ตั้งของโครงการได้ 3) สามารถนำไปสู่การคาดการณ์ความเป็นไปได้ของโครงการได้ 4) สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ประกอบการออกแบบโครงการได้

หลักการที่ 4 ต้องเสนอมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน

หลักการที่ 5 รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต้องนำเสนอข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติได้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548.) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การใช้หลักวิชาการในการคาดคะเนเกี่ยวกับผลทั้งด้านผลบวกและด้านผลลบของการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทุกด้าน ทั้งด้านทรัพยากรท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อจะได้หาทางป้องกันผลกระทบด้านลบให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

3. องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมสำหรับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยยึดหลักความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม 4 ประเภทคือ

1. ทรัพยากรทางกายภาพ
2. ทรัพยากรทางชีวภาพ
3. การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว
4. คุณภาพชีวิต

ภาพ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม

ที่มา บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 84

ผู้วิจัยขอสรุปว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการสำคัญในการกำหนดโครงการให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และเป็นเครื่องมือสำคัญใช้ในการประกอบการตัดสินใจโครงการ เนื่องจากการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมภายนอกนอกจากจะคาดการณ์ผลกระทบจากโครงการแล้ว ยังช่วยวางแผนชี้แนะเพื่อลดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม และจัดทำโครงการดำเนินไปในแนวทางที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

4. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: : SEA) และการพัฒนาที่ยั่งยืน

เกลสสันต์ ธีริเวล แซตวิด (1994.p.401) ได้ให้คำจำกัดความและรูปแบบในการนำเครื่องมือที่อาจนำมาประเมินใช้กับการวางแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาสังคมโดยรวมอย่างยั่งยืน คือ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ หรือ SEA

สถาบันพัฒนาท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2542. หน้า 2) ได้ให้นิยามคำจำกัดความของ SEA และการพัฒนาที่ยั่งยืน ไว้ในเอกสารประกอบการเรียนการสอนกระบวนการพัฒนา EIA สู่ SEA ดังนี้ ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ เป็นเพียงการคาดการณ์ล่วงหน้า หรือการทำการพัฒนาไปล่วงหน้าไปก่อนในจินตนาการว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ถ้าทำการพัฒนาตามโครงการ การใช้ EIA ประเมินผลกระทบจึงเป็นการขาดการชี้แนะให้ย้ายโครงการไปในที่ ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด หรือการย้ายโครงการไปจากสถานที่ ๆ เปราะบางที่สุดในด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการ EIA นั้นจะไม่พิจารณาถึงผลกระทบที่สะสมและผลกระทบในภาพรวมของการพัฒนาทั้งหมด ตลอดจนผลกระทบต่าง ๆ ซึ่งโครงการพัฒนาอาจก่อให้เกิดขึ้นได้

โครงการ EIA มักจะปฏิบัติเพียงระยะเวลาสั้น ๆ และรวดเร็ว เนื่องด้วยมีข้อจำกัดด้านการเงินและเวลาของการวางแผน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่ไม่สมบูรณ์ และโครงการ EIA มักไม่ได้เกิดจากการปรึกษาหารือกับชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ตลอดจนความสนใจในการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการของการประเมินผลกระทบ

อนึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ จึงเป็นสิ่งที่ต้องลงมือทำกันตั้งแต่ในช่วงก่อนที่จะมีการตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำโครงการ และเป็นการรวบรวมประเมินผลกระทบของทุก ๆ โครงการในของทุก ๆ บริเวณที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนา ซึ่งการใช้ยุทธศาสตร์ประเมินผลกระทบในลักษณะดังกล่าว สามารถทำให้มีการประเมินทางเลือกที่หลากหลายได้อย่างเต็มที่ โดยผลกระทบสะสมและภาพรวมจะถูกประเมินได้โดยรอบ ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางอย่างจริงจัง ในกระบวนการตัดสินใจ

เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ นั้น จะเป็นไปได้ในลักษณะป้องกันผลกระทบไม่ให้เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืนในอนาคต

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) คือ กระบวนการที่มีระบบแบบแผนที่สมบูรณ์แบบในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ของระดับนโยบาย แผนงาน โปรแกรมงาน โครงการต่าง ๆ ตามทางเลือกที่หลากหลายของโครงการดังกล่าว ซึ่งจะรวมถึงการเตรียมรายงาน เกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบในระหว่างประเมินผล และนำข้อค้นพบดังกล่าวมาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอย่างเปิดเผย ซึ่งอาจสรุปได้ว่าเป็นการทำ EIA ในระดับนโยบาย ระดับแผนงาน และระดับโปรแกรมของโครงการพัฒนาโครงการใดโครงการหนึ่ง แต่เราต้องตระหนักอยู่เสมอว่า กระบวนการประเมินผลกระทบในระดับยุทธศาสตร์ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาเดียวกันนั้นในระดับโครงการ ถึงแม้ว่าทั้งนโยบาย แผนงาน และโปรแกรมต่างก็มีความแตกต่างกัน และจะต้องมีแนวทางประเมินผลกระทบใน 3 ระดับดังกล่าวที่ไม่เหมือนกัน

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) แบ่งได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่

1. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับหนึ่ง คือ ระดับโครงการ ได้แก่ การทำ EIA ของโครงการ (Project)
2. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับที่สอง คือ ระดับกลุ่มโครงการหรือระดับโปรแกรม ได้แก่ การกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินผลกระทบสะสมในภาพรวมของกลุ่มโครงการ คือ การทำ SEA ของ Programme
3. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับที่สาม คือ ระดับแผนงาน ได้แก่ แผนงานสำคัญที่จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างสอดคล้องกันและภายในช่วงเวลาที่กำหนด นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติการ คือ ระดับแผนงาน จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินผลกระทบทุกโปรแกรมที่อยู่ภายใต้แผนงานหลักเดียวกันคือการทำให้ SEA ของ Plan นั้นเอง
4. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับที่สี่ คือ ระดับนโยบาย ได้แก่ การประเมินผลกระทบในระดับความคิด แรงบันดาลใจและการชี้แนะแนวทางลงสู่การปฏิบัติของโครงการพัฒนา คือ การทำ SEA ของ Policy

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ SEA และการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับที่สูงกว่า EIA ถึง 3 ระดับนั้น สามารถลดปัญหาได้หลายประการของการทำโครงการ EIA ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นในปัจจุบันจึงได้ปรับการทำโครงการ EIA ของระดับโครงการขยายสู่การใช้ SEA เพื่อให้มีการปฏิบัติการที่เหมาะสมและมียุทธศาสตร์ที่ยั่งยืน และมีการรวบรวมปัญหาด้าน

สิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเข้าด้วยกัน เพื่อนำมาพิจารณาในระดับการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนา การป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในทางด้านลบ การมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนความโปร่งใสของการประเมินที่เพิ่มขึ้นทุกระดับ โดยเน้นให้มีขั้นตอนที่ชัดเจนของการอนุญาตและความพยายามดังกล่าวทั้งหมด เพื่อที่จะนำไปสู่การประเมินผลกระทบที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์อย่างยั่งยืนนั้น อาจนำมาประยุกต์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ

1. แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน รูปแบบ ระดับบนสู่ระดับล่าง คือ เริ่มจากการตั้งเป้าหมายระดับบน คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนลงสู่การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่โครงการตลอดจนการกำหนดนโยบาย แผนงาน โปรแกรม ตามลำดับขั้นมาจนถึงระดับโครงการ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหลักต่อไปนี้

2. การให้คำมั่นสัญญาเกี่ยวกับจุดประสงค์ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. การกำหนดตัวแปรและปัจจัยที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ทรัพยากร งบประมาณ และพื้นที่ เป็นต้น

4. กำหนดขีดความสามารถในการรองรับ

5. การกำหนดยุทธศาสตร์การประเมินผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผนงาน โปรแกรม และโครงการ โดยใช้โครงการและแผนการพัฒนาที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ

6. การเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ดีที่สุด

7. การทำการประเมินผลกระทบของโครงการย่อย แต่ละโครงการภายใต้ขอบเขตข้อกำหนดที่ตั้งไว้โดย SEA

8. การกำหนดแนวทางการประเมินผล เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขั้นตอนที่กล่าวมาในข้างต้น

9. แนวทางการวางแผนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในรูปแบบ "Incremental" ซึ่งจะเป็นการวางแผนที่มีการตั้งเป้าหมายสูงสุด เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจุดยืนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเปลี่ยนหน้าที่ของเครื่องมือ จากเครื่องมือเพื่อประเมินผลกระทบมาเป็น เครื่องมือเพื่อลดผลกระทบให้น้อยที่สุด เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะมีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นจุดหมายปลายทาง โดยมีการเสนอแนวทางที่จะมองไปข้างหน้าในอนาคต โดยมุ่งเน้นความสำคัญกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน ตั้งแต่ระดับฐาน คือระดับโครงการ โดยผ่านหลักการที่มีมาตรการป้องกันสองหน้า มีนโยบายซึ่งจะไม่มีกรณีเสียใจในภายหลังและการประยุกต์ใช้แบบทดสอบเรียบง่ายที่บ่งบอกถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวความคิดที่จะประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์สู่ความยั่งยืน ซึ่งอาจมีอุปสรรคเช่นกัน เพราะหลายประเทศมีเป้าประสงค์ของการพัฒนาระยะสั้น ซึ่งเป็นเพียงปฏิบัติการสนองเหตุการณ์และปัญหาเฉพาะด้านมากกว่าการให้ความสำคัญกับเป้าประสงค์ ด้านการป้องกันระยะยาว เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืนการกำหนดปัจจัย เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยากในระดับนานาชาติ การกำหนดความสามารถในการรองรับ ภายใต้ปัจจัยด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสิ่งที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นและจากรายงานสรุปผลการประชุมสัมมนาทางวิชาการระดมความคิดเห็น เรื่องการจัดทำแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนา รวม 150 คน ได้กำหนดประเด็นให้ร่วมระดมความคิดเห็นรวม 6 ประเด็น ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะโดยสรุป ดังนี้ (เอกสารสรุปผลการประชุมสัมมนาทางวิชาการระดมความคิดเห็นเรื่อง การจัดทำแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549 ณ ห้องประชุมกิ่งเพชร โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ) ได้แก่

1. ชื่อและนิยามของ Strategic environmental assessment: SEA

จากมติการประชุมได้มีการเสนอชื่อเรื่องของ SEA รวม 3 ชื่อ ได้แก่ การประเมินสิ่งแวดล้อมในระดับยุทธศาสตร์ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ และการประเมินทางเลือกในระดับยุทธศาสตร์และมีข้อเสนอ เรื่องนิยามรวม 3 นิยาม ได้แก่

1.1 เป็นการศึกษาระเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงาน / นโยบายตามยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน เพื่อให้ได้แผนงาน / โครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ อันสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆน้อยที่สุด และเกิดผลประโยชน์จากการพัฒนาที่ยั่งยืนมากที่สุด

1.2 เป็นการประเมินศักยภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยุทธศาสตร์การพัฒนา

2. ขนาดของโครงการและชนิดโครงการ

โครงการที่มีการพัฒนาโดยมีผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Major impact) ให้จัดทำรายงาน SEA โดยพิจารณาในหลายมิติที่เกี่ยวข้อง เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร สุขภาพ และความมั่นคง

3. ระดับการนำ SEA ไปใช้

ระดับของการนำ SEA ไปใช้ในการกำหนดทิศทางในการพัฒนา สามารถพิจารณาได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ Sector และระดับ Area โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

4. รูปแบบ SEA ในประเทศไทย

จากมติที่ประชุมได้เสนอให้มีการบังคับโดยใช้กฎหมาย และให้หน่วยงานพัฒนาจัดทำรายงาน SEA โดยระยะแรกอาจกำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรี และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานนโยบายและแผนจากกระทรวง

5. กระบวนการ SEA ที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย

ภาครัฐควรเร่งสนับสนุนให้มีการจัดทำฐานข้อมูล ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและถูกต้อง โดยกำหนดศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ พร้อมทั้งมีทางเลือกในการพัฒนา ซึ่งจะต้องพิจารณาจากมติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

6. ความพร้อมการใช้ SEA ในประเทศไทย

สำหรับการใช้ SEA ในประเทศไทยนั้น ควรดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่

6.1 ระยะสั้น คือ SEA มาใช้ได้เลย โดยใช้เป็นเครื่องมือในการทำแผนแม่บทเชิงพื้นที่/แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดหรือรายจังหวัด

6.2 ระยะยาว คือ การผลักดันให้มีการนำ SEA ไปใช้ในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติ ผ่านสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปรมาณและพรรคการเมือง

5. การจัดการประเมินผลด้านบริหารธุรกิจ (Balance Score Card)

แนวคิด Balanced Scorecard (BSC) เป็นแนวคิดที่เริ่มเป็นที่รู้จักใช้กันอย่างแพร่หลายตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 (1990) ทำให้หลักการและแนวคิดของ Balanced Scorecard มีวิวัฒนาการและการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลองค์กรเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กรต่าง ๆ แต่ในอดีตผู้บริหารขององค์กรหลายๆแห่ง รวมทั้งนักวิชาการด้านการบริหารธุรกิจได้ละเลยในเรื่องของการประเมินไปพอสมควร ดังนั้น Balanced Scorecard (BSC) ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในเรื่องของการประเมินเท่านั้น ถึงแม้ว่า BSC จะมีจุดเริ่มต้นจากการประเมินผลองค์กร แต่ในปัจจุบัน BSC ได้พัฒนาจนกลายเป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กรทั้งหมด ซึ่งสามารถให้เป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารองค์กร โดยอาศัยการวัดหรือการประเมินเป็นหลัก

พสุ เดชะรินทร์ กล่าวว่า BSC เป็นระบบ หรือกระบวนการในการบริหารชนิดหนึ่งที่อาศัยการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) เป็นกลไกสำคัญ BSC เป็นมากกว่าแค่ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกนอกเหนือจากตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอยู่ภายใต้ BSC

สำหรับตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (KPI) นั้น เป็นเครื่องมือหรือดัชนีที่ใช้ในการวัดหรือประเมินว่าผลการดำเนินงานด้านต่างๆขององค์กรเป็นอย่างไร ซึ่งการกำหนดตัวชี้วัดนั้นมีวิธีการหลายวิธี ซึ่งถ้าจะมองอีกแง่หนึ่ง BSC เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการกำหนด KPI

Balanced Scorecard ประกอบด้วยมุมมอง 4 มุมมอง ได้แก่

1. มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นมุมมองที่มีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับองค์กรธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไร มักจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเพิ่มขึ้นของรายได้ (Revenue Growth) และด้านการลดลงของต้นทุน (Cost Reduction) หรือการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพ (Production Improvement) ซึ่งสามารถประกอบไปด้วยการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) ภายใต้มุมมองด้านลูกค้าจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่

2.1 ส่วนแบ่งตลาด (Market Share) โดยตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ส่วนแบ่งตลาดเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญ

2.2 การรักษาลูกค้าเก่า (Customer Retention) เป็นการวัดความสามารถในการรักษาสถานลูกค้าเดิมขององค์กร

2.3 การเพิ่มลูกค้าใหม่ (Customer Acquisition) เป็นการวัดความสามารถขององค์กรในการแสวงหาลูกค้าใหม่ โดยตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนลูกค้าใหม่ต่อลูกค้าทั้งหมด หรือจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้น หรือรายได้จากลูกค้าใหม่ต่อรายได้ทั้งหมด

2.4 ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) เป็นการวัดความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการขององค์กร หรือตัวองค์กรเอง

2.5 กำไรต่อลูกค้า (Customer Profitability) โดยตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น รายได้และต้นทุนต่อลูกค้าหนึ่งราย

3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) ภายใต้มุมมองนี้จะต้องพิจารณาว่าอะไรคือกระบวนการที่สำคัญภายในองค์กร ที่จะช่วยให้องค์กรสามารถนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการ และช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้มุมมองด้านการเงิน มุมมองนี้จะให้ความสำคัญกับกระบวนการภายในองค์กรที่มีความสำคัญที่จะช่วยนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการ

4. มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning Perspective) เป็นมุมมองที่สำคัญมาก เป็นสิ่งสำคัญต่ออนาคตขององค์กร จะต้องพิจารณาว่าในการบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้มุมมองด้านการเงิน ด้านลูกค้า และด้านกระบวนการภายในองค์กร ต้องมีการเรียนรู้ พัฒนาและ

เตรียมตัวอย่างไว้ และจะต้องแบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ด้านเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ภายในองค์กร ด้านเกี่ยวกับระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ระบบการ จูงใจ และโครงสร้างองค์กร โดยภายใต้แต่ละมุมมอง

5. วัตถุประสงค์ (Objective) ที่สำคัญของแต่ละมุมมอง วัตถุประสงค์ตามแนวคิดของ BSC นั้นคือ สิ่งที่ต้องการมุ่งหวังหรือต้องการที่จะบรรลุในด้านต่าง ๆ

6. ตัวชี้วัด (Measures หรือ Key Performance Indicators) ได้แก่ ตัวชี้วัดของ วัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน ซึ่งตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละ ด้านหรือไม่

7. เป้าหมาย (Target) ได้แก่ เป้าหมายหรือตัวเลขที่องค์กรต้องการจะบรรลุของตัวชี้วัด แต่ละประการ

8. แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม (Initiatives) ที่องค์กรจะทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ กำหนดขึ้น ไม่ใช่แผนปฏิบัติการที่ทำเป็นเพียงแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเบื้องต้นที่ต้องทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

นอกเหนือจาก 4 ช่องตามมาตรฐานของ Balanced Scorecard แล้วในทางปฏิบัติ มักจะเพิ่มขึ้นอีกช่องหนึ่ง ได้แก่ ข้อมูลในปัจจุบัน (Baseline Data) ซึ่งแสดงข้อมูลในปัจจุบันของ ตัวชี้วัดแต่ละวัด ซึ่งการหาข้อมูลในปัจจุบันจะเป็นตัวช่วยในการกำหนดเป้าหมายแต่ละตัวให้มี ความชัดเจนมากขึ้น ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ข้อมูลเป้าหมาย และแผนงาน โครงการ กิจกรรม ของแต่ละมุมมองสามารถแสดงตารางได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ข้อมูลปัจจุบัน เป้าหมาย และ แผนงาน โครงการ กิจกรรมในมุมมองต่างๆ

วัตถุประสงค์ (Objective)	ตัวชี้วัด (Measure or KPI)	ข้อมูลปัจจุบัน (Baseline Data)	เป้าหมาย (Target)	แผนงานโครงการ กิจกรรม (Initiatives)
มุมมองด้านการเงิน รายได้ที่เพิ่มขึ้น (Revenue Increase)	รายได้เพิ่มขึ้นเทียบกับปีที่ผ่าน มา	5%	10%	ขยายตัวเข้าสู่ตลาด ต่างประเทศ
มุมมองด้านลูกค้า การรักษาลูกค้าเก่า (Customer retention)	จำนวนลูกค้าที่หายไป (Defect rate)	7%	5%	จัดทำระบบสมาชิก ลูกค้า

ตาราง 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ (Objective)	ตัวชี้วัด (Measure or KPI)	ข้อมูลปัจจุบัน (Baseline Data)	เป้าหมาย (Target)	แผนงานโครงการ กิจกรรม (Initiatives)
มุมมองด้านกระบวนการ ภายใน การผลิตที่มีคุณภาพ (Quality Production Process)	อัตราของเสียจากการผลิต (Waste Rate)	10%	7%	จัดทำระบบ TQM ภายในโรงงาน
มุมมองด้านการเรียนรู้และ พัฒนา (Increase Employer Skills)	จำนวนวันในการอบรมคนต่อ ปี	7 วัน	10 วัน	จัดทำแผนอบรม พัฒนาพนักงานอย่าง ต่อเนื่อง

มุมมองทั้ง 4 ด้านได้ถูกกำหนดขึ้นโดยอาศัยปรัชญาในการดำเนินธุรกิจทั่ว ๆ ไป มีความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงเหตุและผล (Cause and Effect) ในลักษณะที่องค์กรจะมีกำไรได้ต้องมาจากลูกค้า ซึ่งการจะหาลูกค้าได้ต้องมีการดำเนินงานภายในที่ดี ซึ่งการจะดำเนินงานภายในให้ดี พนักงานจะต้องมีทักษะ ความพร้อม ในการทำงาน ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล (Cause and Effect Relationship)

กระบวนการพัฒนาและจัดทำ Balanced Scorecard

ในกระบวนการจัดทำ Balanced Scorecard นั้น ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ ซึ่งได้แก่การทำ SWOT Analysis ซึ่งเป็นที่นิยมและรู้จักกันอย่างแพร่หลาย เพื่อให้ได้ทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กรชัดเจน
2. กำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กร โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์หลัก (Strategic Themes) ที่สำคัญขององค์กร
3. วิเคราะห์และกำหนดว่า BSC ขององค์กรควรมีทั้งหมดกี่มุมมอง และมุมมองแต่ละมุมมองควรจะมี ความสัมพันธ์อย่างไร
4. จัดทำแผนที่ทางกลยุทธ์ (Strategy Map) ระดับองค์กร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญภายใต้แต่ละมุมมอง โดยพิจารณาว่าในการที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานและบรรลุวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กรได้นั้น จะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านใดบ้าง

5. ภายใต้วัตถุประสงค์แต่ละประการ จะต้องกำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์นั้น ในด้านของตัวชี้วัด ฐานข้อมูลในปัจจุบัน เป้าหมายที่ต้องบรรลุ รวมทั้งแผนงานกิจกรรม หรือ โครงการที่ต้องทำ ซึ่งภายใต้อันต่อนี้สามารถที่จะแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 การจัดทำตัวชี้วัด

5.2 การกำหนดเป้าหมาย โดยอาศัยข้อมูลในปัจจุบัน

5.3 การจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่จะต้องทำเพื่อช่วยให้บรรลุ เป้าหมายกำหนดขึ้น

6. เมื่อจัดทำแผนงานหรือโครงการเสร็จแล้ว สามารถที่จะแปลงตัวชี้วัดและเป้าหมาย ระดับองค์กร เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนงานหรือโครงการหลัก

สรุปได้ว่า Balanced Scorecard นั้นเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลองค์กรในเรื่อง การดำเนินงาน 4 ด้าน คือ การเงิน มุมมองด้านลูกค้า กระบวนการภายใน การเรียนรู้และพัฒนา สิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ต้องมีตัวชี้วัด (KPI) เพื่อให้สามารถวัดผลการดำเนินงานขององค์กรว่า เป็นไปตามกระบวนการและวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

1. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550-2554) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

วิสัยทัศน์ : Quality – Sustainability – Competitiveness

มุ่งพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ให้ก้าวสู่มาตรฐานที่มีคุณภาพ (Quality) และเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainability) ที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก (Competitiveness) อันจะนำไปสู่การเป็น Tourism Capital of Asia

ยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ที่ 1 ยกกระดับตำแหน่ง Brand ประเทศไทย ให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้มีการกระจายการท่องเที่ยวอย่างสมดุลทั้งในเชิงพื้นที่ เวลา

กลุ่มตลาด และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเสริมสร้างศักยภาพการ

ดำเนินงานด้านการตลาด

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัด และระหว่างภูมิภาค

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ และการสร้างสรรค์ประโยชน์

แก่สังคม

กลยุทธ์ที่ 6 นำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้สนับสนุนการยกระดับ

Brand

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และมีผลต่อการส่งเสริมตลาดในระยะยาวขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ดังนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณาดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมตลาด คือ การพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวให้ได้คุณภาพและมีมาตรฐาน [สินค้าทางการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) และการบริการ (Service & บุคลากร)]

เนื่องจากสินค้าทางการท่องเที่ยวเกือบทั้งหมด อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหลายแห่ง ดังนั้น การที่จะพัฒนาสินค้า ทางการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ความร่วมมือจากหน่วยงานเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

สาเหตุของการเสื่อมโทรมเกิดขึ้นจาก การกระทำตัวของนักท่องเที่ยวจนเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว การขาดมาตรการรักษาสิ่งแวดล้อมและขาดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ (ขาดหน่วยงานกลางในการแก้ไขปัญหาในเชิงบูรณาการ ขาดบุคลากรในระดับพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนา)

2. ปัญหาในด้านการเข้าถึงและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่ง

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนับเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงควรมีการดำเนินการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการขนส่งและมาตรฐานการให้บริการในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การพัฒนาระบบการขนส่งทางบกให้มีความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัด ภูมิภาค รวมถึงการปรับปรุงคุณภาพของเส้นทางคมนาคมให้รองรับปริมาณการจราจรได้อย่างเพียงพอ

2.2 การพัฒนาระบบบริการโดยสารทางรถไฟ

2.3 การพัฒนาระบบการขนส่งทางเรือเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันตกตอนบน และเส้นทางเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการขจัดปัญหาข้อจำกัดด้านกฎระเบียบการเดินทางโดยเรือ

2.4 การพัฒนาระบบการขนส่งทางอากาศ สนับสนุนเพิ่มเส้นทางบินในเที่ยวบินที่หนาแน่นช่วงในฤดูกาลท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ จัดเที่ยวบิน Charter flight เสริมหรือเปิดเส้นทางบินใหม่ในเส้นทางที่มี demand สูง เปิดเส้นทางบินภายในประเทศไปในแหล่งท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มและมีศักยภาพ เพื่อเป็นการสนับสนุนการกระจายตัวของการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ

3. ปัญหามาตรฐานการบริการและมาตรฐานบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดย

3.1 การจัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น สถานที่พักประเภทต่าง ๆ ร้านอาหาร ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น

3.2 สร้างมาตรฐานและคุณภาพบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น พนักงานโรงแรม ร้านอาหาร พนักงานบริการขนส่ง มัคคุเทศก์อาชีพและมััคคุเทศก์ท้องถิ่น เป็นต้น

3.3 อบรมมััคคุเทศก์ภาษาต่างประเทศ เช่น จีน เกาหลี รัสเซีย สวีเดน ฯลฯ ให้เพียงพอในการให้บริการ

3.4 แก้ไขปัญหามัคคุเทศก์เถื่อน

4. ปัญหาการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิ

4.1 การหลอกลวงนักท่องเที่ยวซื้อสินค้าอัญมณีที่มีราคาแพงเกินคุณภาพสินค้า

4.2 การเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ปัญหาคุณภาพโรงแรมไม่สัมพันธ์กับราคาที่พัก การปรับขึ้นราคาสินค้าโดยไม่แจ้งล่วงหน้า เป็นต้น

4.3 การโจรกรรมในสถานที่พักแรม

4.4 ปัญหาทัวร์ศูนย์เหรียญ: จีน, ฝรั่งเศส

5. ปัญหาด้านการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ คือ

5.1 ปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ เช่น ขาดการประสานงาน ดำเนินงานให้ความสำคัญเฉพาะ ตามวัตถุประสงค์และหน้าที่ของหน่วยงานเป็นหลัก เป็นต้น

5.2 ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว ใช้โอกาสจกฉวยผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง เช่น การตั้งหาบเร่ แผงลอย เตี้ยงผ้าใบ หมอนวดชายหาด โดยขาดเจ้าหน้าที่ ในการสอดส่อง ตรวจสอบและเอาผิดลงโทษทางกฎหมาย

5.3 ปัญหาผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น

5.4 ปัญหาการบริหารจัดการของชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชน และความไม่เข้าใจ การท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างเหมาะสม เนื่องด้วยกระแสของการท่องเที่ยวมี

ความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นอันมากและเข้าถึงในเกือบทุกชุมชน ดังนั้นจึงเกิดการหันมาพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อหวังให้การท่องเที่ยวนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ทั้งการสร้างงานและรายได้ จนทำให้เกิดการเบี่ยงเบนการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพและพื้นที่

6. ปัญหาการใช้กลยุทธ์การตัดราคาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ทำให้ธุรกิจมีการแข่งขันสูงขึ้น บริษัทนำเที่ยวจึงหันมาใช้วิธีการตัดราคาเป็นเทคนิคที่ง่ายที่สุด ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และมีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้น เป็นลำดับ ซึ่งท้ายสุดได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสินค้าและบริการลดต่ำลง การเอาใจเอาเปรียบ นักท่องเที่ยวทวีเพิ่มขึ้น และยากจะแก้ไข ในขณะที่การทำตลาดลักษณะนี้เป็นช่องทางที่ทำให้ได้นักท่องเที่ยวไม่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น สวนทางกับแนวทางที่ต้องการพัฒนาประเทศไทยไปสู่แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ

นอกเหนือจากปัญหาในการพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ปัญหาหลักด้านการส่งเสริมตลาดที่ประสบอยู่คือ

1. ปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลงงบประมาณด้านการส่งเสริมตลาดต่างประเทศไม่เพียงพอ โดยในจำนวนที่จัดสรรให้สามารถทำได้เพียงการรักษาตลาดเท่านั้น การทำตลาดในเชิงรุกโดยเฉพาะการสร้างการรับรู้เพื่อขยายสินค้าท่องเที่ยวใหม่ และ/หรือ เจาะกลุ่มตลาดใหม่ที่ต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง หรือไม่สามารถดำเนินการได้

2. ปัญหาภาครัฐ-เอกชน องค์กรมมหาชน ขาดเอกภาพในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากเอกชนขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ ททท. ทำให้ไม่ให้ความสำคัญในการทำตลาดร่วมกับภาครัฐ นอกจากนี้ เอกชนไม่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง โดยการรวมตัวเป็นลักษณะรวมกลุ่มผลประโยชน์ ทำให้ความเห็น ที่ได้รับจากภาคเอกชนที่เป็นตัวแทนสมาคมที่มาร่วม มักจะเป็นความเห็นส่วนตัว หรือเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดประโยชน์กับเฉพาะบางกลุ่ม ซึ่งกลุ่มที่เสียประโยชน์มีความขัดแย้งและไม่ให้ความร่วมมือ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10

1. วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชน เข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี"

2. พันธกิจ

เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน" ภายใต้แนวปฏิบัติของ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศดังนี้

- 2.1 พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
- 2.2 เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
- 2.3 ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2.4 พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม
- 3.2 เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน
- 3.3 เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม
- 3.4 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน
- 3.5 เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ
- 3.6 เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ
- 3.7 เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
 - 1.1 การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน

- 1.2 การเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ มีความสัมพันธ์ทางสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่
- 1.3 การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข
2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ
 - 2.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
 - 2.2 การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน
 - 2.3 การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล
3. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืน
 - 3.1 การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และความเป็นไทย
 - 3.2 การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ
 - 3.3 การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - 4.1 การรักษารูขี้นกทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ
 - 4.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 4.3 การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ
 - 5.1 การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย
 - 5.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ
 - 5.3 สร้างภาคประชาการที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา
 - 5.4 การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

5.5 ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล

5.6 การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา

5.7 การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลยภาพและความยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2548 (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2550, หน้า 1)

วิสัยทัศน์ของจังหวัด (Vision)

“ปราจีนบุรีเมืองน่าอยู่ เขตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เกษตรและอุตสาหกรรมก้าวหน้า ภูมิปัญญา แพทย์แผนไทย”

เป้าประสงค์ของจังหวัด (Goals)

1. เพื่อให้ประชาชนมีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี มีแหล่งที่อยู่อาศัย ที่สะอาด สวยงาม
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสมบูรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน
3. เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร โดยการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป รายได้และงานวิจัยพัฒนา
4. สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลงทุน การแข่งขันเพิ่มขึ้น พัฒนาคุณภาพสินค้า ทักษะฝีมือแรงงาน กำกับ ดูแลสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน
5. เป็นศูนย์กลางการแพทย์แผนไทยที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ และนานาชาติ พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร และบริการการแพทย์แผนไทยให้เป็นความภาคภูมิใจของประเทศไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด (Strategic Issues)

1. เมืองน่าอยู่
2. ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เกษตรก้าวหน้า
4. อุตสาหกรรมก้าวหน้า
5. ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของจังหวัด (Strategies)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เมืองน่าอยู่ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สะอาดสวยงาม เป็นระเบียบปลอดภัย มีผังเมืองและสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง ใฝ่รู้ มีสุขภาพภาวะภายใต้การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 5 แนวทาง

1. การบริการขั้นพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยจัดให้มีสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะครบครันมีระบบการคมนาคมที่ดี เชื่อมโยง
2. การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมรายได้โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีพ ค่าครองชีพไม่สูง มีที่อยู่อาศัยอย่างพอเพียง
3. การพัฒนาคนสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยพัฒนาคนให้มีศักยภาพมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มุ่งเน้นให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีสุขภาพดี
4. การรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การแก้ไขปัญหายาเสพติด อุบัติภัย การจัดระเบียบสังคม และอำนวยความสะดวก
5. การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ครบครัน มีกิจกรรมและสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวหลากหลาย สามารถเพิ่มรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 4 แนวทาง

1. การบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ดี โดยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน มีความปลอดภัยและให้กำหนด มาตรฐานคุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวด้านที่พัก ร้านอาหาร ห้องน้ำ
2. การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว รวมถึง ยกกระดับในด้านภาษาและมารยาทการให้บริการให้ได้มาตรฐาน
3. พัฒนาสินค้า OTOP ให้เป็นของที่ระลึก พัฒนาการตลาด ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัย รวดเร็ว
4. การอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย และหากิจกรรมนำเสนอลงแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพใหม่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เกษตรก้าวหน้า เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร เกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย โดยสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เชิงพาณิชย์และการส่งออก โดยการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป รายได้ และงานวิจัยและพัฒนา กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 4 แนวทาง

1. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าการเกษตรไปสู่มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าในด้านความปลอดภัย เกษตรปลอดภัยในพืชผัก ผลไม้ ประมง ปศุสัตว์ พัฒนาและจัดระบบการควบคุม ตรวจสอบ รับรองคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหาร รวมทั้ง ให้มีการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำและแหล่งน้ำให้มีประสิทธิภาพ สร้างระบบเตือนภัยการป้องกันน้ำท่วม และแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย

2. สร้างมูลค่าเพิ่มจากใช้การผลิต โดยพัฒนาขบวนการผลิต การแปรรูป การตลาด ให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร

3. สร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจฐานราก โดยสร้างโอกาสให้เกษตรกรได้อบรมพัฒนาความรู้ และเข้าถึงแหล่งเงินทุน การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และการบริการของรัฐอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

4. ส่งเสริมงานวิจัยพัฒนาและสิ่งประดิษฐ์ด้านการเกษตรและพัฒนาความรู้ให้เกษตรกร โดยการส่งเสริมให้นักวิชาการทั้งภาครัฐและเอกชน เกษตรกร ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร รวมทั้งการประดิษฐ์เครื่องมือการเกษตร และให้บริการคลินิกเคลื่อนที่ ให้คำปรึกษาให้กับเกษตรกรเป็นรายบุคคล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 อุตสาหกรรมก้าวหน้า เป็นแหล่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรมต่อเนื่องและส่งออก โดยการพัฒนาค้นด้านทักษะ เทคโนโลยี โดยการสร้างแรงจูงใจ ให้เกิดการลงทุน การแข่งขันเพิ่มขึ้น พัฒนาคุณภาพสินค้า ทักษะฝีมือแรงงาน กำกับดูแลสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 4 แนวทาง

1. สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนด้านอุตสาหกรรม โดยพัฒนาอุตสาหกรรมเข้าสู่มาตรฐาน ISO 9000, 14000, 18000, HACCP พัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้สามารถรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม รวมทั้ง ให้มีระบบข้อมูลที่ทันสมัย และระบบบริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม (Industrial Cluster) ของอุตสาหกรรมต่อเนื่องและเชื่อมโยง

2. กำกับดูแลสิ่งแวดล้อม ระบบน้ำทิ้ง วัตถุอันตราย ให้เป็นไปตามมาตรฐาน รวมทั้ง กำกับดูแลความปลอดภัยจากการประกอบกิจการ ส่งเสริมชีวอนามัยและการใช้เทคโนโลยีสะอาด (CLEAN TECHNOLOGY)

3. กำกับ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ทักษะและคุณภาพชีวิตแรงงาน ยกกระดับคุณภาพแรงงาน สร้างโอกาสทางการศึกษา ฝึกทักษะฝีมือแรงงาน ร่วมกับสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ ในลักษณะทวิภาคี เพื่อให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการ

4. การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน ในโครงการ OTOP เข้าสู่มาตรฐานสากลตามความต้องการของตลาด รวมทั้งให้ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย เป็นศูนย์กลางการแพทย์แผนไทยที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย และบริการการแพทย์แผนไทยให้เป็นความภาคภูมิใจของประเทศชาติ กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 5 แนวทาง

1. พัฒนาระบบการผลิต ขยายเครือข่ายการปลูกสมุนไพร จัดระบบควบคุม ตรวจสอบ รับรองคุณภาพสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐานครบวงจร
2. ขยายช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการการแพทย์แผนไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก
4. พัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยให้มีชื่อเสียงระดับสากล
5. ส่งเสริมการวิจัย ผลิตภัณฑ์ และบริการการแพทย์แผนไทยอย่างต่อเนื่อง

แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี ระยะ 4 ปี (2550 – 2553) (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี, 2550. หน้า 1-5)

วิสัยทัศน์

เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรมและสุขภาพแห่งภาคตะวันออก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ประกอบการรวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ สามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมและบริการได้อย่างมีคุณภาพ
2. เพื่อให้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม
3. เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้ทางการท่องเที่ยวหมุนเวียนในจังหวัดเพิ่มขึ้น

4. เพื่อพัฒนาเครือข่าย องค์การชุมชนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดให้สามารถบริหารจัดการการนำเที่ยวในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การเพิ่มขีดความสามารถของวิสาหกิจและบุคลากรในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

3. การจัดการด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

4. การยกระดับตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรมและสุขภาพของจังหวัดให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ

5. การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคีในการพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)

กลยุทธ์ ด้านการเพิ่มขีดความสามารถของวิสาหกิจและบุคลากรในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

2. จัดระบบการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ ด้านการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

1. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมรวมทั้งค้นหาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน

2. จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรวมทั้งเผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

3. พัฒนากิจกรรมด้านการท่องเที่ยว งานเทศกาลประเพณี

กลยุทธ์ ด้านการจัดการด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัด

2. ส่งเสริมให้ชุมชนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ การยกระดับตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรมและสุขภาพของจังหวัดให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ

1. ทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยวไปยังกลุ่มตลาดเป้าหมายทั้งชาวไทยและต่างชาติ อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคีในการพัฒนาการท่องเที่ยว

1. ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

บริบทพื้นที่ศึกษา

ในการศึกษาเรื่องแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้จำแนกพื้นที่ในการศึกษาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดปราจีนบุรี

1.1 ความเป็นมา

จังหวัดปราจีนบุรี เคยเป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ปรากฏหลักฐานเป็นซากเมืองโบราณที่เรียกว่า “เมืองศรีมโหสถ” ที่ตำบลโคกปี่ อำเภอสรีมโหสถ และทางด้านทิศตะวันออกของเมืองศรีมโหสถ ที่บริเวณบ้านโคกขวาง อำเภอสรีมหาโพธิ ยังมีชุมชนโบราณมีอายุร่วมสมัยเดียวกันกับเมืองศรีมโหสถอีกด้วย บริเวณซากเมืองโบราณเหล่านี้มีซากโบราณสถาน ซึ่งใช้ประกอบพิธีกรรม ศาสนกิจ และโบราณวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูป เทวรูป เครื่องปั้นดินเผา เครื่องสำริด เครื่องมือเครื่องใช้กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป

ในสมัยต่อมาศูนย์กลางความเจริญได้ย้ายมาตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรีเช่นปัจจุบัน ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า “เมืองปราจีน” ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็ยังเรียกว่า “เมืองปราจีน” หรือ “มณฑลปราจีน” จวบจนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดระเบียบการปกครองแผ่นดินตามแบบต่างประเทศ มณฑลปราจีนได้ถูกยุบเลิก คงมีฐานะเป็นเพียงหัวเมืองหนึ่ง ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนคำว่า เมืองเป็นจังหวัด จึงมีชื่อเรียกใหม่ว่า จังหวัดปราจีนบุรี

1.2 ตราประจำจังหวัดปราจีนบุรี

ภาพ 7 ตราประจำจังหวัดปราจีนบุรี

เป็นรูปต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ ปลูกไว้ที่ตำบลโคกปี่เป็ง อำเภอศรีมโหสถ เป็นสัญลักษณ์ทางด้านพุทธศาสนาที่เชิดหน้าชูตาของจังหวัดปราจีนบุรี เพราะเชื่อกันว่าเป็นต้นโพธิ์ที่สมณทูตจากอินเดีย ซึ่งมาเผยแพร่พระศาสนา เมื่อราว พ.ศ. 500 ได้นำพันธุ์มาจากพระศรีมหาโพธิ์พุทธคยา ประเทศอินเดีย เป็นต้นโพธิ์ที่พระพุทธเจ้าประทับบำเพ็ญกรรมจนสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์นี้เป็นที่นับถือบูชากราบไหว้ของราษฎรในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่น และมีการจัดงานนมัสการเป็นประจำทุกปี

1.3 คำขวัญของจังหวัดปราจีนบุรี

“ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน ไร่ตงหวานคู่เมือง ผลไม้ลือเลื่อง เขตเมืองทวารวดี”

1.4 ดอกไม้ประจำจังหวัด

ภาพ 8 ดอกปีน (*Millingtonia hortensis* Linn. F.)

เป็นต้นไม้ผลัดใบ สูงประมาณ 5 – 25 ม. เรือนยอดเป็นพุ่มทึบกิ่งมักห้อยลง เปลือกเป็นสีเทา แตกเป็นร่องลึก ใบเป็นรูปไข่ หรือกระเดียดไปทางรูปใบหอก

ลักษณะดอกเป็นดอกไม้สีขาว กลิ่นหอม ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ยาว 10 – 40 ซม. ทยอยกันเป็นรูปแตร กว้าง 2 ซม. มี 5 กลีบ เกสรตัวผู้ 4 อัน ดอกแห้งใช้ผสมยาสูบ

1.5 ลักษณะทางกายภาพ

ภาพ 9 แผนที่จังหวัดปราจีนบุรีโดยสังเขป

จังหวัดปราจีนบุรีตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย อยู่ระหว่างละติจูดที่ 13 องศา 39 ลิปดา ถึงละติจูดที่ 14 องศา 27 ลิปดาเหนือ และเส้นลองติจูดที่ 101 องศา 90 ลิปดา ถึงลองติจูดที่ 102 องศา 07 ลิปดาตะวันออก ห่างกรุงเทพมหานคร 136 กม. ตามทางหลวงหมายเลข 33, 305 ใช้เวลาเดินทางเพียง 1.30 ชั่วโมง เป็นจุดเชื่อมโยงการคมนาคมจากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศกัมพูชา ในรัศมี 100 กว่ากิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดนครนายก และจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดนครนายก และจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.6 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรีตอนบนเป็นที่ราบสูง และป่าทึบ สลับซับซ้อนมียอดเขาสูง 1,326 เมตร และเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำหลายสาย มีธรรมชาติที่สวยงาม ทิศเหนือเต็มไปด้วยเทือกเขา และตอนล่างเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก ได้แก่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง สูงกว่าระดับน้ำทะเล 5 เมตร แม่น้ำปราจีนบุรี เกิดจากแควหนุมาน และแควพระปรองโหลมาบรรจบกันที่อำเภอกบินทร์บุรี และไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.7 การปกครองและประชากร

จังหวัดปราจีนบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอประจันตคาม อำเภอบ้านสร้าง อำเภอนาดี อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอศรีมโหสถ มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 57 แห่ง เทศบาล 12 แห่ง 63 ตำบล 707 หมู่บ้าน แบ่งเขตเลือกตั้งเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 คน

ตาราง 2 แสดงแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	อบจ.	เทศบาล	อบต.
เมืองปราจีนบุรี	12	143	25,928	1	3	11
กบินทร์บุรี	14	193	39,284	-	3	14
ประจันตคาม	8	106	13,050	-	1	9
ศรีมหาโพธิ์	10	90	22,999	-	2	7
บ้านสร้าง	9	88	7,573	-	1	7
นาดี	6	63	12,389	-	1	6
ศรีมโหสถ	4	24	4,036	-	1	3
รวม	63	707	149,608	1	12	57

ที่มา ที่ทำการปกครองจังหวัดปราจีนบุรี, 2549.

จังหวัดปราจีนบุรีมีจำนวนประชากร ณ เดือนธันวาคม 2549 จำนวน 453,819 คน เป็นชาย 225,373 คน เป็นหญิง 228,446 คน เมื่อพิจารณาจากการกระจายตัวของกิจกรรม

พบว่าการที่จังหวัดมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากในเขตอำเภออินทร์บุรีและอำเภอเมือง ทำให้มีประชากรมาอาศัยอยู่รวมกันที่พื้นที่ดังกล่าวจำนวนมากกว่าในบริเวณอื่น ๆ ของจังหวัด

บริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด คือ อำเภออินทร์บุรี มีจำนวนประชากร 124,868 คน คิดเป็นร้อยละ 26.84 ของประชากรรวมทั้งจังหวัด รองลงมาคืออำเภอเมือง อำเภอศรีมหาโพธิ อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี และอำเภอบ้านสร้าง มีประชากร จำนวน 82,561 คน, 53,560 คน, 47,894 คน, 41,313 คน และ 27,640 คน คิดเป็นร้อยละ 19.47, 11.04 และ 10.67 ตามลำดับ ส่วนบริเวณที่มีประชากรอยู่อาศัยน้อยที่สุด คือ อำเภอศรีมโหสถ มีประชากรอาศัยอยู่เพียง 12,215 คน คิดเป็นร้อยละ 6.34 ของประชากรรวมทั้งจังหวัด

จังหวัดปราจีนบุรีมีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยคิดเป็น 93.82 คนต่อตารางกิโลเมตร ในพื้นที่นอกเขตเทศบาลที่มีประชากรรวมกันหนาแน่นมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง คิดเป็น 192.23 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอศรีมหาโพธิ คิดเป็น 192.84 คนต่อตารางกิโลเมตร และอำเภออินทร์บุรี คิดเป็น 94.43 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คืออำเภอนาดี คิดเป็น 34.34 คนต่อตารางกิโลเมตร

ตาราง 3 แสดงจำนวนพื้นที่และประชากรของจังหวัดปราจีนบุรี

อำเภอ/เทศบาล	จำนวนพื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)			ความหนาแน่น ของประชากร (คน/ตร.กม.)
		ชาย	หญิง	รวม	
อำเภอเมือง	426.76	42,665	39,896	82,561	192.23
เทศบาลเมือง	8.09	9,409	10,518	19,927	2,478.00
เทศบาลนาปรือ	2.00	1,118	1,093	2,211	1,082.00
เทศบาลโคกมะกอก	15.05	990	1,087	2,077	133.89
อำเภออินทร์บุรี	1290.55	61,898	62,970	124,868	94.43
เทศบาลกบินทร์	4.48	1,994	2,259	4,253	945.31
เทศบาลเมืองเก่า	10.00	2,689	2,772	5,461	535.7
เทศบาลสระบัว	4.25	868	962	1,830	425.88
อำเภอศรีมหาโพธิ	392.99	26,308	27,252	53,560	129.84
เทศบาลศรีมหาโพธิ	2.06	1,677	1,748	3,425	1,620.87

ตาราง 3 (ต่อ)

อำเภอ/เทศบาล	จำนวนพื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)			ความหนาแน่น ของประชากร (คน/ตร.กม.)
		ชาย	หญิง	รวม	
เทศบาลกรอกสมบูรณ์	12.00	1,562	1,522	3,084	253.58
อำเภอประจันตคาม	902.05	23,410	24,484	47,894	52.69
เทศบาลประจันตคาม	2.00	2,281	2,478	4,759	2,400.00
อำเภอนาดี	1176.09	20,658	20,655	41,313	34.34
เทศบาลนาดี	13.00	3,771	3,766	7,537	571.31
อำเภอบ้านสร้าง	345.22	13,639	14,001	27,640	80.02
เทศบาลบ้านสร้าง	16.00	1,544	1,614	3,158	197.94
อำเภอศรีมโหสถ	125.48	5,978	6,237	12,215	95.71
เทศบาลโคกปีบ	5.35	2,914	3,132	6,046	1,132.71
	รวมทั้งสิ้น	225,373	228,446	453,819	149,608

*จำนวนพื้นที่ตลาดเคลื่อนประมาณ 9.20 ตร.กม.

ที่มา ที่ทำการปกครองจังหวัดปราจีนบุรี, 2549

1.8 ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า

ในปี 2550 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมี แยกจุดรวมงานเป็น

2 แห่ง คือ

1. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปราจีนบุรี มีการไฟฟ้าในสังกัด 6 แห่ง ดังนี้
 - 1.1 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านสร้าง
 - 1.2 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอศรีมหาโพธิ
 - 1.3 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอศรีมโหสถ
 - 1.4 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตำบลท่าตูม

- 1.5 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอประจันตคาม
- 1.6 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเมือง
2. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอกบินทร์บุรี มีการไฟฟ้าในสังกัด 3 แห่ง ดังนี้
 - 2.1 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอนาดี
 - 2.2 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตำบลลาดตะเคียน
 - 2.3 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตำบลกบินทร์บุรี

ตาราง 4 แสดงข้อมูลการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดปราจีนบุรี

ที่	ข้อมูล	การไฟฟ้า จ.ปราจีนบุรี	การไฟฟ้า อ.กบินทร์บุรี	รวม
1	สถานีไฟฟ้า (ขนาด)	5 แห่ง (300 MVA)	2 แห่ง (190 MVA)	7 แห่ง (490 MVA)
2	หน่วยจำหน่าย	42,794,147.72	52,433,195.71	95,227,343.43
	- ที่อยู่อาศัย	10,213,753.81	5,538,058.70	15,751,812.51
	- ธุรกิจอุตสาหกรรม	30,209,735.03	46,153,086.69	76,362,821.72
	- ราชการและไฟสาธารณะ	2,009,615.03	715,113.22	2,724,728.27
	- อื่น ๆ	360,643.94	26,937.10	387,581.04
3	ครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ทั้งสิ้น	72,263.00	41,877.00	114,140.00
	- คิดเป็น (ของครัวเรือนทั้งหมด)	99.33% (72,749)	96.08% (43,586)	97.71
4	ครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ทั้งสิ้น	486	1,709	2,195
	- คิดเป็น (ของครัวเรือนทั้งสิ้น)	0.67% (72,749)	3.29% (43,586)	2.29
5	หมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้	ครบ 100%	ครบ 100%	ครบ 100%

ที่มา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปราจีนบุรี, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอกบินทร์บุรี, 2550

แหล่งน้ำ

1. น้ำอุปโภคบริโภค

จังหวัดปราจีนบุรีมีกำลังผลิต จำนวน 6,443,472 ลบ.ม. น้ำที่ผลิตได้ 5,510,460 ลบ.ม. ปริมาณน้ำที่จ่ายแก่ผู้ใช้ จำนวน 3,767,188 ลบ.ม. ปริมาณน้ำที่จ่ายเพื่อสาธารณะ จำนวน 1,234,054 ลบ.ม. และมีจำนวนผู้ใช้น้ำ จำนวน 14,679 ราย มีสำนักงานประปาเขตอำเภอ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอกบินทร์บุรี และอำเภอศรีมหาโพธิ์

2. น้ำเพื่อการเกษตร

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วยบ่อน้ำตื้น จำนวน 81 บ่อ ฝาย จำนวน 41 แห่ง อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 2 แห่ง ขนาดเล็ก 7 แห่ง เขื่อนทดน้ำ/ประตูน้ำ บ่อบาดาล 366 บ่อ

3. แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดปราจีนบุรีมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำปราจีนบุรี แควหนุมาน แควพระปรอง มีแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง และบึง จำนวน 35 สาย

4. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

ปัจจุบันกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 47 สถานี พื้นที่โครงการ 104,303 ไร่ เพื่อประโยชน์ในด้านการเกษตรและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน

โทรศัพท์พื้นฐาน

ในปี 2550 จังหวัดปราจีนบุรีมีชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 24 ชุมสาย กระจายอยู่ทุกอำเภอ และอำเภอที่มีชุมสายโทรศัพท์มากที่สุด คือ อำเภอเมือง ซึ่งมีถึง 7 ชุมสาย มีเลขหมายโทรศัพท์ จำนวน 19,960 เลขหมาย เลขหมายที่เปิดใช้แล้ว แยกเป็นโทรศัพท์ประจำที่ จำนวน 15,493 เลขหมาย โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 1,052 เลขหมาย
ที่มา : บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (ปราจีนบุรี)

การคมนาคม

การคมนาคมของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถเดินทางไปมาสะดวกมีเส้นทางรถยนต์ติดต่อไปยังภูมิภาคต่าง ๆ หลายเส้นทาง ดังนี้

1.1 เส้นทางติดต่อระหว่างกรุงเทพฯ และปริมณฑล สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง ได้แก่

1.1.1 ทางหลวงหมายเลข 320, 33, 314, 3 ปราจีนบุรี-นครนายก-หินกอง-รังสิต-กรุงเทพฯ ระยะทาง 155 กิโลเมตร

1.1.2 ทางหลวงหมายเลข 320, 33, 305 ปราจีนบุรี-นครนายก-องครักษ์-รังสิต-กรุงเทพฯ ระยะทาง 136 กิโลเมตร

1.1.3 ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ฉะเชิงเทรา-กรุงเทพฯ ระยะทาง 158 กิโลเมตร

1.1.4 ทางหลวงหมายเลข 319, 3293, 3481, 304 ปราจีนบุรี-บ้านสร้าง-มีนบุรี-กรุงเทพฯ ระยะทาง 100 กิโลเมตร

1.2 เส้นทางติดต่อภาคกลาง ได้แก่

1.2.1 ทางหลวงหมายเลข 320, 33 ปราชินบุรี-นครนายก ระยะทาง 28 กิโลเมตร

1.2.2 ทางหลวงหมายเลข 320, 33, 1 ปราชินบุรี-นครนายก-หินกอง-สระบุรี ระยะทาง 86 กิโลเมตร

1.3 เส้นทางติดต่อภาคตะวันออก ได้แก่

เส้นทางที่ 1

1. ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี ระยะทาง 130 กิโลเมตร

2. ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-แหลมฉบังระยะทาง 155 กิโลเมตร

3. ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-สัตหีบ ระยะทาง 205 กิโลเมตร

4. ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-สัตหีบ-มาบตาพุด ระยะทาง 230 กิโลเมตร

5. ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-สัตหีบ-ระยอง ระยะทาง 250 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 2

1. ทางหลวงหมายเลข 319, 315 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-พนังนาค-ชลบุรี ระยะทาง 120 กิโลเมตร

2. ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 331, 3 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-แปลงยาว-สัตหีบระยะทาง 180 กิโลเมตร

3. ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 331, 36 ปราชินบุรี-พนมสารคาม-แปลงยาว-ระยอง ระยะทาง 185 กิโลเมตร

1.4 เส้นทางติดต่อจังหวัดสระแก้ว ประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนาม

1.4.1 ทางหลวงหมายเลข 33 ผ่านจังหวัดสระแก้ว ระยะทาง 90 กิโลเมตร ถึงชายแดนกัมพูชา ระยะทาง 156 กิโลเมตร กรุงเทพมหานคร 500 กิโลเมตร และโฮจิมินห์ ซิตี้ ระยะทาง 604 กิโลเมตร

1.5 เส้นทางติดต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เส้นทางที่ 1

1. ทางหลวงหมายเลข 3452, 33, 304, 2 ปราชินบุรี-กบินทร์บุรี-ปักธงชัย-นครราชสีมา ระยะทาง 194 กิโลเมตร

2. ทางหลวงหมายเลข 3452, 33, 304, 24, 218 ปราชินบุรี-กบินทร์บุรี-ปักธงชัย-นางรอง-บุรีรัมย์ ระยะทาง 295 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 2

1. ทางหลวงหมายเลข 3452, 33, 3198, 3395, 3486, 348, 24, 218 ปราชินบุรี-สระแก้ว-วัฒนานคร-นางรอง-บุรีรัมย์ ระยะทาง 300 กิโลเมตร

นอกจากทางรถยนต์แล้ว จังหวัดปราจีนบุรียังมีเส้นทางรถไฟ ซึ่งรับส่งผู้โดยสารและบรรทุกสินค้า มีสถานีรถไฟในตัวเมือง จำนวน 1 แห่ง และมีขบวนรถไฟวิ่งผ่านไป – กลับ วันละ 14 ขบวน เป็นรถดีเซลรางธรรมดา จำนวน 4 ขบวน รถธรรมดาขานเมือง จำนวน 8 ขบวน และรถธรรมดารวมโดยสารสินค้า จำนวน 2 ขบวน

1.9 สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด มีพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 1,355,109 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.53 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด ในปีการเพาะปลูก 2548/2549 จังหวัดปราจีนบุรีมีผลผลิตรวม 1,129,136 ตัน/ปี มูลค่าการผลิต 2,310,635 ล้านบาท ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในจังหวัดพืชผลที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัด ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว ไม้ตง กระเทียม ขนุน และส้มโอ

การเกษตร

ในปีการเพาะปลูก 2548/2549 จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้นจำนวน 917,170 ไร่ กระจายอยู่ในทุกอำเภอ โดยมีพืชที่ปลูกมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ข้าวเจ้า รองลงมา ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด ส้มโอ และ มะม่วง

การเลี้ยงสัตว์

จังหวัดปราจีนบุรีมีการเลี้ยงสัตว์กระจายอยู่ในทุกอำเภอเพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เพื่อพาณิชย์ เพื่อใช้แรงงาน และเป็นสัตว์เลี้ยง ได้แก่ ไก่ เป็ด เป็ดเทศ ห่าน สุกร โค กระบือ ม้า นกกระทา และสุนัข

มีจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่จังหวัด จำนวน 4,498 ราย โดยแยกเป็นเลี้ยงในบ่อ จำนวน 8,868 ราย เนื้อที่ 18,280 ไร่ ผลผลิต 3,289,000 กิโลกรัม มูลค่า 493,350,000 บาท และเลี้ยงในกระชัง จำนวน 283 ราย เนื้อที่ 15.15 ไร่ ผลผลิต 1,096.52 ตัน มูลค่า 47,724.62 ล้านบาท มีปริมาณการจับสัตว์น้ำจืด จำนวน 3,289,000 กิโลกรัม

มูลค่า 493,350,000 บาท โดยกระจายในทุกอำเภอ อำเภอที่สามารถจับสัตว์น้ำได้มากที่สุดคือ อำเภอประจันตคาม น้อยที่สุดคืออำเภอศรีมโหสถ อีกทั้งเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีมีผลผลิตจากการประมงจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติและจากการเพาะเลี้ยง ได้แก่ ปลานิล ปลาไน ปลาตะเพียน ปลาสลิด ปลาตุ๊ก ปลาช่อน ปลาสวาย ปลาหมอ ปลาฉลาด กุ้งก้ามกราม กุ้งฝอย ปลากดเหลือง ปลาเนื้ออ่อน และปลาสร้อยขาว

การเงิน การธนาคาร

ช่วงปี 2544 – 2550 เงินฝากของจังหวัดปราจีนบุรี ช่วงปี 2544 – 2550 มีปริมาณเงินฝากเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2550 มีปริมาณเงินฝากรวม 13,686 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วคิดเป็นร้อยละ 8.91 และแนวโน้มคาดว่าปริมาณเงินฝากของจังหวัดปราจีนบุรีจะเพิ่มอย่างต่อเนื่อง

สินเชื่อของจังหวัดปราจีนบุรี ช่วงปี 2544 - 2550 มีปริมาณสินเชื่อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2550 มีปริมาณสินเชื่อรวม 8,839 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วคิดเป็นร้อยละ 11.21 และแนวโน้มคาดว่าปริมาณสินเชื่อของจังหวัดปราจีนบุรีจะเพิ่มอย่างต่อเนื่อง

1.10 สภาพสังคม

ด้านการศึกษา

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนหรือมีสถานศึกษาในทุกระดับตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา มีแหล่งพัฒนาความรู้และทักษะในการศึกษาสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ประชาชนชาวปราจีนบุรีจึงมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างมาก

ในปีการศึกษา 2549 จังหวัดปราจีนบุรีมีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 323 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 275 แห่ง สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 24 แห่ง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 8 แห่ง และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 3 แห่ง มีห้องเรียนจำนวน 2,910 แห่ง นักเรียนจำนวน 4,895 คน นักเรียนในระดับประถมจำนวน 57,027 คน นักเรียนในระดับมัธยมจำนวน 88,204 คน นักศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 5,951 คน จำนวนครู/อาจารย์ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3,246 คน

ตาราง 5 แสดงจำนวนป่วยและตายด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา
10 อันดับแรก จังหวัดปราจีนบุรี

อันดับ	โรค	ปี พ.ศ. 2549				อำเภอที่พบอัตราป่วยมาก (3 อำเภอแรก)
		จำนวน ป่วย	อัตราป่วย (ต่อ ประชากร แสนคน)	จำนวน ตาย	อัตราตาย (ต่อ ประชากร แสนคน)	
1	อุจจาระร่วงเฉียบพลัน	10,172	2,262.35	0	0.0	ศรีมหาโพธิ นาดี เมือง
2	ตาแดง	2,547	566.48	0	0.0	เมือง ศรีมโหสถ ศรีมหาโพธิ
3	อาหารเป็นพิษ	1,241	276.01	0	0.0	บ้านสร้าง นาดี เมือง
4	ปอดบวม	1,186	263.78	11	2.45	เมือง ศรีมหาโพธิ ประจันตคาม
5	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	761	169.25	0	0.0	นาดี ศรีมหาโพธิ ประจันตคาม
6	สุกใส	430	95.64	0	0.0	ศรีมหาโพธิ เมือง ศรีมโหสถ
7	ไข้เลือดออก	347	77.18	2	0.44	เมือง ศรีมหาโพธิ ศรีมโหสถ
8	กามโรค	278	61.83	0	0.0	เมือง ศรีมหาโพธิ ประจันตคาม
9	วัณโรคปอด	257	57.16	3	0.67	ประจันตคาม นาดี ศรีมหาโพธิ
10	ตับอักเสบ	165	36.70	2	0.44	เมือง ศรีมหาโพธิ ศรีมโหสถ

ที่มา งานควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี, 2549

สถานบริการและบุคลากรสาธารณสุข

ปัจจุบันในปี 2550 จังหวัดปราจีนบุรี มีสถานบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนี้

1. โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย
โรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง ขนาด 505 เตียง คือ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โรงพยาบาล
ชุมชน 6 แห่ง เป็นโรงพยาบาลขนาด 120 เตียง 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลกบินทร์บุรี ขนาด 60
เตียง จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ และโรงพยาบาลนาดี ขนาด 30 เตียง
จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลบ้านสร้าง โรงพยาบาลศรีมโหสถ และโรงพยาบาล
ประจันตคาม

2. โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 1 แห่ง ขนาด 180 เตียง คือ
โรงพยาบาลค่ายจักรพงษ์

3. สถานพยาบาลเอกชน จำนวน 3 แห่ง ขนาด 10 เตียง 2 แห่ง คือ
สถานพยาบาล อิมพีเรียล สถานพยาบาลโสธรเวช กบินทร์บุรี และโรงพยาบาลโสธรเวช 304
ขนาด 31 เตียง

จำนวนเตียงผู้ป่วย รวมทั้งสิ้น 1,066 เตียง และมีอัตราส่วนเตียงผู้ป่วยต่อ
ประชากร เท่ากับ 1:425 อัตราส่วนบุคลากรสาธารณสุขประเภทที่สำคัญ ได้แก่ แพทย์ 109 คน
คิดเป็นอัตราส่วนต่อประชากร เท่ากับ 1:4,163 ทันตแพทย์ 25 คน เท่ากับ 1:18,153 เภสัชกร
51 คน เท่ากับ 1:8,898 พยาบาลวิชาชีพ 702 คน เท่ากับ 1:646

4. สถานิอนามัย จำนวน 93 แห่ง และสถานบริการสาธารณสุขชุมชน ที่ยังไม่ยก
ฐานะเป็นสถานีอนามัย 1 แห่ง

5. คลินิกประเภทต่าง ๆ ได้แก่ คลินิกแพทย์สาขาเวชกรรมทั่วไป จำนวน 32
แห่ง สาขาเวชกรรมเฉพาะทาง จำนวน 22 แห่ง กระจายตั้งอยู่ทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอนาดี ไม่มี
ทั้งสาขาเวชกรรมทั่วไปและเฉพาะทาง คลินิกทันตกรรม จำนวน 18 แห่ง ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง
ศรีมหาโพธิ ประจันตคาม และกบินทร์บุรี ยกเว้นอำเภอบ้านสร้าง ศรีมโหสถ และนาดีที่ไม่มี
คลินิกทันตกรรม

สถานพยาบาลสาขาการพยาบาลและผดุงครรภ์ จำนวน 27 แห่ง กระจายอยู่
ทุกอำเภอ

สถานพยาบาลสาขาแผนไทย 1 แห่ง อยู่ที่อำเภอศรีมหาโพธิ

6. ร้านขายยา ได้แก่ ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 68 แห่ง ตั้งอยู่ในทุก
อำเภอ ยกเว้นอำเภอนาดี ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จที่มีไซยาอั้นตรายหรือยาควบคุม
พิเศษ 16 แห่ง ตั้งอยู่ในทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอศรีมโหสถ ร้านขายยาแผนโบราณ 10 แห่ง
ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปราจีนบุรี บ้านสร้างและประจันตคาม และร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ
เฉพาะยาสัตว์ 1 แห่ง อยู่ที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี

ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี

ประชาชนส่วนใหญ่ของจังหวัดปราจีนบุรี ร้อยละ 89 นับถือศาสนาพุทธ จึงทำ
ให้จังหวัดปราจีนบุรีมีวัดเป็นจำนวนมากถึง 370 วัด เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ของจังหวัดที่มีเนื้อที่
4,762.36 ตารางกิโลเมตร พบว่ามีความหนาแน่นของวัด คือ 1: 14 มีพระสงฆ์

จังหวัดปราจีนบุรีมีโรงเรียนพระปริยัติธรรมและบาลี จำนวน 2 แห่ง โดยกระจายในทุกอำเภอยกเว้นอำเภอศรีมโหสถ ส่วนโรงเรียนพระปริยัติธรรมสายสามัญ มีเพียงแห่งเดียวคือที่วัดแก้ว อำเภอประจันตคาม ซึ่งได้เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

นอกจากศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาหลักของชาวปราจีนบุรีแล้วยังมีผู้นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 1 ของจำนวนประชากร มีโบสถ์คาทอลิกจำนวน 6 แห่ง ที่อำเภอเมืองจำนวน 2 แห่ง อำเภอนาดีจำนวน 2 แห่ง อำเภอศรีมโหสถจำนวน 1 แห่ง และบ้านสร้าง 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีผู้นับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิดจำนวน 2 แห่ง อยู่ที่อำเภอศรีมหาโพธิ์ 1 แห่ง และอำเภอกบินทร์บุรีจำนวน 1 แห่ง

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งที่ตั้งของอารยธรรมอันเก่าแก่มาหลายยุคสมัย มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุและโบราณสถานเป็นจำนวนมาก มีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 1 แห่ง พิพิธภัณฑสถานของวัดจำนวน 2 แห่ง อยู่ที่วัดป่ามะไฟ อำเภอเมือง และที่วัดบางแตน อำเภอบ้านสร้าง มีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 1 แห่ง มีศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ จำนวน 7 แห่ง รวมทั้งจังหวัดปราจีนบุรียังเป็นที่ตั้งของสำนักโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 4 กรมศิลปากร อีกด้วย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2549)

1.11 สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.11.1 ป่าไม้

จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่ป่าไม้ 2,976,475 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.61 เมื่อเทียบกับพื้นที่จังหวัด แยกเป็น

- 1) พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 6 ป่า พื้นที่ 280,077 ไร่ ได้แก่ ป่าน้ำตกเขาอีโต้ ป่าทุ่งโพธิ์ ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ ป่าห้วยไคร้ ป่าประตู-วังตะเคียน ป่าหนองไผ่ล้อม
- 2) ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย จำนวน 3 ป่า พื้นที่ 931,720 ไร่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และอุทยานแห่งชาติปางสีดา
- 3) ป่าไม้ถาวรตามมติ ครม. จำนวน 4 ป่า พื้นที่ 9,070 ไร่ ได้แก่ ป่าเขาใหญ่ ป่าทุ่งโพธิ์ ป่าห้วยไคร้ และที่ดินจัดสรรแปลงที่ 1

1.11.2 ทรัพยากรแร่ธาตุ

แร่ธาตุที่พบในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ทองแดง นิเกิล โครไมท์ มอลบดีลย์ ดินขาว หินปูน เหล็ก และทองคำ

1.11.3 ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดปราจีนบุรีมีทรัพยากรน้ำที่สำคัญ ดังนี้

1) น้ำผิวดิน เป็นแหล่งน้ำในแม่น้ำลำคลอง และลำห้วยต่าง ๆ ต้นน้ำเกิดจากเทือกบรรทัดและเขาสอยดาว ไหลลงมาเกิดแควหนุมานและแควพระปรัง ไหลมารวมกันเป็นต้นแม่น้ำบางปะกงที่อำเภอภินทรบุรี แล้วไหลผ่านอำเภอศรีมหาโพธิ ประจันตคาม เมืองบ้านสร้าง และไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

2) น้ำใต้ดิน เป็นน้ำที่ไหลซึมผ่านชั้นดินลงไปกักเก็บอยู่ใต้ผิวดิน คุณภาพน้ำใต้ดินของจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่มีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่เป็นน้ำกร่อย น้ำกระด้าง และมีตะกอนสนิมเจือปน

3) น้ำบาดาล เป็นน้ำใต้ดินที่เกิดอยู่ในชั้นดินกรวด ทราย หรือหินที่อยู่ลึกจากผิวดินตั้งแต่ 15-30 เมตร จากข้อมูลของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรมพบว่าทรัพยากรน้ำบาดาลมีจำนวนจำกัดเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่รองรับด้วยหินแข็งที่ระดับความลึกไม่เกิน 30 เมตร บางส่วนเป็นหินแข็งไม่ให้น้ำบาดาล หินร่วนที่พาดผ่านส่วนกลางของจังหวัดเป็นหินร่วนประเภทตะกอนหินผุทำให้กักเก็บน้ำบาดาลได้น้อย

1.11.4 ทรัพยากรดิน

ลักษณะเนื้อดินของจังหวัดปราจีนบุรีแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ มีฝนตกน้อย มีพื้นที่ประมาณ 550,251.4 ไร่ หรือร้อยละ 18.47 ของพื้นที่ทั้งหมด ลักษณะดินเป็นดินลึก มีการระบายน้ำได้ดี หรือปานกลาง เป็นเนื้อดินละเอียดปานกลางหรือค่อนข้างเป็นทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ กระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอภินทรบุรี ประจันตคาม และนาดี

2) พื้นที่เหมาะสมสำหรับทำนา มีพื้นที่ทั้งหมด 806,182.3 ไร่ หรือร้อยละ 27.1 ของพื้นที่ทั้งหมด มีลักษณะเป็นดินลึก มีการระบายน้ำไม่ดี เป็นเนื้อดินละเอียด มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ กระจายอยู่ในเขตอำเภอเมืองและประจันตคาม และอีกส่วนหนึ่งมีลักษณะดินเป็นดินกรดจัดมาก พบในเขตอำเภอบ้านสร้าง เมืองศรีมโหสถ และประจันตคาม

3) พื้นที่ที่ไม่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืชทั่ว ๆ ไป มีพื้นที่ 1,620,042.5 ไร่ หรือร้อยละ 54.4 ของพื้นที่ทั้งหมด มีลักษณะดินเป็นดินตื้น มีการระบายที่ดี หรือปานกลาง พบชั้นหินหรือเศษหินในความลึกประมาณ 50 ซม. จากผิวดิน พบในเขตอำเภอภินทรบุรี และลักษณะดินตื้นถึงลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีเกินไป พบในเขตที่ลาดชันมากในเขตอำเภอประจันตคาม นาดี ภินทรบุรี และเมือง

1.12 ประเด็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี ปัญหาการขาดแคลนน้ำ – ปัญหาน้ำเค็มในฤดูแล้ง และปัญหาน้ำท่วม

ในฤดูฝน

จังหวัดปราจีนบุรีมีแม่น้ำปราจีนบุรี ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำบางปะกง มีปริมาณน้ำประมาณ 5,000 ล้านลูกบาศก์เมตร มีแหล่งเก็บกักน้ำได้เพียง 45 ล้านลูกบาศก์เมตร (1%) น้ำส่วนหนึ่งประมาณ 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตร จะใช้ในการทำนาในที่ลุ่ม ส่วนน้ำที่เหลืออีก 3,000 ล้านลูกบาศก์เมตร จะไหลลงสู่ทะเล ขณะที่ขีดความสามารถของแม่น้ำระบายได้เพียง 43 ล้านลูกบาศก์เมตร จะต้องใช้เวลาระบายถึง 2 เดือนเศษ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำช่วงเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน ส่วนเดือนธันวาคม น้ำจะลดลงอย่างรวดเร็ว และเริ่มขาดแคลนและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนเดือนมีนาคม – พฤษภาคม จะมีน้ำทะเลหนุน

ปัจจุบันจังหวัดปราจีนบุรีมีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ

1. แหล่งน้ำที่ดำเนินการเสร็จแล้ว เป็นแหล่งน้ำขนาดกลาง ได้แก่

- 1.1 อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ 1 อำเภอเมืองปราจีนบุรี ความจุ 2.9 ล้านลูกบาศก์เมตร
- 1.2 อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ 2 อำเภอเมืองปราจีนบุรี ความจุ 0.35 ล้านลูกบาศก์เมตร
- 1.3 อ่างเก็บน้ำทับลาน (โครงการพระราชดำริ) อำเภอนาดี ความจุ 2.2 ล้านลูกบาศก์เมตร

2. แหล่งน้ำที่อยู่ในแผนพัฒนา ได้แก่

2.1 แหล่งน้ำขนาดกลาง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำไม้ปล้อง (โครงการพระราชดำริ) อำเภอเมืองปราจีนบุรี ความจุ 10 ล้านลูกบาศก์เมตร อยู่ระหว่างการจ่ายทดแทนที่ดินและขอยกเลิกเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งพร้อมที่จะดำเนินการเมื่อได้รับงบประมาณ แผนการก่อสร้างปี 2545-2547 ราคาก่อสร้าง 222 ล้านบาท

แนวทางแก้ไข

จะต้องหาแหล่งเก็บกักน้ำขนาดกลาง และขนาดใหญ่เพิ่มเติม ซึ่ง JICA ได้มาศึกษาและได้เสนอแผนงานสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ไว้ 4 แห่ง

ตาราง 6 แสดงแนวทางการแก้ไข

ลำดับ ที่	อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่	ความจุ (ล้าน ลบ. ม.)	ผลการ ดำเนินงาน	ราคา ก่อสร้าง (ล้านบาท)
1.	ห้วยโสมง (โครงการ พระราชดำริ) หนองแก้ว	อ.นาดี	295	ออกแบบก่อสร้างเสร็จ เรียบร้อยแล้ว	3,284
2.	ไสน้อย – ไสนใหญ่	อ.ประจันต คาม	136	อยู่ระหว่างศึกษาความ เหมาะสม	1,585
3.	ลำพระยาธาร	อ.นาดี	326	ออกแบบก่อสร้างเสร็จ เรียบร้อยแล้ว	5,400
4.		อ.นาดี	105	อยู่ระหว่างศึกษา เบื้องต้น	5,200

ปัญหาياهะพติด

1. ส่วนใหญ่เป็นยามีเส้นทางลำเลียงมาจากชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สำหรับในจังหวัดปราจีนบุรียังไม่พบแหล่งผลิต

2. มีผู้ติดยาเสพติด 3,456 คน เป็นนักเรียน 153 คน มีสถานศึกษาที่นักเรียน
ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 33 แห่ง

3. พื้นที่สถานการณ์เบาบาง ได้แก่ อำเภอศรีมโหสถ ส่วนอำเภออื่น ๆ อยู่ในระดับ
ปานกลาง

4. หมู่บ้านที่มีปัญหาเสพติดรุนแรง 72 หมู่บ้าน ปานกลาง 83 หมู่บ้าน
ปลอดยาเสพติด 53 หมู่บ้าน (จากข้อมูล สร.1 และ สร.2)

2. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดปราจีนบุรี

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี มีหลายประเภท ดังนี้

2.1 ทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน ตั้งแต่สมัยทวารวดีอายุกว่า 1,500 ปี ได้แก่
โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ โบราณสถานสระมรกต พระพุทธรูปทวารวดี ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ
โบราณสถานพานหิน โบราณสถานหลุมเมือง รอยพระพุทธบาทคูใหญ่ที่สุดและเก่าแก่ที่สุด คูเมือง
ศรีมโหสถ วัดแก้วพิจิตร ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดปราจีนบุรี
ศาลสมเด็จพระนเรศวร พิพิธภัณฑพระครุฑุทัยธรรมบาลี อนุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 วัดโบสถ์

วัดท่าอุเทน วัดสง่างาม บ่อน้ำโบราณหัวซา อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ แหล่งเหมืองทองคำบด บ่อทอง อนุสาวรีย์พระภักดีเดชะ (ท่าอุเทน) วัดบางกระเบา พิพิธภัณฑวัดบางแดน

2.2 หัตถกรรมและสินค้าพื้นเมือง ได้แก่ ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปราจีนบุรี ตลาดผลไม้หนองชะอม สวนสมุนไพรโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ร้านนันทวันใหม่ไทย กระจยาสารทบ้านสร้าง หมู่บ้านจักสานไม้ไผ่ชาวบ้านโจ้ง หัตถกรรมทอผ้า หมู่บ้านหัตถกรรม อำเภอประจันตคาม กลุ่มเสื่อกกตำบลบางพลวง อำเภอบ้านสร้าง

2.3 ทางธรรมชาติ มีน้ำตกมากมายหลายแห่ง ได้แก่ น้ำตกทับลาน อ่างเก็บน้ำทับลาน น้ำตกห้วยใหญ่ น้ำตกสวนห้อม น้ำตกตะคร้อ น้ำตกสลัดได น้ำตกเหวนรก น้ำตกวังเหว น้ำตกเหวนกกก น้ำตกธารทิพย์ น้ำตกส้มป่อย น้ำตกเหวอี้อ่า น้ำตกเขาอีโต้ จุดชมวิวน้ำอีโต้ ชมนกเปิดน้ำหนองปลาแขยง ชมค้างคาวแม่ไก่วัดบางกระเบา การล่องแก่งหินเพิง หาดทรายทอง การปั่นเขาและรอยตัวจากหน้าผา ทะเลหมอกอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน สวนพันธุ์ไม้ไม่ปราจีนบุรี ล่องแพแม่น้ำปราจีนบุรี เนินพิศวง สวนนกวัดสันทรีย์

2.4 งานประจำปี งานมาฆะปุริมศรีปราจีน บุญบั้งไฟ แข่งขันเรือยาวประเพณี งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนงานสินค้าอุตสาหกรรมปราจีนบุรี นมัสการหลวงพ่อดาววดี ปราสาทดอกผึ้ง ฯลฯ

2.5 แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สวนนงนุช โครงการสมุนไพรพื้นบ้านอาหารชุมชน ตำบลกบินทร์ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

2.6 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สวนพันธุ์ไม้ เส้นทางผลไม้ตำบลท่าพระ เส้นทางหมู่บ้านสมุนไพร เส้นทางกาฬะชาตินไม้ประดับ โครงการพัฒนาสวนพระองค์ ตำบลบางแดน

อำเภอเมือง

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในท่าประทับยืน สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระองค์ท่านในคราวกรีธาทัพจากกรุงศรีอยุธยา เพื่อไปปราบนักพระสัฎฐา แห่งเมืองละแวก ระหว่างการเดินทางได้หยุดพักทัพที่เขตจังหวัดปราจีนบุรี ประชาชนชาวจังหวัด ปราจีนบุรีและผู้เยี่ยมเยียนนิยมมาสักการะบูชาเพื่อเป็นสิริมงคล

พิพิธภัณฑพระครุอุทัยธรรมธารี เป็นสถานที่รวบรวมโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และศิลปะของประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งของที่จัดทำขึ้นใหม่เลียนแบบศิลปะโบราณ ประมาณ 900 ชิ้น อาทิ กำไลสำริด ภาชนะดินเผา เครื่องเคลือบ พระพุทธรูปปางต่าง ๆ เหรียญเงินตราของประเทศเพื่อนบ้านสมัยก่อน กิฐูปกลมแบน 5 ขา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำภูมิภาค ตะวันออก เป็นที่รวบรวมศิลปโบราณวัตถุที่ค้นพบใน จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดในภูมิภาค ตะวันออก มีโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่สมัยก่อน ประวัติศาสตร์ต่อเนื่องมาจนถึง รัตนโกสินทร์ เช่น เครื่องมือหินกระเทาะ เทวรูปเคารพในศาสนาฮินดู พระวิษณุสวามหวก ทรงกระบอ ก ศิวลึงค์ ทัพหลัง

วัดแก้วพิจิตร เป็นวัดเก่าแก่ สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2422 โดยนางประมุขโกคา (แก้ว ประสัง สิต) ภรรยาของขุนประมุขภักดี ต่อมาเจ้าพระยาอภัยภูเบศร (ชุ่ม อภัยวงศ์) ได้สร้างอุโบสถเพิ่มเติม ในปี พ.ศ.2456 จึงมีลักษณะสถาปัตยกรรมและลวดลายประดับอาคารประสมประสานระหว่าง ศิลปะไทย จีน ยุโรป และเขมร

ภาพ 10 ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร อยู่ภายในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ห่างจากตัวเมือง ประมาณ 2.5 กิโลเมตร เป็นตึกที่เจ้าพระยาอภัยภูเบศร สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2452 เพื่อถวายเป็นที่ ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในคราวเสด็จประพาสมณฑลปราจีน มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นตึกสองชั้น แบบยุโรปสมัยเรอเนสซอง มีมุขด้านหน้า ตรงกลางเป็น โดม ผนังด้านนอกมีลายปูนปั้นลายพฤกษาประดับซุ้มประตูและหน้าต่าง

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นโรงพยาบาลนำร่องเรื่องการแพทย์แผนไทย ใช้สมุนไพรบำบัดรักษาโรค มีการนวด อบ ประคบ และฝังเข็ม แปรรูปสมุนไพรไทยเป็นเวชภัณฑ์

และเครื่องสำอางจำหน่ายในราคาย่อมเยา นอกจากนี้ยังได้จัดโปรแกรมทัวร์สุขภาพ มุ่งเน้นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม

น้ำตกเขาค้อได้ เป็นธารน้ำไหลผ่านโขดหินน้อยใหญ่ลดหลั่นเป็นชั้น ๆ ความสูงไม่มากนัก สภาพบริเวณโดยรอบเป็นป่าโปร่ง มีน้ำมากเฉพาะในฤดูฝนและก่อนถึงต้นน้ำตกประมาณ 400 เมตรมีอ่างเก็บน้ำจักรพงษ์หรืออ่างเขาค้อได้จากอ่างเก็บน้ำจะมีถนนขึ้นไปจนถึงยอดเขา เพื่อชมทัศนียภาพโดยรอบ ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร และช่วงกิโลเมตรที่ 6 จะมีเนินพิศวง ถ้าจอดรถแล้วเข้าเกียร์ว่างไว้รถจะไหลขึ้นเนินได้ ซึ่งเกิดจากภาพลวงตาจากภูมิประเทศโดยรอบ

สวนพันธุ์ไม้ เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ไม้นานาชนิดเพื่อการศึกษาและขยายพันธุ์ ภายในสวนพันธุ์ไม้มีพันธุ์ไม้ผลต่าง ๆ จำหน่าย มีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ศาลาพักผ่อน มีทิวทัศน์ที่งดงาม สามารถมองเห็นทิวเขาใหญ่ ได้อย่างชัดเจน เหมาะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดี

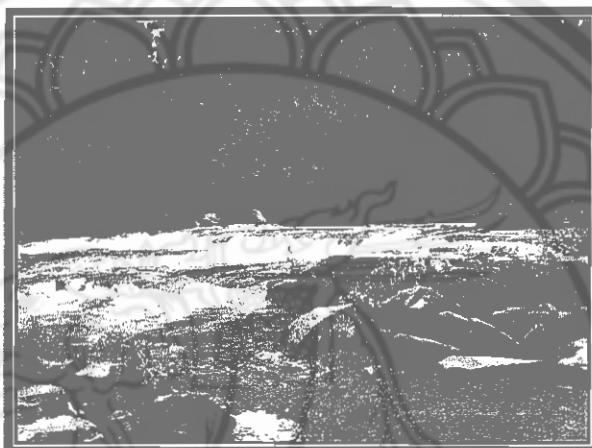

ภาพ 11 ทิวทัศน์ยามเช้าของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีพื้นที่กว้างใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัดด้วยกันคือนครนายก สระบุรี นครราชสีมา และปราจีนบุรี โดยเนื้อที่ถึง 80% ของอุทยานแห่งชาติแห่งนี้อยู่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี ดินแดนอันอุดมสมบูรณ์นี้ได้รวบรวมความหลากหลายของสรรพชีวิตและสถานที่ท่องเที่ยวไว้มากมายสำหรับผู้ที่ต้องการแสวงหาความบริสุทธิ์ของธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นน้ำตกเหวนรก น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกผากล้วยไม้ น้ำตกกองแก้ว เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

จุดชมวิวด่าง ๆ รวมถึงทุ่งหญ้าเขาแหลม ซึ่งเป็นทุ่งหญ้าเขียวขจีที่กว้างใหญ่ ในบางช่วงเวลาจะมีสัตว์ป่าออกมาหากินบริเวณนี้ ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับการยกย่องจาก Unesco ให้เป็นมรดกโลก

อำเภอประจันตคาม

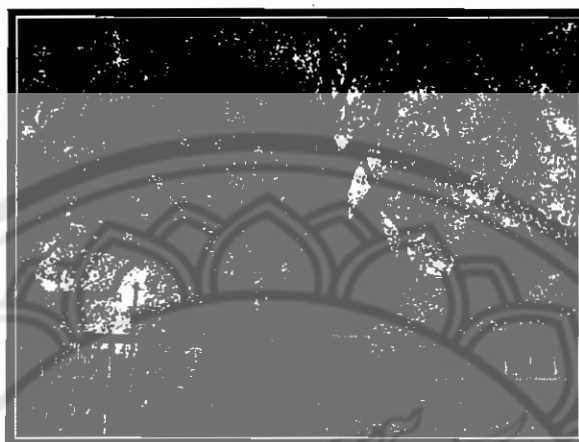
ภาพ 12 น้ำตกตะคร้อ

น้ำตกตะคร้อ มีลักษณะเป็นแก่งน้ำกว้างมีสะพานแขวนทอดข้ามลำธาร ผังซ้ายของลำธาร เป็นเนินเขา ผังขวาเป็นป่าโปร่งมีทางเดินเท้าเลียบลำธาร มีความร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อน และมีทางลงเล่นน้ำได้หลายจุด บริเวณน้ำตกตะคร้อมีทางเดินเท้าต่อไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงน้ำตกสลดได้ ซึ่งเป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม สภาพแวดล้อม ยังคงความเป็นธรรมชาติ

น้ำตกธารทิพย์ เป็นธารน้ำที่ไหลผ่านชั้นหินต่างระดับบางช่วงไหลผ่านลาดหินบริเวณกว้าง บางช่วงเป็นแอ่งน้ำลึก สามารถลงเล่นน้ำได้ ผังซ้ายของลำธารลักษณะค่อนข้างสูงชัน สภาพโดยทั่วไปยังเป็นป่าที่คงความอุดม สมบูรณ์ตามธรรมชาติ บรรยากาศร่มรื่นเหมาะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างดี

น้ำตกส้มป่อย เป็นน้ำตกที่ไม่สูงมากนักไหลลดหลั่นผ่านแก่งหินเป็นระยะทางยาวประมาณ 400 เมตร มีแอ่งน้ำให้ลงเล่นน้ำได้เป็นระยะ ๆ ตลอดลำธาร

อำเภอศรีมโหสถ

ภาพ 13 ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์

ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ อยู่ที่วัดต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ ตำบลโคกปี่ อำเภอศรีมโหสถ สันนิษฐานว่าเป็นหน่อจากต้นพระศรีมหาโพธิ์สถานที่ตรัสรู้จากพุทธคยา ประเทศอินเดีย ซึ่งนำเข้ามาปลูกเป็นต้นแรกเมื่อประมาณ 2,000 ปี

ภาพ 14 โบราณสถานสระมรกต

โบราณสถานสระมรกต ตั้งอยู่ที่วัดสระมรกต ตำบลโคกไทย เป็นกลุ่มโบราณสถานทางพุทธศาสนาขนาดใหญ่ ที่สร้างซ้อนทับกันหลายสมัย เริ่มตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมา จนถึงพุทธศตวรรษที่ 18 ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างศิลาแลงและอิฐ ส่วนใหญ่คงเหลือเฉพาะรากฐานอาคารเท่านั้น ระหว่างการขุดแต่งได้ค้นพบรอยพระพุทธรูปสลักอยู่บนศิลาแลง ที่ฝาพระบาทสลักรูปธรรมจักรนูนทั้งสองข้าง และยังมีการสลักรูปกากบาท โดยที่ตรงกลางมีหลุมสำหรับใช้ปักเสา สันนิษฐานว่ามีไว้เพื่อปักฉัตรหรือร่ม รอยพระพุทธรูปนี้คาดว่าสร้างขึ้นครั้งแรกสมัยทวารวดีถึงสมัยลพบุรี นับเป็นรอยพระพุทธรูปที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ใกล้กันมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพบพระพุทธรูปและโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีสระมรกต เป็นสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดกว้างประมาณ 115 เมตร ยาว 214 เมตร ลึก 3.50 เมตร มีพื้นที่ประมาณ 25 ไร่ สันนิษฐานว่าขุดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำ และได้นำศิลาแลงไปใช้เป็นสถาปัตยกรรม นอกจากสระมรกตแล้วยังมี สระบัวหล้า และศูนย์นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ

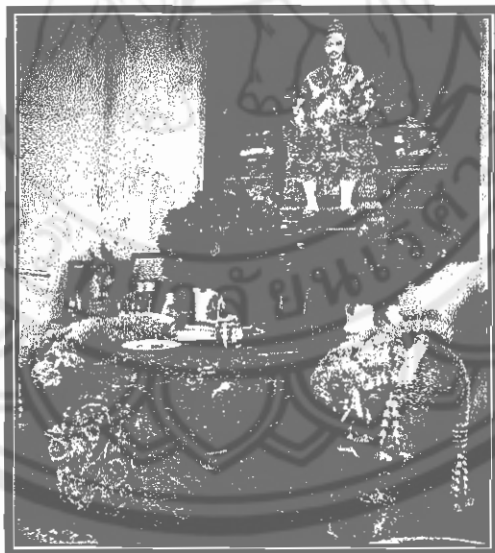

ภาพ 15 โบราณสถานสระแก้ว ภายในโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ

โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ ตั้งอยู่ที่บ้านโคกวัด ตำบลโคกปี่ เป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดีขนาดใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปไข่ หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน มีเนื้อที่ประมาณ 700 ไร่ ลักษณะของเมืองมีคูเมือง และคันดินกำแพงเมืองล้อมรอบคูน้ำ ภายในเมืองมีโบราณสถานเนินดิน สระน้ำ บ่อน้ำ กระจายอยู่ทั่วไปกว่า 100 แห่ง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัย

ทวารวดี หลักฐานส่วนใหญ่ที่พบมักจะเกี่ยวเนื่องกับศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู เช่น เทวาลัย เทวรูป ศิวลึงค์ โบราณสถานที่สำคัญในเมืองศรีมโหสถประกอบด้วย กลุ่มโบราณสถานกลางเมือง อายุราว พุทธศตวรรษที่ 18 เป็นหมู่เทวาลัย ฐานก่อด้วยศิลาแลง ด้านบนก่อด้วยอิฐ ด้านหลังมีบ่อน้ำ ก่อด้วยศิลาแลง โบราณวัตถุที่ขุดพบ ได้แก่ เทวรูปต่าง ๆ และเศษเครื่องปั้นดินเผา สมัยลพบุรี สุขโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ภูเขาทอง เป็นเจดีย์รูปกลม ลักษณะเหมือนโอคว่ำ สมัยทวารวดี โบราณสถานหมายเลขที่ 25 เป็นเทวาลัย ฐานอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก่อด้วยศิลาแลง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12 โบราณสถานสระแก้ว เป็นโบราณสถานที่เป็นสระน้ำโบราณ สระน้ำ ขุดลงไปในพื้นที่ของศิลาแลงธรรมชาติ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้นอกเมืองศรีมโหสถ ตัวสระเป็น รูปสี่เหลี่ยมจตุรัส มีทางลงทำเป็นขั้นบันได ผนังขอบสระทุกด้านมีการแกะสลักภาพปูนต้ำเป็นรูป สัตว์ต่างๆ เช่น รูปช้าง สิงห์ หมู กิณรี ภูพันเสา สัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์ชั้นสูง สันนิษฐานว่าเป็นสระน้ำ ศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ประกอบพิธีทางศาสนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 6-11

อำเภอศรีมหาโพธิ์

ภาพ 16 โบราณสถานลายพระหัตถ์

โบราณสถานลายพระหัตถ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองโพรง อุนสาวรีย์ลายพระหัตถ์นี้เป็นลายพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้เสด็จประพาสปราจีนบุรี เมื่อปี

พ.ศ. 2451 ทรงจารึกไว้บนแผ่น ศิลาแลง ซึ่งเป็นซากโบราณวัตถุสมัยลพบุรี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-13

โบราณสถานพานหิน ตั้งอยู่ที่บ้านโคกขวาง ตำบลหนองโพรง เป็นโบราณสถาน ที่ก่อด้วยศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดใหญ่ กว้างด้านละ 16 เมตร สูง 3.5 เมตร มีมุขยื่นออกไปทั้งสองด้าน สันนิษฐานว่าประดิษฐานเทวรูปพระนารายณ์ มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 แห่งเจนละ ตรงกลางของซากเทวาลัยมีฐานของเทวรูปซึ่งแต่เดิมตะแคงอยู่ ลักษณะคล้ายพาน จึงเรียกว่า “พานหิน”

อำเภอบ้านสร้าง

ค้ำควาแม่ไก่วัดบางกระเบา วัดบางกระเบาอยู่บนถนนสายบ้านสร้าง – บางแตน ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านสร้างประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นวัดของพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ หลวงพ่อจาด ภายในบริเวณวัดบางกระเบาจะมีค้ำควาแม่ไก่จำนวนมากนับพันตัวอาศัยอยู่ตามต้นไม้

อำเภอกบินทร์บุรี

นกเป็ดน้ำหนองปลาแขยง อู่อริมทางหลวงหมายเลข 33 ระหว่างช่วงอำเภอประจันตคาม – กบินทร์บุรี บริเวณกิโลเมตรที่ 206-207 ทางซ้ายมือ จะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 400 ไร่ ในระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี จะมีนกเป็ดน้ำมาอาศัยเป็นจำนวนมากนับพันตัว

อำเภอนาดี

ภาพ 17 อุทยานแห่งชาติทับลาน

อุทยานแห่งชาติทับลาน ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 39 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2524 เป็นอุทยานที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ มีขนาดพื้นที่ประมาณ 2,240 ตารางกิโลเมตร (1,400,000 ไร่) อยู่ในเขตพื้นที่ อ.วังน้ำเขียว อ.ปักธงชัย อ.ครบุรี อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา และ อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี จุดเด่นของที่นี่อยู่ที่ป่าลานผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย และมีผืนป่าสมบูรณ์ที่เป็น ต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสายที่ไหลรวมกันเป็นแม่น้ำมูลและแม่น้ำบางปะกง หล่อเลี้ยงคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาเนิ่นนาน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและกิจกรรมที่น่าสนใจ (Main Tourist Attraction and Interesting Activities) การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ (Hiking/Trekking) ป่าลาน เป็นป่าลานขนาดใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย ต้นลานเป็นไม้ที่มีมาแต่ยุคดึกดำบรรพ์ จะออกช่อดอกที่ยอดที่อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ลานต้นหนึ่งมีดอกมากกว่า 60 ล้านดอก เมื่อออกดอกแล้วจะตาย บรรยากาศร่มร่อนจึงเหมาะแก่การพักผ่อนและจัดค่ายพักแรมดูนก (Bird Watching) เป็นอีกกิจกรรมที่ได้รับความนิยมและสนใจจากนักท่องเที่ยว

ภาพ 18 กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง

แก่งหินเพิง ตั้งอยู่ที่ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี เป็นแก่งหินขนาดใหญ่ที่สวยงามอยู่ในลำน้ำใสใหญ่ อยู่ในเขตความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่ 9 อำเภอนาดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เหมาะสมแก่การล่องเรืออย่างที่ทำทาย และสนุกสนาน ในช่วงฤดูฝนราวเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำหลาก ล้นแก่ง และไหลลดหลั่นเป็นชั้น ๆ เหมาะ

สำหรับการล่องแก่งหินเพิง หากพ้นช่วงฤดูฝนไปแล้วแก่งหินเพิงนี้จะกลายเป็นลานโขดหินกว้างใหญ่ การล่องแก่งหินเพิงจะผ่านแก่งต่าง ๆ ได้แก่ แก่งหินเพิง แก่งวังหนามล้อม แก่งวังบอน แก่งลูกเสือแก่งวังไทร แก่งงูเห่า ใช้ระยะเวลาในการล่องแก่งประมาณ 45 นาที นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อบริษัทนำเที่ยวที่จัดกิจกรรมในการล่องแก่งหินเพิง และสามารถพักค้างแรมแบบแคมป์ปิ้ง หรือพักรีสอร์ทในเขตอำเภอนาดีได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรากฏว่ามีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคล้ายคลึงกัน คือ

กาญจนา คุ่มทรัพย์ (2543) การมีส่วนร่วมในการจัดการและดูแลรักษาป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ได้ทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านคลองพอก เพื่อหาแนวทางของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยการให้ราษฎรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและดูแลรักษาป่า จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านคลองพอกใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพียงด้านเดียว วิธีการดำเนินชีวิต ระบบการผลิตและระบบนิเวศไม่ได้ถูกเชื่อมโยงเข้าหากัน สมาชิกในชุมชนมีความผูกพันและรักถิ่นฐาน ตลอดจนสำนึกของการอยู่ร่วมกันกับป่าอย่างพึ่งพา และเกื้อกูลประโยชน์ต่อระบบธรรมชาติ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและดูแลรักษาป่าที่น้อยมาก

นิลชนก ดีอินทร์ (2546) การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ได้ทำการศึกษาเพื่อศึกษาภาวการณ์ท่องเที่ยว ตลอดจนวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาแนวโน้มและศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งพบว่า จุดแข็งของอุทยานการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ โครงข่ายของการคมนาคมต่อเนื่องจากการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนเชื่อมต่อระหว่างภูมิภาคภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ท่าอากาศยานการบินพาณิชย์ที่ครบวงจร การเพิ่มขึ้นของธุรกิจบริการที่ต่อเนื่อง สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และธรรมชาติที่หลากหลาย สถาบันการศึกษาที่ได้มาตรฐาน และรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชัดเจน สำหรับจุดอ่อน คือ ระบบบริการรถโดยสารสาธารณะยังไม่เพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพในการดำเนินงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงโทรม เนื่องจากขาดการบำรุงรักษาและการจัดการที่ดี ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการตลาดที่ดี ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ งบประมาณของรัฐบาลที่มีอยู่อย่างจำกัด และภาคเอกชนขาดแคลนการสนับสนุนเงินลงทุนในการปรับปรุงธุรกิจ การบริหารจัดการระหว่างภาครัฐและองค์กรในท้องถิ่นไม่ไปในแนวทางเดียวกัน

ธีระศักดิ์ เพชรสิงห์ (2546) กลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในภาวะปัจจุบันของการดำเนินงานร้านค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี พร้อมทั้งศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคและศึกษากลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ตลอดจนการศึกษาคำชี้แจงให้ ความสำคัญต่อปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นทางการตลาดของผู้ประกอบการและผู้บริโภค

ปราโมทย์ แก้ววิเชียร (2548) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม วัดโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม และเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบมีส่วนร่วม วัดโพธิ์ประทับช้าง อำเภอประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า ปัญหาการส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนก ปัญหาการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ระดับ ปัญหาที่มีระดับมากมี 14 รายการ ปานกลาง 10 รายการ และน้อย 6 รายการ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมมีระบบงาน 3 หน่วย คือ ยุทธศาสตร์ที่ชุมชนดำเนินการเองภายใต้ความรับผิดชอบ ยุทธศาสตร์ที่ชุมชนเสนอขอรับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยุทธศาสตร์ที่ชุมชนแสวงหาทรัพยากร และประสานความร่วมมือจากภาคต่าง ๆ ทั้งภาครัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน

วิบูลย์ชัย พุฒทอง (2548) แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระเขาสอง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระเขาสอง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 1 ปัญหาการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง 3 ปัญหาการจัดการพิพิธภัณฑสถานวัดหนองกลับ อยู่ในระดับน้อย วิสัยทัศน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการดีที่สุดในจังหวัดนครสวรรค์

ธีราพร ถนอมกลิ่น (2548) รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน พบว่า เกาะล้านมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เนื่องจากยุทธศาสตร์ และแผนงานและโครงการอยู่ระหว่างการ

ดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมและการรับรู้ข่าวสารของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์อยู่ในระดับสูง ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมคือการรับรู้ข่าวสารของประชาชน

พจิิต ตามประทีป (2549) การวางแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน จังหวัดชัยนาท โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ประชาชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ในเรื่องการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในการทำแผนด้านการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 สนใจท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดเป็นอันดับแรก และท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นอันดับสอง มุ่งหวังให้ภาครัฐบูรณะโบราณสถานและสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว และต้องการได้รับความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหน่วยงานภาครัฐ

วรรณิ ศิริมานะพงษ์ (2549) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญภายในจังหวัดสมุทรปราการ การประเมินทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก และกำหนดแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสมุทรปราการ คือ เป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิ เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมต่อเนื่องและเชื่อมโยงสู่ตลาดโลก เป็นศูนย์กลางลอจิสติกส์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การแก้ปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ การพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แพทย์แผนไทย และการเกษตรสู่ตลาดโลก และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันดี สีสั่งข์ (2549) แนวทางเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี โดยประมวลจากข้อมูลทฤษฎี ข้อมูลส่วนราชการ และข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน คือ เป็นศูนย์กลางและแหล่งความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในภูมิภาค เป็นเมืองปลอดภัย มีการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการ

เรียนรู้สู่ปัญญาในระดับภูมิภาค และพัฒนาเป็นเมืองการค้าต่างแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นเมืองปลอดภัยคนจน มีสังคมที่มีคุณภาพและเป็นคนดีมีศีลธรรม

วีณา ชุ่มบัณฑิต (2549) การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ศึกษาเพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาทำให้เกิดแนวทางในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ โดยมีทิศทางคือ การพัฒนาสู่การเป็นเมืองประมงศูนย์กลางแห่งการผลิตอาหารทะเลเพื่อความเป็นหนึ่งในฐานะครัวโลก พัฒนาเป็นศูนย์วิจัยและศึกษาระบบประมงและสัตว์น้ำ พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัย และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมทางเลือกใหม่ที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร นอกเหนือจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

วีราภรณ์ วัลย์วัฒน์ (2549) การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์ และทักษิณา งามบุรณ์ (2550) การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อนุรักษ์ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

กำไร ไพร์ทอง (2550) ทักษะคตินักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุระหว่าง 20 - 30 ปี จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเพศชายมีทัศนคติเชิงบวกมากกว่าเพศหญิง ในด้านการจัดการที่พักแรมและร้านอาหาร การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย และนักท่องเที่ยวที่มีอายุสูงกว่า 20 ปี จะมีความรู้และประสบการณ์ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดี สามารถวิเคราะห์ชี้ให้เห็นปัญหาหรือข้อบกพร่องและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้

ถนอมพงศ์ ตระกูลฉวี และพัชรี กฤตานุสรณ์ (2550) แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE แบบยั่งยืน ช่วง Low Season ในจังหวัดภูเก็ต พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ การเดินทางเข้าสู่จังหวัด และภายใน

จังหวัดมีความสะดวกรวดเร็ว รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ โรงแรมที่พักมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ
อันดับ 3 ได้แก่ พื้นที่สำหรับจัดแสดงสินค้า/นิทรรศการและห้องจัดเลี้ยง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกำหนดแนวทางการวิจัยออกเป็นการทบทวนเอกสารรายงานวิจัยต่าง ๆ และการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ศึกษา โดยมีกระบวนการ ขั้นตอนและวิเคราะห์วิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ กลุ่มงานยุทธศาสตร์จังหวัด สำนักงานจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 8 ที่ทำการปกครองจังหวัด นายอำเภอเมือง นายอำเภอเมือง นายอำเภอนาดี นายอำเภอประจันตคาม นายอำเภอศรีมโหสถ นายอำเภอศรีมหาโพธิ สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานท้องถิ่น

1.2 ภาคเอกชน คือ หอการค้าจังหวัด ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัด สมาคมโรงแรมจังหวัด ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด ผู้ประกอบการภัตตาคารและร้านอาหาร

1.3 ประชาชน ในเขตพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 453,819 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดปราจีนบุรี, 2550)

1.4 นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 773,770 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 8, 2550)

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากหน่วยงานที่มีส่วนในการดำเนินงานการพัฒนาท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้างานวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์ท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัด นายอำเภอเมือง นายอำเภอนาดี นายอำเภอประจันตคาม นายอำเภอศรีมโหสถ นายอำเภอศรีมหาโพธิ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานจังหวัด หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติทับลาน บุคลากรในหน่วยงานรวมทั้งสิ้น 100 คน

2.2 ภาคเอกชน ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ได้แก่ หอการค้าจังหวัดปราจีนบุรี ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกเป็นผู้ประกอบการด้านที่พัก ร้านอาหาร บริการด้านขนส่ง ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผู้ประกอบการด้านสมุนไพร รวมทั้งสิ้น 100 คน

2.3 ประชาชน ประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี มีจำนวน 453,819 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดปราจีนบุรี, 2549) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ด้วยวิธีนี้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งหมด 100 คน

2.4 นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ในปี 2549 รวมทั้งสิ้น 773,770 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 8, 2549) ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในอำเภอที่มีการท่องเที่ยวมาก ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอนาดี อำเภอประจันตคาม อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 2 ประเภท เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ คือ การตรวจสอบทรัพยากร (Resources Audit) ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากร ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวอเนกประสงค์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาเป็นเครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ : ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ พืช น้ำ

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม : มรดกวัฒนธรรม มรดกด้านศาสนา ศิลปะ ชาติพันธุ์
3. ทรัพยากรมหกรรมและ Events: มหกรรม การแข่งขันกีฬา งานแสดงสินค้าธุรกิจ งานแสดงอื่น ๆ
4. ทรัพยากรด้านกิจกรรม : กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมด้านบริการ
5. ทรัพยากรด้านบริการ: การขนส่ง ที่พักแรม การต้อนรับ บริการอื่น ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามหลักแนวคิด ทฤษฎี ของการวางแผนยุทธศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดปราจีนบุรี ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นักท่องเที่ยวชาวไทย รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น เกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี แบบสอบถามนี้ได้ทำเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับการนำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (Supply Side) ในจังหวัด ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ต้องการสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนี้ (Demand Site)

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในส่วนภาครัฐ เอกชนและประชาชนในท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม มหกรรม กิจกรรม และการบริการการท่องเที่ยว ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามเป็นแบบให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามเป็นแบบคำตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมและบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะการเดินทางและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแรงจูงใจ และเหตุผลในการมาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามเป็นแบบให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามเป็นแบบให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามเป็นแบบให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 7 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ในการประเมินผลแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จะใช้วิธีการแบ่งช่วงการแปรผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class interval) โดยระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับนั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของชั้น (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548. หน้า 146) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของลำดับชั้น} &= \frac{(\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากนั้นนำมาหาระดับคะแนนเฉลี่ย โดยการให้เกณฑ์ประเมินผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	อยู่ในระดับสูงมาก
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	อยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ

โดยการตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำนวน 5 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ซึ่งมีข้อมูลหลายด้านที่ต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาประกอบกัน เพื่อให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Date) เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้ศึกษาจะทำการเก็บข้อมูลเอง โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยเดินทางไปตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีโดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากร

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอจดหมายจากบัณฑิตวิทยาลัย ในการขอความร่วมมือ และเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม และส่งจดหมายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือและเก็บแบบสอบถามจาก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Date) ข้อมูลส่วนนี้ได้จากทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถิติ โดยมีแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

- 2.1 ข้อมูลจากภาครัฐ และสมาคมผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 หอสมุดต่าง ๆ ทั้งหอสมุดแห่งชาติ, หอสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
- 2.3 สื่อทางอินเทอร์เน็ต หรือเว็บไซต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิด ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

1. ผู้วิจัยรวบรวมผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีและนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา
2. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้ มาทำการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
3. ลงรหัสแล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 4.1.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูล

ต่าง ๆ

$$\text{ค่าร้อยละ} \quad P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร

4.1.2 การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ

$$\text{ค่าเฉลี่ย} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.3 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ

$$\text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน} \quad SD = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในชุดนั้น
	n	แทน	จำนวนข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การประมวลผลและรายงานการวิจัย

การประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูล ทฤษฎีภูมิ การสำรวจพื้นที่ การตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ผลได้จัดทำออกมาในรูปการนำเสนอด้วยตาราง กราฟ พร้อมการบรรยาย ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ นำเสนอทรัพยากรท่องเที่ยว ภูมิอากาศ กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการบรรยายพร้อมภาพประกอบ

2. ผลการวิเคราะห์ประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว สรุปรายงานผลในรูปแบบของตาราง กราฟ ประกอบการบรรยาย
3. กำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับจังหวัดปราจีนบุรี
4. ผลสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จะนำเสนอในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

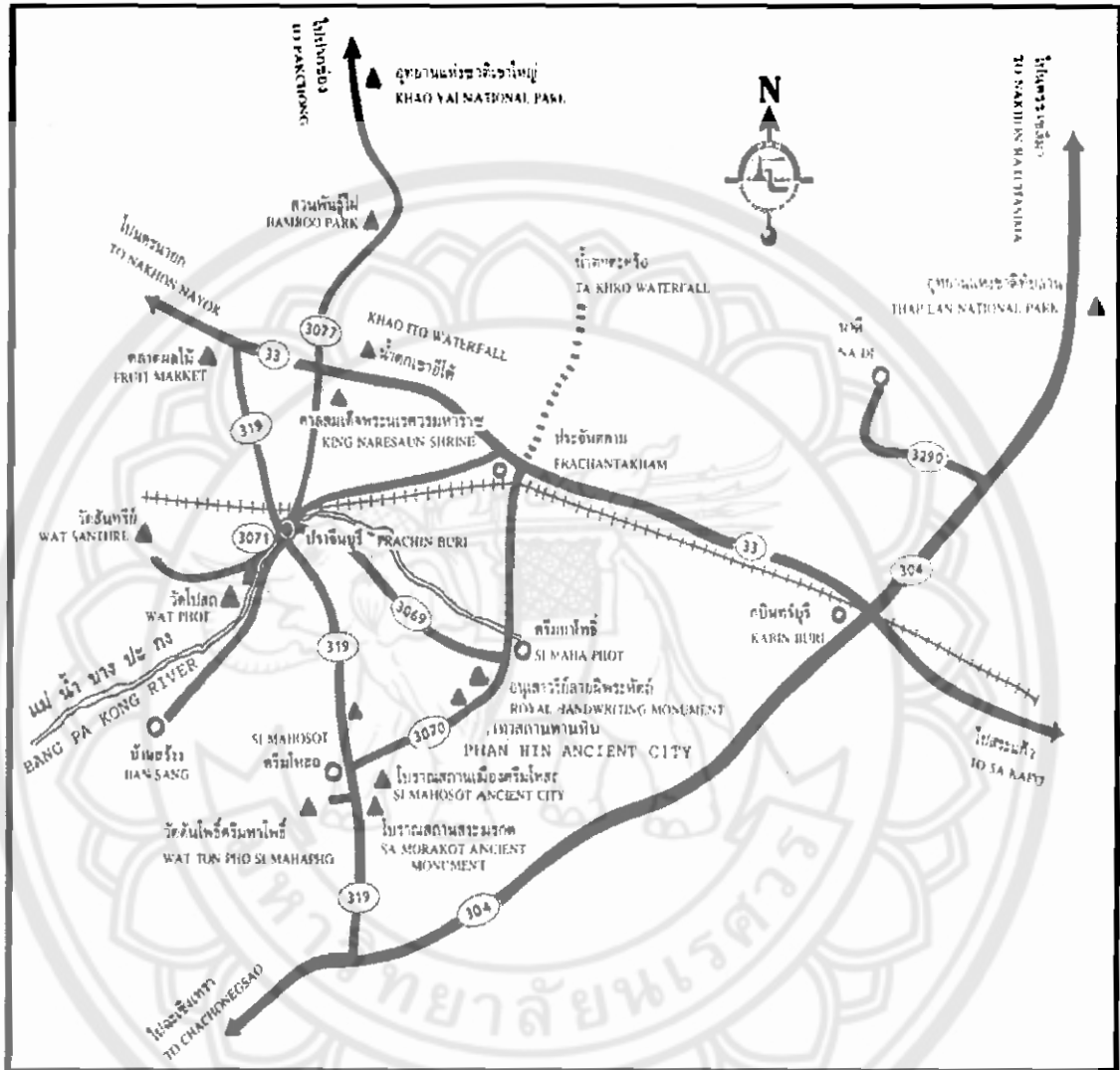
ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยกำหนดหัวข้อและรายละเอียดให้สอดคล้องกับแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รายงานผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของภาคีรัฐ ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี
2. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี
3. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของประชาชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี
4. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี
5. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นในภาพรวมของ ภาคีรัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี
6. ผลการศึกษากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

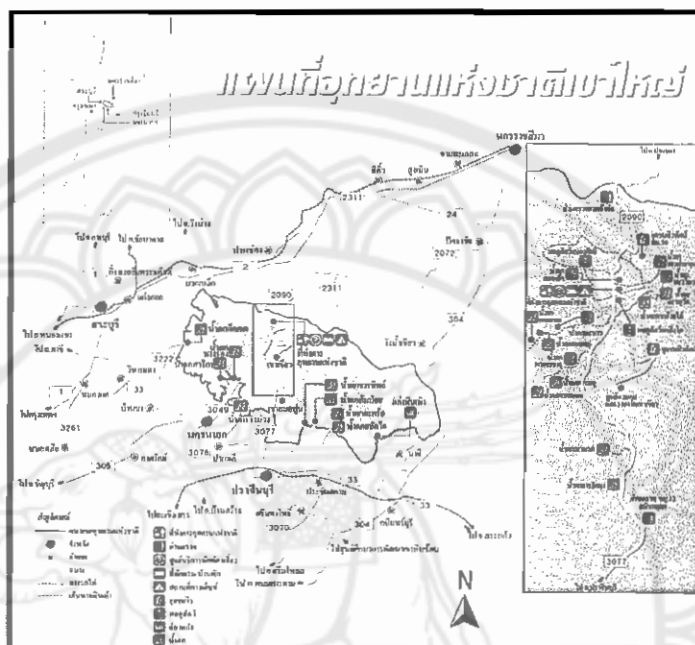
1. รายงานผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี

ภาพ 19 แผนที่ท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1.1.1 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ภาพ 20 แผนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ภาพ 21 ป้ายอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณทางขึ้นฝั่งปราจีนบุรี

ที่ตั้ง : อาณาเขตครอบคลุม 11 อำเภอของ 4 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดนครนายก

การเข้าถึง : ใช้เส้นทางนครนายก-ปราจีนบุรี เลี้ยวซ้ายขึ้นเขาใหญ่ บริเวณสี่แยกศาลสมเด็จพระนเรศวร (ถนนสาย 3077) ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร จะถึงด่านเก็บค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และขึ้นไปประมาณ 30 กิโลเมตร จะถึงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ความเป็นมา : เมื่อประมาณ 60 - 70 ปีที่แล้ว ราษฎรบ้านท่าด่านและบ้านท่าชัย จังหวัดนครนายก ได้บุกรุกถางป่า ปลุกพริกปลุกข้าวบนเขาใหญ่ และจับจองพื้นที่สร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่บนเขาใหญ่ ประมาณ 30 หลังคาเรือน ต่อมาได้พัฒนายกฐานะเป็นตำบลเขาใหญ่ ขึ้นอยู่กับอำเภอปากพลี ทำให้เกิดการบุกรุกทำลายป่า ทำไร่เลื่อนลอยเพิ่มขึ้นเรื่อย ต่อมากลายเป็นที่หลบซ่อนพักพิงของโจรผู้ร้าย และผู้ต้องหาที่หลบหนีคดีอาญาอยู่เนือง ๆ เพราะการคมนาคมยากลำบาก ห่างไกลแหล่งชุมชนอื่น ๆ ยากแก่การตรวจปราบปราม ด้วยเหตุนี้ทางราชการในสมัยนั้นจึงยุบตำบลเขาใหญ่ และให้ราษฎรที่อาศัยอยู่บนเขาใหญ่อพยพลงสู่ที่ราบ หมู่บ้านและไร่ที่ทำกินบริเวณเขาใหญ่จึงถูกทิ้งร้างกลายเป็นทุ่งหญ้าคาสลับกับป่าที่อุดมสมบูรณ์

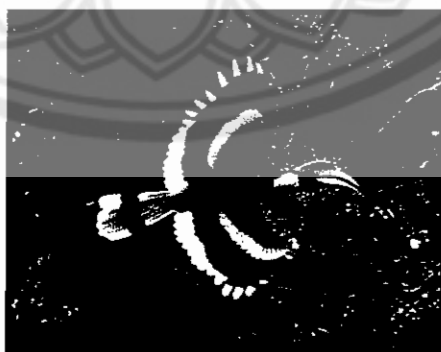
ในปี พ.ศ. 2502 ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ได้เดินทางไปตรวจราชการทางภาคเหนือ เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะคุ้มครองรักษารธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้ จึงได้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย ร่วมมือและประสานงานกันเพื่อจัดตั้งอุทยานแห่งชาติขึ้นในประเทศไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรี ได้มีมติการประชุมเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2502 ให้กำหนดป่าเขาใหญ่ จังหวัดนครนายก จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระบุรี และป่าอื่นๆ ในท้องที่จังหวัดต่างๆ รวม 14 ป่า เป็นอุทยานแห่งชาติ จากนั้น กรมป่าไม้ได้เริ่มเตรียมการและวางแผนการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติขึ้น โดยได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจาก DR. GEORGE C. RUHLE ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอุทยานแห่งชาติของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ(IUCN.)จากประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อกรมป่าไม้ได้ดำเนินการสำรวจและวางแผนสำเร็จลงแล้ว จึงดำเนินการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดป่าที่ดินเขาใหญ่ ในท้องที่ตำบลป่าชะ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา ตำบลหนองแสง ตำบลนาหินลาด อำเภอปากพลี ตำบลสาริกา ตำบลหินตั้ง ตำบลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ตำบลประจันตคาม อำเภอประจันตคาม ตำบลสัมพันตา ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตำบลหมูสี อำเภอ

ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และตำบลหมวกเหล็ก ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2505 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 86 ลงวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 รวมเนื้อที่ 1,355,468.75 ไร่ นับเป็น อุทยานแห่งชาติลำดับที่ 1 ของประเทศไทย และได้รับสมญานามว่าเป็น " อุทยานมรดกของกลุ่มประเทศอาเซียน " ตลอดจนเป็นที่ยอมรับทั่วไปว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่สำคัญของโลก

ต่อมากองทัพอากาศได้มีหนังสือที่ กษ 0379/15739 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 ถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอคืนพื้นที่ก่อสร้างสถานีเรดาร์และสถานีถ่ายทอดโทรคมนาคมออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ 1/2520 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 เห็นชอบให้คืนพื้นที่ส่วนดังกล่าวได้ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่บางส่วนในท้องที่ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งลงประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 99 ลงวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2521 เป็นเนื้อที่ประมาณ 71 ไร่ 3 งาน 16 ตารางวา ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีเนื้อที่ 1,355,396.96 ไร่ นับเป็น อุทยานแห่งชาติลำดับที่ 1 ของประเทศไทย

ความสำคัญ : มีอาณาเขตครอบคลุม 11 อำเภอของ 4 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดนครนายก ได้รับสมญานามว่าเป็นอุทยานมรดกของกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นป่าผืนใหญ่ตั้งอยู่ในเทือกเขาพนมดงรักในส่วหนึ่งของดงพญาไฟหรือดงพญาเย็นในอดีต ประกอบด้วยขุนเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อนหลายลูก เป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำนครนายก แม่น้ำมูล อุทยานมรดกภูมิปัญญาไปด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด เช่น ช้างป่า กวาง เก้ง กระต๊อง เสือ ตลอดจนมีลักษณะทางธรรมชาติที่สวยงาม มีเนื้อที่ 2,168.64 ตารางกิโลเมตรหรือ 1,355,396.96 ไร่

ภาพ 22 นกเงือกภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ที่ตั้ง : ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

การเข้าถึง : อยู่ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 ห่างจากตัวเมืองปราจีนบุรีเพียง 85 กิโลเมตร จากสี่แยกกบินทร์บุรีใหม่ ตามถนนสายกบินทร์บุรี-โคราช เดินทางประมาณ 32 กิโลเมตร

ความเป็นมา : นับเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีเนื้อที่ใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ ประมาณ 1,397,375 ไร่ หรือ 2,235.80 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่อำเภอปักธงชัย อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ความสำคัญ : เป็นป่าลานผืนสุดท้ายของประเทศไทย

ลักษณะเด่น : เป็นผืนป่าใหญ่ที่ใกล้กรุงที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีป่าลานขึ้นอยู่ตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้นลานภายในอุทยานแห่งชาติทับลานนับเป็นพรรณไม้หายากได้ยากเพราะเติบโตเฉพาะในบางท้องถิ่นเท่านั้น

สภาพปัจจุบัน : บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ไม่มีบ้านพักให้บริการ แต่มีลานกางเต็นท์ให้บริการ ส่วนบริเวณหน่วยพิทักษ์ ทล. 13 บ้านสวนห้อม ซึ่งตั้งอยู่บนเนินเขา นอกจากจะมีที่พักและลานกางเต็นท์ แล้วอากาศยังเย็นสบายอีกทั้งยังชมทิวทัศน์อันงดงามได้อีกด้วย แต่ภายในหน่วยพิทักษ์ฯ ไม่มีร้านสวัสดิการและร้านอาหารให้บริการ นักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมไปเอง

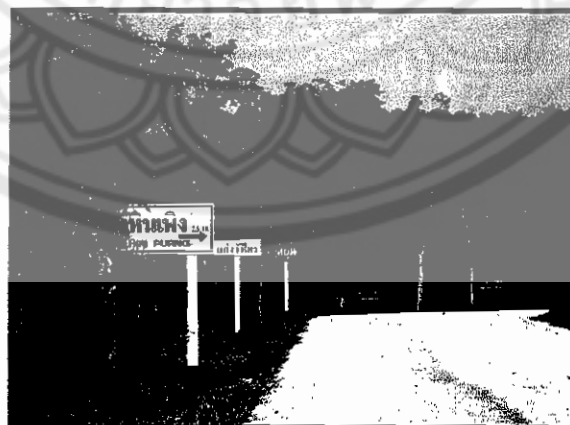
ภาพ 24 ต้นลานภายในอุทยานแห่งชาติทับลาน

ปัญหา : ในช่วงฤดูร้อน น้ำตกในอุทยานฯ จะแห้ง
 ข้อจำกัดในการพัฒนา : ในการพัฒนาต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการ
 รองรับของพื้นที่เพื่อรักษาสีเขียวและทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่
 แนวโน้มในอนาคต : สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเส้นทางธรรมชาติ และ
 เชื่อมโยงเส้นทางธรรมชาติในจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดฉะเชิงเทราได้

ภาพ 25 สถานที่กางเต็นท์ภายในอุทยานแห่งชาติทับลาน

1.1.3 แก่งหินเพิง

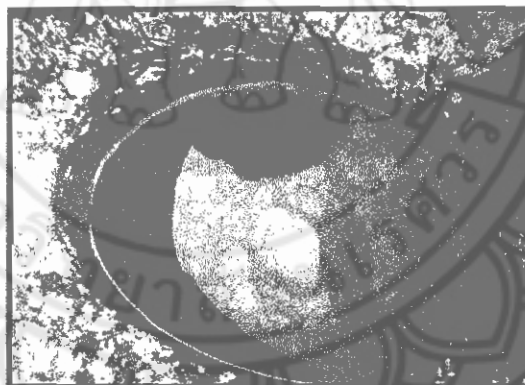

ภาพ 26 เส้นทางไปแก่งหินเพิง

ที่ตั้ง : หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่ 9 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
อำเภอชาติ

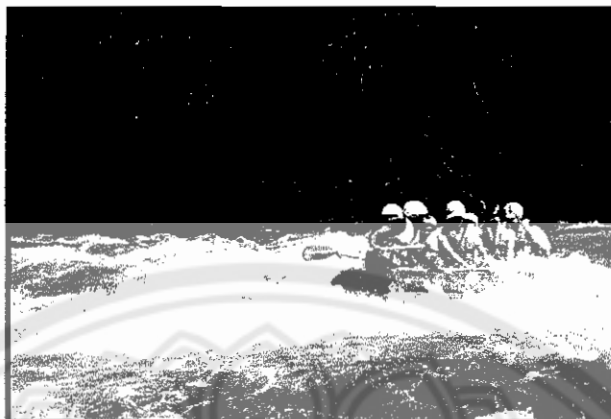
การเข้าถึง : ใช้เส้นทางสายอำเภอภินทรบุรี-จังหวัดนครราชสีมา เส้นทางหลวง
หมายเลข 304 จากปากทางกิโลเมตรที่ 11 เข้าไปประมาณ 25 กิโลเมตร แล้วจอดรถไว้ที่หน่วย
พิทักษ์อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ หน่วยความรับผิดชอบที่ 9 และต้องเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ
45 นาที ก็จะถึงแก่งหินเพิง

ความเป็นมา : ที่มาของแก่งหินเพิง ในอดีตครั้งที่ชาวบ้านยังนิยมการหาของป่า
เมื่อชาวบ้านออกจากป่ามาทางลำน้ำใสใหญ่ มักจะมาหลบแดด หลบฝน บริเวณแก่งหินแก่งหนึ่ง
ซึ่งมีลักษณะคล้ายเพิงหมาแหงน บริเวณนี้จึงเป็นที่รู้จักในนามแก่งหินเพิง นอกจากนี้ในบริเวณแก่ง
หินเพิงยังมีลักษณะทางธรณีอีกประเภทหนึ่งปรากฏอยู่ คือ กุ่มลักษณะ คือ รู หรือโพรงรูปกลม
ในหิน มักจะพบในหินดินดอน บริเวณแก่งหรือที่ฐานน้ำตก ซึ่งมีกระแสน้ำวน ทำให้ก้อนกรวดที่
หมุนวนอย่างรวดเร็ว ในกระแสน้ำวนเป็นเสมือนเครื่องเจาะหินอย่างดี ค่อยหมุนเจาะลงไปเนื้อ
หินจนเกิดเป็นรูหรือโพรงบนลานหิน

ภาพ 27 กุ่มลักษณะ

ความสำคัญ : เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แก่งหินเพิงเป็น
สายน้ำที่ไหลเชี่ยวกรากผ่านเกาะแก่งหินกลางน้ำ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนเป็นช่วงที่มีน้ำมากและ
ไหลเชี่ยวเป็นพิเศษเหมาะแก่การล่องแก่งด้วยเรือยาง สภาพแก่งน้ำอยู่ในระดับ 3-5

ภาพ 28 กิจกรรมล่องแก่ง

ลักษณะเด่น : การล่องแก่งหินเพิงด้วยเรือยางจะล่องไปตามลำน้ำใสใหญ่ เป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง มีจุดเริ่มต้นที่ด้านเหนือเลยแก่งหินเพิงไปไม่กี่ไกล ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องเดินเท้าจากลานจอดรถใกล้แก่งวังไทร ในเส้นทางล่องแก่งผ่านแก่งต่าง ๆ ดังนี้ แก่งหินเพิง, แก่งหนามล้อม, แก่งวังบอน, แก่งลูกเสือ, แก่งวังยาว, แก่งวังไทร และแก่งงูเห่า

สภาพปัจจุบัน : บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ไม่มีบ้านพักให้บริการ แต่มีลานกางเต็นท์ให้บริการ

ปัญหา : งบประมาณในการสนับสนุน ปรับปรุงภูมิทัศน์และดูแลสภาพแวดล้อมจากภาครัฐ

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ในการพัฒนาต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ ของพื้นที่เพราะเป็นอุทยานแห่งชาติ และการพัฒนาให้สถานที่ท่องเที่ยว

แนวโน้มในอนาคต : สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเส้นทางธรรมชาติ และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมัจฉา โดยเฉพาะกิจกรรมล่องแก่ง ได้ในระดับนานาชาติ

1.1.4 สวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง (เมืองไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติ)

ภาพ 29 ป้ายเมืองไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติ

ที่ตั้ง : บ้านดงบัง หมู่ 6 ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมืองปราจีนบุรี

การเข้าถึง : ถนนสุวรรณศร ใช้ทางหลวงหมายเลข 33 เลี้ยวขวาที่หลักกิโลเมตร

ที่ 165

ความเป็นมา : กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำโครงการเมืองไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ 6 รอบพระชนมพรรษา เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 12 สิงหาคม 2547 ซึ่งมีทั่วประเทศทั้งสิ้น 6 ภาค ๆ ละ 1 จังหวัด รวม 6 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่, อุบลราชธานี, นครปฐม, นนทบุรี, ภูเก็ต, ปราจีนบุรี

ความสำคัญ : เป็นแหล่งผลิตพันธุ์ไม้นานาชนิดโดยเฉพาะไม้ล้มลุกขนาดต่าง ๆ เช่น ไม้ประดับ – ต้นโมก, หมาก, ปาล์ม, ไม้ไทยในวรรณคดี, ไม้มงคล รวมทั้งไม้ผล ทุเรียน, มังคุด, กระท้อน, ขนุน, ไม้ ฯลฯ

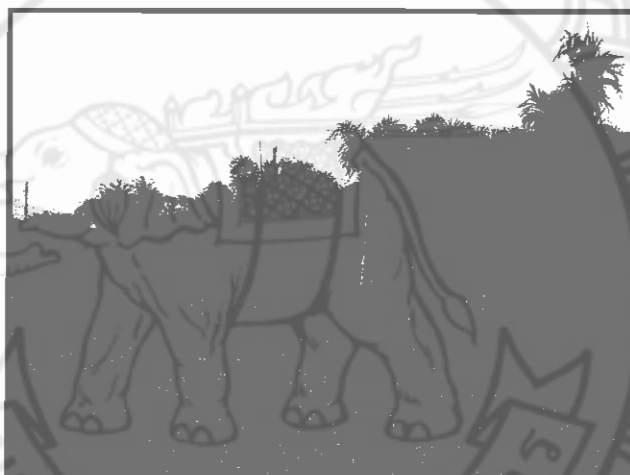
ลักษณะเด่น : ตลอดเส้นทางที่เข้าไปจะพบกับไม้ดอกไม้ประดับจัดวางตลอดแนวสองข้างทาง ซึ่งนอกจากจะมีการจำหน่ายพันธุ์ไม้แล้ว ยังมีแปลงสาธิตไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติฯ โดยมีการรวบรวมพันธุ์ไม้ที่สำคัญของหมู่บ้านดงบัง อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

แบ่งตามชนิดของพืช เช่น กลุ่มไม้เลื้อย กลุ่มหมาก กลุ่มไม้ในวรรณคดี กลุ่มไม้อื่นๆ กลุ่มไม้ไทย กลุ่มไมก กลุ่มไม้ดอกหอม กลุ่มไม้ร่ม กลุ่มไม้ กลุ่มปรงไทย กลุ่มลีลาวดี กลุ่มปาล์มประดับ

สภาพปัจจุบัน : หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้ความร่วมมือ ปัจจุบันนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีชื่อเสียงของจังหวัด

ปัญหา : ไม่มีปัญหาเนื่องจากได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แล้ว

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเชื่อมโยงในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรของภาคตะวันออก

ภาพ 30 ต้นไม้ตลอดแนวถนนภายในบริเวณเมืองไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติ (บ้านดงบัง)

1.1.5 น้ำตกเหวนรก

ภาพ 31 น้ำตกเหวนรก

ที่ตั้ง : ภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

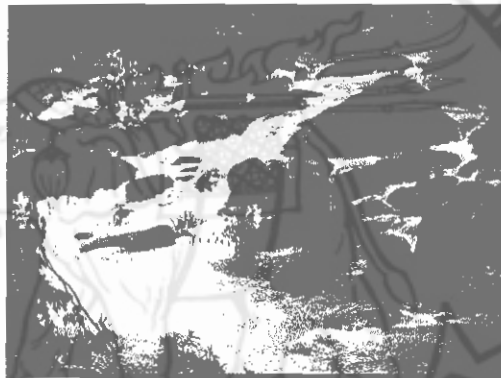
การเข้าถึง : มาตามทางหลวงหมายเลข 33 จนถึงสี่แยกนเรศวร เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข 3077 (เขาใหญ่-ปราจีนบุรี) ซึ่งเป็นทางขึ้นอุทยานแห่งชาติจนถึงกิโลเมตรที่ 24 มีเส้นทางเดินเท้าสู่ตัวน้ำตกชั้นแรกมีระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร

ความเป็นมา : ด้วยสภาพผืนป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของคลองสมอปูนและสายธารเล็ก ๆ อีกหลายสาย ไหลมารวมเป็นธารน้ำตกเหวนรก ซึ่งไหลตกลงจากผา สูงถึงชั้นราว 90 องศา เป็น 3 ชั้นใหญ่ ๆ ด้วยกัน โดยชั้นแรกมีความสูงราว 60 เมตร และไหลลงไปสู่ผาน้ำตกชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 มีความสูงรวมกันกว่า 100 เมตร ตกลงสู่หุบธารที่ขนาบด้วยผาสูงชันรูปตัว V ความสูงชัน ของผาน้ำตกกับปริมาณของน้ำมากมายมหาศาล ทำให้น้ำไหลตกลงกระทบแผ่นผาเบื้องล่าง เกิดเสียงดังสนั่น ก้องไปทั้งหุบเขา และเกิดละอองไอลอยคลุมไปทั่วบริเวณนั้น ดุ๊กกลับมาเกรงขาม จนผู้คนขนานนามว่า "น้ำตกเหวนรก"

ความสำคัญ : น้ำตกเหวนรก เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีทั้งหมด 3 ชั้น ชั้นแรกสูงประมาณ 60 เมตร เมื่อน้ำไหลผ่านหน้าผาชั้นนี้

จะพุ่งลงสู่หน้าผาชั้นที่สองและที่สามที่อยู่ถัดลงไปใกล้ ๆ กัน ลักษณะของน้ำตกมีการไหลตกประมาณ 90 องศา รวมความสูงของน้ำตกประมาณ 150 เมตร จากปากทางเข้า ต้องเดินเท้าเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร ข้ามห้วยสมอปูน (ปัจจุบันมีสะพานปูนข้ามห้วยสมอปูน) จนไปถึงน้ำตกชั้นที่ 1 จะมีทางเดินลงไปบริเวณจุดชมวิวชั้นที่ 2 เป็นบันไดไม้สูงชัน ปัจจุบันทางอุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเดินลงไปถึงชั้นล่าง เนื่องจากทางสูงชันและชันมาก ในฤดูฝนน้ำจะไหลแรงมากเป็นอันตรายแก่นักท่องเที่ยว

1.1.6 น้ำตกตะคร้อ

ภาพ 32 น้ำตกตะคร้อ

ที่ตั้ง : บ้านตะคร้อ หมู่ที่ 8 ตำบลบุฝ้าย อำเภอประจันตคาม

การเข้าถึง : ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองปราจีนบุรีไปตามถนนปราจีนบุรี-ประจันตคาม เส้นทางหลวงหมายเลข 3452 ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร ให้เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 33 จนถึงสี่แยกประจันตคาม แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามถนน รพช. หรือจะใช้เส้นทางสี่แยกเนินหอมแล้วเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 33 จนถึงสี่แยกประจันตคาม ให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนน รพช. ประมาณ 16 กิโลเมตร และเดินเท้าต่อไปอีกประมาณ 500 เมตร จนถึงตัวน้ำตกตะคร้อ

ความเป็นมา : ด้วยสภาพภูมิประเทศของอำเภอประจันตคามส่วนหนึ่งมีพื้นที่ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตามแนวยาว ส่งผลให้อำเภอประจันตคามเป็นอำเภอที่มีน้ำตกมากที่สุดในประเทศไทย

ความสำคัญ : เป็นแหล่งกำเนิดของลำคลองประจันตคามหรือแม่น้ำประจันตคามไหลลงสู่น้ำบางปะกง

ลักษณะเด่น : บริเวณน้ำตกมีลักษณะเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ คล้ายสระว่ายนํ้า ผิวน้ำของน้ำตกเป็นเนินเขา ส่วนทางด้านฝั่งขวาเป็นป่าโปร่ง เหมาะแก่การพักผ่อน

สภาพปัจจุบัน : ยังคงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติไว้ค่อนข้างสูง

ปัญหา : นักท่องเที่ยวยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการมาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแม้จะมีการห้ามนำขวดน้ำ หรือสิ่งที่จะเป็นขยะเข้าไป แต่ก็ยังมีนักท่องเที่ยวฝ่าฝืนแอบนำเข้าไป ทำให้บางแห่งที่เดินเข้าไปพบเศษขยะ เช่น ถูขนม ขวดน้ำพลาสติก เป็นต้น

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ในการพัฒนาต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพราะเป็นอุทยานแห่งชาติ และการรักษาสภาพแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

แนวโน้มในอนาคต : สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับประเทศ เพราะอำเภอประจันตคามเป็นอำเภอที่มีน้ำตกมากที่สุดในประเทศไทย

ภาพ 33 น้ำตกธารทิพย์

1.1.7 น้ำตกธารทิพย์

ที่ตั้ง : บ้านเนินหินตั้ง ตำบลनुฝ้าย อำเภอประจันตคาม

การเข้าถึง : จากตัวเมืองปราจีนบุรีไปตามถนนสายปราจีนบุรี - ประจันตคาม เส้นทางหลวงหมายเลข 3452 ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร จากนั้นไปตามทางหลวงหมายเลข

33 จนถึงสี่แยกประจันตคาม หรือจะใช้เส้นทางสี่แยกเนินหอมแล้วเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 33 จนถึงสี่แยกประจันตคาม แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าถนน รพช. ตรงไปจนถึงบริเวณกิโลเมตรที่ 9 จะเห็นป้ายน้ำตกธารทิพย์ เข้าไปอีกประมาณ 9 กิโลเมตร

ความเป็นมา : เป็นน้ำตกขนาดเล็กอยู่ในเชิงเขา เขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เกิดขึ้นในคลองข้างคลาน ซึ่งเป็นต้นน้ำ ที่เกิดจากเทือกเขาในเขตอุทยานแห่งชาติ

ความสำคัญ : เป็นน้ำตกที่มีลักษณะเป็นแก่งน้ำกว้าง ผิวน้ำของลำธารเป็นเนินเขา ส่วนทางด้านฝั่งขวาเป็นป่าโปร่ง เหมาะแก่การพักผ่อน

ลักษณะเด่น : เป็นน้ำตกขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในเชิงเขา อุทยานแห่งชาติ มีลักษณะเป็นลำธารน้ำตก บางช่วงเป็นเป็นลานหินสลับกับแอ่งน้ำ บรรยากาศโดยรอบเป็นป่าร่มรื่น

สภาพปัจจุบัน : ยังเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ บรรยากาศร่มรื่นเหมาะสมสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างดี และถนนทางเข้า และถนนเรียบน้ำตกลาดยาง เดินทางสะดวก

ปัญหา : น้ำตกสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้มีนักท่องเที่ยวนิยมไปเล่นน้ำกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านขยะ ตามมา

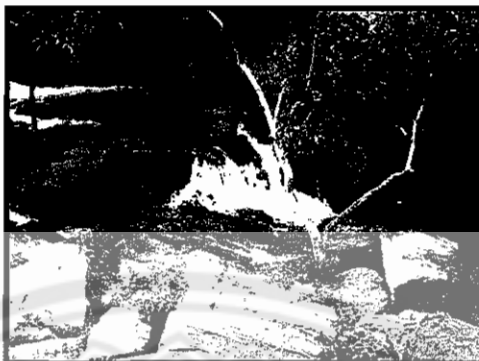
ข้อจำกัดในการพัฒนา : ในการพัฒนาต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพราะเป็นอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งการรักษาสภาพแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่

แนวโน้มในอนาคต : สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับประเทศ เพราะอำเภอประจันตคามเป็นเป็นอำเภอที่มีน้ำตกมากที่สุดในประเทศไทย

1.1.8 น้ำตกเขาอีโต้

ภาพ 34 ป้ายน้ำตกเขาอีโต้

ภาพ 35 น้ำตกเขาอโด้

ที่ตั้ง : ตำบลบ้านพระ อำเภอเมืองปราจีนบุรี

การเข้าถึง : จากวงเวียนสี่แยกเนินหอมใช้ทางหลวงหมายเลข 33 ไปทางจังหวัดสระแก้ว ประมาณ 2.5 กิโลเมตร อยู่บนเส้นทางถนนสุวรรณศร ห่างจากสี่แยกนเรศวรไปประมาณ 3 กิโลเมตร

ความเป็นมา : น้ำตกเขาอโด้เป็นธารน้ำที่ไหลผ่านโขดหินน้อยใหญ่ลดหลั่นเป็นชั้นๆ ความสูงไม่มากนัก สภาพบริเวณโดยรอบเป็นป่าโปร่ง มีน้ำมากเฉพาะในช่วงฤดูฝน

ความสำคัญ : เป็นน้ำตกที่ชาวปราจีนบุรีและจังหวัดใกล้เคียงนิยมมาพักผ่อน

ลักษณะเด่น : บริเวณน้ำตกมีการปรับแต่งเปลี่ยนทางน้ำให้เกิดเป็นน้ำตกเล็ก ๆ ลดหลั่นเป็นชั้น ในธารน้ำมีแอ่งน้ำตื้น ๆ อยู่เป็นช่วง ๆ

สภาพปัจจุบัน : เป็นน้ำตกที่ได้รับการพัฒนาแล้ว และมีการพัฒนาบริเวณโดยรอบให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศร่มรื่นเหมาะสมเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างดี

ปัญหา : ในฤดูแล้งมีน้ำน้อย

ข้อจำกัดในการพัฒนา : เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่า และมีพื้นที่ค่อนข้างกว้าง จึงควรมีงบประมาณในการบำรุงรักษา และพัฒนา จึงควรมีผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาอย่างจริงจัง

แนวโน้มในอนาคต : สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เชื่อมโยงได้

ภาพ 36 อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์

1.1.9 อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์หรืออ่างเก็บน้ำน้ำตกเขาอีโต้

ที่ตั้ง : เขิงเขาอีโต้ ตำบลบ้านพระ อำเภอเมือง

การเข้าถึง : จากวงเวียนสี่แยกเนินหอม ใช้ทางหลวงหมายเลข 33 ไปทางอำเภอ ประจันตคามประมาณ 2.5 กิโลเมตร จะพบทางแยกข้างศูนย์สาธิตการเกษตรฯ ให้เลี้ยวซ้ายเข้าไป ผ่านวัดอมาตยารามไปประมาณ 1 กิโลเมตร อ่างเก็บน้ำตั้งอยู่ทางซ้ายมือ

ความเป็นมา : เมื่อปี พ.ศ. 2517 - พ.ศ. 2521 กรมชลประทานได้สร้างเป็นอ่างเก็บน้ำ โดยก่อสร้างเป็นเขื่อนดินสูง 16.50 เมตร ยาว 750 เมตร สามารถเก็บน้ำได้ 2.4 ล้านลูกบาศก์เมตร

ความสำคัญ : อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์ สภาพบริเวณเดิมเป็นน้ำตกตามธรรมชาติ เมื่อกรมชลประทาน ทำเขื่อนกันเก็บน้ำ ได้ปล่อยน้ำ ให้ไหลลงเป็นลำธารน้ำตก จึงมีสภาพเป็นน้ำตกที่สวยงาม มีลำธารไหลผ่านแก่งหินใหญ่น้อยลดระดับเป็นขั้นเตี้ย ๆ สภาพแวดล้อม เป็นป่าโปร่ง มีต้นไม้ขนาดกลางและขนาดเล็ก ทิวทัศน์บริเวณด้านหลังเป็นเขาค้อด้านหนึ่งสามารถมองไปได้ไกล เพราะอยู่ในพื้นที่สูง

ลักษณะเด่น : เป็นทะเลสาบเขิงเขาที่เกิดจากการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำเพื่อชลประทานบริเวณอ่างเก็บน้ำ มีชายหาด รมรื่นด้วยพันธุ์ไม้ และมีร้านอาหารเปิดให้บริการ และมีทิวทัศน์บริเวณรอบ ๆ ที่สวยงามตามธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี

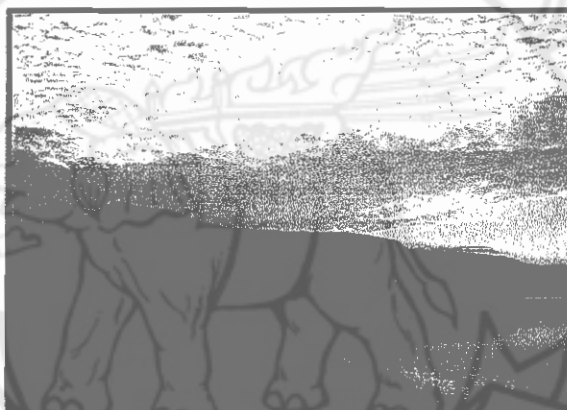
สภาพปัจจุบัน : ได้รับการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด และอยู่ในความดูแลของมณฑลทหารบกที่ 12 ค่ายจักรพงษ์

ปัญหา : แม้จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ แต่ยังคงขาดงบประมาณในการดูแลฟื้นฟูสภาพโดยรอบให้เหมาะแก่การท่องเที่ยว เพราะยังมีพื้นที่บางแห่งไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร

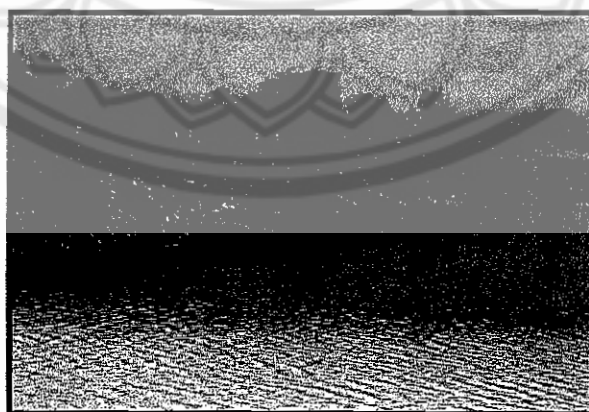
ข้อจำกัดในการพัฒนา : เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่า และมีพื้นที่ค่อนข้างกว้าง จึงควรมีงบประมาณในการบำรุงรักษา และพัฒนา และควรมีผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาอย่างจริงจัง

แนวโน้มในอนาคต : สามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี

1.1.10 อ่างเก็บน้ำทับลาน

ภาพ 37 บรรยากาศอ่างเก็บน้ำทับลานในยามเช้า

ภาพ 38 อ่างเก็บน้ำทับลาน

ที่ตั้ง : ตัดทางหลวงหมายเลข 304 หมู่ที่ 1 ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี
 การเข้าถึง : ปากทางเข้า อยู่ก่อนถึงอุทยานแห่งชาติทับลาน 2 กิโลเมตร
 ตรงกับหลักกิโลเมตร 31 ตัดทางหลวงหมายเลข 304 หมู่ที่ 1 ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี
 ความเป็นมา : เกิดจากการสร้างเขื่อนชลประทานเก็บกักน้ำ
 ความสำคัญ : เป็นที่ประชาชนในพื้นที่ได้ใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภคใน
 ปัจจุบัน

ลักษณะเด่น : เป็นอ่างเก็บน้ำที่เป็นธรรมชาติ มองเห็นเทือกเขาตงพญาเย็น
 สภาพปัจจุบัน : ถนนทางเข้าลาดยาง ทำให้การเดินทางสะดวก สภาพแวดล้อม
 โดยทั่วไปยังเป็นธรรมชาติอยู่ บริเวณโดยรอบอ่างเก็บน้ำเป็นภูเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในอ่าง
 เก็บน้ำมีพันธุ์สัตว์น้ำมากมาย เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา โดยประชาชนในพื้นที่ได้ใช้น้ำในอ่างเก็บน้ำมา
 ใช้ในการอุปโภค บริโภค และทำการประมงน้ำจืด

ปัญหา : ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ในฤดูแล้งน้ำในอ่างเก็บน้ำลดน้อยลงมาก
 ซึ่งไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการอุปโภค บริโภคของประชาชนในหมู่บ้าน สัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำ
 ลดน้อยลงเพราะถูกจับไปเป็นจำนวนมาก และไม่มีผู้ที่คอยควบคุมดูแลบริเวณอ่างเก็บน้ำอย่างเป็นทางการ
 และสม่ำเสมอ ทำให้สิ่งแปลกปลอมสร้างขึ้นมากเกิดความเสื่อมโทรม

ข้อจำกัดในการพัฒนา : งบประมาณในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปโภค
 และการรักษาความปลอดภัย

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอนาดี

1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

1.2.1 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี

ภาพ 39 ด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี

ที่ตั้ง : บริเวณหลังศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี(หลังเก่า) ถนนปราจีนอนุสรณ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง

ความเป็นมา : เป็นสถานที่รวบรวมวัตถุโบราณสำคัญอันล้ำค่าในเขตจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2519 และเปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2528

ความสำคัญ : เป็นพิพิธภัณฑสถานประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดีประจำภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดแสดงโบราณวัตถุพบในจังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ระยอง และตราด

ลักษณะเด่น : เป็นพิพิธภัณฑสถาน ประเภทประวัติศาสตร์โบราณคดีประจำภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพ 40 ภายในอาคารจัดแสดง

สภาพปัจจุบัน : เป็นที่รวบรวมศิลปะปะโบราณวัตถุที่ค้นพบในจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดในภาคตะวันออก โดยภายในอาคารจัดแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

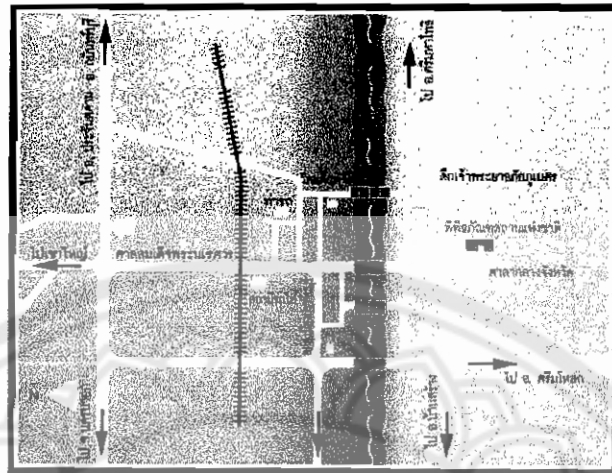
1. ศิลปะโบราณคดีในประเทศ
2. โบราณคดีใต้น้ำ
3. โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์

เปิดให้เข้าชมระหว่างวันพุธ - วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 09.00 น. - 16.00 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท

ปัญหา : ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้มีผู้มาเยี่ยมชมน้อย

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ได้รับการดูแลและพัฒนาค่อนข้างดี อยู่แล้ว

แนวโน้มในอนาคต : ควรสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ปราจีนบุรี เพราะถือว่าเป็นที่รวบรวมโบราณวัตถุในภาคตะวันออกของไทย

ภาพ 41 แผนที่ตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี

1.2.2 ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพ 42 ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ที่ตั้ง : ภายในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ถนนปราจีนอนุสรณ์
 การเข้าถึง : อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 2.5 กิโลเมตร
 ความเป็นมา : เป็นตึกที่เจ้าพระยาอภัยภูเบศรสร้างขึ้น ในปีพ.ศ. 2452 เพื่อถวายเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในคราวเสด็จประพาสมณฑลปราจีน แต่พระองค์สวรรคตเสียก่อน

ความสำคัญ : มีความงดงามทางด้านสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้ว

ภาพ 43 สถาปัตยกรรมลวดลายของตึก

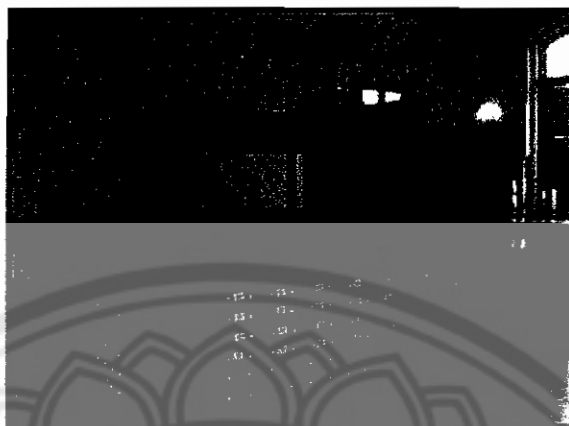
ลักษณะเด่น : มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นตึกสองชั้นแบบยุโรป สมัยเรอเนสซองส์ มีมุขด้านหน้า ตรงกลางเป็นโดม ผนังด้านนอกเป็นรูปปั้นลายพฤกษาประดับซุ้มประตูและหน้าต่าง

สภาพปัจจุบัน : ภายในตึกจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์การแพทย์แผนไทย เป็นศูนย์รวบรวมอนุรักษ์ตำราไทย สมุนไพรไทย การแพทย์แผนไทย อีกทั้งยังเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร และการแพทย์ท้องถิ่น

ปัญหา : อยู่ในเขตโรงพยาบาลจึงทำให้มีที่จอดรถไม่เพียงพอ

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ได้รับการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แล้ว

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และควรสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในระดับนานาชาติ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ค้นคว้าศึกษาข้อมูลด้านการแพทย์แผนไทยในระดับประเทศ

ภาพ 44 ภายในตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

1.2.3 โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ

ภาพ 45 สระแก้ว

ที่ตั้ง : บ้านโคกวัด ตำบลโคกปี่ อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี

การเข้าถึง : จากอำเภอมืองปราจีนบุรีใช้ทางหลวงหมายเลข 319 ไปทางอำเภอศรีมโหสถ ตรงไปตามทางจนเข้าสู่ตัวอำเภอ เมื่อถึงทางแยกบริเวณตรงข้ามที่ว่าการอำเภอ

ศรีมโหสถ ให้เลี้ยวซ้ายเข้าไป เป็นถนนลาดยางประมาณ 2 กิโลเมตร จนถึงบริเวณเมืองโบราณ และถนนลาดยางจะต่อเนื่องเป็นวงรอบเมืองโบราณ

ความเป็นมา : เมืองศรีมโหสถ เป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเขต 3 หมู่บ้านคือ บ้านสระมะเขือ บ้านโคกวัด และบ้านหนองสะแก ตำบลโคกปี่ อำเภอสรีมโหสถ ขนาดของเมืองกว้าง 700 เมตร ยาว 1,550 เมตร มีเนื้อที่ 742 ไร่ 2 งาน 25 ตารางวา

จากหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับซากเมืองโบราณ ศาสนาสถาน ตลอดจนที่ตั้งตาม ตำแหน่งภูมิศาสตร์ สันนิษฐานได้ว่า "เมืองโบราณแห่งนี้มีมาแล้วตั้งแต่สมัยทวารวดี หรือราวพุทธ ศตวรรษที่ 11-18 แผนผังของเมืองเป็นรูป สี่เหลี่ยมผืนผ้าค่อนข้างรี ขอบมุมทั้ง 4 โค้งมน ลักษณะ ของเมืองมีคันดินและคูน้ำล้อมรอบ ภายในตัวเมือง มีโบราณสถานและโบราณวัตถุเช่น เทวาลัย พระนารายณ์ เทวรูปพระวิษณุ เทวรูปพระนารายณ์ เทวรูปพระคเณศ ตรีศูล ศิวลึงค์ ซึ่งทำจากหิน ททรายขนาดใหญ่ทั้งหมด นอกจากนั้นยังมีเนินดิน สระน้ำ บ่อน้ำกระจายอยู่ทั่วไป

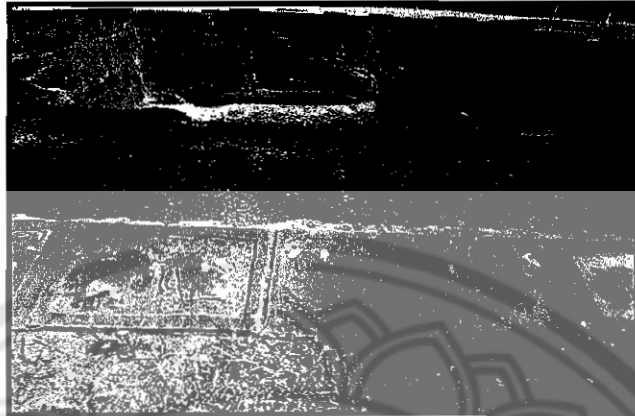
ความสำคัญ : เมืองศรีมโหสถ เป็นโบราณสถานล้ำค่าเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ความเป็นมาทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของคนในยุคก่อนซึ่งแสดงให้เห็น พัฒนาการในด้านชาติพันธุ์ของชุมชน

ลักษณะเด่น : ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2478 โบราณสถานที่สำคัญในเมืองศรีมโหสถประกอบด้วยกลุ่มโบราณสถานกลางเมือง อายุราวพุทธ ศตวรรษที่ 18 เป็นหมู่เทวาลัย ฐานก่อด้วยศิลาแลง ด้านบนก่อด้วยอิฐภูเขาทองเป็นเจดีย์รูปกลม ลักษณะเหมือนโอคว่ำสมัยทวารวดี โบราณสถานหมายเลข 25 เป็นเทวาลัยรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก่อ ด้วยศิลาแลง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12 สระแก้วเป็นสระน้ำโบราณที่ขอบสระมีภาพแกะสลัก ลวดลายเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ จำนวน 41 ภาพ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 6-11

สภาพปัจจุบัน : ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แล้ว

ปัญหา : แม้จะอยู่ในการดูแลของหน่วยศิลปากรที่ 5 แต่ยังคงขาดการจัดการด้าน การท่องเที่ยว ที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเส้นทางสายวัฒนธรรมของ ภาคตะวันออก ที่สำคัญ และอารยธรรมทวารวดี

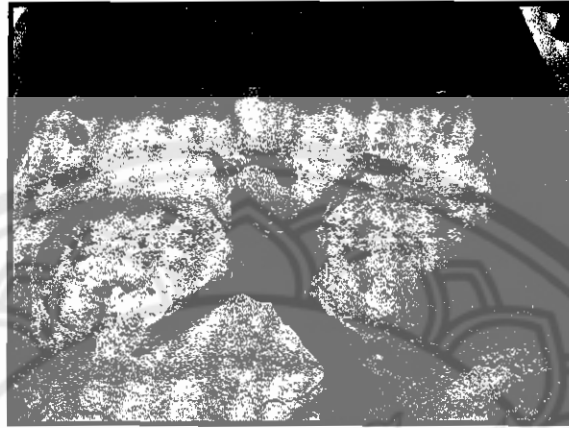

ภาพ 46 ตัวอย่างรูปสลักที่แกะสลักอยู่บริเวณขอบสระ

ภาพ 47 สระขวัญ

1.2.4 กลุ่มโบราณสถานสระมรกต

ภาพ 48 รอยพระพุทธรูปบาทคู

ภาพ 49 สระมรกต

ที่ตั้ง : บ้านสระช้อย ตำบลโคกไทย อำเภอศรีมโหสถ

การเข้าถึง : จากที่ว่าการอำเภอศรีมโหสถใช้ทางหลวงหมายเลข 319 ไปทาง
จังหวัดฉะเชิงเทรา จนถึงโรงเรียนวัดสระช้อย ไปอีกประมาณ 250 เมตร จะถึงสี่แยกให้เลี้ยวซ้าย
เข้าไปอีก 200 เมตร

ความเป็นมา : เป็นโบราณสถานอีกแห่งหนึ่ง ที่ตั้งอยู่ในชุมชนนอกคันดินคูเมืองศรีมโหสถ ไปทางทิศใต้ประมาณ 3 กิโลเมตร บริเวณสระข่อย หมู่ที่ 1 ตำบลโคกไทย ในปัจจุบัน ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2478 ได้มีการขุดแต่งทางโบราณคดีหลายครั้ง ระหว่าง ปี พ.ศ.2514 - 2521 แต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ 2529 - 2530 ได้มีการขุดค้นขุดแต่งอีกครั้งหนึ่ง เป็นโครงการร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ผลการขุดค้นดังกล่าว ทำให้ทราบว่า บริเวณแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ ประกอบด้วยโบราณสถานที่สามารถจัดแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ตามอายุสมัยการก่อสร้าง คือ

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มอาคารโบราณสถานที่สร้างขึ้นในสมัยแรก ประกอบด้วยวิหารพระพุทธบาท และกำแพงแก้วชั้นนอกที่ยังคงเหลือร่องรอยอยู่บางส่วน สิ่งสำคัญของโบราณสถานกลุ่มนี้คือ รอยพระพุทธบาทคู่ ที่แกะสลักลงไปบนเนื้อศิลาแลงธรรมชาติ มีลักษณะที่เหมือนจริง กลางรอยฝ่าพระบาทแต่ละข้าง แกะสลักเป็นรูปธรรมจักร ตรงกลางระหว่างรอยพระพุทธบาทจะเป็นหลุมกลม และแกะเซาะเป็นรูปกากบาท คาดทับรอยพระพุทธบาท รอบรอยพระพุทธบาทแกะสลักเป็นรูปวงกลมล้อมรอย จากการศึกษาเปรียบเทียบรอยพระพุทธบาทคู่นี้ คงสร้างขึ้นตามความเชื่อในการสร้างอุทเทสิกเจดีย์ เพื่ออุทิศแด่พระพุทธองค์ตามคติของอินเดีย โบราณก่อนที่จะมีการสร้างพระพุทธรูป หรืออาจสร้างขึ้นเพื่อเป็นบริโกศเจดีย์ โดยถือเสมือนว่าพระพุทธเจ้าได้เสด็จมายังที่นี่ หรือเป็นความหมายเชิงสัญลักษณ์ ที่หมายถึงพุทธศาสนาได้เผยแผ่มายังที่นี่ ความคติของลังกา สำหรับหลุมที่อยู่ตรงกลางรอยพระพุทธบาท เชื่อกันว่าเป็นหลุมสำหรับปักเสาฉัตรหรือเสาเพลิง รองรับเครื่องหมายตรีรัตน์หรือธรรมจักร จากหลักฐานจารึกและหลักฐานที่พบในชั้นทับถม ซึ่งร่วมสมัยกับวิหารก่อสร้างครอบรอยพระพุทธบาทคู่แห่งนี้ สันนิษฐานว่าคงมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 14

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มอาคารโบราณสถานที่สร้างทับลงไปบนโบราณสถานกลุ่มแรก ประกอบด้วยซุ้มประตูหน้าปราสาทประธานที่มีแผนผังเป็นรูปกากบาทสองกันต่อกัน บรรณาลัยมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยม ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว ถัดจากซุ้มด้านหน้าทำเป็นทางเดินทอดยาวออกไปทางทิศตะวันออก

ลักษณะของโบราณสถานกลุ่มที่สองมีแผนผังเดียวกับโรคยศาลา ที่สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ประกอบกับหลักฐานของประติมากรรมที่ขุดพบ มีลักษณะเป็นศิลปะขอมแบบบาเยน ทำให้สันนิษฐานได้ว่า โบราณสถานกลุ่มที่สองสร้างขึ้นประมาณพุทธศตวรรษที่ 17-18

ความสำคัญ : เป็นโบราณสถานล้ำค่าเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าความเป็นมาทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในยุคก่อนซึ่งแสดงให้เห็นพัฒนาการในด้านชาติพันธุ์ของชุมชน

ลักษณะเด่น : เป็นโบราณสถานที่มีขนาดกว้าง ประมาณ 99 ไร่ 2 งาน 64 ตารางวา และเป็นสถานที่ที่ค้นพบรอยพระพุทธรูปที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย

สภาพปัจจุบัน : กลุ่มโบราณสถานสระมรกตมีสภาพสมบูรณ์ เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมทุกวัน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และใช้เป็นสถานที่จัดเทศกาลมาฆบูชาปุณณิมะศรีปราจีน

ปัญหา : แม้จะได้รับการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แล้ว แต่ยังคงขาดการดูแลรักษา และการจัดการทางการท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเส้นทางสายวัฒนธรรมของภาคตะวันออก หรือในระดับประเทศ

1.2.5 โบราณสถานพานหิน

ภาพ 50 โบราณสถานพานหิน

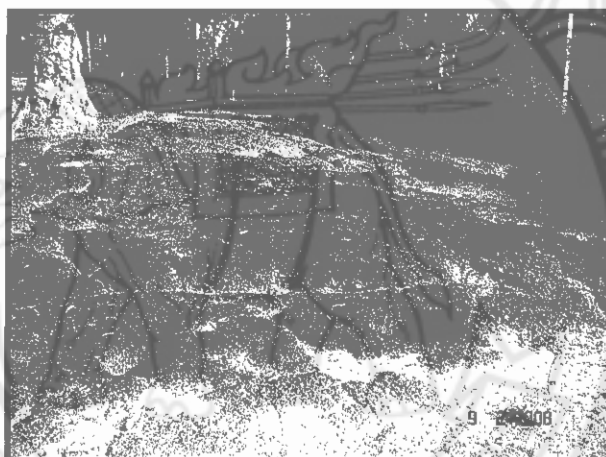
ที่ตั้ง : บ้านโคกขวาง ตำบลหนองโพรง อำเภอศรีมหาโพธิ์

การเข้าถึง : จากที่ว่าการอำเภอศรีมหาโพธิ์ไปทางบ้านโคกขวางประมาณ 2 กิโลเมตร แล้วแยกไปอีกประมาณ 600 เมตร

ความเป็นมา : เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่ ตั้งอยู่กลางเมืองนางอมรเทวี เขตบ้านโคกขวาง เดิมเป็นเนินดินขนาดกว้าง 17 เมตร สูง 3.50 เมตร สันนิษฐานว่าเป็นเทวาลัย ประดิษฐานเทวรูปพระนารายณ์ มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14 ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 แห่งเจนละ ตรงกลางของซากเทวาลัยมีฐานของเทวรูป ซึ่งแต่เดิมตะแคงอยู่ลักษณะคล้ายพาน จึงเรียกว่า "พานหิน"

ปัญหา : ขาดการดูแลรักษา และปรับปรุงภูมิทัศน์

1.2.6 โบราณสถานหลุมเมือง

ภาพ 51 โบราณสถานหลุมเมือง

ที่ตั้ง : ซอยเทศบาล 10 ตำบลโคกขวาง อำเภอศรีมหาโพธิ์

ความเป็นมา : ข้อสันนิษฐานเรื่องหลุมเมือง จากเดิมที่ว่าเป็นครกตำข้าว หรือหลุมโหลกปูน เมื่อได้มีการตรวจสอบทางกายภาพแล้ว ทำให้ข้อสันนิษฐานทั้งสองประการตกไป จึงนำมาสู่ข้อสันนิษฐานที่ว่า เป็นหลุมที่ใช้ในการเล่นหลุมเมือง ซึ่งยังมีการเล่นอยู่บ้างในบางพื้นที่ เช่น ที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี แต่ก็ไม่พบร่องรอยว่า จะเป็นหลุมเพื่อใช้ในการนี้ ข้อสันนิษฐานที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดคือ เป็นหลุมเสาของสิ่งก่อสร้างด้วยไม้ ส่วนอายุของหลุมเหล่านี้ น่าจะสอดคล้องกับอายุของชุมชนโบราณที่บ้านโคกขวาง และเมืองศรีมโหสถ

จากการขุดแต่งทางโบราณคดี พบหลุมเมืองทั้งสิ้น 115 หลุม อยู่เรียงกันเป็นกลุ่มใหญ่สองกลุ่มคือ กลุ่มทางทิศตะวันออกมีอยู่ 50 หลุม กลุ่มทางทิศตะวันตกมี 65 หลุม ทั้งสอง

กลุ่มมีหลุมเรียงกันเป็นแนวตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันตกเฉียงใต้ แต่ละหลุมอยู่ห่างกันประมาณ 1 เมตร กลุ่มหลุมทางทิศตะวันตก จะตื้นกว่าหลุมทางด้านทิศตะวันออก

การเข้าถึง : การเดินทางจากตัวเมืองปราจีนบุรี ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3069 (ปราจีนบุรี-ศรีมหาโพธิ) แล้วเลี้ยวขวาอยู่ตรงข้ามโบราณสถานลายพระหัตถ์

1.2.7 โบราณสถานลายพระหัตถ์

ภาพ 52 แสดงภายในโบราณสถานลายพระหัตถ์

ที่ตั้ง : บ้านโคกขวาง ตำบลหนองโพรง อำเภอศรีมหาโพธิ

การเข้าถึง : การเดินทางจากตัวเมืองปราจีนบุรี ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3069 (ปราจีนบุรี-ศรีมหาโพธิ) แล้วเลี้ยวขวาไปยังอนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ ไปทางบ้านโคกขวาง เส้นทางหลวงหมายเลข 3070 (ศรีมหาโพธิ-ศรีมหาโพธิ) เป็นระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร

ความเป็นมา : เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2451 (ร.ศ.127) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสสมณธาตุปราจีน ได้เสด็จทอดพระเนตรคงศรีมหาโพธิ์ เทวสถานที่อยู่ใกล้โรงเรียนลายพระหัตถ์ ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยว่า "จ.ป.ร. ร.ศ.127" บนแผ่นหิน ขนาดสูง 1 เมตร กว้าง 50 เซนติเมตร ยาว 1 เมตร

ต่อมาในปี 2457 มีผู้สร้างมณฑปเครื่องไม้จริงคร่อมไว้ มุงด้วยสังกะสี เมื่อชำรุดจึงสร้างด้วยคอนกรีต เสริมเหล็กอย่างในปัจจุบัน

ความสำคัญ : มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์เพราะเป็นหลักฐานสำคัญที่สอดคล้องกับพระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 2 เรื่องเสด็จประพาสมณฑลปราจีน ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ลักษณะเด่น : ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานของชาติ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2524

สภาพปัจจุบัน : มีการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบโบราณสถาน โดยจัดเป็นสวนสาธารณะ และปลูกไม้ดอกไม้ประดับรอบ ๆ บริเวณ

ปัญหา : ขาดการดูแลรักษา และการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงามน่าดึงดูดแก่ผู้มาท่องเที่ยวอยู่เสมอ

1.2.8 ศาลสมเด็จพระนเรศวร

ภาพ 53 ศาลสมเด็จพระนเรศวร

ที่ตั้ง : บริเวณสี่แยกเนินหอม ริมทางหลวงหมายเลข 33 อำเภอเมืองปราจีนบุรี

การเข้าถึง : จากตัวเมืองปราจีนบุรีใช้ทางหลวงหมายเลข 320 จนถึงวงเวียนสี่แยกเนินหอม จะเห็นศาลอยู่ทางซ้ายมือ

ความเป็นมา : บริเวณที่ตั้งศาลสมเด็จพระนเรศวร นั้นในสมัยอยุธยาในปี พ.ศ.2139 เมื่อครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงยกทัพไปปราบพระยาละแวกที่เขมร หลังจากเสด็จศึกแล้วเดินทัพกลับกรุงศรีอยุธยา ทรงหยุดพักทัพในบริเวณที่ตั้งศาลนี้ ทางจังหวัดจึงได้สร้างศาลขึ้นเพื่อระลึกถึงพระองค์

ความสำคัญ : เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวปราจีนบุรีและจังหวัดใกล้เคียงให้ความเคารพนับถือ

ลักษณะเด่น : บริเวณศาลมีความร่มรื่น และได้รับการตกแต่งภูมิทัศน์อย่างสวยงาม

สภาพปัจจุบัน : ได้รับการดูแลและปรับปรุงเป็นอย่างดี และอยู่ในความดูแลของมณฑลทหารบกที่ 12

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แล้ว

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเส้นทางวัฒนธรรมของจังหวัดปราจีนบุรี

1.2.9 ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์

ภาพ 54 ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์

ที่ตั้ง : อยู่หน้าวัดต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ ตำบลโคกปี่ อำเภอสรีมโหสถ

การเข้าถึง : จากที่ว่าการอำเภอศรีมโหสถ ใช้ทางหลวงหมายเลข 319 ไปทาง จ.ฉะเชิงเทรา จนถึงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 131 มีสามแยกและป้ายบอกทางไปวัดศรีมหาโพธิ์ เลี้ยวขวาไปประมาณ 1 กิโลเมตร จนถึงทางโค้ง ไปอีกประมาณ 100 เมตร

ความเป็นมา : สันนิษฐานว่า นำหน่อมาจากพุทธคยา ประเทศอินเดียก่อน พ.ศ. 500 ตั้งแต่พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแพร่ในสุวรรณภูมิ สูงประมาณ 30 เมตร เส้นรอบวง ประมาณ 20 เมตร

ความสำคัญ : เป็นต้นไม้คู่บ้านคู่เมือง และเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัด ปราจีนบุรี การเรียกชื่อต้นโพธิ์ที่อำเภอศรีมโหสถ ว่าต้นศรีมหาโพธิ์ เป็นการแสดงให้เห็นว่าต้นโพธิ์ ต้นนี้คือต้นพระศรีมหาโพธิ์ซึ่งเป็นหน่อเนื้อเชื้อไขต้นโพธิ์ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ลักษณะเด่น : มีอาคารเปิดโล่งให้ผู้มานมัสการได้นั่งพักผ่อน บริเวณใต้ต้น ศรีมหาโพธิ์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัยให้ประชาชนได้กราบไหว้ไปพร้อมกับ นมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์

สภาพปัจจุบัน : ได้รับการดูแลและปรับปรุงเป็นอย่างดี และมีมีคฤุเทศก์น้อย คอยให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ แล้ว

แนวโน้มในอนาคต : เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเส้นทางวัฒนธรรมของ จังหวัดปราจีนบุรี

1.2.10 วัดแก้วพิจิตร

ภาพ 55 วัดแก้วพิจิตร

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำปราจีนบุรี หมู่ 4 ตำบลบางบริบูรณ์ อำเภอเมือง
 การเข้าถึง : ห่างจากตัวเมืองปราจีนบุรี ไปทางทิศตะวันออก 2 กิโลเมตร
 ความเป็นมา : เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2422 สร้างขึ้นโดย
 นางประมุขโกคา หรือนางแก้ว ประสงค์ เพื่อใช้ในการทำบุญตักบาตร ถือศิลปกรรมโดยมีผู้
 ร่วมกันบริจาคที่ดิน แรงงานและทุนทรัพย์ ในการก่อสร้าง สิ่งก่อสร้างในระยะแรก ประกอบด้วย
 ศาลาการเปรียญ หอสวดมนต์ กุฏิ พระอุโบสถ ศาลาท่าน้ำและเรือนแพ

ความสำคัญ : เป็นวัดเก่าแก่ กรมศิลปากรจึงได้ขึ้นทะเบียน วัดนี้เป็น
 โบราณสถาน ของชาติ ในปี พ.ศ. 2533

ลักษณะเด่น : มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมและลวดลายประดับอาคาร
 ประสมประสานระหว่างศิลปะไทย จีน ยุโรปและเขมร สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด ได้แก่ พระอุโบสถที่
 ฝาผนังด้านนอกมีภาพปูนปั้นตัวละครเรื่องรามเกียรติ์ภายในอุโบสถ มีภาพวาดบนแผ่นผ้าเกี่ยวกับ
 เรื่องราวพระพุทธศาสนาด้านหน้าพระอุโบสถ และพระประธาน

ภาพ 56 พระพุทธรูปปางประทานอภัยประดิษฐานภายในอุโบสถ

สภาพปัจจุบัน : ภายในวัดแก้วพิจิตรยังมีหอพระไตรปิฎกและศาลาตรีมุขที่
 ทำน้ำ บรรยากาศภายในวัดร่มรื่น เปิดเวลา 08.30-17.00 น และบริเวณทำน้ำ มีกิจกรรมให้อาหาร
 ปลา

ข้อจำกัดในการพัฒนา : ได้รับการพัฒนาที่สมบูรณ์แล้ว

แนวโน้มในอนาคต : สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงใต้

1.3 ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี

1.3.1 งานมาฆปุรณิมาปราจีน

ภาพ 57 บริเวณรอยพระพุทธบาทในโบราณสถานสระมรกต

ภาพ 58 งานแสดงแสง สี เสียง

ที่ตั้ง : วัดสระมรกต บริเวณโบราณสถานสระมรกต อำเภอศรีมโหสถ

การเข้าถึง : จากที่ว่าการอำเภอศรีมโหสถใช้ทางหลวงหมายเลข 319 ไปทางจังหวัดฉะเชิงเทรา จนถึงโรงเรียนวัดสระข่อย ไปอีกประมาณ 250 เมตร จะถึงสี่แยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าไปอีก 200 เมตร

ความเป็นมา : จังหวัดปราจีนบุรีได้เริ่มจัดงานเทศกาลมาฆบูชา เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2530 สืบเนื่องจากหน่วยศิลปากรที่ 5 จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้เข้ามาศึกษาค้นคว้าแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุในเขตอำเภอศรีมโหสถ ได้ขุดพบธรรมจักรขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.10 เมตร เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2529 และเมื่อลอกดินออกและทำความสะอาด พบว่าธรรมจักรทั้งสองอันนี้เป็นธรรมจักรประดับกลางฝ่าพระบาทของรอยพระพุทธรบาทคู่ เป็นรอยพระพุทธรบาทขนาดใหญ่สลักเป็นรอยลึกลงในศิลาแลงธรรมชาติ ซึ่งในขณะนั้นนายจำเนียร ชวนะพงศ์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด และนายประมวธ รุจนเสรี เป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ได้เห็นความสำคัญของสถานที่นี้ จึงมีดำริให้มีการจัดงานเทศกาลมาฆบูชาขึ้น ซึ่งทางราชการและประชาชนเห็นพ้องต้องกันว่าจะส่งเสริมดำเนินการด้านพระพุทธศาสนา และส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยให้มีการจัดเทศกาลมาฆบูชา ซึ่งตรงกับวันมาฆบูชาของทุกปี ณ สถานที่แห่งนี้เป็นประจำทุกปี โดยใช้ชื่อว่า "งานเทศกาลมาฆปุรมีศรีปราจีน"

ความสำคัญ : เพื่อให้พุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไป ได้ตระหนักเห็นความสำคัญและเกิดความภาคภูมิใจ ที่จังหวัดปราจีนบุรี เป็นเขตเมืองทวารวดี ได้ค้นพบปูชนียวัตถุที่สำคัญ ที่เก่าแก่ที่สุด และใหญ่ที่สุด ในประเทศไทย คือรอยพระพุทธรบาทคู่ อันแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาได้เผยแพร่และได้ประดิษฐาน ณ ดินแดนแห่งนี้

ลักษณะเด่น : มีกิจกรรมหลากหลายในงาน เช่นการประดิษฐ์ดอกบัวพุทธบูชา และเป็นสัญลักษณ์ของงาน การปฏิบัติธรรมเป็นพุทธบูชาสัมมาปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรและอุบาสก อุบาสิกา 2,150 คน เท่ากับจำนวนพระอรหันต์สาวก 2,150 ที่มาเฝ้า พระพุทธเจ้าในสมัยพุทธกาล การเข้าค่ายพุทธศาสน์และวัฒนธรรมของเยาวชนนักเรียนนักศึกษาจำนวน 2,150 คน และการเวียนเทียนและนมัสการการอภรอยพระพุทธรบาทคู่ใหญ่ที่สุด และเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย

สภาพปัจจุบัน : จังหวัดปราจีนบุรียังคงจัดเทศกาลนี้เป็นประจำทุกปี

ข้อจำกัดในการพัฒนา : งบประมาณในการดำเนินงานต้องใช้เป็นจำนวนมาก และภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนต้องร่วมมือกัน

แนวโน้มในอนาคต : เป็นเทศกาลที่สำคัญของจังหวัด และเป็นที่ยู้งักของประเทศ

1.3.2 งานบุญบั้งไฟ

ภาพ 59 การจุดบั้งไฟ

ที่ตั้ง : วัดตันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ อำเภอศรีมโหสถ

การเข้าถึง : จากที่ว่าการอำเภอศรีมโหสถ ใช้ทางหลวงหมายเลข 319 ไปทาง จ.ฉะเชิงเทรา จนถึงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 131 มีสามแยกและป้ายบอกทางไปวัดศรีมหาโพธิ์ เลี้ยวขวาไปประมาณ 1 กิโลเมตร จนถึงทางโค้ง ไปอีกประมาณ 100 เมตร

ความเป็นมา : ได้มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 โดยพระครูมหาโพธาภิวัฒน์ เจ้าอาวาส วัดตันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ ซึ่งจัดตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

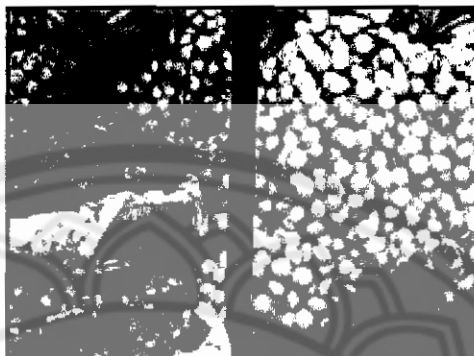
ความสำคัญ : เพื่อกระทำพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล มีน้ำทำการเกษตรและบริโภค เป็นการสืบสานประเพณีให้คงอยู่

ลักษณะเด่น : จะจัดควบคู่กับงานนมัสการตันโพธิ์ศรีมหาโพธิ์

สภาพปัจจุบัน : จัดเป็นประจำทุกปี

แนวโน้มในอนาคต : จังหวัดควรให้การสนับสนุน และมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

1.3.3 งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี

ภาพ 60 ผลไม้ที่นำมาจำหน่ายในงาน

ที่ตั้ง : บริเวณหน้าลานพระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 5 ตำบลหน้าเมือง
อำเภอเมือง (ศาลากลางจังหวัดหลังเก่า)

ความเป็นมา : จัดเป็นจัดตรงกับวันวิสาขบูชาของทุกปี

ความสำคัญ : เพื่อให้เกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรี ได้นำผลิตผลทางการเกษตร
มาจำหน่าย และเป็นการสร้างชื่อเสียงให้จังหวัดอีกทางหนึ่งด้วย

ลักษณะเด่น : ในงานจะมีตลาดนัดผลไม้ และพันธุ์ไม้ต่าง ๆ มีการประกวด
คุณภาพผลไม้ ผลไม้ที่ใหญ่ที่สุด การแข่งขันและสาธิตการเกษตร การแสดงนิทรรศการของ
หน่วยงานต่าง ๆ การแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และการแสดงมหรสพ

สภาพปัจจุบัน : จัดเป็นประจำทุกปี ประมาณเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน

ปัญหา : ปัจจุบันมีการจัดเพื่อการค้ามากเกินไป รวมทั้งมีการจำหน่ายสินค้าของ
คาราวานสินค้า ซึ่งควรจะเน้นที่ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมากกว่า และผู้จัดงานมักกำหนด
ระยะเวลาจัดงานหลังช่วงที่ผลไม้ของจังหวัดปราจีนบุรีออกไปแล้ว ส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าบางรายนำ
ผลิตผลทางการเกษตรจากจังหวัดอื่นมาจำหน่าย ซึ่งหากได้ผลิตผลที่ไม่ดี อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์
และชื่อเสียงของจังหวัดปราจีนบุรีได้

ข้อจำกัดในการพัฒนา : หน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้จัดงานควรให้ความสนใจ
มากกว่านี้

แนวโน้มในอนาคต : เป็นเทศกาลที่เป็นที่รู้จักในระดับประเทศ

1.3.4 งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง

ภาพ 61 กิจกรรมล่องแก่ง

ที่ตั้ง : แก่งหินเพิง หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่ 9 อำเภอชาติตระการ

การเข้าถึง : มาตามเส้นทางถนนสุวรรณศร ทางหลวงหมายเลข 33 หากมาจากกรุงเทพฯ ตรงไปทางอำเภอกบินทร์บุรี บริเวณหลัก กม.201 ให้สังเกตสถานีบริการน้ำมันและโรงเรียนวัดสระคูทางซ้ายมือ มีถนน รพช. สระคู-สะพานหิน ให้เลี้ยวซ้ายวิ่งเข้าไปประมาณ 17 กิโลเมตร ถึงโรงเรียนบ้านหนองแห่น เลี้ยวซ้ายไปอีก 7 กิโลเมตร ถึง ขญ.9

ความเป็นมา : เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งประชาสัมพันธ์กิจกรรมท่องเที่ยวล่องแก่งหินเพิง ให้เป็นที่รู้จัก และเสริมสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น จังหวัดปราจีนบุรีจึงได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดงานนี้ขึ้น

ลักษณะเด่น : ล่องแก่งหินเพิงราคาพิเศษ 3,500 บาท/ลำ (1 ลำ นั่งได้ 8 คน) หรือ 450 บาท/คน เลือกซื้อเลือกชมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของดีเมืองปราจีนบุรี กิจกรรมเสริมเพิ่มสีสันในเทศกาลสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง เช่น ปิดตาตีหม้อ แข่งขันกินวิบาก แข่งขันดำส้มตำ รำวงย้อนยุค ประกวดเด็กย้อนยุคน่ารัก (อายุ 4-6 ปี) มวยทะเล

สภาพปัจจุบัน : จัดเป็นประจำทุกปี ช่วงเดือนสิงหาคม – กรกฎาคม (ฤดูฝน)

แนวโน้มในอนาคต : พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัยทางน้ำที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ

1.4 การบริการการท่องเที่ยว

1.4.1 ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์

ตาราง 7 แสดงที่พักในจังหวัดปราจีนบุรี

ชื่อที่พัก	โทรศัพท์	ที่อยู่	ลักษณะที่พัก
อำเภอเมืองปราจีนบุรี			
1. โรงแรมเขาใหญ่ แกรนด์วิวธานีรีสอร์ท	0-3727-9410-2	74/2 ม.14 ถ.ปราจีนบุรี-เขาใหญ่	ห้องปรับอากาศ 76 ห้อง ราคา 1,500 – 1,800 บาท
2. โรงแรมโซเทีย	0-3721-5811-2	243 ถ.ปราจีน-ตะคาม ต.หน้าเมือง	ห้องปรับอากาศ 60 ห้อง ราคา 600-800 บาท
3. โรงแรมพัฒนา	0-3721-1876, 0-3721-3421	55 หมู่ 1 ซอยอุดมสุข ต.รอบเมือง	มีห้องพัดลมและปรับ อากาศ 42 ห้อง ราคา 400 -1,200 บาท
4. โรงแรมทรัพย์ไพหลิน	0-3721-3601, 0-3721-4271, 0-3722-1921	1/1 ถ.เทศบาลดําริ ต.หน้าเมือง	ห้องปรับอากาศ 45 ห้อง ราคา 350-500 บาท
5. โรงแรมโรส	0-3721-1876, 0-37213421	55 ม.1 ซ.อุดมสุข ต.รอบเมือง	ห้อง ราคา 400 บาท ห้อง พัดลม + ปรับอากาศ 42 ห้อง
6. คิงไฮเต็ล	0-3721-1188-9	28-30 ถ. ราษฎร์ดําริ ต . หน้าเมือง	มีห้องพัดลมและปรับ อากาศ 53 ห้อง ราคา 200-600 บาท
7. โรงแรมบางปะกง	0-3721-1363	1/41-43 ซอยโรมันอุทิศ ถ . ราษฎร์ดําริ ต . หน้าเมือง	มีห้องพัดลมและปรับ อากาศ 50 ห้อง ราคา 170-270 บาท
8. โรงแรมสุขสมใจ	0-3721-1363	1/41-43 ซอยโรมันอุทิศ ถ . ราษฎร์ดําริ ต . หน้าเมือง	มีห้องพัดลมและปรับ อากาศ 50 ห้อง ราคา 170-270 บาท

ตาราง 7 (ต่อ)

ชื่อที่พัก	โทรศัพท์	ที่อยู่	ลักษณะที่พัก
9. อาคารเปรมสุข 2	0-3721-1088 ต่อ 4567	ตั้งอยู่ภายในบริเวณ โรงพยาบาล เจ้าพระยาอภัยภูเบศร 32/7 หมู่ 12 ต.ท่างาม	มีห้องปรับอากาศ 40 ห้อง ราคา 600-800 บาท
10. สวนรัศมี รีสอร์ท แอนด์ สปา	0-3740-3959 Fax 0-3403-960	3/1 หมู่ 14 ต.ดงขี้เหล็ก www.rassameeresort.net	บ้านพัก ห้องประชุมสัมมนา ราคาห้องพัก 600 - 2,500 บาท
11. ริมภู การเคหะรีสอร์ท	0-2641-5333 ต่อ 123 0-3740-7421 08-1306-7660	อยู่ใกล้ทางขึ้น อุทยานฯ เขาใหญ่ www.rimpuresort.com/pa ge/room%20page.html	
12. เดอร์รีสอร์ท	08-1818-3898	105 หมู่ 4 ต.ท่างาม	ห้องปรับอากาศ 15 ห้อง ราคา 240-480 บาท
13. กฤษดาอินน์	08-9700-3500	42/2 หมู่ 2 ต.ท่างาม	จำนวนห้อง 20 ห้อง ราคา 250-500 บาท
14. กลุ่มสมุนไพรร บ้านดงบัง (โฮมสเตย์)	0-89269-2643, 08-7087-5039, 08-7600-8842	หมู่ 6 ต.ดงขี้เหล็ก	ราคา 100 บาท / คน / คืน
15. ไม้เค็ดโฮมสเตย์	08-1454- 4148 08-1458-9531	เลขที่ 27/2 หมู่ 2 ต.ไม้เค็ด	บ้านพัก 4 หลัง ราคา 100 บาท
อำเภอภักดีชุมพล			
16. ฮิลล์ไซด์คันทรีโฮม	0-3721-5492-6, 0-2693-4004	ต.นนทรี www.hillsidecountry.com	บ้านพัก 4 หลัง ห้องปรับอากาศ 50 ห้อง ราคา 1,200 - 1,550 บาท
17. โรงแรมกบินทร์อินเตอร์	0-3728-1450	100 หมู่ 12 ต. เมืองเก่า	มีห้องปรับอากาศ 20 ห้อง ราคา 300-600 บาท

ตาราง 7 (ต่อ)

ชื่อที่พัก	โทรศัพท์	ที่อยู่	ลักษณะที่พัก
18. โรงแรมศรีกบินทร์	0-3728-1375, 0-3728-1475	128 หมู่ 8 ต. เมืองเก่า	มีห้องพัสดมและปรับ อากาศ 60 ห้อง ราคา 200-400 บาท
19. โรงแรมศรีมงคล 79 มีห้อง	0-3728-1095, 0-3728-1675	ในเขตเทศบาล ตำบลกบินทร์	พัสดมและปรับอากาศ 50 ห้อง ราคา 160-500 บาท
20. กบินทร์ไฮเต็ล	0-3728-1303	37 หมู่ 16 ต. เมืองเก่า	มีห้องพัสดม และปรับอากาศ 18 ห้อง ราคา 150-300 บาท
20. นนทรี รีสอร์ท	0-3720-5432, 08-1863-8740	299 หมู่ 5 ถ.สุวรรณศร ต.นนทรี	มีห้องปรับอากาศ 29 ห้อง ราคา 150-400 บาท
21. เพชรกระจ่าง รีสอร์ท	0-3745-1318	23/8 หมู่ 6 ต.เขาไม้แก้ว	มีห้องปรับอากาศ 18 ห้อง ราคา 500 บาท
อำเภอประจันตคาม			
22. โรงแรมเพ็ญฟ้า	0-3729-1480, 0-3729-1341	35 หมู่ 3 ต. ประจันตคาม	มีห้องปรับอากาศ 30 ห้อง ราคา 400 บาท
อำเภอศรีมหาโพธิ			
23. โรงแรมทวารวดี	0-3720-8444-69, 0-2267-7111-3	77 หมู่ 7 ต. ท่าตุม www.tawaravadeehot el.com	มีห้องปรับอากาศ 200 ห้อง ราคา 1,500-3,000 บาท
24. พานหิน รีเจนท์	0-3720-8939 Fax. 0-3720-8640	224 หมู่ 10 ต.ท่าตุม www.phanhinregent.c om	มีห้องทั้งหมด 112 ห้อง ราคา 1,500-2,700 บาท
25. ไม้หอมรีสอร์ท	0-3728-5170-1	183 หมู่ 2 ต.ท่าตุม	มีห้อง 28 ห้อง ราคา 150-500 บาท

ตาราง 7 (ต่อ)

ชื่อที่พัก	โทรศัพท์	ที่อยู่	ลักษณะที่พัก
อำเภอหาดใหญ่			
26. ธารณี รีสอร์ท	0-3740-1258-9, 0-2533-0778-9, 08-1627-2312	225 หมู่ 3 ต. พึ่งโพธิ์	มีห้องปรับอากาศ 74 ห้อง 13 หลัง ราคา 900-5,000 บาท
27. บ้านทะเลหมอก	08-1218-1660, 0-3728-2810-3	268 หมู่ 4 ต. นุพราหมณ์	มีห้องปรับอากาศ 52 ห้อง ราคา 1,200-1,400 บาท
28. บ้านผางาม	0-3720-4455-7, 08-1933-3789	201 หมู่ 4 ต. นุพราหมณ์ www.pangam.com	มีห้องปรับอากาศ 36 ห้อง มีพื้นที่กางเต็นท์ได้ ประมาณ 100 คน ราคา 1,470-2,000 บาท
29. วังตะพาน รีสอร์ท	0-3745-1204, 08-1663-2656	40 หมู่ 4 ต. สะพานหิน	มีห้องปรับอากาศ และพัดลม 25 ห้อง ราคา 500-3,000 บาท
30. สวนศักดิ์สุภา รีสอร์ท	08-1454-0076, 0-3745-1211	28 หมู่ 4 ต. สะพานหิน www.saksupha.net	มีบ้าน 20 หลัง ราคา 500 - 2,500 บาท
31. แก่งหินเพิง รีสอร์ทไซด์	08-1909-6896, 08-9993-4177	120 หมู่ 1 ต. ลำพันตา	มีห้องพัดลม 16 ห้อง ราคา 500-1,300 บาท
32. สวนนงนุช แคว้นบึง รีสอร์ท	0-3740-1373	ต. สะพานหิน	ห้องพักปรับอากาศ 19 ห้อง ราคา 2,200-9,000 บาท และบริการให้เช่าเต็นท์
33. พันตา รีสอร์ทไซด์ รีสอร์ท	08-1309-6183 08-1867-1614	38 ม. 7 ต. ลำพัน www.sipanta.com	บ้านพักปรับอากาศ+พัด ลม 6 หลัง ราคา 1,300 - 1,700 บาท
34. เมืองในหมอก รีสอร์ท	0-3729-1127 0-2879- 5846-109	ม. 4 ต.นุพราหมณ์	www.muangnaimouk. com
35. หินเพิงรีสอร์ท	08-9828-8127 08-7904-0654 0-2818-326531	หมู่ 4 ต. สะพานหิน	ห้องพักปรับอากาศ 7 ห้อง ราคา 1,200-1,500 บาท

ตาราง 7 (ต่อ)

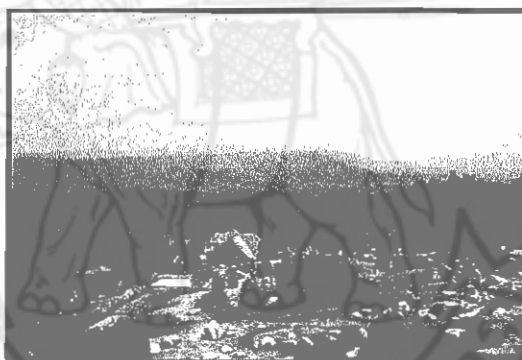
ชื่อที่พัก	โทรศัพท์	ที่อยู่	ลักษณะที่พัก
36. ทับลานโฮมสเตย์	08-1781-8857	หลักกิโลเมตรที่ 31 หมู่ 1 บ้านทับลาน ตำบลบุพราหมณ์	ราคา 150 บาท / คน / คืน
37. เหนือฝายแคมป์	0-3728-9005-6, 08-1983-2199	254 หมู่ 1 ต.นาดี	ห้องพักปรับอากาศ 14 ห้อง ราคา 1,200 บาท

ภาพ 62 สวนรัศมี รีสอร์ท แอนด์สปา

ภาพ 63 ภายในโรงแรมทวารวดี

ภาพ 64 บ้านผางาม

ภาพ 65 บ้านทะเลหมอก รีสอร์ท

ภาพ 66 เมืองในหมอก ริสอร์ท

ตาราง 8 แสดงร้านอาหารในจังหวัดปราจีนบุรี

ชื่อร้าน	โทรศัพท์	ที่อยู่	เวลาเปิด
อำเภอเมือง			
1. หลักเมืองข้าวมันไก่	0-3721-1044	88 ถ. หน้าเมือง ตรง	07.00 – 16.00 น.
	0-3721-2434	ข้ามศาลหลักเมือง	
2. Tasty Restaurant (เทสต์ดีเรสเตอรอง)	0-3721-5722	40/1 ถ.หน้าเมือง ซอย 2 ต.หน้าเมือง	09.00 – 23.00 น.
3. ท.ศรีบูรพา	0-3721-3298	106/23 ถ. แก้วพิจิตร	09.00 – 20.00 น.
	0-3721-4312		
4. ร้านข้าวแกงปักษ์ใต้ (เจ็ดตาเจ้าเก่า)	0-3721-5025	ที่อยู่ 332/8 ถ.ปราจีนบุรี	06.30 – 16.30 น.
	08-1453-0047	- ตะคาม ต.หน้าเมือง	
5. ร้านน้องนก	0-3740-5450	191/1 ถ.สุวรรณศร หมู่	06.00 – 17.00 น.
	0-3740-5566	7 ต.โคกไม้ลาย	
6. พิมายการ์เด็นโฮม	0-3740-3556	57 ถ. สุวรรณศร	10.30 – 22.30 น.
	08-1327-1104	หมู่ 9 ต.ดงชีไห่เล็ก	
7. มธุรสริมสวน	0-3721-2398	254 หมู่ 10 ต.ดง	10.30 – 22.30 น.
	0-1910-7565	พระราม เขื่อน โรงพยาบาลจักรพงษ์	
8. ระเบียบนา	0-81349-2504	9 ถ.สุวินทวงศ์ หมู่ 1 ต. รอบเมือง กม.154	11.00 – 24.00 น.

ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อร้าน	โทรศัพท์	ที่อยู่	เวลาเปิด
9. ปลายเรือน	0-8146-5541	ข้างเก็บน้ำจักรพงษ์ ต.บ้านพระ	10.30 – 22.00 น.
10. เบ็ดย่างพรชัย	0-3721-2299	134/1-2 ถ.เทศบาลตำริ ซอย 2 ต.หน้าเมือง	08.00 – 16.00 น.
11. ภัตตาคารแสนสว่างใจ	0-3721-1230 0-3721-1130 08-1313-9058	202 ถ.ราษฎรตำริ ต.หน้าเมือง	10.00 – 23.00 น.
12. แสนโฮชา	0-3721-1541	94-96 ถ.หน้าเมือง ต.หน้าเมือง	07.00 – 16.00 น.
13. ก้วยเดี่ยว สูตรสมุนไพรม	08-1689-1413 08-1623-1530 0-3721-1760	92 ถ.ปราจีนธานี หมู่ 11 ต.ดงพระราม	09.00-15.00 น.
14. ผัดไทยแสนสุข	0-3721-963	ถ.ราษฎรตำริ ต.หน้าเมือง	09.00-20.00 น.
อำเภอภินทรบุรี			
15. เรือนวานิชชา	0-81861-3245 0-81663-7184	(กม.195) 138 ม.4 ถ.สุวรรณศร ต.นนทรี	11.00 - 24.00 น.
16. บ้านเนินน้ำ	0-3728 2108-9	ถ.สุวรรณศร หมู่ 8 ต.เมืองเก่า	10.30 – 22.30 น.
17. ป่าลิมสวีทโฮม	0-3728-2117 0-3720-3206-7	520 หมู่ 8 สีแยกสาม ทหาร ถ. สุวรรณศร	10.30 – 22.30 น.
18. นฤมล	08-1503-8234 08- 9452 4510	104-105 ม.2 ถ.359 ต.วังท่าช้าง	10.30 – 22.30 น.
19. ก้วยเดี่ยวสูตรสุพรรณ	08-1699-3085	87 ม.15 ต.นนทรี	08.00 – 16.00 น.
20. แหม่มลูกชิ้นแดง	0-3728-1345	3 ซ.บ้านแขก	08.00 – 16.00 น.
21. อีสมาแอลโภชนา	08-7936-8857	3/2 ม.4 ต.ภินทร	
22. เสงชวนชิม	0-3720-5546	779 ถ.เจ้าลำอาศ์ ต.ภินทร	

ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อร้าน	โทรศัพท์	ที่อยู่	เวลาเปิด
อำเภอประจันตคาม			
23. อ้าพลจำลองโภชนา	0-3729-1613	306 ถ.เจ้าพระยา บดินทร์ ซอย 3 หมู่ 2 ต.ประจันตคาม	10.30 – 22.30 น.
24. เปี้ยกโภชนา	0-3729-1107	72 หมู่ 2 ต.ประจันตคาม	10.30 – 22.30 น.
อำเภอบ้านสร้าง			
25. สมากมบ้านสร้าง (1)	0-3727-1129 0-3740-2138	22/3 หมู่ 4 ต.บ้านสร้าง	10.30 – 22.30 น.
26. คริวคินท์พย์ สมากมบ้านสร้าง (2)	0-3740-2137 0-3740-2138	69 หมู่ 3 ต.บ้านสร้าง	10.30 – 22.30 น.
อำเภอศรีมโหสถ			
27. ก้วยเดี่ยวเบ็ดโคกบึง	08-6847-1695	198 ถ.สุวินทวงศ์ ต.โคกบึง	09.30 – 16.30 น.
28. ด้วงไก่อ่าง	08-1864-9239	ตรงข้ามโรงพยาบาล ศรีมโหสถ ต.โคกบึง	09.30 – 22.30 น.
อำเภอศรีมหาโพธิ์			
29. หลินจุโภชนา	0-3720-8273	99 ถนนหมายเลข 304 หมู่ 10 ต.ท่าตุม	10.30 – 22.30 น.
30. ริมบ้านชานเมือง	0-3720-6150, 0-1935-3455	387 หมู่ 4 ต.ศรีมหาโพธิ์	10.30 – 22.30 น.
อำเภอนาดี			
31. ไก่อ่างเลิศทิพย์	08-9846-8375	กม .88 บ้านทรายทอง ต . นุพราหมณ์	08.00 – 16.00 น.
32. เรือนขวัญ	08-7678-2538, 08-7678-2539	271/1 หมู่ 4 ต.นุพราหมณ์	09.00-20.00 น.

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐ ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาครัฐจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอในรูปของความถี่ และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 9 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	30	30.00
หญิง	70	70.00
รวม	100	100.00
2. อายุ		
17-24 ปี	2	2.00
25-34 ปี	62	62.00
35-44 ปี	22	22.00
45-54 ปี	12	12.00
55-64 ปี	2	2.00
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	62	62.00
สมรส	36	36.00
หม้าย	2	2.00
รวม	100	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	7	7.00
อนุปริญญา/ปวส.	10	10.00
ปริญญาตรี	78	78.00
ปริญญาโท	5	5.00
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
รับจ้าง	22	22.00
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	78	78.00
รวม	100	100.00
6. รายได้/เดือน		
5,0001-10000 บาท	39	39.00
10,001-15,000 บาท	47	47.00
15,001-20,000 บาท	6	6.00
20,001-25,000 บาท	1	1.00
25,000 บาทขึ้นไป	7	7.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างภาครัฐเป็นชาย ร้อยละ 30 เป็นหญิงร้อยละ 70 มีช่วงอายุส่วนใหญ่ ระหว่างช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี ร้อยละ 62.00 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี ร้อยละ 22.00 และมีช่วงอายุระหว่าง 45-54 ปี ร้อยละ 12.00 และช่วงอายุ 55 - 64 ปี ร้อยละ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นโสดร้อยละ 62.00 สมรสร้อยละ 36.00 และเป็นหม้าย ร้อยละ 2.00

กลุ่มตัวอย่างภาครัฐส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 78.00 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 10.00 อันดับ 3 มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 7.00 และปริญญาโท ร้อยละ

5.00 ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ร้อยละ 78.00 รองลงมาคือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 22.00 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างภาครัฐส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 47.00 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 39.00 รายได้ 25,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 7.00 รายได้ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 6.00 และรายได้ 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

2.1.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีจากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน	4.03	0.70	มาก
2. แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า	3.81	0.72	มาก
3. น้ำตกเหวนรก, น้ำตกตะคร้อ, น้ำตกส้มป่อย, น้ำตกธารทิพย์, น้ำตกเขาอีโต้	3.76	0.74	มาก
4. สวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้าน ดงบัง, สวนพันธุไม้, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน	3.83	0.81	มาก
5. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน	3.93	0.76	มาก
รวม	3.87	0.55	มาก

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรีที่น่าท่องเที่ยว พบว่า มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นรวม เท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ป่าดิบชื้น อุทยาน

แห่งชาติ เขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสวนสมุนไพรรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุ์ไม้, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่าง
ภาครัฐ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธำ	3.84	0.83	มาก
2. โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ โบราณสถานพานหิน โบราณสถานหลุมเมืองในอำเภอศรีมหาโพธิ	3.82	0.69	มาก
3. ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ, อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์,	3.85	0.69	มาก
4. วัดแก้วพิจิตร, วัดโบสถ์, วัดท่าอู่ทอง	3.60	0.67	มาก
5. แหล่งจักสานจากไม้ไผ่บ้านวังอำเภอประจันตคาม และแหล่งสานไบลานบ้านบุพราหมณ์ อำเภอนาดี	3.71	0.77	มาก
รวม	3.76	0.53	มาก

จากตาราง 11 ผู้วิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดปราจีนบุรีที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของ ระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ, อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี,

ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครุอุทัยธรรมภาวี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ, โบราณสถานพานหิน, โบราณสถานหลุมเมือง ในอำเภอศรีมหาโพธิ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.82 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ประเพณี เทศกาล มหกรรม ปราภฏการณั้สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. งานมาฆปุรมีศรีปราจีน	4.15	0.69	มาก
2. งานบุญบังไฟ	3.78	0.79	มาก
3. งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี	3.99	0.69	มาก
4. งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง	3.93	0.69	มาก
5. งานแข่งขันเรือยาวประจำปี	3.59	0.64	มาก
6. งานลอยกระทง	3.64	0.76	มาก
รวม	3.85	0.48	มาก

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐเกี่ยวกับ ประเพณี เทศกาล มหกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า งานมาฆปุรมีศรีปราจีนเป็น ประเพณี เทศกาล มหกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็น เท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ งานวันเกษตรและของดีเมือง ปราจีนบุรี และงานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.99 ซึ่ง จัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัด
ปราจีนบุรีที่นำมาเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

กิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง	4.11	0.79	มาก
2. กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำโป่งช้าง,เดินป่าใน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.73	0.76	มาก
3. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ	3.73	0.89	มาก
4. กิจกรรมผจญภัย เช่น ไรด์ปืนหน้าผาที่น้ำตกเวฬุวัน/ บ้านผางาม	3.68	0.82	มาก
5. กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ โบราณสถาน สระมรกต เป็นต้น	3.91	0.64	มาก
6. กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตก เขาอีโต้	3.83	0.75	มาก
รวม	3.83	0.51	มาก

จากตาราง 13 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน
ระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง เป็นกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวมากที่สุด
โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่
กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ,
โบราณสถานสระมรกต โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก
และกิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาอีโต้ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความ
คิดเห็นเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมการให้บริการทางการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

การบริการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์	3.85	0.66	มาก
2. ร้านอาหาร	3.61	0.74	มาก
3. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว /ป้ายบอกทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี	3.05	0.61	มาก
4. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น	2.80	0.62	ปานกลาง
5. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ	3.22	0.61	ปานกลาง
6. ห้องสุขา, ปั้มน้ำมัน, ATM	3.30	0.69	ปานกลาง
รวม	3.31	0.51	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความคิดเห็นว่า ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์ เป็นบริการที่เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ,ร้านอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.61 จัดอยู่ในระดับมาก และ ห้องสุขา, ปั้มน้ำมัน ,ATM โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

จุดแข็ง/ข้อดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก	3.88	0.77	มาก
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย	3.73	0.60	มาก
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี	3.80	0.71	มาก
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	3.85	0.78	มาก
5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา	3.81	0.80	มาก
6. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียงแดน	3.80	0.78	มาก
รวม	3.81	0.55	มาก

จากตาราง 15 ผู้วิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.81 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก เป็นจุดแข็งมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและ สมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.81 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นจุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดอ่อน/ข้อด้อย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.56	0.66	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป	3.49	0.58	มาก
3. ขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ	3.56	0.66	มาก
4. มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย	3.61	0.65	มาก
5. ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม	3.63	0.66	มาก
6. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง	3.58	0.68	มาก
7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน	3.43	0.76	มาก
รวม	3.55	0.53	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.55 คะแนน อยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม เป็นจุดอ่อนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.63 อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.61 ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.58 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และ ผจญภัยระดับนานาชาติ	4.02	0.72	มาก
2. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิง เกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน	4.02	0.71	มาก
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำ ให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของ ชาวต่างชาติ	3.49	0.77	มาก
4. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและ ประเทศกัมพูชา	3.65	0.86	มาก
5. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ	3.54	0.82	มาก
6. เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ	3.57	0.73	มาก
รวม	3.72	0.54	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.72 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยระดับนานาชาติ , ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน เป็นโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน คือ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและประเทศกัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.65 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของอุปสรรค
ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

อุปสรรคในการพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด	3.38	0.94	ปานกลาง
2. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง	3.35	0.99	ปานกลาง
3. ขาดสัญญาณโทรศัพท์	3.20	1.00	ปานกลาง
4. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน	3.28	0.87	ปานกลาง
5. ในฤดูร้อนจะมีปัญหาน้ำทะเลหนุน	2.93	1.17	ปานกลาง
รวม	3.23	0.83	ปานกลาง

จากตาราง 18 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.23 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความคิดเห็นว่า ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.38 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.35 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง และ ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.28 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี

วิสัยทัศน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ	3.66	0.81	มาก
2. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้า ด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และ วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.70	0.85	มาก
3. จังหวัดจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา	3.39	0.95	ปานกลาง
4. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ พัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน	3.51	0.86	มาก
รวม	3.57	0.79	มาก

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐเกี่ยวกับวิสัยทัศน์
เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
โดยรวมเท่ากับ 3.57 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นด้านวิสัยทัศน์ว่า จังหวัดปราจีนบุรี
จะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็น
วิสัยทัศน์ที่ควรจะมีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ
มาก รองลงมาคือ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐาน
ด้านสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.66 ซึ่งจัดอยู่ในระดับ
มาก จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยมี
ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.51 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.85	0.74	มาก
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.75	0.73	มาก
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	3.67	0.78	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก	3.73	0.79	มาก
รวม	3.75	0.70	มาก

จากตาราง 20 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.75 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ายุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.75 จัดอยู่ในระดับมาก และยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.73 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์/โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว	3.69	0.40	มาก
- โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการ การท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์	3.78	0.79	มาก
- โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการ ท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี	3.56	0.83	มาก
- โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี	3.54	0.77	มาก
- โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และ น้ำตกตะคร้อ	3.86	0.89	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม	3.79	0.94	มาก
รวมโครงการ	3.71	0.69	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	3.71	0.53	มาก
- โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง ยั่งยืน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยาน แห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง	3.93	0.74	มาก
- โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศ และเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.90	0.86	มาก
- โครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถใน การรองรับพื้นที่	3.59	0.81	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่ อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี	3.59	0.82	มาก
รวมโครงการ	3.76	0.70	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว	3.94	0.48	มาก
- โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.89	0.95	มาก
- โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นใน เรื่องของความปลอดภัย	3.80	0.92	มาก
- โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี	4.05	0.80	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดปราจีนบุรี	3.89	0.79	มาก
รวมโครงการ	3.91	0.78	มาก
รวมกลยุทธ์	3.78	0.66	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด	3.87	0.33	มาก
- โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาด เพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดปราจีนบุรี	3.73	0.83	มาก
- โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี	3.80	0.83	มาก
- โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยว เป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	3.80	0.87	มาก
- โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย เพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น	3.89	0.79	มาก
รวมโครงการ	3.81	0.73	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว	3.96	0.24	มาก
- โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคม และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม	3.96	0.67	มาก
- โครงการที่ 2 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการรีสอร์ทสีเขียว)	3.85	0.70	มาก
- โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และธรรมชาติ	3.97	0.77	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 4 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่มรดกโลก	3.93	0.92	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ	4.16	0.86	มาก
- โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านด้านการบริการ การท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น ปิมน้ำมัน ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี	4.03	0.82	มาก
- โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ และเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม	3.80	0.91	มาก
- โครงการที่ 8 พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร มาตรฐานสากล และ Branding (ทำการตลาดให้ เป็นที่รู้จัก)	3.97	0.73	มาก
- โครงการที่ 9 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มี สมุนไพร	3.90	0.76	มาก
- โครงการที่ 10 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับ บ้านดงบัง	3.92	0.86	มาก
รวมโครงการ	3.95	0.58	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	4.02	0.49	มาก
- โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี	3.95	0.87	มาก
- โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการ ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.92	0.93	มาก
- โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัย ด้านการป็นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี	4.23	0.74	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website	4.09	0.83	มาก
- โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.19	0.83	มาก
รวมโครงการ	4.08	0.73	มาก
รวมกลยุทธ์	3.95	0.56	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	3.78	0.42	มาก
- โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี	4.00	0.80	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี	3.96	0.96	มาก
- โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว	4.00	0.82	มาก
- โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด	3.84	0.94	มาก
- โครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ	3.76	0.83	มาก
รวมโครงการ	3.93	0.77	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น	3.56	0.54	มาก
- โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน	3.72	0.67	มาก
- โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง / โครงการสนับสนุนการจดสิทธิบัตรของสมุนไพรของบ้านดงบัง เป็นต้น	3.90	0.73	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว	3.64	0.81	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน	3.73	0.72	มาก
- โครงการที่ 5 การอบรมภาคีท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น	3.81	0.86	มาก
- โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ อย่างยั่งยืน	3.80	0.89	มาก
รวมโครงการ	3.77	0.65	มาก
รวมกลยุทธ์	3.67	0.78	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก			
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก	4.03	0.54	มาก
- โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทาง วัฒนธรรม	3.93	0.83	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	3.98	0.86	มาก
- โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และ พิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี	3.90	0.80	มาก
รวมโครงการ	3.94	0.77	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ	3.96	0.43	มาก
- โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.03	0.83	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	3.52	0.96	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ	3.70	0.97	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและ วัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	4.47	0.50	มากที่สุด
รวมโครงการ	3.93	0.63	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อ การท่องเที่ยว	3.74	0.46	มาก
- โครงการที่ 1 งานมาฆปุริมีศรีปราจีน	3.94	0.81	มาก
- โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำ ปราจีนบุรี	3.79	0.81	มาก
- โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ	3.75	0.87	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมือง ปราจีนบุรี	4.05	0.73	มาก
รวมโครงการ	3.88	0.69	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	3.91	0.63	มาก

จากตาราง 21 ผู้วิจัย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์/โครงการ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ ในยุทธศาสตร์ ที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.78 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีคะแนนเท่ากับโครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น เท่ากับ 3.71 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณ ทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ มาก และโครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ มีคะแนนเท่ากับ โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.59 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับ ยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.69 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และ น้ำตกตะคร้อ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.79 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ มาก และ โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.78 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีความเหมาะสม กับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ใน ระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความ ปลอดภัยด้านการป็นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการ นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัด ว่าอยู่ในระดับมาก โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 2.2 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับ ยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ มาก รองลงมา คือ โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น บั๊มน้ำมัน ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการ ท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และธรรมชาติมีค่าเท่ากับโครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ และเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่า อยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุด เป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับสารคดี เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี มีค่าเท่ากับ โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.67 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งในชุมชน มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุด เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.78 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี และโครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน คือ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.56 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง / โครงการสนับสนุนการจดสิทธิบัตรของสมุนไพรของบ้านดงบัง เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 5 การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.81 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอ

ประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

และกลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ คือ โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.47 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.52 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ส่วนกลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 1 งานมาฆปุรมีศรีปราจีน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.79 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.1.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยปัจจัยศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

ปัจจัยปัจจัยศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ	3.73	0.71	มาก
2. ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว	3.69	0.62	มาก
3. สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.83	0.75	มาก
4. สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.06	0.96	มาก
5. สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.78	0.72	มาก
6. ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.94	0.83	มาก
7. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต	3.80	0.77	มาก
8. ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	4.21	0.86	มากที่สุด
รวม	3.88	0.61	มาก

จากตาราง 22 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยปัจจัยศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยปัจจัยศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สภาพทัศนียภาพและความ

สวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม	3.66	0.69	มาก
2. การจัดการขยะ	3.63	0.73	มาก
3. การจัดการคุณภาพเสียง	3.56	0.81	มาก
4. การจัดการคุณภาพน้ำ	3.65	0.86	มาก
5. การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.73	0.57	มาก
6. การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.79	0.81	มาก
7. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่	3.74	0.56	มาก
8. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	3.76	0.82	มาก
9. คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.82	0.90	มาก
รวม	3.70	0.58	มาก

จากตาราง 23 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.70 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.82 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สิน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.79 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้	3.95	0.69	มาก
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.81	0.75	มาก
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว	3.83	0.83	มาก
4. กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.57	0.83	มาก
5. สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.65	0.73	มาก
รวม	3.76	0.67	มาก

จากตาราง 24 ผู้วิจัยพบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.81 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	3.72	0.70	มาก
2. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้	3.73	0.74	มาก
3. โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมจากรัฐ	3.49	0.69	มาก
4. ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา	3.45	0.74	มาก
5. ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว	3.65	0.74	มาก
รวม	3.61	0.61	มาก

จากตาราง 25 ผู้วิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคีรัฐ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.61 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.73 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.72 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.65 อยู่ในระดับมาก

2.1.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 มีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนน และพัฒนาเส้นทางทาง เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัด ปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน	3.77	0.91	มาก
1.2 มีส่วนร่วมในการเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ เช่น ป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว	3.83	0.67	มาก
รวม	3.80	0.74	มาก
2. การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร			
2.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่พักแรม ให้มีความหลากหลาย เช่น โฮมสเตย์ / รีสอร์ท โรงแรมทุกระดับ	3.75	0.98	มาก
2.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่พักแรมและร้านอาหาร ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ควรให้มีความสะอาด และความ ปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	3.77	0.71	มาก
รวม	3.76	0.78	มาก

ตาราง 26 (ต่อ)

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.73	0.79	มาก
3.2 มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน	3.70	0.80	มาก
3.3 มีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว	3.59	0.81	มาก
รวม	3.67	0.75	มาก
4. การจัดการด้านกิจกรรม			
4.1 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางธรรมชาติและการผจญภัย เช่น ล่องแก่งหินเพิง ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.67	0.92	มาก
4.2 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น ทัวร์สุขภาพ	3.67	0.74	มาก
รวม	3.67	0.76	มาก
5. บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ			
5.1 มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การผจญภัย	3.75	0.70	มาก
5.2 มีส่วนร่วมในการจัดการ ป้ายบอกทาง ห้องสุขา ฯลฯ	3.71	0.73	มาก
5.3 มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	3.76	0.87	มาก

ตาราง 26 (ต่อ)

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5.4 มีส่วนร่วมในการบริการด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน	3.73	0.79	มาก
รวม	3.74	0.62	มาก
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	3.73	0.64	มาก

จากตาราง 26 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.73 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่าการจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด 3.76 จัดอยู่ในระดับมาก บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3.74 อยู่ในระดับมาก

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

บทบาทในการพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาครัฐ			
1. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	4.04	0.71	มาก
2. บทบาทในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยว	4.10	0.75	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการ ท่องเที่ยว	4.16	0.69	มาก
รวม	4.10	0.68	มาก

ตาราง 27 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนา สาธารณูปโภค	4.01	0.44	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยว	4.05	0.56	มาก
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้าง มาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการด้านการ ท่องเที่ยว	3.98	0.79	มาก
รวม	4.01	0.50	มาก
ภาคประชาชน			
1. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น	4.08	0.83	มาก
2. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านสาธารณูปโภค	3.97	0.82	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการ ท่องเที่ยว	4.05	0.90	มาก
รวม	4.03	0.72	มาก
ภาพรวม	4.05	0.53	มาก

จากตาราง 27 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงตามลำดับคะแนนได้ดังนี้ คือ ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.10 โดยจัดอยู่ในระดับมาก ภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.03 โดยจัดอยู่ในระดับมาก และภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.01 โดยจัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

2.2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งการศึกษาค้นคว้านี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอในรูปของความถี่ และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 28 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	14	14.00
หญิง	86	86.00
รวม	100	100.00
2 อายุ		
17-24 ปี	23	23.00
25-34 ปี	60	60.00
35-44 ปี	10	10.00
45-54 ปี	4	4.00
55-64 ปี	3	3.00
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	66	66.00
สมรส	32	32.00
หม้าย	2	2.00
รวม	100	100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	3	3.00
มัธยมศึกษา	2	2.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	9	9.00
อนุปริญญา/ปวส.	19	19.00
ปริญญาตรี	61	61.00
ปริญญาโท	6	6.00
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
รับจ้าง	25	25.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	8	8.00
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	60	60.00
อื่นๆ	7	7.00
รวม	100	100.00
6. รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	0	0
5,001-10000 บาท	11	11.00
10,001-15,000 บาท	55	55.00
15,001-20,000 บาท	26	26.00
20,001-25,000 บาท	6	6.00
25,000 บาทขึ้นไป	2	2.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 28 ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน เป็นชายร้อยละ 14.00 และเป็นหญิง ร้อยละ 86.00 โดยส่วนใหญ่มี ช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี ร้อยละ 60.00 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 17-24 ปี ร้อยละ 23.00 ช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี ร้อยละ 10.00 ช่วงอายุระหว่าง

45-54 ปี ร้อยละ 4.00 ช่วงอายุระหว่าง 55-64 ปี ร้อยละ 3.00 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 66.00 รองลงมา สมรสแล้ว ร้อยละ 32 และหม้าย ร้อยละ 2.00

สำหรับการศึกษา ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 61.00 รองลงมา มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 19.00 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 9.00 ปริญญาโท ร้อยละ 6.00 ประถมศึกษา ร้อยละ 3.00 และมีธยมศึกษา ร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชน ส่วนใหญ่เป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ รับจ้าง ร้อยละ 25.00 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 8.00 และอื่น ๆ ร้อยละ 7.00 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 ร้อยละ 55.00 รองลงมา มีรายได้ 15,001 -20,000 บาท ร้อยละ 26.00 และรายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 11.00 ตามลำดับ

2.2.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีจากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน	4.30	0.63	มากที่สุด
2. แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า	4.22	0.66	มากที่สุด
3. น้ำตกเหวนรก, น้ำตกตะคร้อ, น้ำตกส้มป่อย, น้ำตก ธารทิพย์, น้ำตกเขาค้อใต้	3.95	0.66	มาก
4. สวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุ์ไม้, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระเทียม	4.07	0.73	มาก

ตาราง 29 (ต่อ)

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน	4.23	0.58	มากที่สุด
รวม	4.15	0.49	มาก

จากตาราง 29 ผู้วิจัยพบ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดปราจีนบุรีที่เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และแก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.22 ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ดิگเจ้าพระยา อภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธำ	3.99	0.77	มาก
2. โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถาน สระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ โบราณสถานพานหิน, โบราณสถานหลุมเมือง ในอำเภอศรีมหาโพธิ	3.97	0.46	มาก
3. ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ, อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์	3.98	0.45	มาก

ตาราง 31 (ต่อ)

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. งานแข่งขันเรือยาวประจำปี	3.72	0.45	มาก
6. งานลอยกระทง	3.56	0.61	มาก
รวม	3.93	0.66	มาก

จากตาราง 31 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณี เทศกาล มหกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า งานล่องแก่งหินเพิงเป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.28 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ งานมาฆปุรณิสม์ปราจีนเป็นประเพณี เทศกาล มหกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 32 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีนำมาเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง	4.77	0.57	มากที่สุด
2. กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำโปงช้าง,เดินป่า ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.90	0.48	มาก
3. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ	3.89	0.76	มาก
4. กิจกรรมผจญภัย เช่นโรยตัวปีนหน้าผาที่น้ำตก เวฬุวัน / บ้านผางาม	4.34	0.71	มากที่สุด

ตาราง 32 (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต, โบราณสถานพานหิน	4.05	0.66	มาก
6. กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได้, น้ำตกเขาอีโต้	3.75	0.63	มาก
รวม	4.12	0.45	มาก

จากตาราง 32 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมล่องแก่งหิน เป็นกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมผจญภัย เช่นโรยตัวปีนหน้าผาที่น้ำตกเวฬุวัน/บ้านผางาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.34 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และกิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต, โบราณสถานพานหิน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 33 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

การบริการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์	3.74	0.75	มาก
2. ร้านอาหาร	3.80	0.74	มาก
3. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว /ป้ายบอกทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี	3.58	0.59	มาก

ตาราง 33 (ต่อ)

การบริการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
4. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น	2.99	0.52	ปานกลาง
5. ร้านอาหารของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ	3.54	0.63	มาก
6. ห้องสุขา, ปั้มน้ำมัน, ATM	3.38	0.97	ปานกลาง
รวม	3.51	0.46	มาก

จากตาราง 33 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.51 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ร้านอาหาร เป็นบริการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.74 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว/ป้ายบอกทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.58 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.2.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดแข็ง/ข้อดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก	4.16	0.81	มาก
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย	4.06	0.74	มาก

ตารางที่ 34 (ต่อ)

จุดแข็ง/ข้อดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี	4.60	0.53	มากที่สุด
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	4.23	0.90	มากที่สุด
5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา	3.70	0.77	มาก
6. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชาและจังหวัดใกล้เคียง	3.79	0.74	มาก
รวม	4.09	0.55	มาก

จากตาราง 34 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.09 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดีเป็นจุดแข็งมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.60 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 35 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดอ่อน/ข้อดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.75	0.74	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป	3.70	0.77	มาก
3. ขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ	3.47	0.73	มาก
4. มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย	3.69	0.72	มาก
5. ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม	3.34	0.69	ปานกลาง
6. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง	3.62	0.79	มาก
7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน	3.17	0.92	ปานกลาง
รวม	3.53	0.53	มาก

จากตาราง 35 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.53 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ เป็นจุดอ่อนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.75 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับมาก มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.69 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 36 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่าง ภาคเอกชนเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด
ปราจีนบุรี

โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและผจญภัย ระดับนานาชาติ	3.63	0.83	มาก
2. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตร ของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน	3.80	0.80	มาก
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้ จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ	3.34	0.70	ปานกลาง
4. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและประเทศ กัมพูชา	3.75	0.83	มาก
5. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ	3.49	0.61	มาก
6. เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ	4.00	0.53	มาก
รวม	3.67	0.48	มาก

จากตาราง 36 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
ของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม
เท่ากับ 3.67 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจ
มาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ เป็นโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดย
มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ความนิยม
ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออก
และประเทศกัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.75 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด	3.48	0.63	มาก
2. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง	3.48	0.50	มาก
3. ขาดสัญญาณโทรศัพท์	3.89	0.88	มาก
4. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน	3.69	0.97	มาก
5. ในฤดูร้อนจะมีปัญหาน้ำทะเลหนุน	3.45	0.85	มาก
รวม	3.60	0.44	มาก

จากตาราง 37 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.60 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ขาดสัญญาณโทรศัพท์ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.69 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด และ คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน คือ 3.48 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.2.4 ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี

วิสัยทัศน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ	3.80	0.55	มาก
2. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้า ด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และ วัฒนธรรมท้องถิ่น	4.06	0.51	มาก
3. จังหวัดจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา	4.10	0.67	มาก
4. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา ชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน	4.14	0.62	มาก
รวม	4.03	0.42	มาก

จากตาราง 38 ผู้วิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน เป็นวิสัยทัศน์ที่ควรจะมีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ จังหวัดจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.13	0.58	มาก
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.66	0.74	มาก
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	3.70	0.73	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา สังคมวัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก	4.07	0.66	มาก
รวม	3.89	0.61	มาก

จากตาราง 39 ผู้วิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์/โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว	3.85	0.56	มาก
- โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ใน การท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์	3.92	0.55	มาก
- โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการ ท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี	3.90	0.64	มาก
- โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี	3.80	0.55	มาก
- โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และ น้ำตกตะคร้อ	4.02	0.59	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม	3.82	0.67	มาก
รวมโครงการ	3.89	0.46	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ จัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	4.10	0.62	มาก
- โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง ยั่งยืน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยาน แห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง	3.94	0.62	มาก
- โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศ และเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.29	0.77	มากที่สุด

ตาราง 40 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถ ในการรองรับพื้นที่	4.03	0.88	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่ อุทยานอำเภอเมือง และอำเภอนาดี	4.16	0.71	มาก
รวมโครงการ	4.11	0.67	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว	4.23	0.67	มากที่สุด
- โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.24	0.75	มากที่สุด
- โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นใน เรื่องความปลอดภัย	4.25	0.74	มากที่สุด
- โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี	4.26	0.81	มากที่สุด
- โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดปราจีนบุรี	4.13	0.93	มาก
รวมโครงการ	4.22	0.75	มากที่สุด
รวมกลยุทธ์	4.06	0.56	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด	4.24	0.64	มากที่สุด
- โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้าน การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของ จังหวัดปราจีนบุรี	4.30	0.76	มากที่สุด
- โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี	4.15	0.82	มาก
- โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยว เป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	4.26	0.94	มากที่สุด

ตาราง 40 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย เพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับ นานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัด ปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น	4.12	0.84	มาก
รวมโครงการ	4.21	0.77	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ทางการท่องเที่ยว	4.03	0.55	มาก
- โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคม และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและ วัฒนธรรม	4.26	0.46	มากที่สุด
- โครงการที่ 2 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและ ร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการ รีสอร์ทสีเขียว)	4.07	0.56	มาก
- โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัย ของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และ ธรรมชาติ	4.16	0.92	มาก
- โครงการที่ 4 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่มรดกโลก	4.03	0.90	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ	4.46	0.59	มากที่สุด
- โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านด้านการบริการ การท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น บิมน้ำมัน ห้างน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี	4.16	0.66	มาก

ตาราง 40 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม	4.13	0.71	มาก
- โครงการที่ 8 พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรมาตรฐานสากล และ Branding	4.44	0.64	มากที่สุด
- โครงการที่ 9 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร	3.65	0.63	มาก
- โครงการที่ 10 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง	3.53	0.63	มาก
รวมโครงการ	4.09	0.54	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	4.12	0.56	มาก
- โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี	4.13	0.58	มาก
- โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.97	0.86	มาก
- โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการป็นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี	4.46	0.70	มากที่สุด
- โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website	3.96	0.65	มาก
- โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.19	0.79	มาก
รวมโครงการ	4.14	0.55	มาก
รวมกลยุทธ์	4.13	0.57	มาก

ตาราง 40 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้าง			
ความเข้มแข็งในชุมชน			
- โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี	3.88	0.86	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี	3.85	0.78	มาก
- โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว	4.05	0.90	มาก
- โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด	3.84	0.80	มาก
- โครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ	3.84	0.80	มาก
รวมโครงการ	3.89	0.76	มาก
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น			
- โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน	4.12	0.70	มาก

ตาราง 40 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้า เกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้าน สมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง / โครงการสนับสนุนการจัดสิทธิบัตรของสมุนไพรของ บ้านดงบัง เป็นต้น	4.00	0.55	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการ จัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว	3.88	0.86	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยว แบบยั่งยืนในชุมชน	3.70	0.61	มาก
- โครงการที่ 5 การอบรมภาคีท้องถิ่นด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยว เชิงเกษตร เป็นต้น	3.92	0.85	มาก
- โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อ พัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมหาโพธิ อำเภอศรีมหาโพธิ อย่างยั่งยืน	3.98	0.82	มาก
รวมโครงการ	3.93	0.61	มาก
รวมกลยุทธ์	3.91	0.66	มาก

ตาราง 40 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก			
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก	4.08	0.72	มาก
- โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทาง วัฒนธรรม	3.95	0.82	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	4.16	0.79	มาก
- โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และ พิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี	4.17	0.78	มาก
รวมโครงการ	4.09	0.75	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ	4.34	0.69	มากที่สุด
- โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตาม แนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.50	0.64	มากที่สุด
- โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	3.95	0.93	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ	4.14	0.80	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและ วัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	4.45	0.50	มากที่สุด
รวมโครงการ	4.26	0.55	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยว	4.21	0.87	มากที่สุด
- โครงการที่ 1 งานมาฆปุณณิมิตปราจีน	4.04	0.65	มาก
- โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำ ปราจีนบุรี	4.41	0.49	มากที่สุด

ตาราง 40 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ	4.22	0.75	มากที่สุด
- โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมือง ปราจีนบุรี	4.32	0.65	มากที่สุด
รวมโครงการ	4.25	0.47	มากที่สุด
ภาพรวมกลยุทธ์	4.21	0.56	มากที่สุด

จากตาราง 40 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี ในยุทธศาสตร์ที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นในเรื่องของความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และโครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.24 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และน้ำตกตะคร้อ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.24 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ คือ โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และโครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการป็นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.46 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.46 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 8 พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานสากล และ Branding โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.44 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และโครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่างกลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง /โครงการสนับสนุนการจดสิทธิบัตรของสมุนไพรของบ้านดงบัง เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ อย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พิถีพิถันแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ และอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.34 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.50 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.41 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.32 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และโครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

และกลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.2.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 41 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ	4.08	0.73	มาก
2. ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว	3.99	0.80	มาก
3. สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	4.09	0.73	มาก
4. สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.30	0.72	มากที่สุด
5. สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	4.02	0.55	มาก
6. ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.90	0.67	มาก
7. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต	4.11	0.71	มาก
8. ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	4.30	0.79	มากที่สุด
รวม	4.10	0.60	มาก

จากตาราง 41 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว, ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัด

ว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 42 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม	3.79	0.56	มาก
2. การจัดการขยะ	4.03	0.41	มาก
3. การจัดการคุณภาพเสียง	3.67	0.49	มาก
4. การจัดการคุณภาพน้ำ	3.85	0.44	มาก
5. การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.91	0.47	มาก
6. การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.04	0.70	มาก
7. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่	3.60	0.62	มาก
8. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	3.89	0.53	มาก
9. คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4.32	0.55	มากที่สุด
รวม	3.90	0.30	มาก

จากตาราง 42 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยบ่งชี้คุณภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ

ความคิดเห็นเท่ากับ 4.32 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และการจัดการขยะ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 43 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้	4.08	0.75	มาก
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.73	0.58	มาก
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว	4.09	0.73	มาก
4. กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.77	0.90	มาก
5. สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.82	0.89	มาก
รวม	3.90	0.67	มาก

จากตาราง 43 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.82 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 44 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	4.36	0.48	มากที่สุด
2. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจาย รายได้	4.15	0.77	มาก
3. โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและการ มีส่วนร่วมจากรัฐ	4.08	0.75	มาก
4. ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการ พัฒนา	4.10	0.94	มาก
5. ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว	4.34	0.66	มากที่สุด
รวม	4.21	0.61	มากที่สุด

จากตาราง 44 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นว่า ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.36 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.34 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.2.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 45 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 มีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนน และพัฒนา เส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.05	0.90	มาก
1.2 มีส่วนร่วมในการเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ป้ายบอกทางในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.74	0.58	มาก
รวม	3.90	0.64	มาก
2. การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร			
2.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่พักแรม ให้มีความ หลากหลาย เช่น โฮมสเตย์ / รีสอร์ท โรงแรม ทุกระดับ	3.88	0.90	มาก
2.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่พักแรมและ ร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ควรให้ มีความสะอาด และความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	4.26	0.75	มากที่สุด
รวม	4.07	0.79	มาก

ตาราง 45 (ต่อ)

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการให้บริการที่มี คุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.93	0.83	มาก
3.2 มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยาน แห่งชาติทับลาน	3.97	0.86	มาก
3.3 มีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้และการสื่อ ความหมายแก่นักท่องเที่ยว	3.80	0.94	มาก
รวม	3.90	0.83	มาก
4. การจัดการด้านกิจกรรม			
4.1 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางธรรมชาติและ การผจญภัย เช่น ล่องแก่งหินเพิง ศึกษาเส้นทาง ธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.11	0.90	มาก
4.2 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น ทัวร์สุขภาพ	3.55	0.64	มาก
รวม	3.83	0.72	มาก
5. บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ			
5.1 มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่ นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การผจญภัย	3.93	0.92	มาก
5.2 มีส่วนร่วมในการจัดการ ป้ายบอกทาง ห้องสุขา ฯลฯ	3.84	0.87	มาก
5.3 มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ด้าน การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	3.96	0.88	มาก

ตาราง 45 (ต่อ)

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5.4 มีส่วนร่วมในการบริการด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน	4.15	0.85	มาก
รวม	3.97	0.83	มาก
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	3.93	0.70	มาก

จากตาราง 45 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภคและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 46 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

บทบาทในการพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาครัฐ			
1. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	4.45	0.63	มากที่สุด
2. บทบาทในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	4.29	0.72	มากที่สุด
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.25	0.70	มากที่สุด
รวม	4.33	0.65	มากที่สุด

ตาราง 46 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	3.92	0.46	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	4.23	0.58	มากที่สุด
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว	4.23	0.58	มากที่สุด
รวม	4.13	0.46	มาก
ภาคประชาชน			
1. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น 4.12	4.20	0.68	มาก
2. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านสาธารณูปโภค	3.92	0.46	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.24	0.70	มากที่สุด
รวม	4.12	0.52	มาก
ภาพรวม	4.19	0.50	มาก

จากตาราง 46 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนในด้านบทบาทของการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.19 โดยสามารถเรียงตามลำดับคะแนนได้ดังนี้ ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.33 โดยจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.13 และภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยรวม 4.12 ตามลำดับ

2.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของภาคประชาชน ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

2.3.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาคประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 100 คน โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่ และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 47 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	27	27.00
หญิง	73	73.00
รวม	100	100.00
2. อายุ		
17-24 ปี	6	6.00
25-34 ปี	64	64.00
35-44 ปี	22	22.00
45-54 ปี	8	8.00
55-64 ปี	0	0
65 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	74	74.00
สมรส	26	26.00
รวม	100	100.00

ตาราง 47 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	0	0
มัธยมศึกษา	0	0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	8	8.00
อนุปริญญา/ปวส.	23	23.00
ปริญญาตรี	66	66.00
ปริญญาโท	3	3.00
ปริญญาเอก	0	0
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
เกษตรกรรวม	9	9.00
รับจ้าง	23	23.00
นักเรียน/นักศึกษา	21	21.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	15	15.00
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	11	11.00
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	21	21.00
รวม	100	100.00
6. รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	0	0
5,001-10000 บาท	56	56.00
10,001-15,000 บาท	20	20.00
15,001-20,000 บาท	16	16.00
20,001-25,000 บาท	2	2.00
25,000 บาทขึ้นไป	6	6.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 47 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนเป็นชาย ร้อยละ 27 เป็นหญิงร้อยละ 73 มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 24 ปี ร้อยละ 6.00 ช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี ร้อยละ 64.00 ช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี ร้อยละ 22.00 และช่วงอายุระหว่าง 45-54 ปี ร้อยละ 8.00 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดร้อยละ 74 สมรสร้อยละ 26

กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 66.00 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 23.00 อันดับ 3 คือมีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 8.00

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็น ร้อยละ 23.00 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ เป็นนักเรียน/นักศึกษา และพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 21.00 อันดับที่ 3 คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15.00 อันดับที่ 4 คือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 11.00 อันดับที่ 5 คือ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 9.00 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 56.00 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 20.00 รายได้ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 16.00 รายได้ 25,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 6.00 และรายได้ 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 2.00

2.3.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีจากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 48 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน	4.20	0.53	มาก
2. แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า	3.97	0.64	มาก

ตาราง 48 (ต่อ)

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. น้ำตกเหวนรก, น้ำตกตะคร้อ, น้ำตกส้มป่อย, น้ำตกธารทิพย์, น้ำตกเขาค้อใต้	4.01	0.58	มาก
4. สวนสมุนไพรมะพร้าวและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุไผ่, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน	4.02	0.68	มาก
5. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน	4.06	0.53	มาก
รวม	4.05	0.44	มาก

จากตาราง 48 ผู้วิจัยพบว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดปราจีนบุรีที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นสถานที่นำท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก สวนสมุนไพรมะพร้าวและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุไผ่, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 49 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นสถานที่นำท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยา อภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธารี	3.91	0.77	มาก

ตาราง 49 (ต่อ)

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
2. โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถาน สระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ, โบราณสถานพานหิน, โบราณสถานหลุมเมือง ในอำเภอศรมหาโพธิ	4.10	0.60	มาก
3. ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ ศรีมหาโพธิ, อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์,	4.03	0.58	มาก
4. วัดแก้วพิจิตร, วัดโบสถ์, วัดท่าวออุทอง	4.01	0.70	มาก
5. แหล่งจักสานจากไม้ไผ่บ้านไร่บ้านจันทคาม และแหล่งสานใบลาน บ้านบุพราหมณ์อำเภอนาดี	3.77	0.71	มาก
รวม	3.96	0.48	มาก

จากตาราง 49 ผู้วิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดปราจีนบุรีที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า โบราณสถานพานหิน, โบราณสถานหลุมเมือง ในอำเภอศรมหาโพธิ เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ, อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และ วัดแก้วพิจิตร, วัดโบสถ์, วัดท่าวออุทอง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 50 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การตรวจสอบประเพณี เทศกาล มหกรรม ปรากฏการณ์ สำคัญที่เป็นจุดเด่น
ของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. งานมาฆปุรณมีศรีปราจีน	4.17	0.67	มาก
2. งานบุญบั้งไฟ	3.89	0.74	มาก
3. งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี	4.03	0.58	มาก
4. งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง	4.01	0.61	มาก
5. งานแข่งขันเรือยาวประจำปี	3.88	0.50	มาก
6. งานลอยกระทง	3.93	0.82	มาก
รวม	3.99	0.43	มาก

จากตาราง 50 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณี เทศกาล มหกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า งานมาฆปุรณมีศรีปราจีนเป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.03 จัดอยู่ในระดับมาก งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 51 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นำมาเที่ยว
ของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

กิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง	4.58	0.61	มากที่สุด
2. กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำโป่งช้าง, เดินป่าใน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.82	0.60	มาก

ตาราง 51 (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ	3.91	0.67	มาก
4. กิจกรรมผจญภัย เช่น ไรด์ตัวป็นหน้าผาที่น้ำตก เวฬุวัน/บ้านผางาม	4.19	0.87	มาก
5. กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต, โบราณสถานพานหิน	4.01	0.58	มาก
6. กิจกรรมเกี่ยวน้ำตาลกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาค้อ	3.89	0.75	มาก
รวม	4.07	0.46	มาก

จากตาราง 51 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง เป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.58 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กิจกรรมผจญภัย เช่น ไรด์ตัวป็นหน้าผาที่น้ำตกเวฬุวัน/บ้านผางาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 52 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมการให้บริการทาง
การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

การบริการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์	3.63	0.68	มาก
2. ร้านอาหาร	3.92	0.90	มาก
3. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว / ป้ายบอกทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี	3.21	0.86	ปานกลาง
4. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น	2.93	0.87	ปานกลาง
5. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ	3.31	0.70	ปานกลาง
6. ห้องสุขา, บั๊มน้ำมัน, ATM	3.44	0.77	มาก
รวม	3.41	0.09	มาก

จากตาราง 52 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของจังหวัดปราจีนบุรี
ของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.41 คะแนน จัดอยู่ใน
ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ร้านอาหาร เป็นบริการทางการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสม
มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา
ได้แก่ ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.63 ห้องสุขา,
บั๊มน้ำมัน, ATM โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.44 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.3.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 53 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง หรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

จุดแข็ง/ข้อดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก	4.06	0.75	มาก
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย	3.95	0.72	มาก
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี	4.33	0.67	มากที่สุด
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	4.10	0.91	มาก
5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา	3.73	0.76	มาก
6. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียง	3.77	0.74	มาก
รวม	3.99	0.55	มาก

จากตาราง 53 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.99 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี เป็นจุดแข็งมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.33 ซึ่งจัดอยู่ในระดับ

มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 จัดอยู่ในระดับมาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 54 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นจุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดอ่อน/ข้อด้อย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.74	0.66	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป	3.77	0.66	มาก
3. ขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ	3.71	0.67	มาก
4. มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย	3.74	0.68	มาก
5. ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม	3.70	0.75	มาก
6. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง	3.73	0.76	มาก
7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน	3.60	0.87	มาก
รวม	3.71	0.54	มาก

จากตาราง 54 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.71 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป เป็นจุดอ่อนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า

ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย, ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.74 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 55 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และ ผจญภัยระดับนานาชาติ	3.73	0.74	มาก
2. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและ เชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน	3.89	0.82	มาก
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของ ชาวต่างชาติ	3.48	0.72	มาก
4. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและ ประเทศกัมพูชา	3.77	0.74	มาก
5. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ	3.67	0.77	มาก
6. เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ	3.85	0.72	มาก
รวม	3.73	0.52	มาก

จากตาราง 55 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.73 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน เป็นโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น

เท่ากับ 3.85 จัดอยู่ในระดับมาก และเป็นประตูลู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและประเทศกัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

**ตาราง 56 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของอุปสรรค
ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี**

อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด	3.67	0.81	มาก
2. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง	3.73	0.71	มาก
3. ขาดสัญญาณโทรศัพท์	3.78	0.88	มาก
4. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน	3.66	0.82	มาก
5. ในฤดูร้อนจะมีปัญหาน้ำทะเลหนุน	3.68	0.89	มาก
รวม	3.70	0.56	มาก

จากตาราง 56 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.70 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ขาดสัญญาณโทรศัพท์ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.78 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.73 จัดอยู่ในระดับมาก และในฤดูร้อนจะมีปัญหาน้ำทะเลหนุน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.68 จัดอยู่ในระดับมาก

2.3.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 57 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

วิสัยทัศน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ	4.16	3.97	มาก
2. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้า ด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และ วัฒนธรรมท้องถิ่น	4.02	0.57	มาก
3. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการ พัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา	3.91	0.74	มาก
4. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ พัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน	3.85	0.62	มาก
รวม	3.99	1.02	มาก

จากตาราง 57 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี
เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความ
คิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า จังหวัดปราจีนบุรี
จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ
เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ
2 ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และ
วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก
อันดับ 3 ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-
กัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 58 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ของจังหวัดปราจีนบุรี

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	4.07	0.54	มาก
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.79	0.72	มาก
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ พัฒนาชุมชน	3.74	0.75	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา สังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก	3.92	0.68	มาก
รวม	3.88	0.62	มาก

จากตาราง 58 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อ
การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย
ของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก โดยมีค่าเฉลี่ยของ
ระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ
3.79 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 59 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์/โครงการ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว	3.97	0.62	มาก
- โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์	3.86	0.74	มาก
- โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการ ท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี	3.78	0.63	มาก
- โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี	3.74	0.63	มาก
- โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และ น้ำตกตะคร้อ	3.96	0.57	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม	3.84	0.68	มาก
รวมโครงการ	3.84	0.51	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	4.06	0.68	มาก
- โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง ยั่งยืน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยาน แห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง	3.91	0.65	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศ และเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.14	0.68	มาก
- โครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถใน การรองรับพื้นที่	3.79	0.82	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ อำเภอเมือง และอำเภอนาดี	4.02	0.74	มาก
รวมโครงการ	3.97	0.60	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว	4.18	0.50	มาก
- โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.12	0.73	มาก
- โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นในเรื่อง ของความปลอดภัย	4.02	0.74	มาก
- โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี	4.12	0.81	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดปราจีนบุรี	3.83	0.82	มาก
รวมโครงการ	4.04	0.69	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	4.07	0.54	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด	3.76	0.48	มาก
- โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาด เพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัด ปราจีนบุรี	4.03	0.72	มาก
- โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี	3.93	0.77	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	3.97	0.93	มาก
- โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย เพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น	3.92	0.81	มาก
รวมโครงการ	3.96	0.72	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว	3.63	0.51	มาก
- โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม	4.09	0.43	มาก
- โครงการที่ 2 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการรีสอร์ทสีเขียว)	3.92	0.55	มาก
- โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และธรรมชาติ	4.03	0.81	มาก
- โครงการที่ 4 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก	3.92	0.85	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ	4.20	0.67	มาก
- โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น ปิมน้ำมัน ห้องน้ำ ป้ายบอกทางในจังหวัดปราจีนบุรี	4.02	0.67	มาก
- โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม	4.03	0.80	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 8 พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่ มาตรฐานสากล และ Branding	4.06	0.72	มาก
- โครงการที่ 9 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร	3.71	0.57	มาก
- โครงการที่ 10 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับ บ้านดงบัง	3.65	0.70	มาก
รวมโครงการ	3.96	0.48	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	3.98	0.43	มาก
- โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี	4.06	0.60	มาก
- โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการ ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.73	0.75	มาก
- โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้าน การปั่นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี	4.29	0.64	มากที่สุด
- โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website	3.85	0.61	มาก
- โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการ นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.04	0.75	มาก
รวมโครงการ	3.99	0.51	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	3.79	0.72	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชน	3.62	0.41	มาก
- โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ จัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี	3.77	0.76	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการ จัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอ ศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี	3.86	0.74	มาก
- โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยว	3.89	0.83	มาก
- โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวใน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และ จังหวัด	3.82	0.83	มาก
- โครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ	3.74	0.71	มาก
รวมโครงการ	3.82	0.66	มาก
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว สู่ชุมชนท้องถิ่น	3.86	0.74	มาก
- โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยวแก่ชุมชน	3.98	0.65	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูป สินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิต ด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง/ โครงการสนับสนุนการจัดสิทธิบัตรของสมุนไพร ของบ้านดงบัง เป็นต้น	3.89	0.63	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการ จัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว	3.72	0.78	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมด้านการจัดการการ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน	3.66	0.57	มาก
- โครงการที่ 5 การอบรมมีวัตถุประสงค์ท้องถิ่นด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการ ท่องเที่ยวเชิง เกษตร เป็นต้น	3.85	0.77	มาก
- โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ อย่างยั่งยืน	3.94	0.76	มาก
รวมโครงการ	3.84	0.56	มาก
รวมกลยุทธ์	3.74	0.75	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก			
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก	3.76	0.63	มาก
- โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทาง วัฒนธรรม	3.89	0.71	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	3.96	0.79	มาก
- โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และ พิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด ปราจีนบุรี	4.03	0.70	มาก
รวมโครงการ	3.96	0.66	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ	4.02	0.81	มาก
- โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.32	0.67	มากที่สุด
- โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	3.84	0.84	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ	3.96	0.78	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและ วัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	4.45	0.50	มากที่สุด
รวมโครงการ	4.14	0.53	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยว	3.98	0.56	มาก
- โครงการที่ 1 งานมาฆปุริมีศรีปราจีน	4.09	0.65	มาก
- โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำ ปราจีนบุรี	4.10	0.63	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ	3.98	0.78	มาก
- โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมือง ปราจีนบุรี	4.19	0.72	มาก
รวมโครงการ	4.09	0.53	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	3.92	0.68	มาก

จากตาราง 59 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างประชาชน ในยุทธศาสตร์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 จัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นในเรื่องของความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับ ยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และน้ำตกตะคร้อ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 อยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.79 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับ ยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการป็นหน้าผา การส่องแก่ง ในอำเภอนาดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.63 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ

มาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.20 จัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 8 พัฒนาลิขสิทธิ์สมุนไพรสู่มาตรฐานสากล และ Branding โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.74 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง / โครงการสนับสนุนการจัดสิทธิบัตรของสมุนไพรของบ้านดงบัง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.62 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พิถีพิถันแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ และอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 จัดอยู่ในระดับมาก และ โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอและจังหวัด มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.82 จัดอยู่ในระดับมาก

ในยุทธศาสตร์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มาก

ที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.45 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.32 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และโครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 1 งานมาฆปุรณิณีปราจีน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.3.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 60 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ	3.99	0.73	มาก
2. ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว	3.82	0.69	มาก
3. สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	4.01	0.75	มาก
4. สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.29	0.64	มากที่สุด
5. สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.99	0.61	มาก
6. ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.98	0.71	มาก
7. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต	3.92	0.72	มาก
8. ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	4.07	0.46	มาก
รวม	4.00	0.56	มาก

จากตาราง 60 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 จัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ

ความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 61 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกกับสภาพแวดล้อม	3.81	0.58	มาก
2. การจัดการขยะ	4.01	0.54	มาก
3. การจัดการคุณภาพเสียง	3.81	0.55	มาก
4. การจัดการคุณภาพน้ำ	3.96	0.60	มาก
5. การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.91	0.49	มาก
6. การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.96	0.78	มาก
7. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่	3.68	0.57	มาก
8. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	4.07	0.71	มาก
9. คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4.14	0.59	มาก
รวม	3.93	0.41	มาก

จากตาราง 61 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.93 จัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และการจัดการขยะ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.01 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 62 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้	4.09	0.621	มาก
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.81	0.720	มาก
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว	3.99	0.718	มาก
4. กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.73	0.863	มาก
5. สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.83	0.877	มาก
รวม	3.89	0.64	มาก

จากตาราง 62 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่าประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 63 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	4.18	0.56	มาก
2. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจาย รายได้	4.10	0.77	มาก
3. โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและการ มีส่วนร่วมจากรัฐ	3.83	0.68	มาก
4. ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการ พัฒนา	3.94	0.69	มาก
5. ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว	4.14	0.75	มาก
รวม	4.04	0.56	มาก

จากตาราง 63 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว โดยค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.3.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 64 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 มีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนน และพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน	3.95	0.78	มาก
1.2 มีส่วนร่วมในการเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว	3.74	0.58	มาก
รวม	3.85	0.59	มาก
2. การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร			
2.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่พักแรม ให้มีความหลากหลาย เช่น โฮมสเตย์/รีสอร์ต โรงแรมทุกระดับ	3.98	0.86	มาก
2.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่พักแรมและร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ควรให้ความสะอาด และความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	4.04	0.721	มาก
รวม	4.01	0.70	มาก

ตาราง 64 (ต่อ)

การจัดการและการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการให้บริการที่มี คุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	4.05	0.73	มาก
3.2 มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน	3.97	0.82	มาก
3.3 มีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้และการสื่อ ความหมายแก่นักท่องเที่ยว	3.71	0.86	มาก
รวม	3.91	0.75	มาก
4. การจัดการด้านกิจกรรม			
4.1 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางธรรมชาติ และการผจญภัย เช่น ล่องแก่งหินเพิง ศึกษา เส้นทางธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.88	0.90	มาก
4.2 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น ทัวร์สุขภาพ	3.69	0.68	มาก
รวม	3.79	0.66	มาก
5. บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ			
5.1 มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่ นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและผจญภัย	3.94	0.76	มาก
5.2 มีส่วนร่วมในการจัดการ ป้ายบอกทาง ห้อง สุขา ฯลฯ	3.90	0.88	มาก
5.3 มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการ ผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและ เอกชน	3.93	0.92	มาก

ตาราง 65 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาคเอกชน			
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	3.91	0.379	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	4.06	0.528	มาก
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว	3.97	0.594	มาก
รวม	3.98	0.42	มาก
ภาคประชาชน			
1. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชนท้องถิ่น	4.16	0.631	มาก
2. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านสาธารณูปโภค	3.89	0.584	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.10	0.628	มาก
รวม	4.05	0.54	มาก
ภาพรวม	4.05	0.47	มาก

จากตาราง 65 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชน ในด้านบทบาทของการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงตามลำดับคะแนนได้ดังนี้ คือ ภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และภาคเอกชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

2.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยนำเสนอในรูปของความถี่ และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 66 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	58	58.00
หญิง	42	42.00
รวม	100	100.00
2. อายุ		
17-24 ปี	5	5.00
25-34 ปี	64	64.00
35-44 ปี	25	25.00
45-54 ปี	5	5.00
55-64 ปี	1	1.00
รวม	100	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	67	67.00
สมรส	31	31.00
หม้าย	1	1.00
หย่าร้าง	1	1.00
รวม	100	100.00

ตาราง 66 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	2	2.00
อนุปริญญา/ปวส.	8	8.00
ปริญญาตรี	58	58.00
ปริญญาโท	32	32.00
รวม	100	100.00
5. อาชีพ		
รับจ้าง	22	22.00
ตัวแทนขายสินค้า	2	2.00
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	1	1.00
นักเรียน/นักศึกษา	9	9.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	28	28.00
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6	6.00
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	32	32.00
รวม	100	100.00
6. รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3	3.00
5,0001-10000 บาท	6	6.00
10,001-15,000 บาท	26	26.00
15,001-20,000 บาท	43	43.00
20,001-25,000 บาท	21	21.00
25,000 บาทขึ้นไป	1	1.00
รวม	100	100.00

ตาราง 66 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ภูมิลำเนา		
กรุงเทพ ฯ/ปริมณฑล	35	35.00
ภาคเหนือ	11	11.00
ภาคกลาง	7	7.00
ภาคตะวันออก	7	7.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7	7.00
ภาคตะวันตก	12	12.00
ภาคใต้	21	21.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 66 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เป็นชาย ร้อยละ 58.00 เป็นหญิง ร้อยละ 42.00 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด ร้อยละ 64.00 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี ร้อยละ 25.00 ช่วงอายุระหว่าง 17-24 ปี และช่วงอายุระหว่าง 45-54 ปี มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 5.00 และช่วงอายุ 55-64 ปี ร้อยละ 1 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 67.00 สมรส ร้อยละ 31.00 หม้ายและหย่าร้าง มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.00

ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.00 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ มีการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 32.00 โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 32.00 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 28.00 อันดับ 3 คือ รับจ้าง ร้อยละ 22.00 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 43.00 รองลงมา มีรายได้ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 26.00 และรายได้ 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 21.00 ตามลำดับ

และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพ ฯ/ปริมณฑล ร้อยละ 35.00 รองลงมา ภาคใต้ ร้อยละ 21.00 ภาคตะวันตก ร้อยละ 12.00 ภาคเหนือ ร้อยละ 11.00 ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 7.00 ตามลำดับ

2.4.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเดินทางและวัตถุประสงค์ของการเดินทางของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 67 แสดงจำนวนความถี่ และร้อยละ การเดินทางมายังจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

การเดินทางไปจังหวัดปราจีนบุรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	85	85.00
ไม่เคย	15	15.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 67 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมายังจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 และไม่เคยเดินทางมายังจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

ตาราง 68 แสดงจำนวน ความถี่ และร้อยละ แหล่งที่ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักแก่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ลักษณะการรู้จักแหล่งท่องเที่ยว	ความถี่	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	38	21.10
วารสาร/นิตยสาร/คู่มือเดินทาง	27	8.60
อินเทอร์เน็ต	31	9.90
สมาคมท่องเที่ยว	2	0.60
เพื่อน / ญาติ	80	25.60
วิทยุ/โทรทัศน์	39	12.50
บริษัททัวร์	14	4.50
เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์	38	12.10
ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว/ททท.	44	14.10
รวม	313	100.00

จากตาราง 68 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยทราบข่าวจากเพื่อน/ญาติ มากที่สุดเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 25.60 อันดับ 2 ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว/ททท. ร้อยละ 14.10 และจาก สื่อวิทยุ/โทรทัศน์ ร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ตาราง 69 แสดงจำนวน ความถี่ และร้อยละ ของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม ที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวสนใจ

แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
ศึกษาธรรมชาติเดินป่า	43	14.60
เที่ยวน้ำตก	43	14.60
ดูดาว/ตูนก/ส่องสัตว์	6	2.00
ล่องแพ/ล่องแก่ง	20	6.80
จักรยานเสือภูเขา	15	5.10
ปีนเขา/ไต่เขา	14	4.70
พักผ่อนด้วยเต็นท์	14	4.70
เที่ยวสวนเกษตร	16	5.40
วิถีชีวิตชุมชนและพักบ้านชนบท	24	8.10
โบราณสถาน/ศิลปวัฒนธรรม	2	0.70
เทศกาลประเพณี	16	5.40
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/นวด/สมุนไพร	32	10.80
พักผ่อนรับประทานอาหาร	49	16.60
ซื้อสินค้าพื้นเมือง	1	0.30
อื่น ๆ	0	0.00
รวม	295	100.00

จากตาราง 69 พบว่าประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด อันดับ 1 คือ พักผ่อนรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 16.60 รองลงมา คือ ศึกษาธรรมชาติเดินป่า และเที่ยวน้ำตก โดยมีค่าคะแนนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14.60 ตามลำดับ

ตาราง 70 แสดงจำนวน และร้อยละ ของวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัด
ปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พักผ่อน/ท่องเที่ยว	47	47.00
เยี่ยมญาติ/เพื่อน	5	5.00
ทัศนศึกษา/แสวงหาความรู้	7	7.00
พักฟื้น	0	0
ประชุม/สัมมนา	14	14.00
ธุรกิจ	0	0
ปฏิบัติราชการ	27	27.00
อื่นๆ	0	0
รวม	100	100.00

จากตาราง 70 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์ในการเดินทาง อันดับ 1 คือ พักผ่อน/ท่องเที่ยว ร้อยละ 47 อันดับ 2 คือ ปฏิบัติราชการ ร้อยละ 27 และอันดับ 3 คือ ประชุม/สัมมนา ร้อยละ 14 ลักษณะการเดินทาง อันดับ 1 มาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ ร้อยละ 37 อันดับ 2 ครอบครัว ร้อยละ 29 และอันดับ 3 กลุ่มเพื่อน ร้อยละ 19

ตาราง 71 แสดงจำนวน และร้อยละ ของลักษณะการเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรีของ
กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนเดียว	14	14.00
ครอบครัว	29	29.00
กลุ่มเพื่อน	19	19.00
บริษัททัวร์	1	1.00
มาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่	37	37.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 71 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีลักษณะการเดินทาง อันดับ 1 มาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ ร้อยละ 37 อันดับ 2 ครอบครัว ร้อยละ 29 และอันดับ 3 กลุ่มเพื่อน ร้อยละ 19 ตามลำดับ

ตาราง 72 แสดงจำนวน และร้อยละ ของยานพาหนะในการเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ยานพาหนะในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	55	55.00
รถโดยสารประจำทาง	7	7.00
รถไฟ	0	0.00
รถเช่า/รถตู้	32	32.00
รถจักรยาน	0	0.00
รถจักรยานยนต์	0	0.00
รถยนต์บริษัทนำเที่ยว	5	5.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 72 ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง อันดับ 1 รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 50 อันดับ 2 รถเช่า/รถตู้ ร้อยละ 32 และอันดับ 3 รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 7

ตาราง 73 แสดงจำนวน และร้อยละ ของการพักค้างคืนในการเดินทางครั้งนี้ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

การพักค้างคืน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พักค้างคืน	32	32.00
ไม่พักค้างคืน	68	68.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 73 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีการพักค้างคืน ร้อยละ 32 ไม่พักค้างคืน ร้อยละ 68

ตาราง 74 แสดงจำนวน และร้อยละ ของประเภทที่พักของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ประเภทที่พัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่พักค้างคืน	68	68.00
โรงแรม	4	4.00
รีสอร์ต	12	12.00
กางเต็นท์	6	6.00
บ้านญาติ/เพื่อน	8	8.00
บ้านพักรับรอง	2	2.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 74 พบว่า ประเภทที่พักส่วนใหญ่ รีสอร์ต ร้อยละ 12 รองลงมา บ้านญาติ/เพื่อน ร้อยละ 8 และกางเต็นท์ ร้อยละ 6 ตามลำดับ

ตาราง 75 แสดงจำนวน และร้อยละ ของระยะเวลาในการพักแรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ระยะเวลาในการพักแรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่พักค้างคืน	68	68.00
1 คืน	16	16.00
2 คืน	9	9.00
3 คืน	5	5.00
มากกว่า 3 คืน	2	2.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 75 พบว่า ระยะเวลาในการพักผ่อน มากที่สุด คือ 1 คืน ร้อยละ 16 รองลงมา คือ 2 คืน ร้อยละ 9 และ 3 คืน ร้อยละ 5 ตามลำดับ

ตาราง 76 แสดงจำนวน และร้อยละ ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยต่อคน ต่อวัน ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยต่อคนต่อวัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1,000 บาท	42	42.00
1,000 - 3,000 บาท	24	24.00
3,000 - 5,000 บาท	21	21.00
มากกว่า 5,000	13	13.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 76 พบว่า ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในครั้งนี้นี้เฉลี่ยต่อคนต่อวัน อันดับ 1 ต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 42 อันดับ 2 1,000 – 3,000 บาท ร้อยละ 24 และ อันดับ 3 3,000 – 5,000 บาท ร้อยละ 21

ตาราง 77 แสดงจำนวน และร้อยละ ของจุดมุ่งหมายที่จะเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายที่จะเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	55	55.00
ไม่มี	45	45.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 77 ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีจุดมุ่งหมายที่จะเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ร้อยละ 55

2.4.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจและเหตุผลในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดปราจีนบุรี
ผลการศึกษาเกี่ยวกับ แรงจูงใจและเหตุผลในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดปราจีนบุรี
สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 78 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับแรงจูงใจและเหตุผลในการมา
ท่องเที่ยวที่จังหวัดปราจีนบุรี

แรงจูงใจที่เดินทางมาท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ท่านต้องการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยที่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และช่องแก่งหินเพิง	4.13	0.88	มาก
2. ท่านต้องการนวด/อบสมุนไพร/ซื้อผลิตภัณฑ์โรงพยาบาล เจ้าพระยาอภัยภูเบศร และชมความงามของตึกเจ้าพระยา อภัยภูเบศร	3.62	0.49	มาก
3. ท่านต้องการศึกษาศิลปวัฒนธรรม สมัยทวารวดีที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี และโบราณสถานเมือง ศรีมโหสถ โบราณสถานพานหิน ในอำเภอศรีมหาโพธิ์	4.18	0.64	มาก
4. ท่านต้องการท่องเที่ยวเขาน้ำตกเขาอีโต้/น้ำตกธารรัตนา/น้ำตก ตะคร้อ/น้ำตกสลดไผ่/น้ำตกธารทิพย์	3.87	0.63	มาก
5. ท่านต้องการมากระโดดหอ/ไต่หน้าผาและชมความงาม/ บรรยากาศของธรรมชาติที่บ้านผางาม	3.97	0.56	มาก
6. ท่านต้องการศึกษาหาความรู้ด้านสมุนไพรและเลือกซื้อไม้ ดอกไม้ประดับที่บ้านดงบัง	3.86	0.64	มาก
7. ท่านต้องการรับประทานอาหาร และซื้อของที่ระลึก/ ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ที่อำเภอประจันตคาม	3.71	0.69	มาก

ตาราง 78 (ต่อ)

แรงจูงใจที่เดินทางมาท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
8. ท่านต้องการมาท่องเที่ยวเทศกาลมาฆปุรณิมีศรี ปราจีนบุรี/งานแข่งขันเรือยาว/งานผลไม้ของดีจังหวัด ปราจีนบุรี	3.92	0.75	มาก
9. ท่านต้องการเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม/วิถีชีวิตชุมชนที่ น่าสนใจของชาวไทยพวนที่ อำเภอ ศรีมโหสถ	3.44	0.50	มาก
10. ท่านต้องการเลือกซื้อสินค้าเกษตรกรรม/ของที่ระลึก เช่น เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ หมวกใบลาน	3.44	0.50	มาก
11. ท่านต้องการที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก สะอาด มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.03	0.94	มาก
12. ท่านต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจ ท่องเที่ยวเพื่อเป็นกำไร ชีวิต/การเดินทางทางสะดวก/ระยะทางไม่ไกล	4.62	0.48	มากที่สุด
13. ท่านต้องการเดินทางผ่านจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อเป็นประตู สู่แหล่งท่องเที่ยวอื่น คือ ปากช่อง จ.นครราชสีมา / จ.ฉะเชิงเทรา /จ.นครนายก และ จ.สระแก้ว ตลาดโรง เกลือ/เสียมเรียบ/นครวัด-นครธม หรือประเทศกัมพูชา	3.98	1.00	มาก
14. ท่านต้องการหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจจากการทำงาน เพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่ให้ชีวิต	3.90	0.41	มาก
15. ท่านต้องการมาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสความทุกข์และหลีกเลี่ยง ความกังวลใจ	4.08	0.78	มาก
16. ท่านต้องการแสดงให้เห็นถึงคุณงามความดีที่ท่านมีฐานะพอที่จะมา ท่องเที่ยว	3.77	0.51	มาก
17. ท่านต้องการพัฒนาตนเองและทดสอบความสามารถที่มี อยู่ในตัวท่านโดยผ่านกิจกรรม เช่น ปีนหน้าผา, ล่องแก่ง	4.41	0.57	มากที่สุด
รวม	3.94	0.34	มาก

จากตาราง 78 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.94 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า แรงจูงใจที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรีมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คือ ต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจ ท่องเที่ยวเพื่อเป็นกำไรชีวิต โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.62 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 คือ ต้องการมาพัฒนาตนเองและทดสอบความสามารถที่มีอยู่โดยผ่านกิจกรรมปีนหน้าผา, ล่องแก่ง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.41 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 ได้แก่ ต้องการศึกษาศิลปวัฒนธรรม สมัยทวารวดี พิพิธภัณฑสถานปราจีนบุรีและโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ โบราณสถานพานหิน ในอำเภอศรีมหาโพธิ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก

2.4.4 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 79 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน	4.25	0.82	มากที่สุด
2. แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า	4.38	0.85	มากที่สุด
3. น้ำตกเหวนรก, น้ำตกตะคร้อ, น้ำตกส้มป่อย, น้ำตกธารทิพย์, น้ำตกเขาอีโต้	3.76	0.52	มาก
4. สวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุ์ไม้, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน	3.94	0.87	มาก

ตาราง 79 (ต่อ)

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน	3.63	0.56	มาก
รวม	4.00	0.50	มาก

จากตาราง 79 ผู้วิจัยพบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดปราจีนบุรีที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า เป็นสถานที่นำท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.38 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และสวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุ์ไม้, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 80 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ดึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธำ	4.21	0.81	มากที่สุด
2. โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ, โบราณสถานพานหิน ในอำเภอศรีมหาโพธิ์	4.18	0.64	มาก
3. ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์, อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์	3.63	0.49	มาก

ตาราง 80 (ต่อ)

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
4. วัดแก้วพิจิตร, วัดโบสถ์, วัดท่าอู่ทอง	3.77	0.68	มาก
5. แหล่งจักษานจากไม้ไผ่บ้านไร่อำเภอบางขันตคาม และแหล่งสถานโบราณบ้านบุพราหมณ์อำเภอนาดี	3.86	0.40	มาก
รวม	3.93	0.43	มาก

จากตาราง 80 ผู้วิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดปราจีนบุรีที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมสารี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต ในอำเภอสรีมโหสถโบราณสถานพานหิน ในอำเภอสรีมโหสถ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก แหล่งจักษานจากไม้ไผ่บ้านไร่อำเภอบางขันตคาม และแหล่งสถานโบราณบ้านบุพราหมณ์อำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 81 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ประเพณี เทศกาล มหกรรม ปราบกฏการณ์สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. งานมาฆปุรณมีศรีปราจีน	4.38	0.93	มากที่สุด
2. งานบุญบั้งไฟ	3.69	0.47	มาก
3. งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี	3.58	0.50	มาก
4. งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง	4.00	0.79	มาก

ตาราง 81 (ต่อ)

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. งานแข่งขันเรือยาวประจำปี	3.72	0.70	มาก
6. งานลอยกระทง	3.72	0.70	มาก
รวม	3.85	0.54	มาก

จากตาราง 81 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณี เทศกาล มหกรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า งานมาฆปุรมีศรีปราจีน เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.38 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 4.00 จัดอยู่ในระดับมาก งานแข่งขันเรือยาวประจำปี, งานลอยกระทง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน คือ 3.72 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 82 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีที่นำมาเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง	4.07	0.91	มาก
2. กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำโปงช้าง, เดินป่า ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.89	0.60	มาก
3. กิจกรรมที่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ	3.86	0.35	มาก
4. กิจกรรมผจญภัย เช่นโรยตัวปีหน้าผาที่น้ำตก เวฬุวันบ้านผางาม	3.49	0.50	มาก
5. กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมือง ศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต	3.66	0.56	มาก

ตาราง 82 (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
6. กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาค้อได้, น้ำตก	4.44	0.90	มากที่สุด
รวม	3.90	0.40	มาก

จากตาราง 82 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.90 จัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาค้อได้ เป็นกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 อยู่ในระดับมาก และ กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำโป่งช้าง, เดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 จัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 83 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์	3.48	0.50	มาก
2. ร้านอาหาร	3.86	0.40	มาก
3. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว /ป้ายบอกทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี	3.09	0.71	ปานกลาง
4. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น	3.35	0.48	ปานกลาง
5. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ	3.41	1.04	มาก
6. ห้องสุขา, ปั้มน้ำมัน, ATM	3.37	0.45	ปานกลาง
รวม	3.43	0.28	มาก

จากตาราง 83 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.43 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ร้านอาหาร เป็นบริการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.48 และการบริการด้านห้องสุขา, ปั๊มน้ำมัน, ATM โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.37 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.4.5 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 84 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อดีของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จุดแข็ง/ข้อดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก	3.76	0.52	มาก
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย	3.86	0.35	มาก
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี	3.52	0.58	มาก
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	4.20	0.80	มาก
5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา	4.13	0.34	มาก

ตาราง 84 (ต่อ)

จุดแข็ง/ข้อดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
6. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียง	3.99	0.52	มาก
รวม	3.91	0.37	มาก

จากตาราง 84 ผู้วิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นจุดแข็งมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยัง ประเทศกัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และเป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียง โดยที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 85 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นจุดอ่อนหรือข้อด้อยของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดอ่อน/ข้อด้อย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว แบบบูรณาการ	3.49	0.50	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของ ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป	3.48	0.50	มาก
3. ขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ	3.72	0.45	มาก

ตาราง 85 (ต่อ)

จุดอ่อน/ข้อด้อย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
4. มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย	3.62	0.49	มาก
5. ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม	3.89	0.85	มาก
6. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง	3.96	0.20	มาก
7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน	3.89	0.60	มาก
รวม	3.72	0.56	มาก

จากตาราง 85 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.72 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองเป็นจุดอ่อนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม ,บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน คือ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 86 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและผจญภัยระดับนานาชาติ	4.21	0.81	มากที่สุด
2. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน	4.00	0.53	มาก
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ	4.32	0.47	มากที่สุด
4. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและประเทศกัมพูชา	4.31	0.47	มากที่สุด
5. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ	3.76	0.43	มาก
6. เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ	3.63	0.49	มาก
รวม	4.04	0.37	มาก

จากตาราง 86 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ เป็นโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.32 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและประเทศกัมพูชา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.31 จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและผจญภัยระดับนานาชาติ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 87 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

อุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด	4.06	0.91	มาก
2. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง	4.06	0.91	มาก
3. ขาดสัญญาณโทรศัพท์	3.91	0.67	มาก
4. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน	4.04	0.57	มาก
5. ในฤดูร้อนจะมีปัญหาน้ำทะเลหนุน	3.87	0.63	มาก
รวม	3.99	0.54	มาก

จากตาราง 87 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด, คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน คือ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.4.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 88 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี

วิสัยทัศน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ	3.72	0.45	มาก
2. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้า ด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.52	0.58	มาก
3. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา	3.62	0.49	มาก
4. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ พัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน	3.63	0.54	มาก
รวม	3.62	0.39	มาก

จากตาราง 88 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี
เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.62 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า จังหวัด
ปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับ
นานาชาติ เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.72 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก
อันดับ 2 ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่าง
ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.63 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่
จังหวัดจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา มีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นเท่ากับ 3.62 จัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 89 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี

ยุทธศาสตร์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.12	0.77	มาก
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.76	0.99	มาก
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	3.94	0.34	มาก
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก	3.96	0.28	มาก
รวม	3.95	0.40	มาก

จากตาราง 89 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 3 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 90 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์/
โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.86	0.54	มาก
- โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์	3.97	0.59	มาก
- โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี	3.83	0.77	มาก
- โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี	3.93	0.83	มาก
- โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และน้ำตกตะคร้อ	3.82	0.39	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม	3.91	0.40	มาก
รวม	3.89	0.40	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	3.94	0.62	มาก
- โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง	3.80	0.73	มาก
- โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.99	0.64	มาก

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่	3.87	0.58	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี	3.97	1.01	มาก
รวม	3.91	0.46	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว	4.08	0.49	มาก
- โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.03	0.80	มาก
- โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นในเรื่องของความปลอดภัย	4.40	0.70	มากที่สุด
- โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี	3.93	0.70	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี	3.99	0.63	มาก
รวม	4.09	0.36	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	3.96	0.32	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น			
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด	3.87	0.38	มาก
- โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาด เพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดปราจีนบุรี	3.64	0.60	มาก
- โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี	4.03	0.58	มาก

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยว เป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน	3.85	0.66	มาก
- โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย เพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับ นานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัด ปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น	3.86	0.65	มาก
รวม	3.85	0.49	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ทางการท่องเที่ยว	4.05	0.66	,kd
- โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคม และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและ วัฒนธรรม	4.43	0.61	มากที่สุด
- โครงการที่ 2 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและ ร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการ รีสอร์ทสีเขียว)	3.91	0.67	มาก
- โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัย ของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และ ธรรมชาติ	4.02	0.62	มาก
- โครงการที่ 4 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่มรดกโลก	3.77	0.68	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ	4.18	0.64	มาก
- โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านด้านการบริการ การท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น บิมน้ำมัน ห้างน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี	4.17	0.65	มาก

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม	3.76	0.52	มาก
- โครงการที่ 8 พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรมาตรฐานสากล และ Branding	3.83	0.43	มาก
- โครงการที่ 9 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร	3.89	0.67	มาก
- โครงการที่ 10 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง	4.30	0.79	มากที่สุด
รวม	4.03	0.29	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	3.99	0.41	มาก
- โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี	3.94	0.65	มาก
- โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	4.14	0.65	มาก
- โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการปั่นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี	3.98	0.79	มาก
- โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website	3.76	0.52	มาก
- โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.04	0.82	มาก
รวม	3.97	0.38	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	3.97	0.24	มาก

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน			
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชน	4.16	0.34	มาก
- โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน การจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี	4.04	0.20	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการ จัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอ ศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี	4.57	0.50	มากที่สุด
- โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยว	4.20	0.74	มาก
- โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวใน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และ จังหวัด	4.09	0.92	มาก
- โครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการ พัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ	4.06	0.79	มาก
รวม	4.19	0.48	มาก
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว สู่ชุมชนท้องถิ่น	3.92	0.23	มาก
- โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ ชุมชน	3.76	0.50	มาก

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูป สินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการ ผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้าน ดงบัง /โครงการสนับสนุนการจดสิทธิบัตรของ สมุนไพรของบ้านดงบัง เป็นต้น	3.48	0.60	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการ จัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว	4.20	0.88	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมด้านการจัดการการ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน	3.83	0.75	มาก
- โครงการที่ 5 การอบรมมีคฤเทศก์ท้องถิ่นด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการ ท่องเที่ยวเชิง เกษตร เป็นต้น	3.85	0.74	มาก
- โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ อย่างยั่งยืน	4.37	0.79	มากที่สุด
รวม	3.92	0.45	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	4.04	0.45	มาก

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก			
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก	3.80	0.46	มาก
- โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทาง วัฒนธรรม	3.88	0.46	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	3.71	0.59	มาก
- โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และ พิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด ปราจีนบุรี	3.46	0.61	มาก
รวม	3.68	0.41	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ	3.86	0.54	มาก
- โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	3.80	0.47	มาก
- โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ	3.76	0.87	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ	3.84	0.53	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและ วัฒนธรรมสำหรับเยาวชน	3.86	0.40	มาก
รวม	3.82	0.37	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อ การท่องเที่ยว	3.98	0.41	มาก
- โครงการที่ 1 งานมาฆปุรมีศรีปราจีน	4.17	0.65	มาก
- โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำ ปราจีนบุรี	4.13	0.34	มาก

ตาราง 90 (ต่อ)

กลยุทธ์/โครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
- โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ	4.13	0.34	มาก
- โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมือง ปราจีนบุรี	3.89	0.80	มาก
รวม	4.08	0.38	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	3.88	0.28	มาก

จากตาราง 90 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของยุทธศาสตร์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นในเรื่องของความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.40 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับ ยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวง หมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.43 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 10 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และโครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 จัดอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการป็นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์และสร้าง Brand

ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการ จัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 จัดอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พิถีพิถันแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.57 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์อย่างยั่งยืน มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.37 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พิถีพิถัน ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 5 การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 จัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 4.3 มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 1 โดยมี

ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า โครงการที่ 1 งานมาฆปุรมีศรีปราจีน มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี ,โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และ โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ส่วนกลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและ วัฒนธรรมสำหรับเยาวชน มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.71 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และโครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.46 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.4.7 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 91 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ	3.94	0.65	มาก
2. ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว	4.11	0.93	มาก
3. สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	4.13	0.63	มาก
4. สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.78	0.50	มากที่สุด
5. สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.96	0.20	มาก
6. ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.89	0.60	มาก
7. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต	4.10	0.61	มาก
8. ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	3.93	0.83	มาก
รวม	4.11	0.37	มาก

จากตาราง 91 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.78 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 92 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก	3.86	0.40	มาก
2. การจัดการขยะ	4.06	0.91	มาก
3. การจัดการคุณภาพเสียง	3.94	0.95	มาก
4. การจัดการคุณภาพน้ำ	4.31	0.71	มากที่สุด
5. การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.72	0.45	มาก
6. การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.32	0.51	ปานกลาง
7. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่	3.85	1.01	มาก
8. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	3.66	0.74	มาก
9. คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.74	0.92	มาก
รวม	3.82	0.55	มาก

จากตาราง 92 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.82 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่าการจัดการคุณภาพเสียง เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่สำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดการขยะ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และการจัดการคุณภาพเสียง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 93 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้	3.45	0.54	มาก
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.32	0.75	มากที่สุด
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว	4.15	0.69	มาก
4. กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.86	0.87	มาก
5. สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	4.13	0.691	มาก
รวม	3.98	0.62	มาก

จากตาราง 93 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่าความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวที่สำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.32 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 94 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
ประเมินปัจจัยปัจจัยที่ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยปัจจัยที่ศักยภาพศักยภาพ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	4.30	0.70	มากที่สุด
2. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการ กระจายรายได้	3.52	0.58	มาก
3. โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและ การมีส่วนร่วมจากรัฐ	3.68	0.47	มาก
4. ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วม ในการพัฒนา	3.92	0.75	มาก
5. ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว	4.36	0.94	มากที่สุด
รวม	3.96	0.56	มาก

จากตาราง 94 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยปัจจัยที่ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยมี
ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็น
ว่า ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยปัจจัยที่
ศักยภาพที่สำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.36 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ
มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และ
วัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และ
ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
เท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ผลรวมข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว

ด้านนโยบายการวางแผนและการมีส่วนร่วม

1. ภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว
2. การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของคนในชุมชนสอดคล้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพื่อดึงดูดความสนใจในการท่องเที่ยว
3. ดูแลเรื่องงบประมาณและการใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
4. อยากให้กระทรวงการท่องเที่ยวมีส่วนในการจัดกิจกรรมให้นักเรียน-นักศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรีได้มีส่วนร่วมและท่องเที่ยวภายในจังหวัดปราจีนบุรี

ด้านการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและระบบสาธารณูปโภค

1. ควบคุมกลิ่นจากโรงงานอุตสาหกรรม
2. ลดหรือจำกัดกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม
3. ให้ดูแลและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีให้สะอาดและงดงามเหมือนธรรมชาติให้มากขึ้น
4. ควรปรับปรุงเรื่องสาธารณูปโภคด้านการคมนาคมให้ทั่วถึงและมีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน
5. ควรจัดทำป้ายบอกทางและป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้น
6. มีโรงแรมระดับห้าดาวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาที่พักโรงแรม รีสอร์ท ให้มีความหลากหลาย และได้มาตรฐาน
7. ควรมีการปรับปรุงถนน และเชื่อมต่อเส้นทางทางการท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งขยายถนน เส้นทางเนินหอม - ประจันตคาม
8. ควรจัดให้มีรถโดยสารประจำทาง หรือรถ TAXI
9. ควรมีห้องน้ำ ห้องสุขา ที่สะอาดและเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว

ด้านการจัดการท่องเที่ยว การตลาด การประชาสัมพันธ์ และทรัพยากรมนุษย์

1. อยากให้จังหวัดปราจีนบุรีมีความพร้อมที่จะเป็นจังหวัดท่องเที่ยว
2. อยากให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่คงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติต่อไปควรยึดเอาจุดแข็งของการท่องเที่ยวเป็นธรรมชาติจริง ๆ ไม่ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก
3. ควรมีการจัดการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับเวียงกุมกาม ของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับโบราณสถานของอำเภอศรีมโหสถ และอำเภอศรีมหาโพธิ์ได้

4. พัฒนาและลงมือทำในส่วนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้สวยงามนำมาเที่ยวชมเพราะในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างมากโดยเฉพาะที่อำเภอศรีมโหสถ

5. ดูแลและเอาใจใส่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดให้มีมาตรฐาน

6. จัดทำ Web Site เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดให้ชัดเจนมากขึ้น

7. ทำการประชาสัมพันธ์เทศกาลสำคัญต่างๆของจังหวัด เช่น โฆษณา

8. จัดให้เจ้าหน้าที่ หรือผู้รับผิดชอบ เรื่องการจัดการท่องเที่ยวให้เป็นจริงเป็นจังในการรณรงค์การท่องเที่ยวและโปรโมทแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ช่วยดูแลในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งที่มีอยู่ให้ยั่งยืน

9. ควรมีแหล่งประชาสัมพันธ์ หรือศูนย์ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

10. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นเอกลักษณ์และสามารถแข่งขันกับจังหวัดอื่นได้

11. จัดทำการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกให้มากขึ้นด้านการบริการที่ดี ราคาไม่แพงและปลอดภัย

12. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

13. มีเจ้าหน้าที่แนะนำสถานที่เบื้องต้น การปฏิบัติตนขณะท่องเที่ยว

14. จัดกิจกรรมหรือ แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดให้กับบุคคลที่มาจากต่างจังหวัด โดยจัดเป็นกรุปเพื่อบุคคลในจังหวัดอื่นๆจะได้รู้จักจังหวัดปราจีนบุรีมากขึ้น

15. จัดกิจกรรมพัฒนาจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยวโดยให้คนในจังหวัดที่อยู่ในแต่ละอำเภอ มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยจัดเป็นกรุปและมีกิจกรรมสนุก ๆ เพื่อคลายความเครียดและความเมื่อยล้า

16. ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยออกตรวจตามแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้นโดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่าง ๆ

17. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านสมุนไพรที่เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศและการโฆษณาให้เป็นที่รู้จัก

18. การจัดการบริการทางด้านที่พักและสาธารณูปโภคและระเบียบในสถานที่ท่องเที่ยวและความสะอาด

19. ให้ความสำคัญด้านยาเสพติดตามแหล่งท่องเที่ยว

20. ดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

21. ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวพร้อมกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดตลอดปี

22. ประเมินผลการจัดกิจกรรม พร้อมหาแนวทางพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
23. ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อของจังหวัดได้อีก
24. มีร้านค้าขายของที่ระลึกหรือของฝาก
25. มีแบรนด์ของที่ระลึกประจำจังหวัด
26. พัฒนาร้านอาหาร

ด้านการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ความยั่งยืน

1. อนุรักษ์ พื้นที่ ในเขตอุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้น
2. อนุรักษ์วิถีชีวิตของคนในพื้นที่ในท้องถิ่น
3. ปลูกฝังการรักษาความสะอาดความและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
4. สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่ให้รักและหวงแหนพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น
5. การเอาใจใส่กับมรดกโลกที่จังหวัดปราจีนบุรีมีอยู่ คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรมีการจัดกิจกรรม
6. ปลูกฝังเยาวชนให้มีศักยภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยว
7. ควรมีการจัดโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมปราจีนบุรีของแต่ละอำเภอ
8. เปิดอบรมมัคคุเทศก์ให้กับเยาวชนเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักรักษามรดกชาติสิ่งแวดล้อมและสามารถนำมาเผยแพร่ให้กับชาวต่างถิ่นรู้ได้
9. การปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของที่ดีของผู้คนพื้นที่
10. สร้างจิตสำนึกให้กับนักการเมือง เช่น ส.ส. , ส.จ. , ส.ท. , ส.อบต. ในการรักบ้านเกิดให้มาพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตรับผิดชอบ เช่น ถนนสายต่างๆ ในจังหวัดและพัฒนา ด้านอื่นๆ ด้วย

ด้านพัฒนาชุมชน กระจายรายได้

1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนโดยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว
2. ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ
3. ส่งเสริมให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น
4. ส่งเสริมให้มีบ้านพักแบบโฮมสเตย์

5. อยากรให้มีรถโดยสารประจำทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างทั่วถึงเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาหรือนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง เดินทางได้สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้คนในท้องถิ่นมีรายได้เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

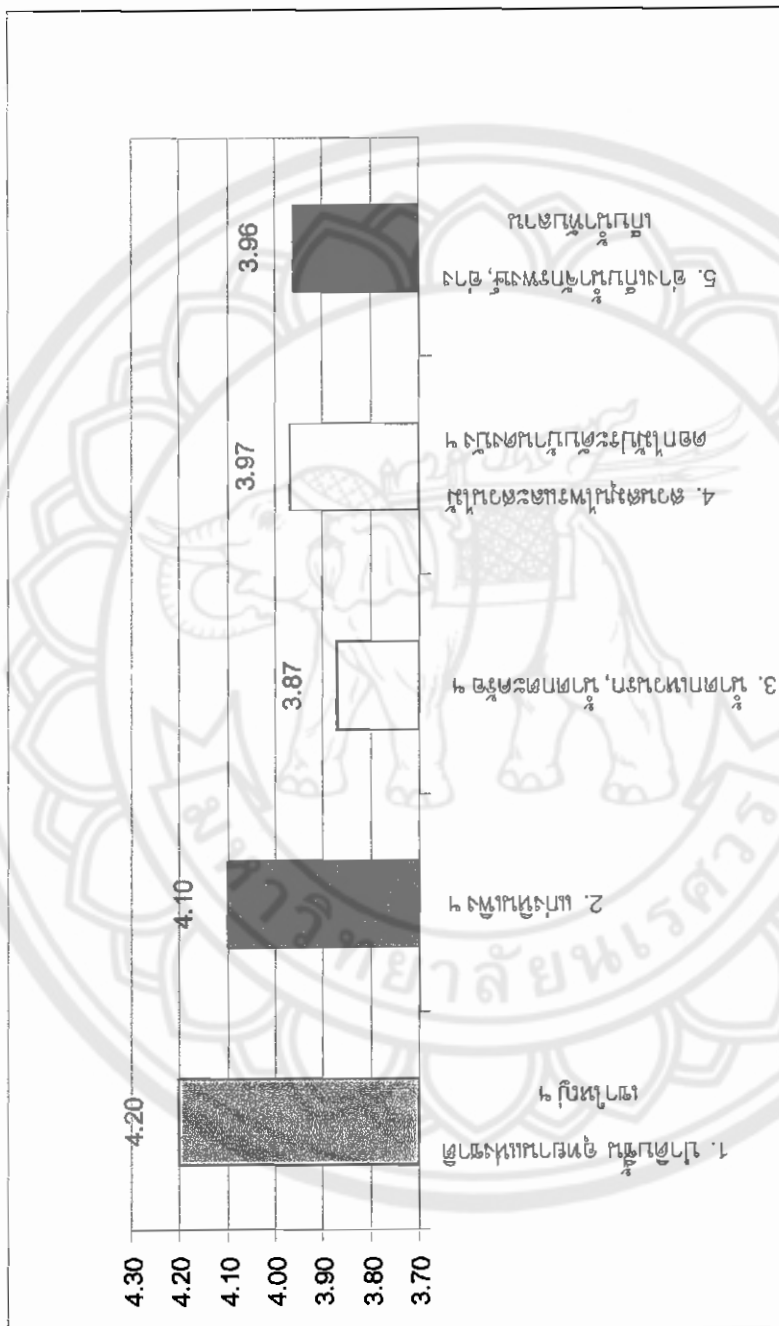

2.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นในภาพรวมของภาคีรัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

2.5.1 การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 95 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม					
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.				
1. ป่าดงต้น จุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลานคูหาผางช้างชาติที่บาน	4.03	0.70	มาก	4.30	0.63	มากที่สุด	4.20	0.53	4.25	0.82	มากที่สุด	4.20	0.67	มาก
2. แม่งมิ่งเหม็ง, แม่งลูกเสือ, แม่งงิ้วโกร, แม่งงูเห่า	3.81	0.72	มาก	4.22	0.66	มากที่สุด	3.97	0.64	4.38	0.85	มากที่สุด	4.10	0.71	มาก
3. น้ำตกเหวนรก, น้ำตกตะคร้อ, น้ำตกส้มป่อย, น้ำตกธารทิพย์, น้ำตกเขาอีโต้	3.76	0.74	มาก	3.95	0.66	มาก	4.01	0.58	3.76	0.52	มาก	3.87	0.62	มาก
4. สวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับ บ้านดงบัง, สวนหินสี่ไม่, หอนไม้แดง, ทุเรียน, กระเทียม	3.83	0.81	มาก	4.07	0.73	มาก	4.02	0.68	3.94	0.87	มาก	3.97	0.77	มาก
5. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน	3.93	0.76	มาก	4.23	0.58	มากที่สุด	4.06	0.53	3.63	0.56	มาก	3.96	0.60	มาก
รวม	3.87	0.55	มาก	4.15	0.49	มาก	4.05	0.44	4.00	0.50	มาก	4.02	0.49	มาก

ภาพ 67 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

จากตาราง 95 และภาพ 67 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรทางธรรมชาติที่ น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ ความคิดเห็นว่า ป่าดิบชื้น, อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า โดยมี ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสวนสมุนไพรรและสวน ไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุ์ไม้, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความ คิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.5.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 96 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
ที่น่าสนใจของจังหวัดปราจีนบุรี

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม						
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ				
1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์ พระครูอุทัยธรรมธำ	3.84	0.83	มาก	3.99	0.77	มาก	3.91	0.77	มาก	4.21	0.80	มาก	3.99	0.68	มาก
2. โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่ม โบราณสถานสระมรกต ในอำเภอ ศรีมโหสถ, โบราณสถานพานหิน, หุดมเมืองในอำเภอสรีมโหสถ	3.82	0.69	มาก	3.97	0.46	มาก	4.10	0.60	มาก	4.18	0.64	มาก	4.02	0.60	มาก
3. ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวร มหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์,อนุสาวรีย์ ลายพระหัตถ์	3.85	0.69	มาก	3.98	0.45	มาก	4.03	0.58	มาก	3.63	0.49	มาก	3.87	0.55	มาก
4. วัดแก้วพิจิตร, วัดโบสถ์, วัดท่าคูทอง	3.60	0.67	มาก	3.82	0.58	มาก	4.01	0.70	มาก	3.77	0.68	มาก	3.80	0.66	มาก
5. แหล่งสักขานจากไม้ไผ่บ้านวังอำเภอ ประจันตคาม และแหล่งสถานโบราณบ้าน บุพราหมณ์อำเภอนาดี	3.71	0.77	มาก	3.76	0.67	มาก	3.77	0.71	มาก	3.86	0.40	มากที่สุด	3.78	0.74	มาก
รวม	3.76	0.53	มาก	3.90	0.41	มาก	3.96	0.48	มาก	3.93	0.43	มาก	3.89	0.46	มาก

ภาพ 68 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

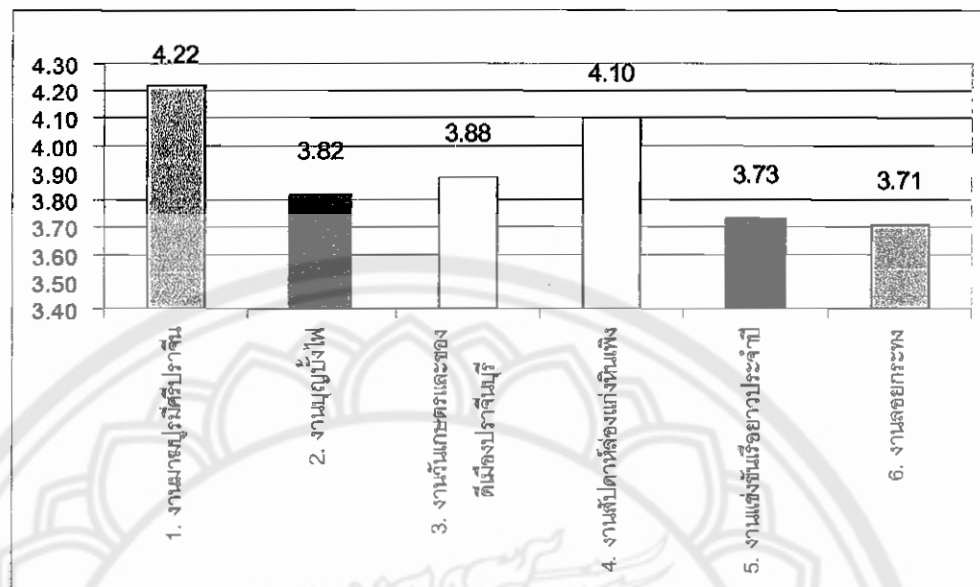
จากตาราง 96 และภาพ 68 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ โบราณสถานลายพระหัตถ์ โบราณสถานพานหิน โบราณสถานหลุมเมือง ในอำเภอศรีมหาโพธิ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธำรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.99 จัดอยู่ในระดับมาก และ ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

2.5.3 มหกรรม เทศกาลและงานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 97 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาล งานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรี

เทศกาลและงานประเพณี	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคราชการ			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	
1. งานมาฆบูชาปราจีนบุรี	4.15	0.69	มาก	4.16	0.63	มาก	4.17	0.67	มาก	4.38	0.93	มากที่สุด	4.22	0.75	มากที่สุด
2. งานบุญบั้งไฟ	3.78	0.79	มาก	3.91	0.56	มาก	3.89	0.74	มาก	3.69	0.47	มาก	3.82	0.66	มาก
3. งานวันเกษตรแห่งชาติเมืองปราจีนบุรี	3.99	0.69	มาก	3.92	0.51	มาก	4.03	0.58	มาก	3.58	0.50	มาก	3.88	0.58	มาก
4. งานสัปดาห์ส่งเสริมวัฒนธรรม	3.93	0.69	มาก	4.28	0.53	มาก	4.01	0.61	มาก	4.00	0.80	มาก	4.10	0.68	มาก
5. งานแข่งขันเรือยาวประจำปี	3.59	0.64	มาก	3.72	0.45	มาก	3.88	0.50	มาก	3.72	0.70	มาก	3.73	0.57	มาก
6. งานลอยกระทง	3.64	0.76	มาก	3.56	0.61	มาก	3.93	0.82	มาก	3.72	0.70	มาก	3.71	0.72	มาก
รวม	3.85	0.48	มาก	3.93	0.66	มาก	3.99	0.43	มาก	3.85	0.54	มาก	3.91	0.45	มาก

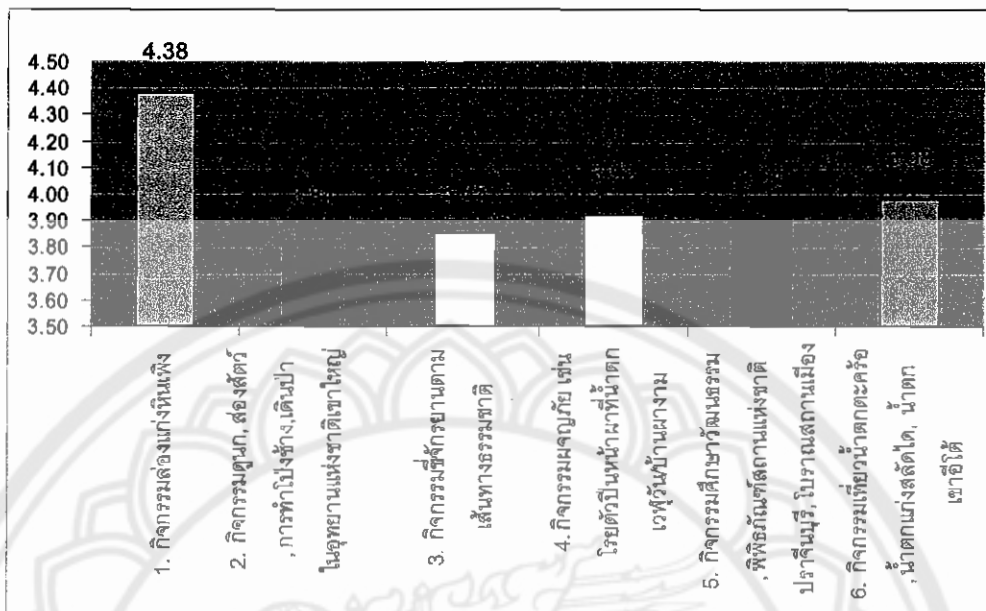
ภาพ 69 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเทศกาล และงานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

จากตาราง 97 และภาพ 69 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาล และงานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า งานมาฆปุริมีศรีปราจีนเป็นเทศกาลที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 จัดอยู่ในระดับมาก และงานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 จัดอยู่ในระดับมาก

2.5.4 กิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 98 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

กิจกรรม	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม	
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.11	0.79	มาก	4.77	0.57	มาก	4.58	0.61	มาก	4.07	0.91	มาก	4.38	0.38
2. กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำ โป่งช้าง, เดินป่าในอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่	3.73	0.76	มาก	3.90	0.48	มาก	3.82	0.60	มาก	3.89	0.60	มาก	3.84	0.61
3. กิจกรรมที่จัดยกยานตามเส้นทาง ธรรมชาติ	3.73	0.89	มาก	3.89	0.76	มาก	3.91	0.67	มาก	3.86	0.40	มาก	3.85	0.68
4. กิจกรรมเผชิญภัย เช่น ไร่องาน หน้าผาที่น้ำตกเหวสุวัตบ้านบางนาง ฉวี	3.68	0.82	มาก	4.34	0.71	มากที่สุด	4.19	0.87	มากที่สุด	3.49	0.50	มาก	3.92	0.72
5. กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี, โบราณสถานเมือง ศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต	3.91	0.64	มาก	4.05	0.66	มาก	4.01	0.58	มาก	3.66	0.56	มาก	3.91	0.61
6. กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตก แก่งสลัดได, น้ำตกเขาคีรีใต้	3.83	0.75	มาก	3.75	0.63	มาก	3.89	0.75	มากที่สุด	4.44	0.90	มากที่สุด	3.98	0.75
รวม	3.83	0.51	มาก	4.12	0.45	มากที่สุด	4.07	0.46	มากที่สุด	3.90	0.40	มากที่สุด	3.98	0.45

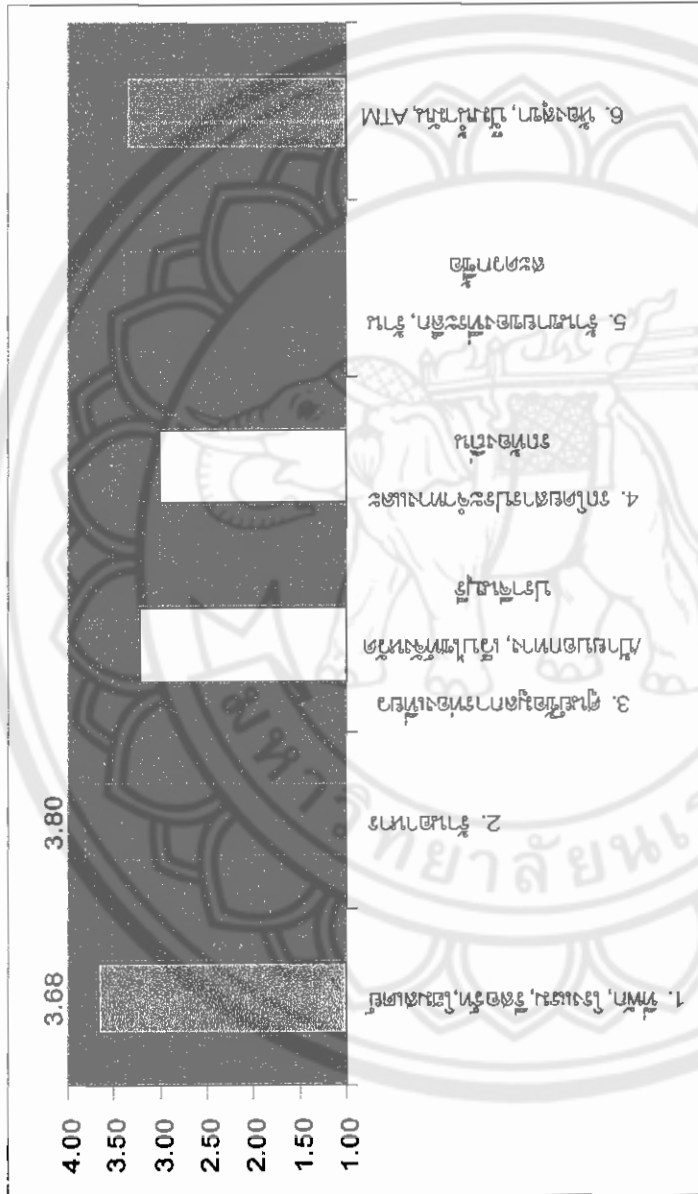
ภาพ 70 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

จากตาราง 98 และภาพ 70 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมส่องแก่งหินเพิง เป็นกิจกรรมที่นำท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.38 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาอีโต้ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมผจญภัย เช่น ไรด์ตัวป็นหน้าผาที่น้ำตกเวฬุวัน/บ้านผางาม มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 จัดอยู่ในระดับมาก

2.5.5 การให้บริการที่เหมาะสมของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 99 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการที่เหมาะสมของจังหวัดปราจีนบุรี

การให้บริการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์	3.85	0.66	มาก	3.74	0.75	มาก	3.63	0.68	มาก	3.48	0.50	มาก	3.68	0.64	มาก
2. ร้านอาหาร	3.61	0.74	มาก	3.80	0.74	มาก	3.92	0.90	มาก	3.86	0.40	มาก	3.80	0.70	มาก
3. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ปลายทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี	3.05	0.61	มาก	3.58	0.59	มาก	3.21	0.86	ปาน	3.09	0.71	ปาน	3.23	0.70	ปาน
4. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น	2.80	0.62	ปาน	2.99	0.52	ปาน	2.93	0.87	ปาน	3.35	0.48	ปาน	3.02	0.79	ปาน
5. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ	3.22	0.61	ปาน	3.54	0.63	มาก	3.31	0.70	ปาน	3.41	1.04	มาก	3.37	0.85	ปาน
6. ห้องสุขา, ปั้มน้ำมัน, ATM	3.30	0.69	ปาน	3.38	0.97	ปาน	3.44	0.77	มาก	3.37	0.45	ปาน	3.37	0.81	ปาน
รวม	3.31	0.51	ปาน	3.51	0.46	มาก	3.41	0.09	มาก	3.43	0.28	มาก	3.41	0.49	มาก

ภาพ 71 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการที่เหมาะสมของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

จากตาราง 99 และภาพ 71 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.41 จัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ร้านอาหาร เป็นบริการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.80 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.68 จัดว่าอยู่ในระดับมาก และร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.37 จัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง

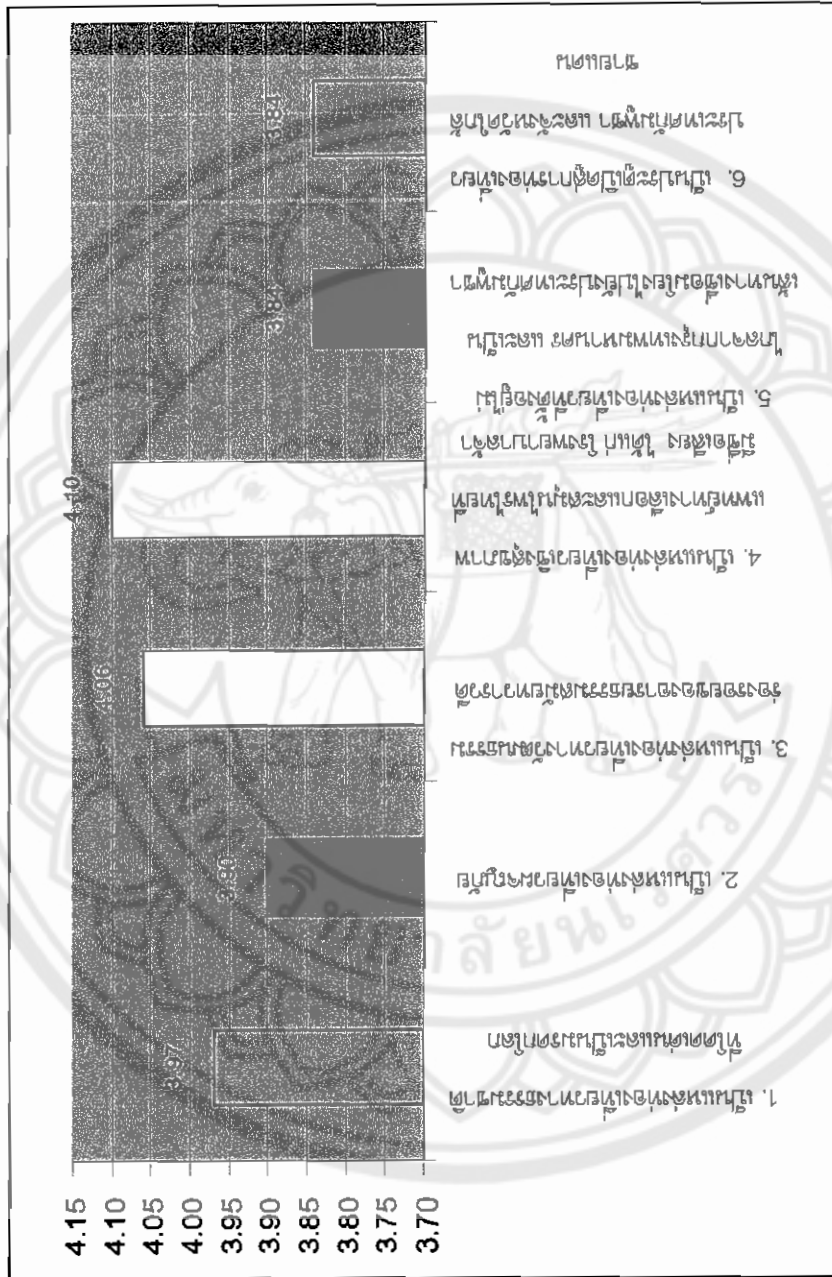

2.5.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรี

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 100 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดแข็ง	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก	3.88	0.77	มาก	4.16	0.81	มาก	4.06	0.75	มาก	3.76	0.52	มาก	3.97	0.71	มาก
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามเชิงเขา	3.73	0.60	มาก	4.06	0.74	มาก	3.95	0.72	มาก	3.86	0.35	มาก	3.90	0.60	มาก
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	3.80	0.71	มาก	4.60	0.53	มากที่สุด	4.33	0.67	มากที่สุด	3.52	0.58	มาก	4.06	0.62	มาก
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียงได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	3.85	0.78	มาก	4.23	0.90	มาก	4.10	0.91	มากที่สุด	4.20	0.80	มาก	4.10	0.84	มาก
5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา	3.81	0.80	มาก	3.70	0.77	มาก	3.73	0.76	มาก	4.13	0.34	มาก	3.84	0.68	มาก
6. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียง	3.80	0.78	มาก	3.79	0.74	มาก	3.77	0.74	มาก	3.99	0.52	มาก	3.84	0.69	มาก
รวม	3.81	0.55	มาก	4.09	0.55	มาก	3.99	0.55	มาก	3.91	0.37	มาก	3.95	0.50	มาก

ภาพ 72 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเห็นคุณค่าของเงินกู้ยืมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

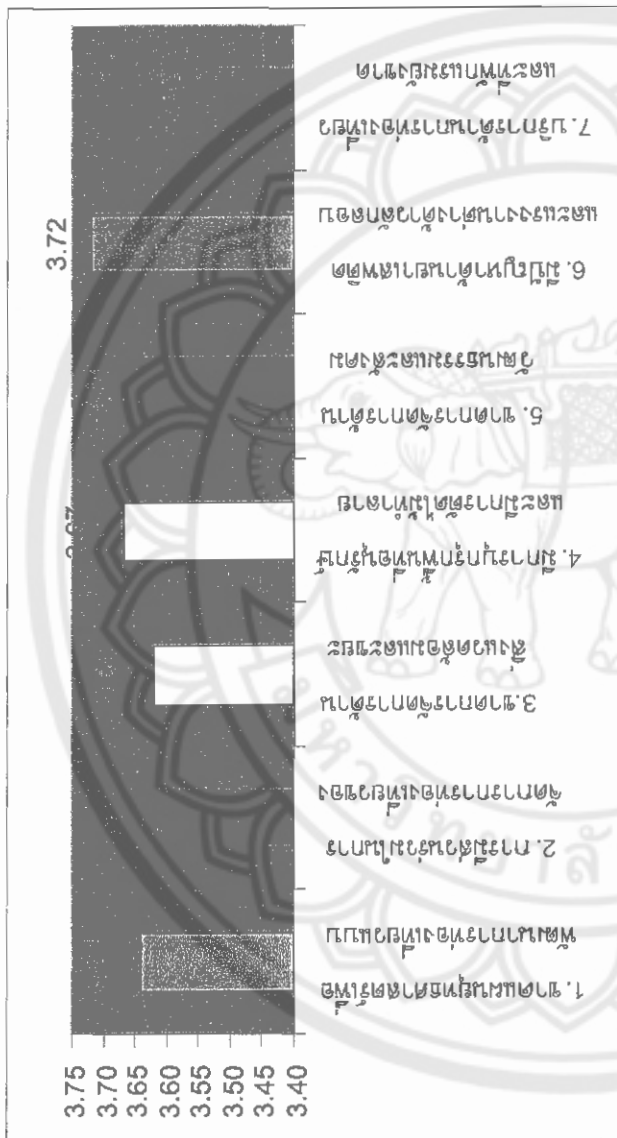
จากตาราง 100 และภาพ 72 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นจุดแข็งมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 จัดว่าอยู่ในระดับมาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 101 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี

	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.56	0.66	มาก	3.75	0.74	มาก	3.74	0.66	มาก	3.49	0.50	มาก	3.64	0.64	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อยเกินไป	3.49	0.58	มาก	3.70	0.77	มาก	3.77	0.66	มาก	3.48	0.50	มาก	3.61	0.62	มาก
3. ขาดการจัดทำด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ	3.56	0.66	มาก	3.47	0.73	มาก	3.71	0.67	มาก	3.72	0.45	มาก	3.62	0.62	มาก
4. มีการรบกวนพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ถัดลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติออกไปขาย	3.61	0.65	มาก	3.69	0.72	มาก	3.74	0.68	มาก	3.62	0.49	มาก	3.67	0.63	มาก
5. ขาดการจัดทำด้านวัฒนธรรมและสังคม	3.63	0.66	มาก	3.34	0.69	ปานกลาง	3.70	0.75	มาก	3.89	0.85	มาก	3.64	0.73	มาก
6. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง	3.58	0.68	มาก	3.62	0.79	มาก	3.73	0.76	มาก	3.96	0.20	มาก	3.72	0.60	มาก
7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน	3.43	0.76	มาก	3.17	0.92	ปานกลาง	3.60	0.87	มาก	3.89	0.60	มาก	3.52	0.78	มาก
รวม	3.55	0.53	มาก	3.53	0.53	มาก	3.71	0.54	มาก	3.72	0.56	มาก	3.63	0.54	มาก

ภาพ 73 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นของหน่วยงานจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

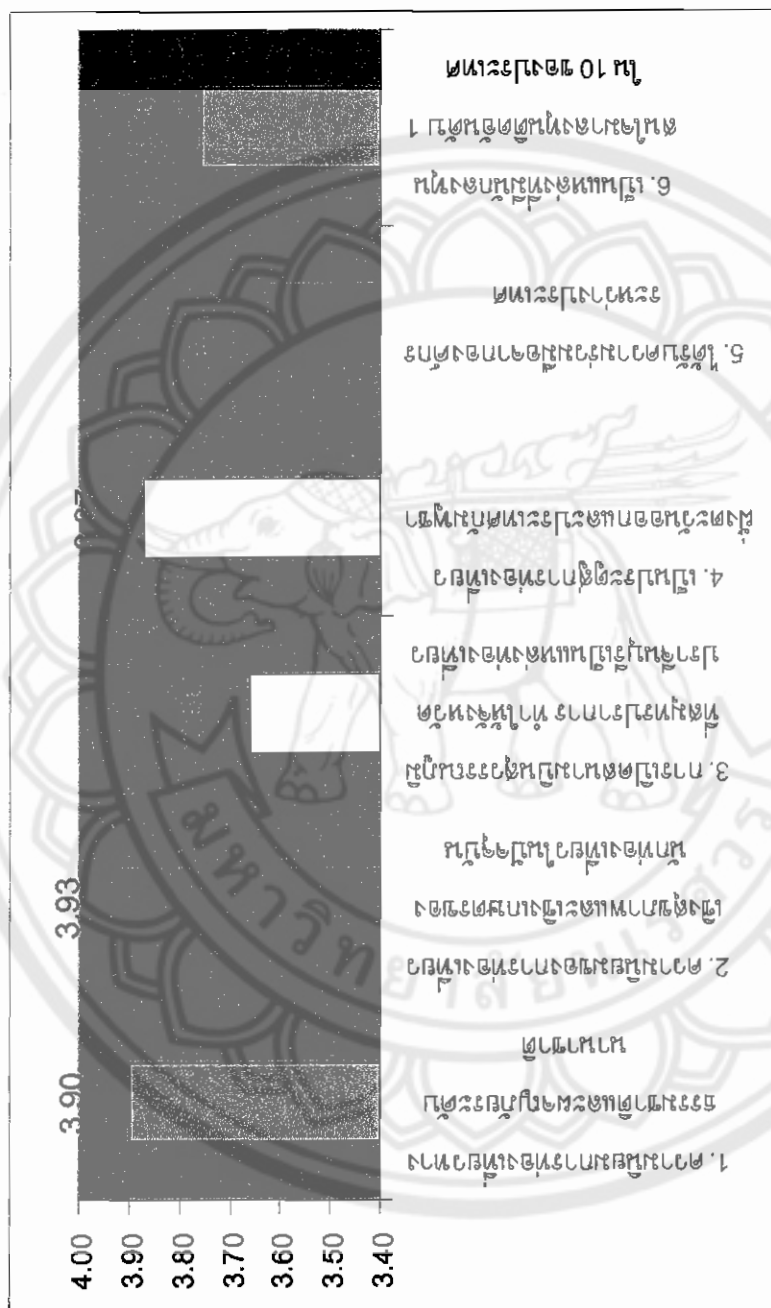
จากตาราง 101 และภาพ 73 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.63 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง เป็นจุดอ่อนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.72 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไปขาย มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.67 จัดว่าอยู่ในระดับมาก และ ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.64 จัดว่าอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 102 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ปราจีนบุรี

โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยระดับนานาชาติ	4.02	0.72	มาก	0.83	มาก	3.73	0.74	มาก	4.21	0.81	มาก
2. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน	4.02	0.71	มาก	0.80	มาก	3.89	0.82	มาก	4.00	0.53	มาก
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ	3.49	0.77	มาก	0.70	ปานกลาง	3.48	0.72	มาก	4.32	0.47	มากที่สุด
4. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออก และประเทศกัมพูชา	3.65	0.86	มาก	0.83	มาก	3.77	0.74	มาก	4.31	0.47	มากที่สุด
5. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ	3.54	0.82	มาก	0.61	มาก	3.67	0.77	มาก	3.76	0.43	มาก
6. เป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวคนกลางทุน ติดอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ	3.57	0.73	มาก	0.53	มาก	3.85	0.72	มาก	3.63	0.49	มาก
รวม	3.72	0.54	มาก	0.48	มาก	3.73	0.52	มาก	4.04	0.37	มาก

ภาพ 74 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการทางการเงินของจังหวัดปราจีนบุรีของ
กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

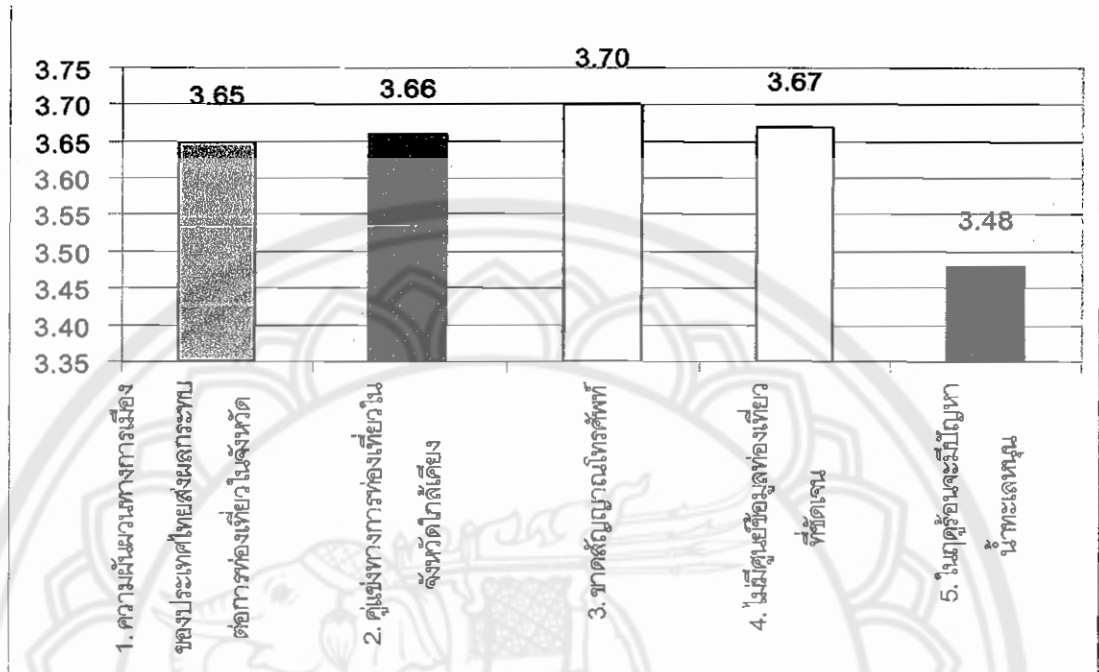
จากตาราง 102 และภาพ 74 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.79 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยระดับนานาชาติ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 จัดว่าอยู่ในระดับมาก และเป็นประตูลู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออก และประเทศกัมพูชา มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.87 จัดว่าอยู่ในระดับมาก

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 103 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

	ภาคใต้			ภาคกลาง			ภาคตะวันออก			ภาคตะวันตก			ภาคเหนือ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
อุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.38	0.94	ปานกลาง	3.48	0.63	มาก	3.67	0.81	มาก	4.06	0.91	มาก	3.65	0.82	มาก
1. ความมั่นคงของเมืองประเทศไทย	3.35	0.99	ปานกลาง	3.48	0.50	มาก	3.73	0.71	มาก	4.06	0.91	มาก	3.66	0.77	มาก
2. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง	3.20	1.00	ปานกลาง	3.89	0.88	มาก	3.78	0.88	มาก	3.91	0.67	มาก	3.70	0.85	มาก
3. ขาดสัญญาณโทรศัพท์	3.28	0.87	ปานกลาง	3.69	0.97	มาก	3.66	0.82	มาก	4.04	0.57	มาก	3.67	0.80	มาก
4. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน	2.93	1.17	ปานกลาง	3.45	0.85	มาก	3.68	0.89	มาก	3.87	0.63	มาก	3.48	0.88	มาก
5. ไม่คุ้นเคยมีปัญหาทะเลหนุน	3.23	0.83	ปานกลาง	3.60	0.44	มาก	3.70	0.56	มาก	3.99	0.54	มาก	3.63	0.59	มาก
รวม															

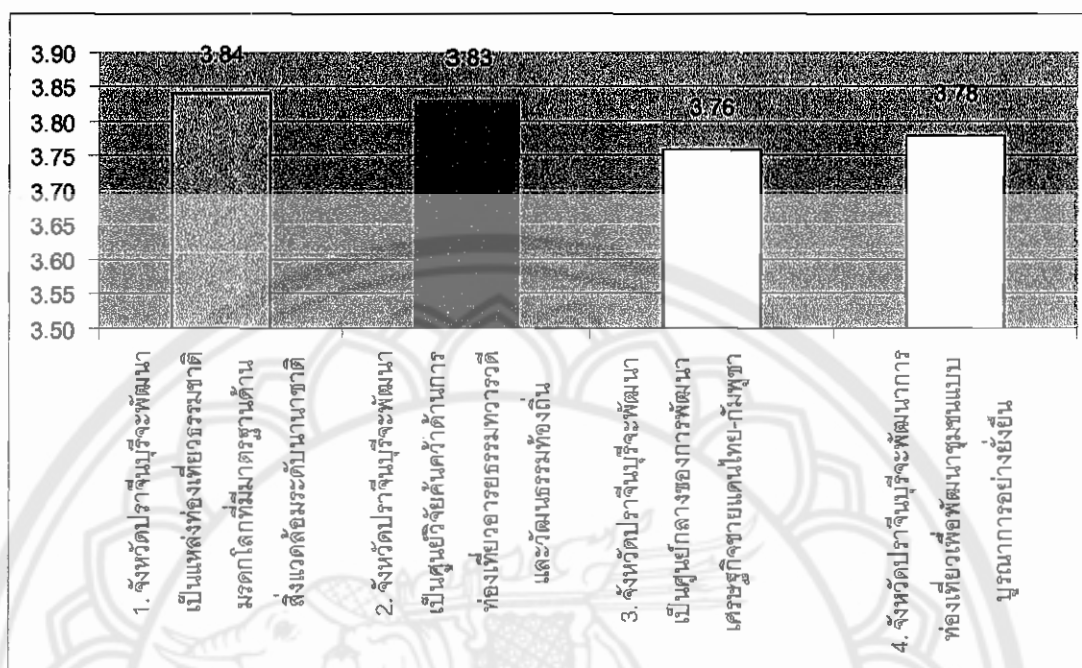
ภาพ 75 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

จากตาราง 103 และภาพ 75 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.63 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การขาดสัญญาณโทรศัพท์ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.67 จัดอยู่ในระดับมาก และคู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.66 จัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.5.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 104 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ	3.66	0.81	มาก	3.80	0.55	มาก	4.16	3.97	มาก	3.72	0.45	มาก	3.84	1.44	มาก
2. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยด้านผ้า ด้านภาพท่องเที่ยวอาภรณ์กรรมทวารวดี และ วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.70	0.85	มาก	4.06	0.51	มาก	4.02	0.57	มาก	3.52	0.58	มาก	3.83	0.62	มาก
3. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา	3.39	0.95	ปาน กลาง	4.10	0.67	มาก	3.91	0.74	มาก	3.62	0.49	มาก	3.76	0.71	มาก
4. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน	3.51	0.86	มาก	4.14	0.62	มาก	3.85	0.62	มาก	3.63	0.54	มาก	3.78	0.66	มาก
รวม	3.57	0.79	มาก	4.03	0.42	มาก	3.99	1.02	มาก	3.62	0.39	มาก	3.80	0.65	มาก

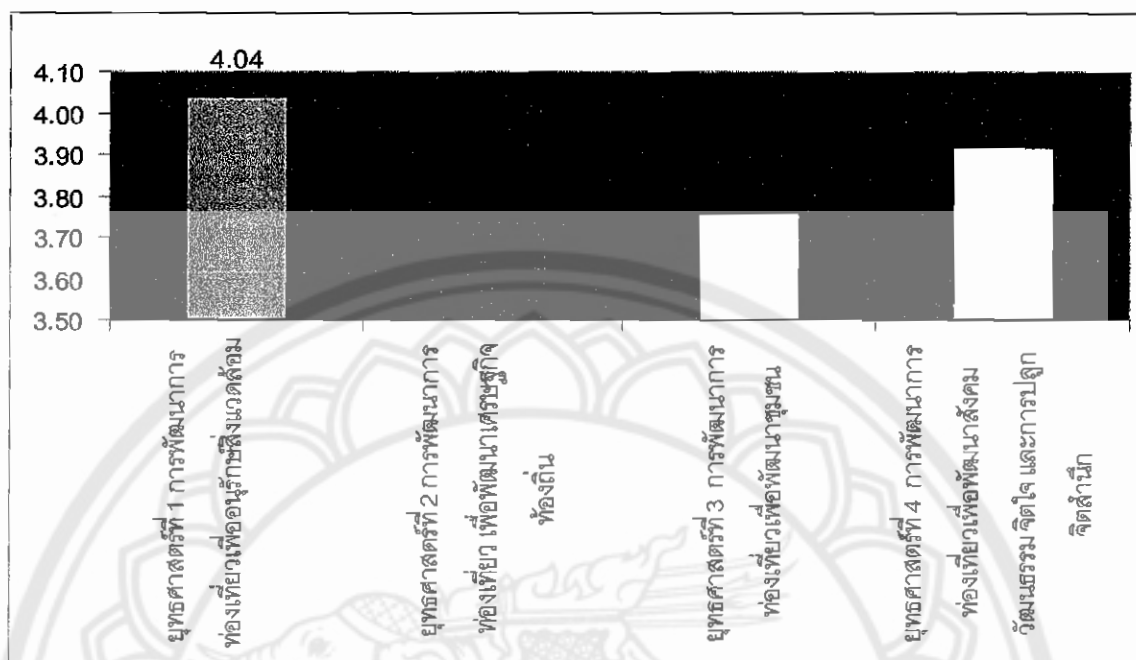
ภาพ 76 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

จากตาราง 104 และภาพ 76 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.80 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ เป็นวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่จังหวัดปราจีนบุรีควรมีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.84 จัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.78 จัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.5.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

ตาราง 105 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.85	0.74	มาก	4.13	0.58	มาก	4.07	0.54	มาก	4.12	0.77	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.75	0.73	มาก	3.66	0.74	มาก	3.79	0.72	มาก	3.76	0.24	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน	3.67	0.78	มาก	3.70	0.73	มาก	3.74	0.75	มาก	3.94	0.34	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และภาคปลูกจิตสำนึก	3.73	0.79	มาก	4.07	0.66	มากที่สุด	3.92	0.68	มาก	3.96	0.28	มาก
รวม	3.75	0.70	มาก	3.89	0.56	มาก	3.88	0.62	มาก	3.96	0.40	มาก

ภาพ 77 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

จากตาราง 105 และภาพ 77 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสมมากที่สุด เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.76 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.5.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 106 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์ จังหวัดปราจีนบุรี

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม															
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.69	0.40	มาก	3.85	0.56	มาก	3.97	0.62	มาก	3.86	0.54	มาก	3.84	0.61	มาก
- โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์	3.78	0.79	มาก	3.92	0.55	มาก	3.86	0.74	มาก	3.97	0.59	มาก	3.88	0.66	มาก
- โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว	3.56	0.83	มาก	3.90	0.64	มาก	3.78	0.63	มาก	3.83	0.77	มาก	3.77	0.71	มาก
เชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี															
- โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี	3.54	0.77	มาก	3.80	0.55	มาก	3.74	0.63	มาก	3.93	0.83	มาก	3.75	0.69	มาก
- โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และน้ำตกตะคร้อ	3.86	0.89	มาก	4.02	0.59	มาก	3.96	0.57	มาก	3.82	0.39	มาก	3.17	0.61	ปานกลาง
- โครงการที่ 5 อนุรักษ์และพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	3.79	0.94	มาก	3.82	0.67	มาก	3.84	0.68	มาก	3.91	0.40	มาก	3.84	0.67	มาก
เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม															
ภาพรวมโครงการ	3.71	0.69	มาก	3.89	0.46	มาก	3.84	0.51	มาก	3.89	0.40	มาก	3.83	0.51	มาก

ตาราง 106 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม						
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ				
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	3.71	0.53	มาก	4.10	0.62	มาก	4.06	0.68	มาก	3.94	0.62	มาก	3.95	0.66	มาก
-โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพ็ง	3.93	0.74	มาก	3.94	0.62	มาก	3.91	0.65	มาก	3.80	0.73	มาก	3.90	0.68	มาก
-โครงการที่ 2 โครงการจัดการคุณภาพอากาศ และเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.90	0.86	มาก	4.29	0.77	มากที่สุด	4.14	0.68	มาก	3.99	0.64	มาก	4.08	0.73	มาก
-โครงการที่ 3 โครงการที่ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่	3.59	0.81	มาก	4.03	0.88	มาก	3.79	0.82	มาก	3.87	0.58	มาก	3.82	0.77	มาก
-โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมืองและอำเภอนาดี	3.59	0.82	มาก	4.16	0.71	มาก	4.02	0.74	มาก	3.97	1.01	มาก	3.94	0.82	มาก
รวมโครงการ	3.76	0.70	มาก	4.11	0.67	มาก	3.97	0.60	มาก	3.91	0.46	มาก	3.94	0.60	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว	3.94	0.48	มาก	4.23	0.67	มากที่สุด	4.18	0.50	มาก	4.08	0.49	มาก	4.11	0.78	มาก
-โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.89	0.95	มาก	4.24	0.75	มากที่สุด	4.12	0.73	มาก	4.03	0.80	มาก	4.07	0.80	มาก

ตาราง 106 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
- โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์ เช่นในเรื่องของความปลอดภัย	3.80	0.92	มาก	4.25	0.74	มาก	4.02	0.74	มาก	4.40	0.70	มากที่สุด	4.12	0.77	มาก
- โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี	4.05	0.80	มาก	4.26	0.81	มาก	4.12	0.81	มากที่สุด	3.93	0.70	มาก	4.09	0.78	มาก
- โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี	3.89	0.79	มาก	4.13	0.93	มาก	3.83	0.82	มากที่สุด	3.99	0.63	มากที่สุด	3.96	0.79	มากที่สุด
รวมโครงการ	3.91	0.78	มาก	4.22	0.75	มากที่สุด	4.04	0.69	มากที่สุด	4.09	0.36	มากที่สุด	4.07	0.64	มากที่สุด
รวมกลยุทธ์	3.78	0.66	มากที่สุด	4.06	0.56	มากที่สุด	3.94	0.53	มากที่สุด	3.96	0.32	มากที่สุด	3.94	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 106 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของยุทธศาสตร์ที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่น เรื่องความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ เป็นอันดับ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 โครงการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยานอำเภอเมืองและอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 1 การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ เป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 107 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์ จังหวัดปราจีนบุรี

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	3.87	0.33	มาก	4.24	0.64	มาก	3.76	0.48	มาก	3.87	0.38	มาก	3.94	0.43	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด						ที่สุด									
-โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้าน	3.73	0.83	มาก	4.30	0.76	มาก	4.03	0.72	มาก	3.64	0.60	มาก	3.93	0.76	มาก
การตลาด เพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของ						ที่สุด									
จังหวัดปราจีนบุรี															
-โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง	3.80	0.88	มาก	4.15	0.82	มาก	3.93	0.77	มาก	4.03	0.58	มาก	3.98	0.75	มาก
Brand ท่องเที่ยวชมรดกโลกของปราจีนบุรี															
-โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย	3.80	0.87	มาก	4.26	0.94	มาก	3.97	0.93	มาก	3.85	0.66	มาก	3.97	0.85	มาก
และสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน						ที่สุด									
-โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย	3.89	0.79	มาก	4.12	0.84	มาก	3.92	0.81	มาก	3.86	0.65	มาก	3.95	0.77	มาก
เพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับ															
นานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัด															
ปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น															
รวมโครงการ	3.81	0.73	มาก	4.21	0.77	มาก	3.96	0.72	มาก	3.85	0.49	มาก	3.96	0.67	มาก
						ที่สุด									

ตาราง 107 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 22 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว	3.96	0.24	มาก	4.03	0.55	มาก	3.63	0.51	มาก	4.05	0.66	มาก	3.92	0.56	มาก
- โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านบริการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม	3.96	0.67	มาก	4.26	0.46	มากที่สุด	4.09	0.43	มากที่สุด	4.43	0.61	มากที่สุด	4.19	0.54	มาก
- โครงการที่ 2 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและร้านอาหารภายในเมืองและอำเภอ (โครงการวีลอร์ทีเชียก)	3.85	0.70	มาก	4.07	0.56	มาก	3.92	0.55	มาก	3.91	0.67	มาก	3.94	0.62	มาก
- โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการมูญกัย และธรรมชาติ	3.97	0.77	มาก	4.16	0.92	มาก	4.03	0.81	มาก	4.02	0.62	มาก	4.05	0.78	มาก
- โครงการที่ 4 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นระดับโลก	3.93	0.92	มาก	4.03	0.90	มาก	3.92	0.85	มาก	3.77	0.68	มาก	3.91	0.84	มาก
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ	4.16	0.86	มาก	4.46	0.59	มากที่สุด	4.20	0.67	มากที่สุด	4.18	0.64	มากที่สุด	4.25	0.69	มากที่สุด
- โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น บิมน้ำมัน หิ้งน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี	4.03	0.82	มาก	4.16	0.66	มาก	4.02	0.67	มาก	4.17	0.65	มาก	4.10	0.70	มาก

ตาราง 107 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
-โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ และเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม	3.80	0.91	มาก	4.13	0.71	มาก	4.03	0.80	มาก	3.76	0.52	มาก	3.93	0.74	มาก
-โครงการที่ 8 พัฒนาลิขสิทธิ์สมุนไพรสูงมาตรฐานสากล และ Branding	3.97	0.73	มาก	4.44	0.64	มากที่สุด	4.06	0.72	มาก	3.83	0.43	มาก	4.10	0.63	มาก
-โครงการที่ 9 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร	3.90	0.76	มาก	3.65	0.63	มาก	3.71	0.57	มาก	3.89	0.67	มาก	3.79	0.66	มาก
-โครงการที่ 10 แอพลิเคชันค้าไม่ได้ออกไม่ระดับบ้านดงบัง	3.92	0.86	มาก	3.53	0.63	มาก	3.65	0.70	มาก	4.30	0.79	มากที่สุด	3.85	0.75	มาก
ภาพรวมกลยุทธ์	3.95	0.58	มาก	4.09	0.54	มาก	3.96	0.48	มาก	4.03	0.29	มาก	4.01	0.47	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	4.02	0.49	มาก	4.12	0.56	มาก	3.98	0.43	มาก	3.99	0.41	มาก	4.03	0.76	มาก
-โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีภาพประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี	3.95	0.87	มาก	4.13	0.58	มาก	4.06	0.60	มาก	3.94	0.65	มาก	4.02	0.68	มาก
-โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ	3.92	0.93	มาก	3.97	0.86	มาก	3.73	0.75	มาก	4.14	0.65	มาก	3.94	0.80	มาก
-โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการไปหน้าผา การท่องเที่ยว ในอำเภอนาดี	4.23	0.74	มากที่สุด	4.46	0.70	มากที่สุด	4.29	0.64	มากที่สุด	3.98	0.79	มากที่สุด	4.24	0.72	มากที่สุด
-โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website	4.09	0.83	มาก	3.96	0.65	มาก	3.85	0.61	มาก	3.76	0.52	มาก	3.92	0.65	มาก

ตาราง 107 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม						
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ				
- โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการ นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.19	0.83	มาก	4.19	0.79	มาก	4.04	0.75	มาก	4.04	0.81	มาก	4.12	0.80	มาก
รวมโครงการ	4.08	0.73	มาก	4.14	0.55	มาก	3.99	0.51	มาก	3.97	0.38	มาก	4.05	0.54	มาก
รวมกลยุทธ์	3.95	0.56	มาก	4.13	0.57	มาก	3.79	0.72	มาก	3.97	0.24	มาก	3.96	0.48	มาก

จากตาราง 107 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของยุทธศาสตร์ที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.03 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 3 เสริมสร้างความปลอดภัยด้านการบินหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.24 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 5 การสร้างระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการด้านการตลาด มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ เป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 สร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ส่วนกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ เป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.25 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น ปิมน้ำมัน ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี และโครงการที่ 8 พัฒนาผลิตภัณฑ์

สมุนไพรมาตรฐานสากล และ Branding โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.10
ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 108 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์จังหวัด
ปราจีนบุรี

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน															
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชน	3.78	0.42	มาก	3.85	0.49	มาก	3.62	0.41	มาก	4.16	0.34	มาก	3.85	0.56	มาก
-โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ จัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี	4.00	0.80	มาก	3.88	0.86	มาก	3.77	0.76	มาก	4.04	0.20	มาก	3.92	0.66	มาก
-โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการ จัดการที่ทันสมัยในอำเภอเมือง อำเภอ ศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี	3.96	0.96	มาก	3.85	0.78	มาก	3.86	0.74	มาก	4.57	0.50	มากที่สุด	4.06	1.49	มาก
-โครงการที่ 3 อบรมด้านภาษามือส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยว	4.00	0.82	มาก	4.05	0.90	มาก	3.89	0.83	มาก	4.20	0.74	มาก	4.04	1.63	มาก
-โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวใน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และ จังหวัด	3.84	0.94	มาก	3.84	0.80	มาก	3.82	0.83	มาก	4.09	0.92	มาก	3.90	0.87	มาก
-โครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ	3.76	0.83	มาก	3.84	0.80	มาก	3.74	0.71	มาก	4.06	0.79	มาก	3.85	0.78	มาก
รวมโครงการ	3.93	0.77	มาก	3.89	0.76	มาก	3.82	0.66	มาก	4.19	0.48	มาก	3.96	0.66	มาก

ตาราง 108 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น	3.56	0.54	มาก	3.97	0.64	มาก	3.86	0.74	มาก	3.83	0.78	มาก
- โครงการที่ 1 ขอบเขตการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน	3.72	0.67	มาก	4.12	0.70	มาก	3.98	0.65	มาก	3.76	0.50	มาก
- โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง / โครงการสนับสนุนการจตุตถิบัติของชุมชนไฟรของบ้านดงบัง เป็นต้น	3.90	0.73	มาก	4.00	0.55	มาก	3.89	0.63	มาก	3.48	0.59	มาก
- โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว	3.64	0.81	มาก	3.88	0.86	มาก	3.72	0.78	มาก	4.20	0.88	มาก
- โครงการที่ 4 การอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน	3.73	0.72	มาก	3.70	0.61	มาก	3.66	0.57	มาก	3.83	0.75	มาก
- โครงการที่ 5 การอบรมภาคีท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท้องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น	3.81	0.86	มาก	3.92	0.86	มาก	3.85	0.77	มาก	3.85	0.74	มาก

ตาราง 108 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
- โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจักษ์ศิลปาคม อำเภอขนาดใหญ่ อำเภอศรีมหาโพธิ์ อย่างยั่งยืน	3.80	0.89	มาก	3.98	0.82	มาก	3.94	0.76	มาก	4.37	0.79	มากที่สุด	4.02	0.80	มาก
รวมโครงการ	3.77	0.66	มาก	3.93	0.61	มาก	3.84	0.56	มาก	3.92	0.45	มาก	3.87	0.56	มาก
รวมกลยุทธ์	3.67	0.78	มาก	3.91	0.66	มาก	3.83	0.58	มาก	4.04	0.45	มาก	3.91	0.59	มาก

จากตาราง 108 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พิถีพิถันแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ เป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พิถีพิถัน ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว และ โครงการที่ 5 การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวชุมชนไพรบ้าน ดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากัน คือ 3.86 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 109 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก															
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก															
-โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในเกาะ	4.03	0.54	มาก	4.08	0.72	มาก	3.76	0.63	มาก	3.80	0.46	มาก	3.92	0.45	มาก
-โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในเกาะ	3.93	0.83	มาก	3.95	0.82	มาก	3.89	0.71	มาก	3.88	0.46	มาก	3.91	0.70	มาก
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม															
-โครงการที่ 2 การอบรมด้านบริหารจัดการท่องเที่ยว	3.98	0.86	มาก	4.16	0.79	มาก	3.96	0.79	มาก	3.71	0.59	มาก	3.95	0.75	มาก
อย่างยั่งยืน															
-โครงการที่ 3 การอบรมรังสีจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์	3.90	0.80	มาก	4.17	0.78	มาก	4.03	0.70	มาก	3.46	0.61	มาก	3.89	0.72	มาก
ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี															
รวมโครงการ															
	3.94	0.77	มาก	4.09	0.75	มาก	3.96	0.66	มาก	3.68	0.41	มาก	3.92	0.64	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ															
	3.96	0.43	มาก	4.34	0.69	มากที่สุด	4.02	0.81	มากที่สุด	3.86	0.54	มากที่สุด	4.05	0.37	มากที่สุด
-โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว															
	4.03	0.83	มาก	4.50	0.64	มากที่สุด	4.32	0.67	มากที่สุด	3.80	0.47	มากที่สุด	4.16	0.65	มากที่สุด
-โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ															
	3.52	0.96	มาก	3.95	0.93	มากที่สุด	3.84	0.84	มากที่สุด	3.76	0.87	มากที่สุด	3.77	0.90	มากที่สุด
-โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ															
	3.70	0.97	มาก	4.14	0.80	มากที่สุด	3.96	0.78	มากที่สุด	3.84	0.53	มากที่สุด	3.91	0.77	มากที่สุด
-โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน															
	4.47	0.50	มากที่สุด	4.45	0.50	มากที่สุด	4.45	0.50	มากที่สุด	3.86	0.35	มากที่สุด	4.31	0.46	มากที่สุด
รวมโครงการ															
	3.93	0.63	มาก	4.26	0.55	มากที่สุด	4.14	0.53	มากที่สุด	3.82	0.37	มากที่สุด	4.04	0.52	มากที่สุด

ตาราง 109 (ต่อ)

กลยุทธ์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	3.74	0.46	มาก	4.21	0.87	มาก	3.98	0.56	มาก	3.98	0.41	มาก	3.98	0.40	มาก
-โครงการที่ 1 งานมาฆบูชาที่มีดีที่ปราจีน	3.94	0.81	มาก	4.04	0.65	มาก	4.09	0.65	มาก	4.17	0.65	มาก	4.06	0.69	มาก
-โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี	3.79	0.81	มาก	4.41	0.49	มากที่สุด	4.10	0.63	มาก	4.13	0.34	มาก	3.36	0.56	ปานกลาง
-โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ	3.75	0.87	มาก	4.22	0.75	มาก	3.98	0.78	มาก	4.13	0.34	มาก	4.02	0.68	มาก
-โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี	4.05	0.73	มาก	4.32	0.65	มากที่สุด	4.19	0.72	มาก	3.89	0.80	มาก	4.11	0.72	มาก
รวมโครงการ	3.88	0.69	มาก	4.25	0.47	มากที่สุด	4.09	0.53	มาก	4.08	0.38	มาก	4.08	0.51	มาก
รวมกลยุทธ์	3.91	0.63	มาก	4.21	0.56	มากที่สุด	3.92	0.68	มาก	3.88	0.28	มาก	3.98	0.49	มาก

จากตาราง 109 ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของยุทธศาสตร์ที่ 4 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาจิตใจมีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.05 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

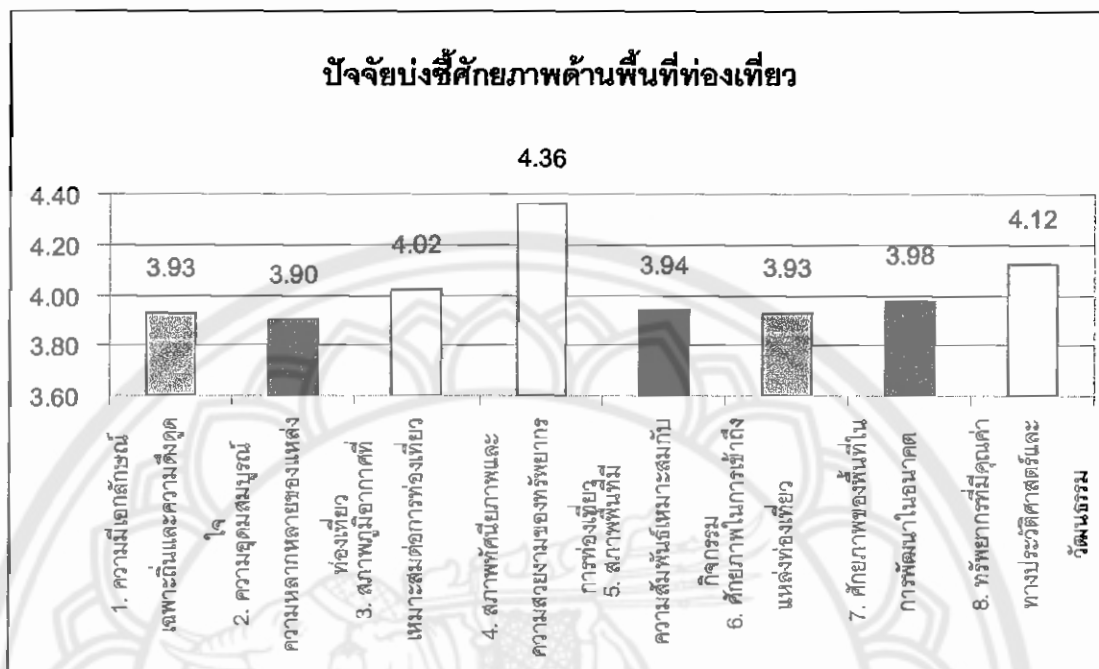
ส่วนกลยุทธ์ที่ 3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์ เป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 1 งานมาฆปุณณิมิตีปราจีน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 3 ประเพณีบุญบั้งไฟ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

และกลยุทธ์ที่ 1 การปลูกจิตสำนึก มีความเหมาะสมกับยุทธศาสตร์เป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีโครงการที่เหมาะสมที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.91 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ได้แก่ โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.5.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 110 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยปัจจัยด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ	3.73	0.71	มาก	0.73	3.99	0.73	มาก	3.94	0.65	มาก
2. ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว	3.69	0.62	มาก	0.80	3.82	0.69	มาก	4.11	0.93	มาก
3. สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.83	0.75	มาก	0.73	4.01	0.75	มาก	4.13	0.63	มาก
4. สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.06	0.96	มาก	0.72	4.30	0.64	มากที่สุด	4.78	0.50	มากที่สุด
5. สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.78	0.72	มาก	0.55	3.99	0.61	มาก	3.96	0.20	มาก
6. ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.94	0.83	มาก	0.67	3.98	0.71	มาก	3.89	0.60	มาก
7. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาไปอนาคต	3.80	0.77	มาก	0.71	3.92	0.72	มาก	4.10	0.61	มาก
8. ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	4.21	0.86	มากที่สุด	0.79	4.07	0.46	มาก	3.93	0.83	มาก
รวม	3.88	0.61	มาก	0.60	4.00	0.56	มาก	4.11	0.37	มาก

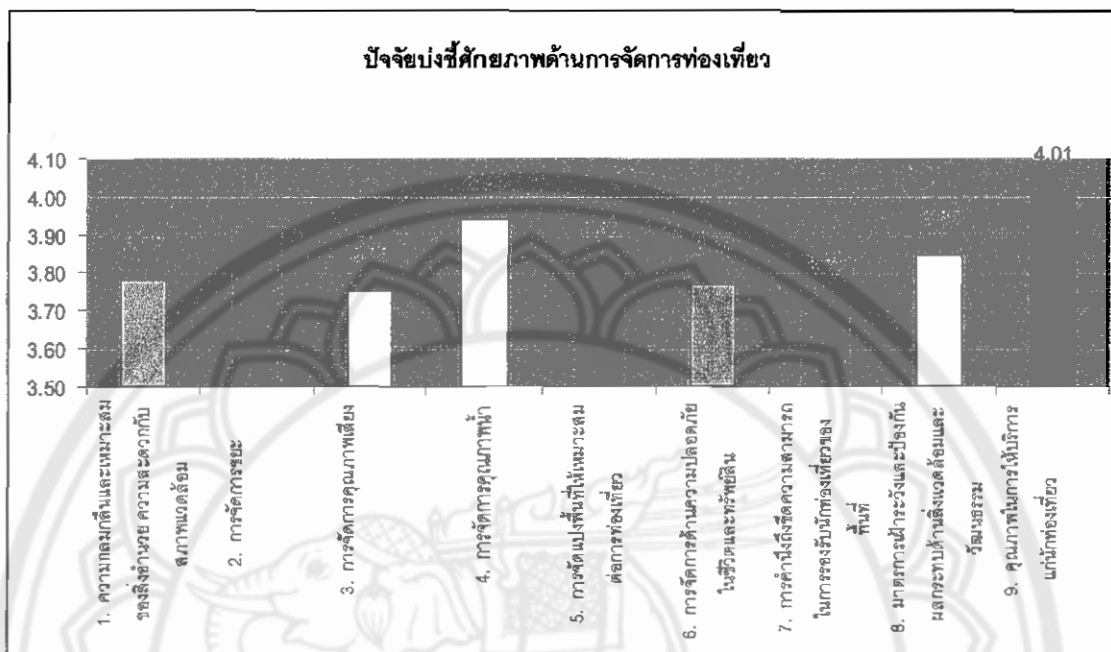

ภาพ 78 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

จากตาราง 110 และภาพ 78 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการประเมินศักยภาพในด้านพื้นที่ท่องเที่ยว ของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีคะแนนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากถึง 4.36 จัดว่าเป็นด้านที่มีคะแนนในระดับมากที่สุด รองลงมา อันดับ 2 ได้แก่ ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 111 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัด
ปราจีนบุรี

	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
ด้านการจัดการท่องเที่ยว	3.66	0.69	มาก	3.79	0.56	มาก	3.81	0.58	มาก	3.86	0.35	มาก
1. ความปลอดภัยและความสะดวกสบาย												
ความสะดวกกับสภาพแวดล้อม												
2. การจัดการขยะ	3.63	0.73	มาก	4.03	0.41	มาก	4.01	0.54	มาก	4.06	0.91	มาก
3. การจัดการคุณภาพเสียง	3.56	0.81	มาก	3.67	0.49	มาก	3.81	0.55	มาก	3.94	0.95	มาก
4. การจัดการคุณภาพน้ำ	3.65	0.86	มาก	3.85	0.44	มาก	3.96	0.60	มาก	4.31	0.71	มากที่สุด
5. การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.73	0.57	มาก	3.91	0.47	มาก	3.91	0.49	มาก	3.72	0.45	มาก
6. การจัดการด้านความปลอดภัยในวีดีโอและทรัพย์สิน	3.79	0.81	มาก	4.04	0.70	มาก	3.96	0.78	มาก	3.32	0.51	ปานกลาง
7. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่	3.74	0.56	มาก	3.60	0.62	มาก	3.68	0.57	มาก	3.85	1.10	มาก
8. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	3.76	0.82	มาก	3.89	0.53	มาก	4.07	0.71	มาก	3.66	0.74	มาก
9. คุณภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยว	3.82	0.90	มาก	4.32	0.55	มากที่สุด	4.14	0.59	มาก	3.74	0.92	มาก
รวม	3.70	0.58	มาก	3.90	0.30	มาก	3.93	0.41	มาก	3.82	0.55	มาก

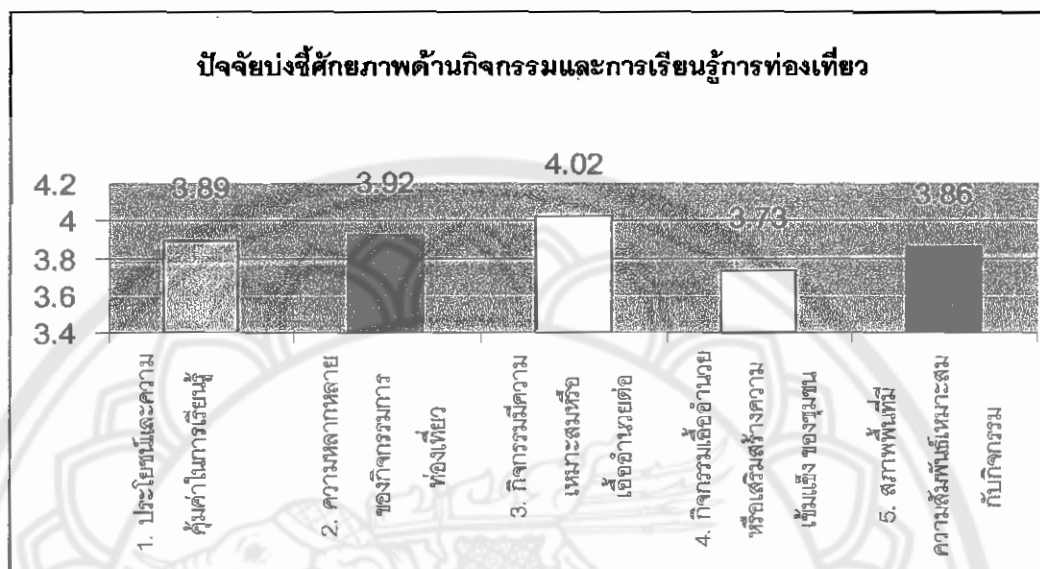

ภาพ 79 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

จากตาราง 111 และภาพ 79 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในด้านการจัดการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม เท่ากับ 3.84 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีคะแนนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.01 จัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา อันดับ 2 ได้แก่ การจัดการคุณภาพน้ำ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือ การจัดการขยะ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 112 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของ
จังหวัดปราจีนบุรี

	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		นักท่องเที่ยว		รวม	
	\bar{X}	S.D. ระดับ มาก	\bar{X}	S.D. ระดับ มาก	\bar{X}	S.D. ระดับ มาก	\bar{X}	S.D. ระดับ มาก	\bar{X}	S.D. ระดับ มาก
1. ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้	3.95	0.69 มาก	4.08	0.75 มาก	4.09	0.62 มาก	3.45	0.54 มาก	3.89	0.67 มาก
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.81	0.75 มาก	3.73	0.58 มาก	3.81	0.72 มาก	4.32	0.75 มากที่สุด	3.92	0.69 มาก
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเชิงอำนาจต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว	3.83	0.83 มาก	4.09	0.73 มาก	3.99	0.72 มาก	4.15	0.69 มาก	4.02	0.75 มาก
4. กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.57	0.83 มาก	3.77	0.90 มาก	3.73	0.86 มากที่สุด	3.86	0.87 มาก	3.73	0.81 มาก
5. สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม	3.65	0.73 มาก	3.82	0.89 มาก	3.83	0.88 มาก	4.13	0.69 มาก	3.86	0.73 มาก
รวม	3.76	0.67 มาก	3.90	0.67 มาก	3.89	0.64 มาก	3.98	0.62 มาก	3.88	0.66 มาก

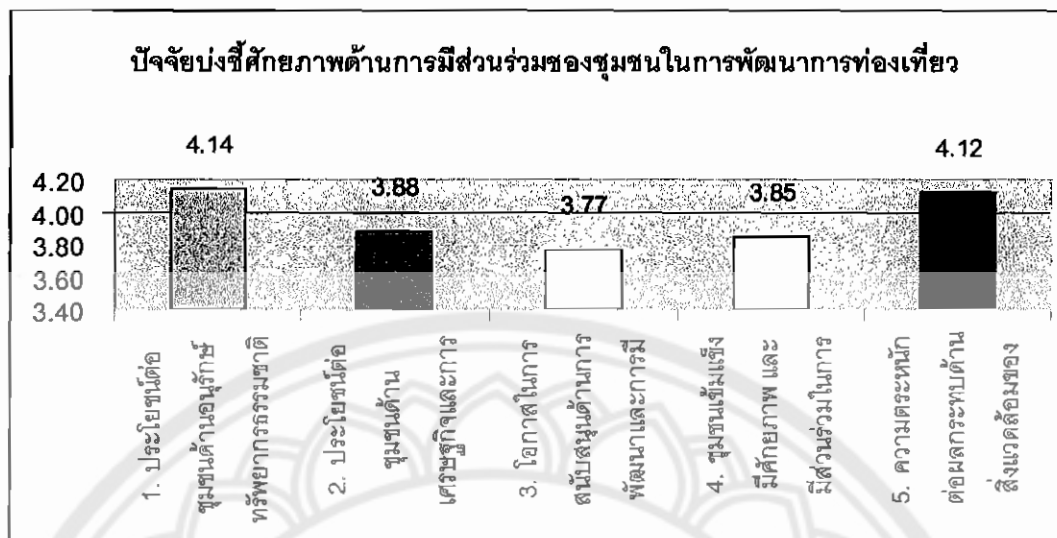

ภาพ 80 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

จากตาราง 112 และภาพ 80 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว มีคะแนนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 จัดอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 113 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยเชิงศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์	3.72	0.70	มาก	4.36	0.48	มากที่สุด	4.18	0.56	มาก	4.30	0.70	มากที่สุด	4.14	0.63	มาก
ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม															
2. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้	3.73	0.74	มาก	4.15	0.77	มากที่สุด	4.10	0.77	มาก	3.52	0.58	มากที่สุด	3.88	0.70	มาก
3. โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและภาคมีส่วนร่วมจากรัฐ	3.49	0.69	มาก	4.08	0.75	มากที่สุด	3.83	0.68	มากที่สุด	3.68	0.47	มากที่สุด	3.77	0.65	มากที่สุด
4. ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา	3.45	0.74	มาก	4.10	0.94	มากที่สุด	3.94	0.69	มากที่สุด	3.92	0.75	มากที่สุด	3.85	0.82	มากที่สุด
5. ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนของนักท่องเที่ยว	3.65	0.74	มาก	4.34	0.66	มากที่สุด	4.14	0.75	มากที่สุด	4.36	0.94	มากที่สุด	4.12	0.80	มากที่สุด
รวม	3.61	0.61	มาก	4.21	0.61	มากที่สุด	4.04	0.56	มากที่สุด	3.96	0.56	มากที่สุด	3.96	0.60	มากที่สุด

ภาพ 81 แผนภูมิแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราชินบุรี

จากตาราง 113 และภาพ 81 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราชินบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มีคะแนนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 ได้แก่ ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.5.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 114 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัด ปราจีนบุรีในด้านการจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค

	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค									
1.1 มีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนน และพัฒนาเส้นทางทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน	3.77	0.91	มาก	4.05	0.90	มาก	3.95	0.78	มาก
1.2 มีส่วนร่วมในการเร่งรัดพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น บ้ายออกทางในแหล่งท่องเที่ยว	3.83	0.67	มาก	3.74	0.58	มาก	3.74	0.58	มาก
รวม	3.80	0.74	มาก	3.90	0.64	มาก	3.85	0.59	มาก

จากตาราง 114 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.85 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเร่งรัดพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นป้ายบอกทาง ในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 115 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของจังหวัด
 ปราชญ์บุรีในด้านจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร

การมีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยว	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		รวม	
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		\bar{X}
2. การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร								
2.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่พักแรม ให้มีความหลากหลาย เช่น โฮมสเตย์ / รีสอร์ท โรงแรมทุกระดับ	3.75	0.98	มาก	3.88	0.90	มาก	3.81	0.91
2.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่พักแรมและร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดปราชญ์บุรี ครัวที่มีความสะดวก และความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	3.77	0.71	มาก	4.26	0.75	มากที่สุด	4.02	0.72
รวม	3.76	0.78	มาก	4.07	0.79	มาก	3.95	0.75

จากตาราง 115 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่พักแรมและร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ควรให้มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่พักแรม ให้มีความหลากหลาย เช่น โฮมสเตย์ / รีสอร์ท / โรงแรมทุกระดับ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.81 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

**ตาราง 116 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
ในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว**

	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		รวม	
	\bar{X}	S.D. ระดับ	\bar{X}	S.D. ระดับ	\bar{X}	S.D. ระดับ	\bar{X}	S.D. ระดับ
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว								
3.1 มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการ ให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.73	0.79 มาก	3.93	0.83 มาก	4.05	0.73 มาก	3.90	0.78 มาก
3.2 มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติ ทับลาน	3.70	0.80 มาก	3.97	0.86 มาก	3.97	0.82 มาก	3.88	0.82 มาก
3.3 มีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้ และการสื่อความหมายแก่นัก ท่องเที่ยว	3.59	0.81 มาก	3.80	0.94 มาก	3.71	0.86 มาก	3.70	0.87 มาก
รวม	3.67	0.75 มาก	3.90	0.83 มาก	3.91	0.75 มาก	3.83	0.77 มาก

จากตาราง 116 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.83 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 117 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
 ในด้านการจัดการกิจกรรม

	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. การจัดการด้านกิจกรรม												
4.1 มีส่วนร่วมด้านการจัดการกิจกรรมทาง ธรรมชาติและการนันทนาการ เช่น ล่องแก่ง- หินเพิง ศึกษาเส้นทางธรรมชาติอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่	3.67	0.92	มาก	4.11	0.90	มาก	3.88	0.90	มาก	3.89	0.90	มาก
4.2 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น ทวีร์สุขภาพ	3.67	0.74	มาก	3.55	0.64	มาก	3.69	0.68	มาก	3.64	0.68	มาก
รวม	3.67	0.76	มาก	3.83	0.72	มาก	3.79	0.66	มาก	3.77	0.71	มาก

จากตาราง 117 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านการจัดการด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.77 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางธรรมชาติและการผจญภัย เช่น ส่องแก่งหินเพิง ศึกษาเส้นทางธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.89 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น ทัวร์สุขภาพ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.64 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 118 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
ในด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

	ภาครัฐ		ภาคเอกชน		ภาคประชาชน		รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ									
5.1 มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการผจญภัย	3.75	0.70	มาก	3.93	0.92	มาก	3.94	0.76	มาก
5.2 มีส่วนร่วมในการจัดการป้ายบอกทางห้องสุขา ฯลฯ	3.71	0.73	มาก	3.84	0.87	มาก	3.90	0.88	มาก
5.3 มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	3.76	0.87	มาก	3.96	0.88	มาก	3.93	0.92	มาก
5.4 มีส่วนร่วมในการบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.73	0.79	มาก	4.15	0.85	มาก	4.00	0.74	มาก
รวม	3.74	0.62	มาก	3.97	0.83	มาก	3.94	0.71	มาก

จากตาราง 118 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า มีส่วนร่วมในการบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.96 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.88 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การผจญภัย โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.87 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 119 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน
จังหวัดปราจีนบุรีของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

บทบาทในการพัฒนา	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6.1 ท่านคิดว่าภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาในระดับใด	4.04	0.71	มาก	4.45	0.63	มาก	4.17	0.68	มาก	4.22	0.67	มาก
1. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนา สาธารณูปโภค	4.10	0.75	มาก	4.29	0.72	มากที่สุด	4.11	0.75	มาก	4.17	0.74	มากที่สุด
2. บทบาทในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยว	4.16	0.69	มาก	4.25	0.70	มากที่สุด	4.07	0.71	มาก	4.16	0.70	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการ ท่องเที่ยว	4.10	0.68	มาก	4.33	0.65	มากที่สุด	4.12	0.67	มาก	4.18	0.66	มาก
รวม												

จากตาราง 119 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรีของภาคีรัฐ จากกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 119 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนา	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6.2 ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาในระดับใด	4.01	0.44	มาก	3.92	0.46	มาก	3.91	0.38	มาก	3.95	0.42	มาก
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนา สาธารณูปโภค	4.05	0.56	มาก	4.23	0.58	มากที่สุด	4.06	0.53	มาก	4.11	0.55	มาก
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยว	3.98	0.79	มาก	4.23	0.58	มากที่สุด	3.97	0.59	มาก	4.06	0.65	มาก
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้าง มาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการด้านการ ท่องเที่ยว	4.01	0.50	มาก	4.13	0.46	มาก	3.98	0.42	มาก	4.04	0.46	มาก
รวม												

จากตาราง 119 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรีของภาคเอกชนจากกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.04 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และบทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.95 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 119 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนา	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			รวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6.3 ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาในระดับใด												
1. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น	4.08	0.83	มาก	4.20	0.68	มาก	4.16	0.63	มาก	4.15	0.71	มาก
2. บทบาทในการร่วมลงทุนพัฒนาด้านสาธารณูปโภค	3.97	0.82	มาก	3.92	0.46	มาก	3.89	0.584	มาก	3.93	0.62	มาก
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.05	0.90	มาก	4.24	0.70	มากที่สุด	4.10	0.63	มาก	4.13	0.74	มาก
รวม	4.03	0.72	มาก	4.12	0.52	มาก	4.05	0.54	มาก	4.07	0.59	มาก

จากตาราง 119 ผู้วิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรีของ ภาคประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น มีคะแนนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาดท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และบทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.93 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

บทสรุป

ในการวิจัยเรื่อง แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ตลอดจนศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการกระทำตามจุดมุ่งหมาย มาวิเคราะห์และสรุปแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอต่อผู้มีบทบาทด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว/ด้านการวางแผน อาทิ ภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนประชาชน เพื่อที่จะทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ
 - 1.1 ภาครัฐ ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของจังหวัด
 - 1.2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว องค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว
 - 1.3 ภาคประชาชน ได้แก่ นักศึกษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี
 - 1.4 นักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี
2. ขอบเขตด้านสถานที่และระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในจังหวัดปราจีนบุรี อำเภอพื้นที่ใกล้เคียงและระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในช่วงเดือนธันวาคม 2550 – กุมภาพันธ์ 2551

ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวนกลุ่มละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายการตรวจสอบทรัพยากร และแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้และข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากเอกสาร หนังสือ ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบการสร้างแบบสอบถาม

1. แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resources Audit) ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำให้ทราบถึงข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยว ในด้านต่าง ๆ เพื่อจะนำมาเป็นฐานข้อมูลประกอบการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแบ่งแบบสอบถาม 2 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทการท่องเที่ยวของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับนักท่องเที่ยว เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอจดหมายจากบัณฑิตวิทยาลัย ในการขอความร่วมมือและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม และส่งจดหมายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย
2. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือและเก็บแบบสอบถามจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิด ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม และนำมาวิเคราะห์ประมวลผลได้ดังนี้

1. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้ มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ลงรหัสแล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะรายงานโดยสอดคล้องกับแบบสอบถาม โดยมีผลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม งานเทศกาลประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ตลอดจนการมีส่วนร่วมและบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยการนำค่าผลรวมสูงสุดของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม นำมาเฉลี่ยเพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

สรุปผลการตรวจสอบทรัพยากร

ทรัพยากรหลักที่เป็นจุดสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าดิบชื้น ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และปาลาน ในอุทยานแห่งชาติทับลาน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการกล่าวขานมากที่สุด โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จากการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร แต่ในขณะเดียวกันจากการได้รับความนิยมในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในด้านของขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ส่งผลให้ระบบนิเวศบางส่วนถูกทำลาย ซึ่งหากไม่ได้รับการดูแลอย่างเร่งด่วน จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม อาทิ พันธุ์พืช และสัตว์ป่า ในอนาคต

ในส่วนของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สิ่งที่เป็นจุดเด่นคือ โบราณสถานในอำเภอศรีมโหสถ , โบราณสถานในอำเภอศรีมหาโพธิ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร่องรอยอารยธรรมในสมัยทวารวดี ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรม เทศกาลงานประเพณีของจังหวัดปราจีนบุรี ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คืองานมาฆปุรมิตรีปราจีน ซึ่งจะจัดภายในบริเวณโบราณสถานสระมรกต อำเภอศรีมโหสถ เป็นประจำทุกปี ซึ่งตรงกับวันเพ็ญ เดือน 3

ในขณะเดียวกัน กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง ถือเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ดังนั้นการดูแลในเรื่องมาตรฐานด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาล่องแก่ง จึงควรเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ทรัพยากรทางการบริการที่โดดเด่นที่สุด คือ ร้านอาหาร รองลงมาคือ ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท ด้วยสภาพภูมิทัศน์และทัศนียภาพที่สวยงามของจังหวัดปราจีนบุรี จึงเป็นปัจจัยสนับสนุน ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สรุปผลได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี มีสถานภาพโสด และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาครัฐส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน มีอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท และภาคประชาชน มีอาชีพ รับจ้าง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 บาท สำหรับภาครัฐ และภาคเอกชน สำหรับภาคประชาชน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว สรุปผลได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย มีช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี มีสถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท รองลงมา คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ ฯ/ปริมณฑล

ลักษณะการเดินทาง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรี และรู้จักจังหวัดปราจีนบุรีจากว่าเป็นจังหวัดที่น่าท่องเที่ยวจาก เพื่อน/ญาติ รองลงมา คือศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว/ททท. และจาก สื่อวิทยุ/โทรทัศน์ สำหรับประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด คือ ศึกษารธรรมชาติเดินป่า ซึ่งวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อพักผ่อน/ท่องเที่ยว นิยมเดินทางมาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ โดยยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง คือ รถยนต์ส่วนตัว และจากการที่จังหวัดปราจีนบุรีอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจึงไม่นิยมพักค้างคืน สำหรับประเภทที่พักส่วนใหญ่สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืน คือ รีสอร์ท และมีระยะเวลาในการพักผ่อนมากที่สุด 1 คืน ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ต่ำกว่า 1,000 บาท อีกทั้งนักท่องเที่ยวมีจุดมุ่งหมายที่จะเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น

แรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ คือ ต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจ ท่องเที่ยวเพื่อเป็นกำไรชีวิต, ต้องการมาพัฒนาตนเองและทดสอบความสามารถที่มีอยู่โดยผ่านกิจกรรมปีนหน้าผา, ล่องแก่ง และต้องการศึกษาศิลปวัฒนธรรม สมัยทวารวดี พิพิธภัณฑสถานปราจีนบุรีและโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ โบราณสถานพานหิน ในอำเภอศรีมหาโพธิ์

ตอนที่ 2 สรุปข้อมูลการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณี เทศกาล กิจกรรม และการบริการทางการท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรี อันดับ 1 คือ ป่าดิบชื้น, อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า และอันดับ 3 สวนสมุนไพร และสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุ์ไม้, หนองไม้ไผ่ตง, ทุเรียน, กระท้อน โดยสรุปแล้วผู้วิจัยเห็นว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน ยังคงความโดดเด่นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว แม้สภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บางส่วนจะถูกทำลายลงไป

บ้าง แต่อุทยานแห่งชาติทับลาน ยังมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่า อาจเป็นเพราะอุทยานแห่งชาติทับลานนั้น ไม่มีบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวเหมือนเช่นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี อันดับแรกคือ โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ โบราณสถานพานหิน, โบราณสถานหลุมเมือง และโบราณสถานลายพระหัตถ์ ในอำเภอศรีมหาโพธิ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธำวี และศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ,

ทรัพยากรท่องเที่ยวความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาล และงานประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี อันดับ 1 คือ งานมาฆปุรณิมาศรีปราจีน เป็นเทศกาลที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ งานสัปดาห์สองแ่งหินเพิง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คืองานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่า ด้วยเทศกาลมาฆปุรณิมา เป็นเทศกาลที่โดดเด่น อีกทั้งนักท่องเที่ยว ได้มีโอกาสทำบุญในวันดังกล่าว ตลอดจนมีการเวียนเทียนรอบรอยพระพุทธรูปที่มีขนาดใหญ่และเก่าแก่ที่สุด การได้ชมความงดงามตระการตาของการแสดงแสง สี เสียง ในงานดังกล่าว ทำให้เทศกาลมาฆปุรณิมาศรีปราจีน เป็นที่ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยว

ทรัพยากรกิจกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี อันดับแรก คือ กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง เป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ กิจกรรมเทีวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาอีโต้ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือกิจกรรมผจญภัย เช่นโรยตัวปีนหน้าผาที่น้ำตกเวฬุวัน/บ้านผางาม มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยสรุปแล้วผู้วิจัยเห็นว่า จากการศึกษาที่จังหวัดปราจีนบุรีมีทัศนียภาพ บรรยากาศ และความสวยงามของธรรมชาติ กอปรกับการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานที่ จึงทำให้เป็นจุดดึงดูดที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก

ทรัพยากรการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี อันดับ 1 ได้แก่ ร้านอาหาร มีอันดับ 2 ได้แก่ ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยสรุปแล้วผู้วิจัย เนื่องจากในจังหวัดปราจีนบุรี มีที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท และโฮมสเตย์ ยังไม่มากนัก และส่วนใหญ่จะอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และเป็นจุดเด่น จึงทำให้ร้านอาหาร เป็นบริการการท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนมากกว่า เพราะหาได้ง่ายกว่านั่นเอง

ตอนที่ 3 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม

จุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด ผู้วิจัยขอสรุปว่า จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จะเป็นด้านทรัพยากรธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกัน จุดแข็งด้านองค์กร และโครงสร้างพื้นฐาน ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน และหากนำจุดแข็งมาผนวกรวมกัน และมีการมีการจัดการท่องเที่ยวที่ดี จะทำให้จังหวัดปราจีนบุรีสามารถพัฒนาเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียง และดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี อันดับแรก คือ การมีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง รองลงมา ได้แก่ มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไปขาย และขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด ผู้วิจัยขอสรุปว่า จุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของการวางแผนและการมีส่วนร่วมทั้ง การปลูกจิตสำนึก แต่ในขณะเดียวกัน ในด้านของการตลาด และด้านสิ่งแวดล้อมก็ถือเป็นจุดอ่อนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีได้เช่นเดียวกัน

โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี อันดับแรก ได้แก่ ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน รองลงมา ได้แก่ ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยระดับนานาชาติ และเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวผิงตะวันออกและประเทศกัมพูชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด ผู้วิจัยขอสรุปว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีนั้น แม้จะเป็นในด้านการจัดการทางการท่องเที่ยว แต่โอกาสจะไม่เกิดขึ้นหากไม่ได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากภาครัฐ ตลอดจนการให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่

อุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี คือ การขาดสัญญาณโทรศัพท์ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน และคู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด ผู้วิจัยขอสรุปว่า นอกจากอุปสรรคที่กล่าวมาข้างต้น ความผันผวนทางการเมือง และในฤดูร้อนจะมี

ปัญหาน้ำทะเลหนุน ล้วนแต่เป็นอุปสรรคที่สำคัญ และจะต้องทำให้เป็นโอกาสต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีต่อไป

ผู้วิจัยขอสรุปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรี ดังนี้ จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง โดยสอดคล้องกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ได้รับความนิยม แม้จะมีจุดอ่อนในด้านปัญหาเสถียรภาพและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง เนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ชายแดน ตลอดจนอุปสรรคในด้านการขาดสัญญาณโทรศัพท์เป็นอุปสรรคสำคัญ ซึ่งจังหวัดจะต้องมีการกำหนดแผน นโยบาย รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้จุดอ่อนกลายเป็นจุดแข็ง และอุปสรรคกลายเป็นโอกาสในอนาคต ผู้วิจัยนำเสนอสรุปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรีในรูปตาราง ดังนี้

ตาราง 120 แสดงสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีชื่อเสียง	1. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าว ลักลอบเข้าเมือง
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยอารยธรรมสมัยทวารวดี	2. มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่าลักลอบนำของป่าในอุทยานแห่งชาติไปขาย
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก	3. ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย	4. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
5. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียง	5. ขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ
6. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา	6. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป
	7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน
โอกาส	อุปสรรค
1. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน	1. ขาดสัญญาณโทรศัพท์
2. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและผจญภัยระดับนานาชาติ	2. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน
3. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและประเทศกัมพูชา	3. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง
4. เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนติดอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ	4. ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด
5. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ	5. ในฤดูร้อนมีปัญหาน้ำทะเลหนุน
6. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ	

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการเพื่อ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

วิสัยทัศน์ที่สำคัญที่สุดของจังหวัดปราจีนบุรี คือ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ อันดับ 2 ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น อันดับ 3 คือจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และอันดับ 4 คือจังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

จึงอาจสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ที่มีความสำคัญที่สุด คือ จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี มีการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับ 2 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก ซึ่งเดิมอยู่ในลำดับที่ 4 กลับเป็นแนวทางในการทำให้ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอันดับรองลงมา และอันดับ 3 คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นอันดับเดิม และอันดับ 4 คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งเดิมอยู่ในอันดับที่ 2

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของจังหวัดปราจีนบุรี คือยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก โดยนอกจากจะพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้วยังพัฒนาจิตใจ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โดยสรุปแล้ว มี 3 กลยุทธ์ ตามลำดับดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีโครงการภายใต้กลยุทธ์ดังนี้ โครงการที่ 1 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการมัจฉา เช่นในเรื่องของความปลอดภัย โครงการที่ 2 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี โครงการที่ 3 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และโครงการที่ 4 การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีโครงการภายใต้กลยุทธ์ตามลำดับดังนี้
 โครงการที่ 1 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
 โครงการที่ 2 การจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี โครงการที่ 3 การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง โครงการที่ 4 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และกลยุทธ์ที่ 3 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีโครงการภายใต้กลยุทธ์ โดยเรียงตามลำดับดังนี้
 โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ โครงการที่ 2 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม – ประจันตคาม โครงการที่ 3 การประเมินผลกระทบทางการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี
 โครงการที่ 4 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี และโครงการที่ 5 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และน้ำตกตะคร้อ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก

มีกลยุทธ์ โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาจิตใจ โดยมีโครงการที่ โดยมีโครงการภายใต้กลยุทธ์ดังนี้ โครงการที่ 1 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน โครงการที่ 2 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ และโครงการที่ 4 การอบรม ฝึกปฏิบัติ และพัฒนาจิตใจ กลยุทธ์ที่ 2 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีโครงการภายใต้กลยุทธ์ตามลำดับ ดังนี้ โครงการที่ 1 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี โครงการที่ 2 งานมาฆปุรมีสรีปราจีน โครงการที่ 3 ประเพณีบุญบั้งไฟ และโครงการที่ 4 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี และกลยุทธ์ที่ 3 การปลูกจิตสำนึก มีโครงการภายใต้กลยุทธ์ตามลำดับ ดังนี้ โครงการที่ 1 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน

โดยสรุปแล้วมี 2 กลยุทธ์เรียงตามลำดับ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยมีโครงการภายใต้กลยุทธ์ เรียงตามลำดับดังนี้ โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ และอำเภอนาดี โครงการที่ 2 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการ

ท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว โครงการที่ 3 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอและจังหวัด และโครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น โครงการภายใต้กลยุทธ์ เรียงตามลำดับดังนี้ โครงการที่ 1 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์อย่างยั่งยืน โครงการที่ 2 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว โครงการที่ 4 การอบรมภาคีเครือข่ายท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น โครงการที่ 5 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง /โครงการสนับสนุนการจัดสิทธิบัตรของสมุนไพรของบ้านดงบัง เป็นต้น และโครงการที่ 6 การอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

โดยสรุปแล้ว 3 กลยุทธ์ ตามลำดับดังนี้ คือกลยุทธ์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีโครงการภายใต้กลยุทธ์ดังนี้ โครงการที่ 1 การเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการบินผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี โครงการที่ 2 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โครงการที่ 3 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนภายในจังหวัด โครงการที่ 4 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ และโครงการที่ 5 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีบนเว็บไซต์ กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการด้านการตลาด โดยมีโครงการภายใต้กลยุทธ์ดังนี้ โครงการ 1 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของจังหวัดปราจีนบุรี โครงการที่ 2 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน โครงการที่ 3 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี โครงการที่ 4 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัด และกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว โดยมีโครงการภายใต้กลยุทธ์ตามลำดับ ดังนี้ โครงการที่ 1 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีเมืองศรีมโหสถ โครงการที่ 2 การสร้างมาตรฐานด้านการ

คมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานสร้างมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ เช่น ปิมน้ำมัน ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี โครงการที่ 4 พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานสากล และ Branding โครงการที่ 5 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และธรรมชาติ โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและ ร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการริสอร์ทสีเขียว) โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม โครงการที่ 8 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก โครงการที่ 9 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง โครงการที่ 10 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร

ตอนที่ 5 สรุปผลด้านการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ปัจจัยด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ อันดับ 1 สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 ทรัพยากรมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อันดับ 3 สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว อันดับ 4 ศักยภาพด้านพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต อันดับ 5 สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม อันดับ 6 ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ อันดับ 7 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต อันดับ 8 ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของอันดับ 2 - 8 อยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยด้านการจัดการท่องเที่ยว มีความคิดเห็นว่าเป็น อันดับ 1 คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว อันดับ 2 การจัดการคุณภาพน้ำ อันดับ 3 การจัดการขยะ อันดับ 4 มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม อันดับ 5 การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว อันดับ 6 ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม อันดับ 7 การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันดับ 8 การจัดการคุณภาพเสียง อันดับ 9 การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว สามารถเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ อันดับ 1 กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว อันดับ 2 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว อันดับ 3 ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ อันดับ 4 สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม และอันดับ 5 กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ อันดับ 1 ประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม อันดับ 2 ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว อันดับ 3 ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ อันดับ 4 ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ อันดับ 5 โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมจากรัฐ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด

ตอนที่ 6 สรุปผลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

1. ผู้วิจัยขอสรุปว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน มีความสำคัญที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเร่งรัดพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นป้ายบอกทาง ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่พักแรมและร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ควรให้มีความสะอาด และความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่พักแรม ให้มีความหลากหลาย เช่น โฮมสเตย์ / รีสอร์ท โรงแรมทุกระดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และการมีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการด้านกิจกรรม ให้ความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางธรรมชาติและการผจญภัย เช่น ล่องแก่งหินเพิง ศึกษาเส้นทางธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความสำคัญที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น ทวีร์สุขภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ความคิดเห็นว่า มีส่วนร่วมในการบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสำคัญที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ, การผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน การมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการผจญภัย และการมีส่วนร่วมในการจัดการป้ายบอกทาง ห้องสุขา ฯลฯ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ผู้วิจัยขอสรุปว่า บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยสามารถเรียงลำดับบทบาทได้ดังนี้ อันดับ 1 บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยสามารถเรียงลำดับบทบาทได้ดังนี้ อันดับ 1 บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อันดับ 2 บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว อันดับ 3 บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด

ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยสามารถเรียงลำดับบทบาทได้ดังนี้ อันดับ 1 บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น อันดับ 2 ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาดท่องเที่ยว และอันดับ 3 บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมด

สรุปข้อเสนอแนะ

จากข้อเสนอแนะในแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งได้รับจากภาคส่วนต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ

เสนอแนะให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ในเขตอุทยานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และรักษาระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ ตลอดจนอนุรักษ์วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาแหล่ง

ท่องเที่ยวให้เป็นเอกลักษณ์และสามารถแข่งขันกับจังหวัดอื่นได้ ตลอดจนจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มีป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งการจัดทำเว็บไซต์ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด จัดทำการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกให้มากขึ้น สำหรับในด้านจิตใจควรมีการปลูกฝังการรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลูกฝังเยาวชนให้มีศักยภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่ให้รักและหวงแหน รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น รวมทั้งเสนอแนะว่าภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านสาธารณูปโภค การคมนาคม ควรจัดให้มีเพิ่มขึ้น ตลอดจนการบริการ ควรให้มีความหลากหลายทั้งด้านร้านอาหาร ของที่ระลึก ของฝากต่าง ๆ และควรสร้างโรงแรม ที่พักให้มีการบริการที่ดี ได้มาตรฐาน ราคาไม่แพงและปลอดภัยและให้พยายามสร้างจุดเด่นให้แก่สินค้า หรือของที่ระลึกของจังหวัดปราจีนบุรี

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

เสนอแนะให้มีการปรับปรุงเรื่องสาธารณูปโภคให้มากขึ้น และได้มาตรฐาน โดยเฉพาะ ถนน เส้นทางคมนาคมภายในจังหวัด ป้ายบอกทาง รถประจำทาง ในด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากร เสนอแนะให้มีการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม สะอาด และได้มาตรฐาน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรได้รับการพัฒนาให้สวยงาม เพราะในปัจจุบันขาดการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ได้เสนอแนะให้มีการควบคุมกลิ่นจากโรงงานอุตสาหกรรม ลดหรือจำกัดกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ จัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งควรมีการทำอย่างจริงจัง และให้มีสื่อในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสำหรับด้านการจัดการการท่องเที่ยวและสาธารณูปโภค ในด้านถนน และควรร่วมกับชุมชนในพื้นที่ในการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้งบประมาณที่ได้รับมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพิ่มเติมในสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวรวมทั้งที่พัก และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งควรมีผู้รับผิดชอบ หรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างจริงจังในการรณรงค์การท่องเที่ยวและโปรโมทแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ และการอนุรักษ์สิ่งที่มีอยู่ให้ยั่งยืน สร้างจิตสำนึกให้กับนักการเมือง เช่น ส.ส , ส.จ. , ส.ท. , ส.อบต. ในการรักบ้านเกิดให้มาพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตรับผิดชอบ เช่น ถนนสายต่างๆ ในจังหวัดและพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ควรมีการดูแลและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีให้สะอาดและงดงาม ตลอดจนการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างชื่อเสียงให้แก่

จังหวัดเพิ่มขึ้น มีการจัดการปัญหาขยะ และอนุรักษ์ธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ตลอดจนการสืบทอดในด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม สำหรับด้านการจัดการการท่องเที่ยวควรจัดกิจกรรมหรือ แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดให้กับบุคคลที่มาจากต่างจังหวัด โดยจัดเป็นกรุปเพื่อบุคคลในจังหวัดอื่นๆ จะได้รู้จักจังหวัดปราจีนบุรีมากขึ้น และควรจัดกิจกรรมพัฒนาจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยวโดยให้คนในจังหวัดที่อยู่ในแต่ละอำเภอมาทำกิจกรรมร่วมกัน เสนอแนะให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีส่วนในการจัดกิจกรรมให้นักเรียน-นักศึกษาในสถานศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรีได้มีส่วนร่วมและท่องเที่ยวภายในจังหวัดปราจีนบุรี เปิดอบรมมัคคุเทศก์ให้กับเยาวชนเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสามารถนำมาเผยแพร่ให้กับชาวต่างถิ่นรู้ได้ มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้นทั้งในด้านกิจกรรม และแหล่งท่องเที่ยว สำหรับด้านสาธารณูปโภค ควรมีการปรับปรุงถนน และเชื่อมต่อเส้นทางทางการท่องเที่ยว สำหรับด้านการบริการ ควรมีโรงแรมระดับห้าดาวเพิ่มมากขึ้น ควบคุมปัญหาด้านยาเสพติดติดตามแหล่งท่องเที่ยว และให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยออกตรวจตามแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่าง ๆ พัฒนาที่พักโรงแรม บ้านพักแบบโฮมสเตย์ ให้มีความหลากหลาย ยุบโรงงานหรือเขตอุตสาหกรรมให้ลดน้อยลง มีร้านค้าขายของที่ระลึกหรือของฝาก มีแบรนด์ของที่ระลึกประจำจังหวัด ดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว พร้อมกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดตลอดปี ประเมินการจัดกิจกรรม พร้อมหาแนวทางพัฒนา กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น

ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ควรมีศูนย์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะโบราณสถานศรีมโหสถ มีการจัดทำเว็บไซต์ ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ด้านบริการควรจัดให้มีรถโดยสารประจำทาง หรือรถ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น พัฒนาที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก และดูแลในเรื่องของความสะอาด ด้านสาธารณูปโภค ควรสร้างถนน และขยายถนน โดยเฉพาะเส้นทางสายเนินหอม – ประจันตคาม มีการพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านสมุนไพรที่เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศและการโฆษณาให้เป็นที่รู้จัก เพิ่มความปลอดภัยในด้านชีวิตและทรัพย์สิน และมีการปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีของผู้คนพื้นที่

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี
ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

การอภิปรายผลการตรวจสอบทรัพยากร

จากผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ผู้วิจัยขออภิปรายผลเกี่ยวกับการตรวจสอบ
ทรัพยากรท่องเที่ยว (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ,2542, หน้า 68-72) ของจังหวัดปราจีนบุรีในภาพรวม ดังนี้ ทรัพยากรที่มีความโดดเด่น
คือ ทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน
ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษาพันธุ์พืช สัตว์ป่า ตลอดจนการอนุรักษ์ความหลากหลาย
ทางชีวภาพ ด้วยสภาพพื้นที่อุทยานที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ทั้งสภาพป่าและสัตว์ป่าที่ชุกชุม และ
ยังคงความสวยงามตามธรรมชาติ จึงทำให้ เป็นสถานที่พักผ่อนทางธรรมชาติที่สำคัญและเป็นที
รู้จักกันทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นอย่างดี แต่สิ่งที่ควรคำนึงในการจัดการด้านการ
ท่องเที่ยวในอนาคตนั้นควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ก่อนที่จะเกิดความ
เสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต (รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาขีดความสามารถใน
การรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2549,
หน้า 2-15) ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น คือ โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ กลุ่มโบราณสถาน
สระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ ด้วยร่องรอยอารยธรรมสมัยทวารวดีที่น่าศึกษาค้นคว้า ตลอดจน
ความเป็นมาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจมาท่องเที่ยว (การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย, 2539, หน้า 7) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับมหกรรม เทศกาล ประเพณีที่
โดดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี คือเทศกาลมาฆปุรณิมีศรีปราจีน ซึ่งจะจัดเป็นประจำทุกปีในวันเพ็ญ
เดือนสามที่วัดสระมรกต บริเวณโบราณสถานสระมรกต ซึ่งทั้งสถานที่ที่มีความสวยงามทาง
ประวัติศาสตร์ และงานแสดง แสง สี เสียงที่จัดขึ้นในงานมาฆปุรณิมีศรีปราจีน ช่วยให้ดึงดูด
นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี สำหรับกิจกรรมที่โดดเด่นและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้ง
ชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี คือ กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง โดยจะ
เป็นการล่องเรือยาง ประมาณ 7 – 10 คน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำหายความสามารถสำหรับผู้ที่ชอบ
ความท้าทายกับแก่งน้ำที่มีความรุนแรงของสายน้ำในระดับ 3-5 โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนตั้งแต่
เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม กระแสน้ำบริเวณแก่งหินเพิงจะไหลรุนแรงมาก ดังนั้นจังหวัด
ปราจีนบุรีจึงควรมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2543, หน้า 14 –
15) มีมาตรการในการดูแลด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มาล่องแก่งที่มีมาตรฐาน และ
ดูแลในด้านระบบนิเวศไม่ให้เกิดทำลาย เพื่อให้แก่งหินเพิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับ

นานาชาติต่อไปในอนาคต และด้านการบริการการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดคือ ร้านอาหาร สำหรับจังหวัดปราจีนบุรีแม้จะเป็นจังหวัดที่ขาดที่พักแรมที่ได้มาตรฐานระดับ 5 ดาว และยังมีที่พักแรมน้อยเกินไป แต่ด้วยทัศนียภาพที่สวยงามและแวดล้อมด้วยบรรยากาศที่บริสุทธิ์ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

การอภิปรายผลเรื่องข้อมูลทั่วไปของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขออภิปรายผลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งเป็นภาคสนับสนุน (Supply Site) และนำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว จึงควรมีการประสานงาน และร่วมมือกัน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยจะต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชนชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตต่อขบวนการท่องเที่ยว ทุกภาคส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538, หน้า 14) สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่มีนักท่องเที่ยวทั้งหญิงและชายจำนวนใกล้เคียงกัน และจากข้อมูลดังกล่าว สามารถนำมากำหนดแนวทางการวางแผนทางการท่องเที่ยวสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าทั้ง 2 เพศได้ นอกจากนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนวัยทำงาน โดยมีอายุระหว่าง 25-34 ปี และมีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปตลอดจนมีกำลังในการใช้จ่ายต่อวันไม่ต่ำกว่า 1,000 บาท โดยมาด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ และมีวัตถุประสงค์เพื่อมาท่องเที่ยวและพักผ่อน ดังนั้นผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดปราจีนบุรีควรจัดกิจกรรมเกี่ยวท่องเที่ยวที่ผนวกทั้งการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าด้วยกัน เช่น ท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ชีจรรย์านเส้นทางธรรมชาติ กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง ซึ่งเหมาะกับนักท่องเที่ยวในกลุ่มเพศชาย และอาจปิดท้ายด้วยการศึกษาโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ของจังหวัด เช่น การชมโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ หรือสถาปัตยกรรมร่วมสมัย 4 ชาติของวัดแก้วพิจิตร และชมความงามของตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ปิดท้ายด้วยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การนวดแผนโบราณ หรือแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นการผ่อนคลายความเหนื่อยล้าจากกิจกรรมแนวผจญภัย และเลือกชมเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตจากสมุนไพรที่มีชื่อเสียงของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นต้น นอกจากนี้แม้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่นิยมพักค้างคืน แต่จังหวัดควรจะมีการพัฒนาในด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (พยอม ธรรมบุตร, 2549, หน้า 1-2) ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะ ที่พักแรมให้ได้มาตรฐานระดับ 5 ดาว รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภคของจังหวัด และการบริการต่าง ๆ เพื่อรองรับ

การเจริญเติบโตของตลาดกลุ่มเป้าหมายหลักในอนาคต ที่มีกำลังซื้อค่อนข้างสูง และตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การอภิปรายผลด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในภาครัฐภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

ความโดดเด่น และจุดดึงดูดของทรัพยากรทางธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรี คือ ป่าดิบชื้นในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และป่าลานในอุทยานแห่งชาติทับลาน เนื่องจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งสภาพป่าและสัตว์ป่าที่ชุกชุม และยังคงความสวยงามตามธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นน้ำตกเหวสุวัต น้ำตกเหวนรก น้ำตกผากล้วยไม้ จุดชมทิวทัศน์ผาเดียวดาย และหอคูสัตว์หนองผักชี รวมทั้งสถานที่อื่นๆ อีกมากมาย จึงทำให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นสถานที่พักผ่อนทางธรรมชาติที่สำคัญดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในส่วนของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้รับผลกระทบจากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากเกินไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่บนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมตามมา ดังนั้นภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรหามาตรการควบคุม และแก้ไข โดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ในด้านดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่นักท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ที่โดดเด่น คือ โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธำรี ผู้วิจัยขออภิปรายว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนั้น ถือเป็นจุดแข็งของจังหวัดได้เป็นอย่างดี จากการที่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณสมัยทวารวดี และเป็นแหล่งรวบรวมวัตถุโบราณของภาคตะวันออก คือ สระแก้ว นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ระยอง และตราด แต่ขาดการดูแล และบูรณะ ปรับปรุงภูมิทัศน์ ให้อยู่ในสภาพที่สวยงามตลอดเวลา และการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก อาจเป็นเพราะการขาดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งควรมีการจัดการการท่องเที่ยว โดยให้มีป้ายบอกทาง หรือ ชื่อสถานที่ คำอธิบายที่ชัดเจน รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว อีกทั้งควรมีการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม และรู้สึกซาบซึ้งถึงคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากร(ปรีชา แดงโรจน์, 2554, หน้า 213)

นอกจากนี้จังหวัดปราจีนบุรี ควรหาแสงแนวทางในการฟื้นฟู อนุรักษ์ วัฒนธรรมวิถีชีวิต ของชาวไทยพวน ซึ่งเป็นคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรี เช่น อำเภอ ศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ ตลอดจนการสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นเหล่านั้นมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง และอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองไว้

ในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวเทศกาล และงานประเพณีที่สำคัญของจังหวัดคือ งานมาฆ-ปุรณมีศรีปราจีน ซึ่งจะจัดเป็นประจำทุกปีในวันเพ็ญ เดือนสาม บริเวณวัดสระมรกต และ โบราณสถานสระมรกต โดยจะมีทั้งงานแสดง แสง สี เสียง การเวียนเทียนรอบรอยพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุด และอีกงานที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวไม่แพ้กัน คือ งานสัปดาห์สองแ่งหินเพิง โดยจะจัดในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ สองแ่งหินเพิง และกิจกรรมเที่ยวน้ำตก นักท่องเที่ยวก็ให้ความสนใจ ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดปราจีนบุรีควรระดมองค์ในด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม เทศกาลงานประเพณี และกิจกรรมการท่องเที่ยว ต่าง ๆ ที่สำคัญ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ และเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้มาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีให้มากขึ้น เพราะด้วยศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่จังหวัดปราจีนบุรีมีนั้น เป็นจุดแข็งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีได้อย่างแน่นอน หากเพียงแต่ภาครัฐให้ความสนใจ และวางแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เน้นการนำเสนอเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน และสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551, หน้า 1-4)

สำหรับในด้านการบริการทางการท่องเที่ยวของ จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ร้านอาหาร ที่พักแรม มีความเหมาะสม แต่จากการที่มีรถโดยสารประจำทาง หรือรถท้องถิ่นให้บริการน้อยมาก ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวที่จังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ถ้าจังหวัดปราจีนบุรีควรเร่งพัฒนา และยกระดับมาตรฐานในด้านการบริการการท่องเที่ยว ทั้งด้านที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ รถโดยสารท้องถิ่น ห้องสุขา รวมทั้งป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว หรือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันในการออกแบบสิ่งก่อสร้าง สิ่งบริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นั้น ต้องกลมกลืนกับ ธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่เป็นสิ่งแปลกปลอม และต้องคำนึงถึงผู้พิการด้วย (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2543, หน้า 14-16) และหากต้องการดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติมากขึ้น ควรลงทุนสร้างโรงแรม ที่พักแรมที่ได้มาตรฐานระดับ 5 ดาว และควรมีการวางแผนการใช้ที่ดินอย่าง

เหมาะสม ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าสงวน และควรเน้นในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อให้
นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวอย่างรู้สึกปลอดภัย

การอภิปรายผลการศึกษาวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

จากการพิจารณาในภาพรวม จุดแข็งของจังหวัดปราจีนบุรี คือการเป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
ซึ่งสอดคล้องกับโอกาสของจังหวัดปราจีนบุรี คือความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและ
เชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน จึงทำให้จังหวัดสามารถนำจุดแข็งและโอกาสนี้มาสร้างเป็น
Brand ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีได้ทางหนึ่ง สำหรับจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี คือการมี
ปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง รวมทั้งมีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และ
มีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบนำของป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปขาย และขาดการจัดการด้าน
วัฒนธรรมและสังคม และอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี คือ การขาด
สัญญาณโทรศัพท์ และไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน รวมทั้งมีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัด
ใกล้เคียง นั้น ผู้วิจัยขออภิปรายว่า หากมองในภาพรวมทั้งหมดแล้ว สิ่งที่ทำให้เกิดจุดอ่อน และ
อุปสรรคนั้น คือการขาดผู้รับผิดชอบ และผู้ประสานงานในด้านการจัดการการท่องเที่ยว หากเพียง
ทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจัง และภาครัฐแสดงบทบาทของตนเองออกมาอย่างชัดเจน รวมทั้งการ
จัดสรรงบประมาณมาสนับสนุน จุดอ่อนก็สามารถกลายเป็นจุดแข็งได้ ขณะเดียวกันอุปสรรคก็จะ
เปลี่ยนเป็นโอกาสได้เช่นเดียวกัน เพียงแต่หากทุกฝ่ายร่วมมือกันไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน
และภาคประชาชน

การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์

วิสัยทัศน์ประการแรกของจังหวัดปราจีนบุรี คือ จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับแผนการ
ตลาดการท่องเที่ยว ปี 2551 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 1-4) ภายใต้กรอบนโยบายและ
แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปี ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มุ่งเน้น
พัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เน้นการนำเสนอเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทย
ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปได้อย่าง
ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

วิสัยทัศน์ประการที่ 2 จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยว
อารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือจะต้องเป็น

การท่องเที่ยวในลักษณะให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและ ประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อสืบต่อถึง อนุชนรุ่นหลัง (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 287) ขณะเดียวกันวิสัยทัศน์ดังกล่าว สอดคล้อง กับยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะ 5 ปี (พ.ศ.2550-2554) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ และการสร้างสรรค์ ประโยชน์แก่สังคม

วิสัยทัศน์ประการที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบ บูรณาการอย่างยั่งยืน การพัฒนาแบบยั่งยืนนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นการพัฒนาใน 3 รูปแบบ คือ แบบบูรณาการ คือการทำให้เกิดองค์รวม(Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่ เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันอย่างครบองค์อย่างมีคุณภาพ แบบพึ่งพาตนเอง คือ คนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนาต้องช่วยกลุ่มคนที่ยากจนสุดให้พึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ภายใต้พื้นฐานความพอเพียง (Self-Sufficient Economy) และไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และแบบธรรมรัฐ (Good governance) คือ การมีรัฐที่ดี มี ประสิทธิภาพโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีประชาชนที่เข้มแข็ง สำนึกในการรับผิดชอบเป็น พลเมืองที่มีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยส่งเสริมประชาคม (Civil Society) (การ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544, หน้า 5) ผู้วิจัยขออธิบายว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ปราจีนบุรี จำเป็นต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในขณะเดียวกันควรมีการส่งเสริมอบรม ให้ความรู้ด้าน การจัดการท่องเที่ยว การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และภาครัฐควรสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มี อาชีพ หรือธุรกิจขนาดเล็กอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อป้องกันปัญหาอื่น ๆ ที่จะตามมา เช่น การละทิ้ง ถิ่นฐาน เข้ามาทำงานในเมือง ปัญหายาเสพติด และแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

วิสัยทัศน์ประการที่ 4 จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจ ชายแดนไทย-กัมพูชา ปัจจุบันนี้ การท่องเที่ยวตามแนวชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านได้รับ ความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งมีแหล่ง ท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่น่าสนใจ การที่จังหวัดปราจีนบุรี มีความใฝ่ฝันที่ จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จังหวัดปราจีนบุรี ควรมีการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัดชายแดน ผังภาค ตะวันออก เช่น ฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ตราด เพื่อเป็นการเปิดตลาด และเป็นจุดขายทางการ ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีได้ทางหนึ่ง แต่ทั้งนี้จังหวัดปราจีนบุรีควรมีพัฒนาระบบ สาธารณูปโภคด้านคมนาคมให้มีมาตรฐานมากกว่าที่เป็นอยู่

และผู้วิจัยขออภิปรายในส่วนของยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกลยุทธ์ 3 ด้าน ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรม (Activity) มีความสำคัญยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งแสวงหาประสบการณ์ จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต หรืออาจเป็นกิจกรรมนันทนาการ หรือกิจกรรมผจญภัย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว (พยอม ธรรมบุตร, 2549, หน้า 1) ด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีที่มีความโดดเด่นทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการจัดโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาทิ โครงการศึกษาระบบนิเวศทางธรรมชาติ ป่าดิบชื้น/ป่าลาน กิจกรรมศึกษาพันธุ์ไม้กฤษณา/ไม้ยาง/ไม้สัก/พันธุ์สัตว์ป่า ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน กิจกรรมตั้งแคมป์ กิจกรรมเดินป่าในอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น แต่ในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ นั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงนั้น คือกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับบางพื้นที่ และบางกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่างกัน มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกหรือเครื่องมือต่างกัน รวมทั้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับที่ต่างกันด้วย (รายงานการศึกษาเพื่อกำหนดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542)

นอกจากนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น จะต้องเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่รักษาคุณภาพทั้งทางการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Nature – based tourism) และแหล่งวัฒนธรรม (Cultural – based tourism) อันจะนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด (จุฑามาศ เชาวน์พิพัฒนนะ, 2549, หน้า 14)

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว กลยุทธ์ดังกล่าวตอบสนอง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยไว้ว่า “ประเทศไทยจะพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554) ผู้อภิปรายขอสรุปว่า จังหวัดปราจีนบุรี ควรมีโครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ ฤดูหนาว และเป็นวันหยุดติดต่อกันหลายวันนั้น จะมี

นักท่องเที่ยวขึ้นเขาใหญ่กันเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ และมลพิษทางเสียงตามมา โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ อำเภอเมือง และอำเภอนาดี โดยการนำระบบ 4R คือ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการซ่อมบำรุง (Repair) มาใช้ในการจัดการขยะ บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน โครงการการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยชี้วัดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการท่องเที่ยว คุณลักษณะโดยทั่วไปของขีดความสามารถของกิจกรรม และประสบการณ์หรือลักษณะนิสัยของนักท่องเที่ยว ระดับความหนาแน่นที่ยังคงให้ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะผันแปรแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ (กรมอุทยานแห่งชาติ, 2549, หน้า 1 – 2) โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่มีนักท่องเที่ยวมามากในช่วงปีใหม่ ซึ่งเกินที่สภาพพื้นที่จะรองรับได้

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดปราจีนบุรีนั้นมีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นที่สนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวหลายแห่งด้วยกัน ดังนั้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จึงควรที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวต้องร่วมมือกัน เพื่อให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมคงอยู่อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554)

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบฐานความมั่นคงของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554) เพราะการพัฒนาที่ขาดการแบ่งเขตพื้นที่เป็นการพัฒนาที่ไร้ทิศทางและจะทำให้การพัฒนากระจายความเสียหายไปทั่วจังหวัดปราจีนบุรี ในปัจจุบันจังหวัดปราจีนบุรียังขาดการแบ่งเขตพื้นที่ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีการสร้างถนนตัดผ่านพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และไม่มีการกำหนดให้นักท่องเที่ยวท่องเที่ยวเป็นพื้นที่ จึงเกิดการทำลายทรัพยากรอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ด้วยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่นั้นเป็นพื้นที่มรดกโลก จังหวัดปราจีนบุรีควรมีโครงการรองรับ หรือจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกพื้นที่

อนุรักษ์ต่อไป ดังนั้นจังหวัดปราจีนบุรี จึงต้องมี โครงการการแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ โดยเฉพาะบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งยังคงมีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะพันธุ์ไม้กฤษณา การแบ่งเขตพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติที่ชัดเจนว่าพื้นที่ใดควรใช้ในการท่องเที่ยว และพื้นที่ใดควรใช้เพื่อการอนุรักษ์ เพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปรบกวนระบบนิเวศให้เปลี่ยนแปลงไป สำหรับเขตอุทยานแห่งชาติทับลานก็เช่นเดียวกัน ด้วยอุทยานแห่งชาติทับลานนั้นถือเป็นป่าลานผืนสุดท้ายของประเทศที่ควรอนุรักษ์ไว้ ดังนั้นโครงการที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน เช่น การปลูกต้นลาน ปลูกไม้กฤษณา เป็นต้น โครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม – ประจันตคาม โครงการการประเมินผลกระทบทางการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี ในกรณีที่จะมีการก่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ โครงการสร้างมาตรฐานของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี เช่นการสร้างมาตรฐานของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เมืองศรีมโหสถ การสร้างมาตรฐานสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่นแก่งหินเพิง (มาตรฐานด้านการท่องเที่ยวผจญภัย) เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม อาจดึงดูดนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ด้วยมาตรฐานเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นรากฐานเพื่อนำไปสู่การ Branding เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านกิจกรรม นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีโครงการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่นโครงการอนุรักษ์ความหลากหลายของสมุนไพร บ้านดงบัง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาจิตใจ ควรมีโครงการดังนี้ โครงการอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน เช่นการฝึกปฏิบัติธรรมที่วัดป่าทรงคุณ อำเภอเมืองสำหรับเยาวชน โครงการอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โครงการอบรมภาวะความเป็นผู้นำ โดยให้จังหวัดดำเนินการทุก อบต.และทุกอำเภอ และโครงการอบรมฝึกปฏิบัติ และพัฒนาจิตใจ เช่น อบรมเกษตรทฤษฎีใหม่แก่ชุมชนบ้านดงบังในอำเภอเมือง และชุมชนบ้านบุพราหมณ์ในอำเภอนาดี

กลยุทธ์ที่ 2 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดปราจีนบุรีต้องมีโครงการเทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี โครงการสืบสานงานมาฆปุริมีศรีปราจีน โครงการสืบสานงานประเพณีบุญบั้งไฟ และโครงการที่ งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี โครงการอนุรักษ์โบสถ์ วิหาร วัดแก้วพิจิตร ซึ่งสถาปัตยกรรม 4 ชาติ คือ เขมร ยุโรป ไทย

และจีน โครงการอนุรักษ์เมืองศรีมโหสถ จัดทำหนังสือเล่าเรื่องเมืองปราจีน หรือหอจดหมายเหตุเมืองปราจีนบุรี เป็นต้น

และกลยุทธ์ที่ 3 การปลูกจิตสำนึก ผู้วิจัยเห็นว่าการปลูกจิตสำนึกในด้านการท่องเที่ยว จังหวัดปราจีนบุรีจำเป็นต้องมีโครงการ ดังนี้ โครงการอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ชุมชนบ้านดงบัง บ้านบุพราหมณ์ ชุมชนศรีมโหสถ เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความสำนึกรักบ้านเกิด ด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ชนบธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ชนบธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยว อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538, หน้า14) โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ(ปลูกต้นลานที่อุทยานแห่งชาติทับลาน) หรือ ปลูกไม้กฤษณาที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นต้น โครงการอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม โครงการรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้กลุ่มเยาวชนที่บ้านสระข่อย ซึ่งเป็นแหล่งที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ คือเมืองศรีมโหสถ หรือกลุ่มเยาวชนรักเขาใหญ่ โดยอาจมีกิจกรรม คือไปเก็บขยะบริเวณน้ำตก/โบราณสถาน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างคามเข้มแข็งชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ คือการเสริมสร้างคามเข้มแข็งชุมชน การสร้างคามมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน และการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10 พ.ศ.2550-2554)

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างคามเข้มแข็งในชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่า จังหวัดปราจีนบุรี ต้องมีโครงการ ดังนี้ โครงการอบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว โครงการรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อจัดตั้งองค์กรกลาง โดยมีภาครัฐหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าภาพ และร่วมมือกับภาคเอกชน เช่น หอการค้าจังหวัดปราจีนบุรี ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี เป็นต้น โครงการจัดตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอและจังหวัด โครงการอบรมการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งสมาคมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยประสานความร่วมมือกับหอการค้าจังหวัดปราจีนบุรี ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี มีการจัดการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานในแต่ละอำเภอ โดยเฉพาะอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เช่น อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอศรีมโหสถ อำเภอนาดี เป็นต้น การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงาน การประเมินผลด้านการท่องเที่ยว จัดตั้งโครงการเฝ้าระวังภัยอุบัติเหตุประจำท้องถิ่น เช่น น้ำป่า เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีโครงการ ดังนี้ โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พิถีพิถันแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และทำให้ชุมชนเกิดความรักความหวงแหนในถิ่นที่อยู่ของตน และรู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ตลอดจนรู้จักการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของตนอย่างยั่งยืน โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์อย่างยั่งยืน โครงการอบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน โครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พิถีพิถันร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรมันคงบัง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ร่วมกับโรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนประจำอำเภอ หรือโรงเรียนในแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกันจัดขึ้นอบรม โดยมีภาครัฐ และภาคเอกชนเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร / โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านคงบัง /โครงการสนับสนุนการจดสิทธิบัตรของสมุนไพรที่บ้านคงบัง เป็นต้น และโครงการอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน โครงการกระจายภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย แพทย์ทางเลือกลงในระดับหมู่บ้าน และให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการ เช่น บ้านคงบัง ไม้เค็ด (ไม้เค็ดโฮมสเตย์) บ้านบุพราหมณ์ เป็นต้น

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดปราจีนบุรีควรมีการประสานงานกับธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย หอการค้าจังหวัดปราจีนบุรี ตลอดจนเครือข่ายธุรกิจภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในจังหวัด เพื่ออบรมให้ความรู้แก่กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มโฮมสเตย์ ในด้านการสร้าง พัฒนาธุรกิจขนาดกลางขนาดย่อม (สร้างอาชีพ) ที่ถูกต้อง และ

เห็นสมควรให้มีการตั้งบริษัทธุรกิจท่องเที่ยวขนาดเล็กหรือขนาดกลางขึ้นในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีกลุ่มชุมชนเดิมเป็นฐาน เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน OTOP กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ คือการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และความเป็นไทย ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ และการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554)

กลยุทธ์ที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีโครงการภายใต้กลยุทธ์ดังนี้ โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการบินฯ การล่องแก่ง ในอำเภอชาติ โครงการสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน ได้แก่การกระจายนักท่องเที่ยวซึ่งกระจุกตัวอยู่ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งโดยเฉพาะ โครงการร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนภายในจังหวัด โครงการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยจะต้องมีการวางแผนการท่องเที่ยวบูรณาการเข้ากับการวางแผนพัฒนาชุมชนในภาพรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการพัฒนาด้านจิตสำนึกไปในแผนพัฒนาที่มุ่งเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ตั้งไว้ (พยอม ธรรมบุตร, 2549 , หน้า 1) และโครงการสร้างระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บนเว็บไซต์ โดยให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังนี้ ข้อมูลด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลด้านที่พักแรมในรูปแบบต่าง ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรี ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ และข้อมูลเกี่ยวกับบริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ขึ้นบนเว็บไซต์ โดยมีการเชื่อมโยงกับระบบการขายตรงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Destination Management System) โครงการระบบบริหารบุคลากรทางการท่องเที่ยว ควรสร้างบุคลากรที่เป็นมัคคุเทศก์ และโครงการสุดท้ายแสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นการลงทุนของชาวไทยให้มีมากขึ้น เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นของจังหวัดปราจีนบุรี และควรมีการอบรมทักษะในการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นของชุมชนท้องถิ่น โดยรัฐบาล หรือธนาคารอาจให้กู้ดอกคิติดัฒนาชาติต่ำ เพื่อให้เกิดการลงทุนโดยท้องถิ่น หรือการลดการขายที่ดิน โดยให้เช่าเป็นระยะเวลาเวลานาน เพื่อใช้ในการสร้างโรงแรม รีสอร์ท และให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและเป็นหุ้นส่วนในการลงทุนดังกล่าว

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการด้านการตลาด ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดปราจีนบุรีควรนำแนวคิดด้านการจัดการด้านประเมินผลด้านบริหารธุรกิจ (Balanced Scorecard) มากำหนดการวางแผนการตลาด โดยพิจารณามุมมอง 4 ด้าน ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี (พสุ เดชะรินทร์, 2546) โดยมีโครงการภายใต้กลยุทธ์ดังนี้ โครงการสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของจังหวัดปราจีนบุรี โครงการศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน จากแผนการตลาดการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท. หน้า 14) ในปี 2551 โดยดำเนินการภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปี ของ ททท. คือ มุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เน้นการนำเสนอเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก และได้กำหนดเป้าหมายทางการตลาด ให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่หลากหลาย ให้ประสบการณ์ที่ทรงคุณค่า และประทับใจ โดยนำเสนอจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของไทย ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายทางการตลาด คือ เน้นการส่งเสริมตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ มุ่งเน้นรายได้มากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี และโครงการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัด

และกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว เนื่องจากลักษณะสินค้าทางการท่องเที่ยว แตกต่างจากสินค้าทั่วไป คือสินค้ามีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องหรือสัมผัสก่อนการตัดสินใจซื้อได้ เช่น การเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ลูกค้าจะซื้อจากอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว สินค้ามีเอกลักษณ์ มีเฉพาะแบบเดียวไม่เหมือนใคร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หรือสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man - Made Attraction) การผลิตและบริการสินค้าที่เกิดขึ้นในเวลาและสถานที่เดียวกัน เช่น การเดินทางโดยเครื่องบิน การเข้าพักในโรงแรม ลูกค้าจะสามารถบริโภคได้ในเวลาและสถานที่ที่กำหนดเท่านั้น กระบวนการซื้อขายสินค้าและการบริการไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สินค้ามีลักษณะเน่าเสีย ถ้าลูกค้าไม่มาบริโภคภายในเวลาที่กำหนด จะขายได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฤดูกาล สภาพภูมิอากาศ เวลาของการบริโภค และการซื้อขายสินค้าการท่องเที่ยวมักเป็นการซื้อขายร่วมกันในคราวเดียวกัน ถึงแม้จะต่างเจ้าของกัน จึงต้องการความร่วมมือทางธุรกิจสูง ผู้วิจัยเห็นว่าจังหวัด

ปราจีนบุรี ควรจะต้องมีโครงการ ดังนี้ โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โบราณคดีเมืองศรีมโหสถ โครงการการสร้างมาตรฐานด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม โครงการสร้างมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น ปิมน้ำมัน ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี เพราะการสร้างมาตรฐาน โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานสากล และ Branding โดยการสร้าง Package Tour แบบเบ็ดเสร็จ เช่น มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร การชมความงดงามของตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่/ทับลาน ล่องแก่งหินเพิง หรือน้ำตกในอำเภอประจันตคาม เป็นต้น โครงการสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และธรรมชาติ โครงการสร้างมาตรฐานด้านที่พักแรม และ ร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการรีสอร์ทสีเขียว) โครงการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม โครงการสร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก โครงการเผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง โครงการพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร เป็นต้น

การอภิปรายผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ของจังหวัดปราจีนบุรี ในการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยขออภิปรายผลในภาพรวม ดังนี้ ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ด้วยจังหวัดปราจีนบุรีมีสภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรท่องเที่ยว ทรัพยากรมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ศักยภาพด้านพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านการจัดการท่องเที่ยว คือ มีคุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การจัดการคุณภาพน้ำ การจัดการขยะ มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดการคุณภาพเสียง การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่

ปัจจัยด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว ความหลากหลายของกิจกรรมการ

ท่องเที่ยว ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม และ กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ประโยชน์ต่อชุมชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ความตระหนักต่อผลกระทบด้าน สิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจาย รายได้ ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ โอกาสในการสนับสนุนด้าน การพัฒนาและการมีส่วนร่วมจากรัฐ

การอภิปรายผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาท ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ด้านการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ใน พื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน มีส่วนร่วมในการเร่งรัดพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นป้ายบอกทาง ในแหล่งท่องเที่ยว สำหรับด้านการจัดการและพัฒนาพื้นที่พักแรม และร้านอาหาร ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ควรให้มีความสะอาด และความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง ให้มีความหลากหลาย เช่น โฮมสเตย์ / รีสอร์ท โรงแรมทุกระดับ เพราะจังหวัดปราจีนบุรียังมีที่พักแรมน้อยเกินไป และไม่ได้มาตรฐานระดับ 5 ดาว ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วม ในการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีส่วนร่วมใน การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และการมีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม ควรมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางธรรมชาติและการผจญภัย เช่น ล่องแก่ง หินเพิง ศึกษาเส้นทางธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรม แข่งสุขภาพ เช่น ทวีร์สุขภาพ ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการ บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน , มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ, การผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน การมี ส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การผจญภัย และการมี ส่วนร่วมในการจัดการป้ายบอกทาง ห้องสุขา ฯลฯ

บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชน

ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค บทบาทในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว

ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค

ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาดท่องเที่ยว และ บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค

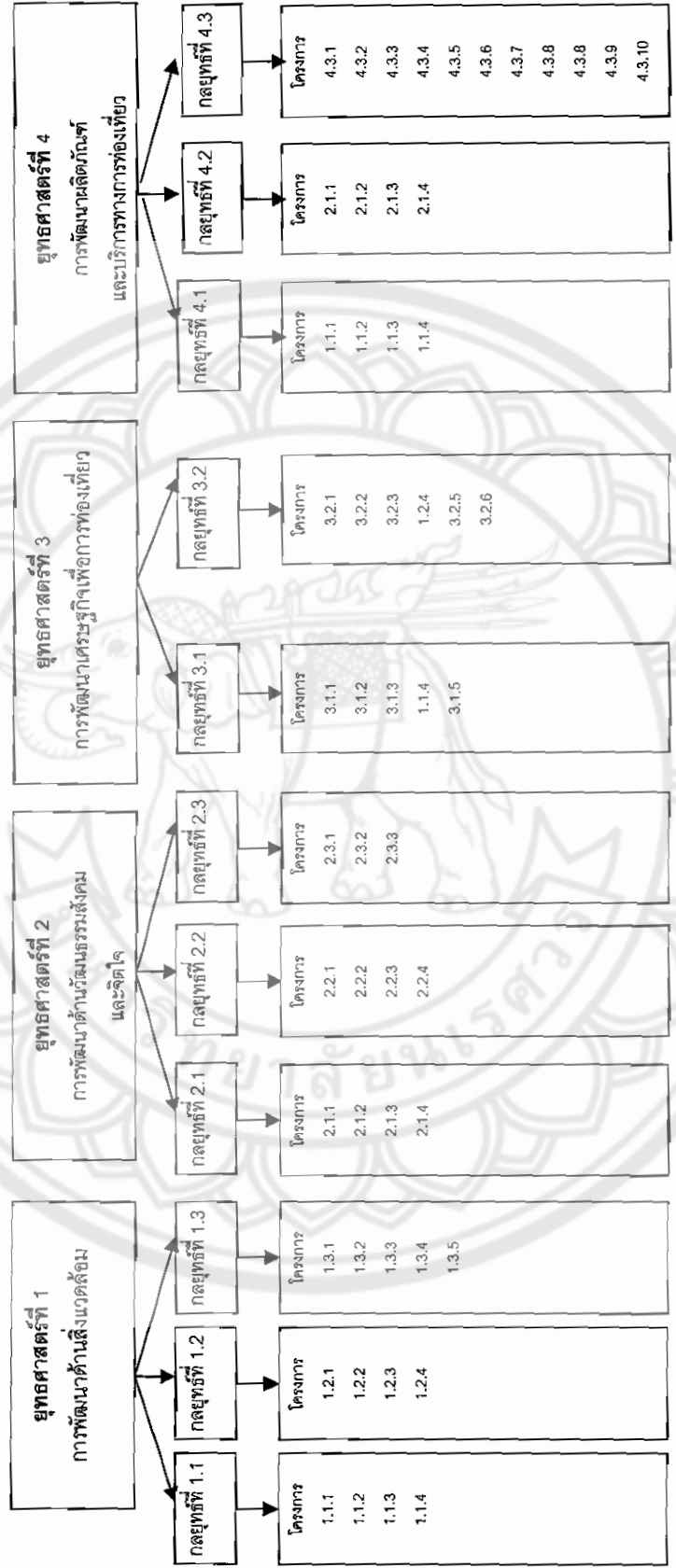
จากผลการวิจัย การสรุปและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยจะนำข้อมูลในภาพรวมทั้งหมดมาเสนอในเชิงบูรณาการโดยเริ่มจากการกำหนดนโยบาย ที่นำมาจากวิสัยทัศน์ ซึ่งจะประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี และภายใต้กรอบนโยบายเป็นลำดับแรก ซึ่งวิสัยทัศน์ต้องการให้จังหวัดปราจีนบุรีได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ พัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554) โดยผู้วิจัยจะบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนงานหลัก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และนโยบาย เข้ากับการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี ดังนั้นทั้งแผนหลัก และแผนรองจึงจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องและให้ความสำคัญร่วมกัน เพื่อสร้างความสมดุลในการพัฒนา และเมื่อได้กำหนดทิศทางที่ควรจะเป็นแล้ว จะต้องมีการปฏิบัติการระดับกลยุทธ์ หรือกลุ่มโครงการ ซึ่งจะอยู่ในลำดับที่สามของแผนพัฒนาในภาพรวม โดยแต่ละยุทธศาสตร์จะมีจำนวนกลยุทธ์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้กลยุทธ์ทั้งหมดจะมีความสัมพันธ์กัน และภายใต้กลยุทธ์แต่ละด้าน จะต้องมีการกำหนดโครงการที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้กลยุทธ์เหล่านั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นอันดับที่สี่ และในลักษณะเดียวโครงการทุกโครงการจะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งการวางแผนระดับกลยุทธ์ หรือกลุ่มโครงการ และโครงการนั้นจัดเป็นการวางแผนระดับล่าง ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์เพื่อ

พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรีนั้น จึงมีลักษณะบูรณาการทั้งแผนพัฒนาทั้ง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จิตใจ และการท่องเที่ยวเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อที่จะทำให้ตระหนักถึง ผลกระทบของแต่ละแผนที่จะมีผลต่อกันและกัน ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอแผนดังกล่าวในภาพรวมดังนี้

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

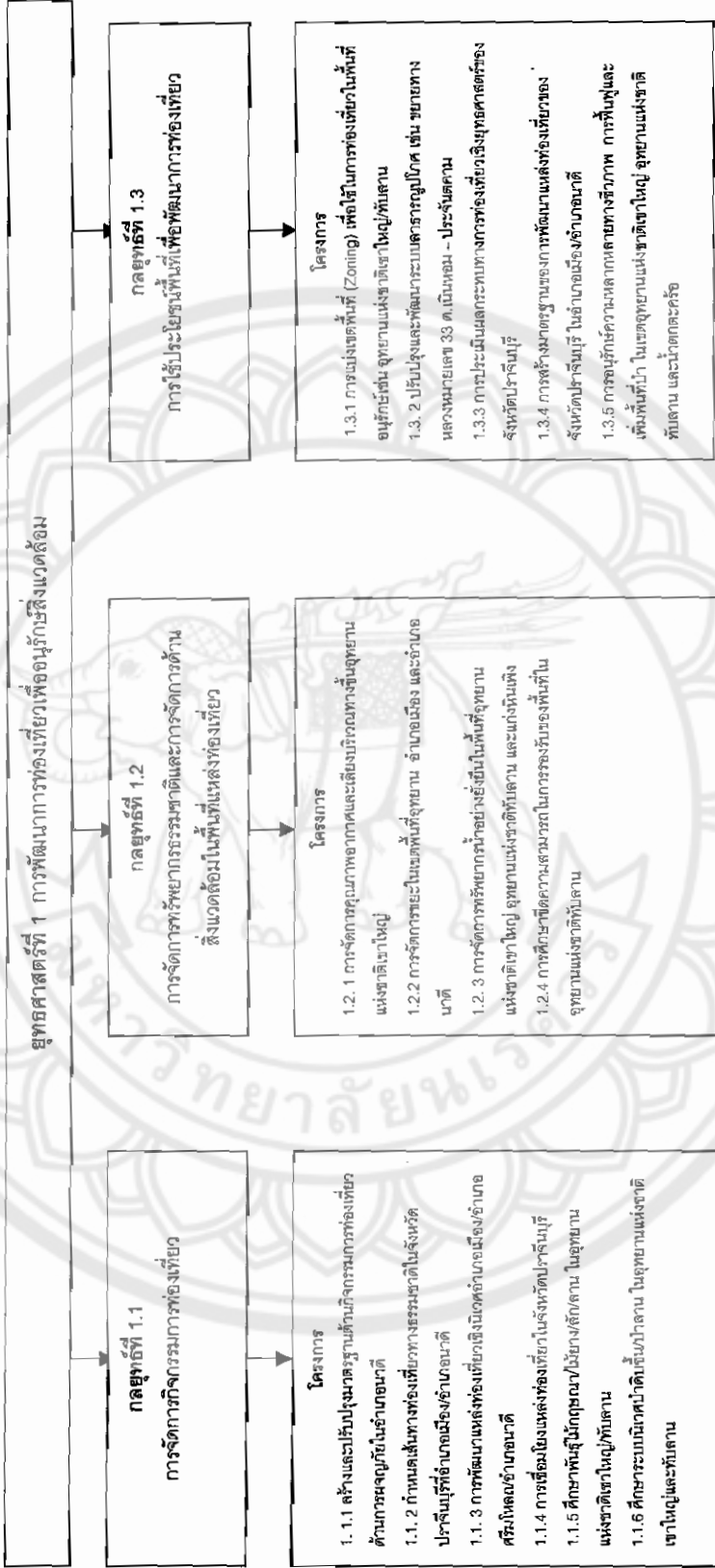
วิสัยทัศน์ : จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่ไม่มีตกครุ่นด้านสิ่งแวดล้อม ระเบียบวินัยด้านกาการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นศูนย์กลางของภาคเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา

ภาพ 82 แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

วิสัยทัศน์ : จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเกษตรกรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา

ภาพ 83 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

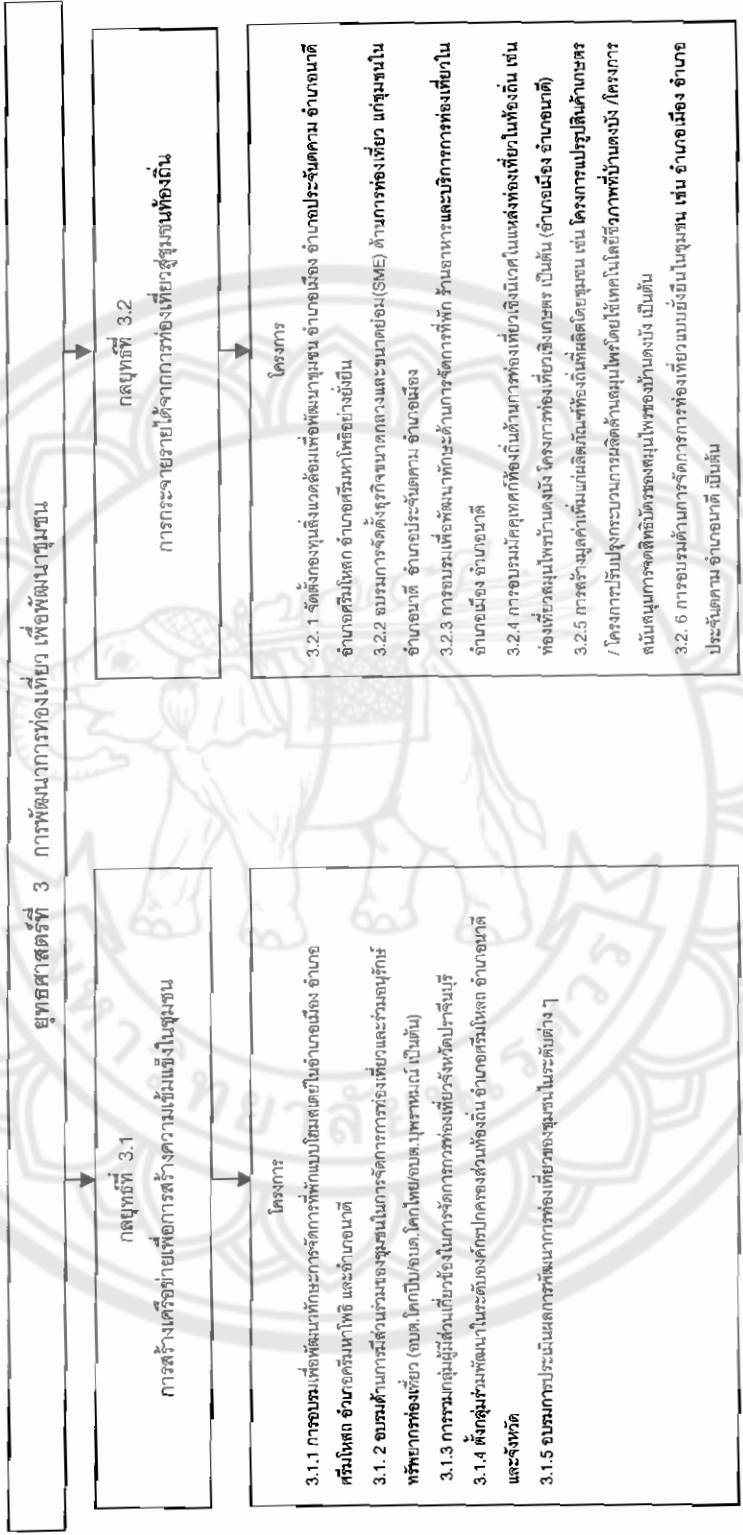
วิสัยทัศน์ : จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ระดับนานาชาติ จะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นศูนย์กลางของภาคการศึกษาด้านประเทศไทย-กับพหุชา

ภาพ 84 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

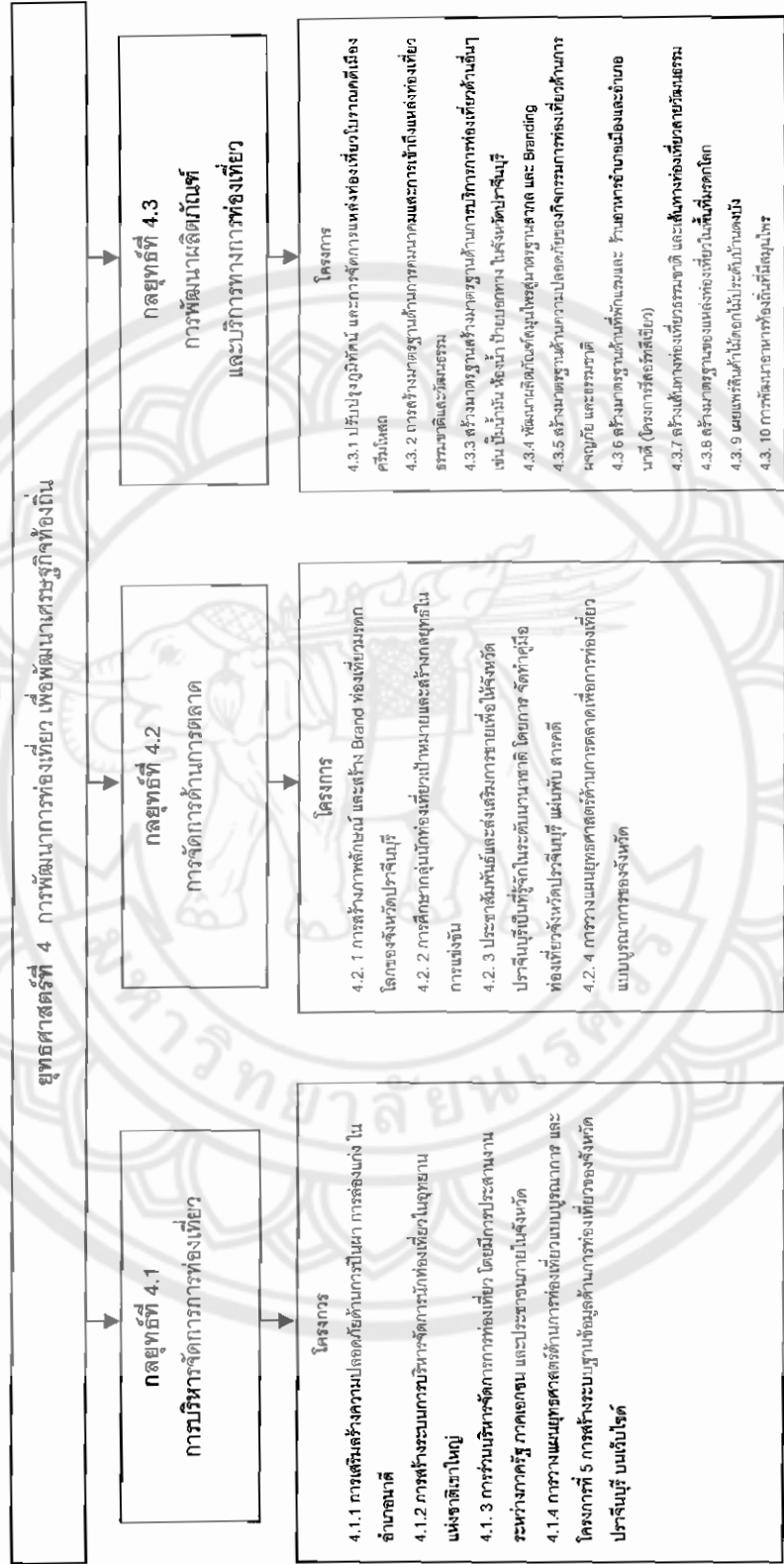
วิสัยทัศน์ : จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ะดับนานาชาติ จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ : จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว

ภาพ 85 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

วิสัยทัศน์ : จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติระดับโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ะดับนานาชาติ จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมพหุชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา

ภาพ 86 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนดังที่นำเสนอโดยใช้รูปแบบการนำเสนอ Strategic Action นั้น เป็นเพียงขั้นตอนเริ่มต้นของการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเท่านั้น ในขั้นตอนที่จะมีการวางแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและละเอียดต่อไปนี้จะต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ระดับนโยบาย แผนงาน กลุ่มโครงการ ตลอดจนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับโครงการ (EIA) เพื่อศึกษาทางเลือกที่หลากหลายของการพัฒนา เพื่อหาแนวทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น (Mitigation) ได้ ตลอดจนการกำหนดตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อพัฒนาภายใต้กรอบของความยั่งยืน (Sustainability) และในกรณีที่เกิดวิกฤต หรือเหตุการณ์ที่อยู่ความคาดหมาย มีความจำเป็นต้องปรับแผนตามความเหมาะสมเพื่อให้สามารถพัฒนาต่อไปได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่อำเภอไทยจะให้นักท่องเที่ยวเพิ่มวันพำนักและสามารถกระจายนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยว
2. ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ระดับชาติได้มีการกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) สำหรับโครงการระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัดและโครงการเฉพาะด้าน เช่น ด้านการเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว ตลอดจนโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานและโครงการระดับ Mega Projects ที่มีมูลค่ามากกว่า 1,000 ล้านบาทขึ้นไปก่อนการตัดสินใจดำเนินการ ผู้วิจัยเห็นสมควรให้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ทุกภาคของประเทศไทย โดยขยายผลจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี
3. ในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรมีการบูรณาการผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) จากทุกภาคทุกส่วนเข้ามาระดมสมองเพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดนำมาปฏิบัติการ
4. ในด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรีในรายละเอียด ผู้วิจัยเสนอแนะให้นำแนวคิดทฤษฎีด้าน Balanced Scorecard และแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) มาประยุกต์ใช้โดยให้ความสำคัญกับทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ (Intangible asset) ของพื้นที่ เช่น ความมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งนำมามุมมองในการสร้างแผนที่ยุทธศาสตร์ของทฤษฎี Balanced Scorecard มากำหนด Strategy Map ของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ปราจีนบุรี อันได้แก่ มิติด้านการเงิน มิติด้านลูกค้า มิติด้านกระบวนการภายในและมิติด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเฉพาะด้านเช่น แผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของจังหวัดปราจีนบุรี หรือขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นต้น
2. ควรมีการทำวิจัยเรื่องกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ โดยศึกษาความต้องการ รูปแบบกิจกรรม แรงจูงใจ ในระดับการวิเคราะห์กลุ่มตลาดเป้าหมาย และการกำหนดตำแหน่งในตลาดในภาพรวมของการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระเชตุвр

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2547). **ความรู้สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. **ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (2550-2554)**.
กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี (2550). **ข้อมูลจังหวัดปราจีนบุรี**. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.prachinburi.go.th>
- กวี วรกวิน. (2547). **แผนที่ความรู้ท้องถิ่นไทยภาคตะวันออก**. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (บว.).
- กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). **เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปี 2545 วันที่ 7 – 9 มีนาคม 2545 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์**. กรุงเทพฯ
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ**.
กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2549). **แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2550**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). **ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะ 5 ปี**.
กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). **สรุปแผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2551**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 8. (2550). **ข้อมูลจังหวัดปราจีนบุรี**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2550, จาก <http://www.tat8.com>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 8 (2550). **สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ.2549**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2550, จาก <http://www.tat8.com>
- กิ่งพร ทองใบ. (2546). **กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โกมุทพันธุ์ ผลสินธุ์. (2542). **การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ
ธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์. (2548). **การวางแผนและการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 4)**.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์ และทักษิณาภรณ์ สมบูรณ์. (2550). การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อนุรักษ์ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ฐลัทธิตี ฐชาติ. (2546). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- ดำรง วัฒนา. (2544). คู่มือการจัดทำยุทธศาสตร์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.ops.moc.go.th/pcni/Strategie%20manual.htm>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วี.อินเตอร์ พรีนซ์.
- นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ก). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรสแอนดีดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ข). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนดีดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). ธุรกิจนำเที่ยว. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือท่องเที่ยวไทย.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2543). นโยบายและการวางแผน: หลักการและทฤษฎี. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประเสริฐ วิทาร์ฐ. (2530). รายงานสัมมนาทางวิชาการเรื่องบทบาทของภูมิศาสตร์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว. กาญจนบุรี: สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทยร่วมกับวิทยาลัยครูกาญจนบุรี.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2542). เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2546). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ไฟว์ แอนด์ไฟว์ พรีนซ์.
- แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี. (ม.ป.ป.). [แผ่นพับ]. ปราจีนบุรี: สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี และชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี.
- พนารัตน์ ลาภเกิน (2549). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- พยอม ธรรมบุตร (2546). เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์
ด้านการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลอยศรี ไปรณานนท์. (2539). สองนครแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : เกียวโต-
เชียงใหม่. เชียงใหม่: โรงพิมพ์เมือง.
- พลุ เดชะรินทร์. (2546). เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced scorecard และ
key performance indicators. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พะจิต ตามประทีป (2549). การวางแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนากการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์อย่างยั่งยืน จังหวัดชัยนาท. สารนิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- พิบูล ทีปะปาล. (2546). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี. (ม.ป.ป.). [แผ่นพับ]. ปราจีนบุรี: กรมศิลปากร.
- มณีวรรณ พุทธเสถียร (2548). ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาก
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์
วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2548). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมืองทวารวดี ศรีมโหสถ ปราจีนบุรี. (ม.ป.ป.). [แผ่นพับ]. ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และ
นันทนาการจังหวัดปราจีนบุรี: เจตนารมณัภณท์ (โรงพิมพ์โคกปีบ).
- เมืองศรีมโหสถ. (ม.ป.ป.). [แผ่นพับ]. ปราจีนบุรี: สำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี.
- ยศ สันตสมบัติ. (13 ธันวาคม 2542). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ(2). สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์
2551, จาก <http://www.seub.ksc.net/News/dec-42/kt-131242-1.htm>
- ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2543). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ:
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วรรณ วรชวานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วรรณิ ศิริมานะพงษ์ (2549). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัด
สมุทรปราการ. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วสิน อิงคพัฒนากุล (2548). การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม.
นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันดี สีสังข์ (2549). แนวทางเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
ของจังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- วินัย วีระวัฒน์นันท์. (2535). มนุษย์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ.
- วิณา ชุ่มบัณฑิต (2549). การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินญาณิพนธ์
วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วินิจ วีรยางกูร. (2532) การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีราภรณ์ วัชวัฒน์ (2549). การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.
ปรินญาณิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศรัญญา วาภากุลวิทย์. (2546). ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า พรินติ้ง.
- ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล. (2540). การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. จุลสารการ
ท่องเที่ยว, 16(1). 12-15.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2546). การจัดการเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2542). เอกสารสรุปการเรียนการสอน
รายวิชา ทอส.513 กลยุทธ์การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการ
ท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2540). โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประเทศไทย. (2540). การดำเนินเพื่อกำหนดนโยบาย
การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สมยศ นาวิการ. (2543). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

- สฤกษ์ แสงอรัญญ. (2550). **นิยามและความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2550, จาก http://www.dnp.go.th/npo/Html/Tour/Eco_Tour.html
- ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.(2550). **โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ**. สืบค้นเมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.dnp.go.th/NPRD/main/main1.php>
- สาวิตรี จบศรี และญาดานันท์ กวยรักษา.(2550). **การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดนครปฐม**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัยรัตนนคร, พิษณุโลก.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10**. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>
- สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี. (2537). **ศรีมหาโพธิ์** กับการเสด็จประพาสของล้นเกล้ารัชกาลที่ 5. ปราจีนบุรี: สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี.
- สุกาญจน์ รัตนเลิศสุรณ. (2550). **หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุทธิชัย ปทุมล่องทอง. (2549). **ที่นี่ประเทศไทย: ท่องเที่ยวภาคกลาง**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- เสรี วงษ์ไพจิตร. (2534). **จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อนุช อาภาภิรม. (2545). **การพัฒนาอย่างยั่งยืนคำตอบอยู่ในความหลากหลาย**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา.
- อัจฉรา จันทร์ฉาย. (2547). **การวางแผนกลยุทธ์และการจัดทำ BSC (ฉบับปรับปรุงพิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศวิน แสงพิบูล. (2548). **การศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทยในรอบทศวรรษ (2537-2547) แนวทางเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืน**. *สุทธิปริทัศน์*. 20(62), 68-79
- อุทิศ ชาวเถียร.(2546). **การวางแผนกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกลด์ นิลส์ โกราน. (2547). **การใช้ระบบ Balanced Scorecard**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- Drucker, P.F. (1995). **Management**. Oxford: Butterworth-Heineman.

- Edmonds John and George Lespoky. (2004). **Ecotourism and Sustainable Tourism Development in Southeast Asia**. Tourism in Southeast Asia. USA : K.S. Chon.
- Morrison, Alastair M. (2002). **Hospitality and travel marketing**. New York: Albany.
- Richards, Greg. (1995). **Cultural tourism in Europe**. UK : Biffles., Guildford.
- World Tourism Organization. **Tourism 2020 vision**. Retrieved August 11, 2007, from <http://www.world-tourism.org/facts/menu.html>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระเชตุвр

**แบบสอบถาม ความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
เกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในจังหวัดปราจีนบุรี**

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรของจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 5 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง		
2. อายุ	☐ 17 – 24 ปี	☐ 25 – 34 ปี	☐ 35 – 44 ปี	
	☐ 45 – 54 ปี	☐ 55 – 64 ปี	☐ 65 ปีขึ้นไป	
3. สถานภาพ	☐ โสด	☐ สมรส	☐ หม้าย	☐ หย่าร้าง
4. การศึกษา	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	
	☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท	
	☐ ปริญญาเอก	☐ อื่น ๆ		
5. อาชีพ	☐ เกษตรกร	☐ รับจ้าง	☐ ตัวแทนขายสินค้า	
	☐ แม่บ้าน/พ่อบ้าน	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	
	☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ พนักงานลูกจ้างบริษัท	☐ อื่น ๆ	
6. รายได้/เดือน	☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 – 10,000 บาท	☐ 10,001 – 15,000 บาท	
	☐ 15,001 – 20,000 บาท	☐ 20,001 – 25,000 บาท	☐ 25,001 บาทขึ้นไป	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี
คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

2.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
ในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน					
2. แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า					
3. น้ำตกเหวนรก, น้ำตกตะคร้อ, น้ำตกส้มป่อย, น้ำตกธารทิพย์, น้ำตกเขาอ้อใต้					
4. สวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุไฟ, หอไม้ไผ่แดง, ทุเรียน, กระถ่อน					
5. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน					

2.2 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีใน
ระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี, เด็กเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมอาวี					
2. โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต ในอำเภอศรีมโหสถ โบราณสถานพาคิน โบราณสถานหลุมเมือง โบราณสถานลายพระหัตถ์ ในอำเภอศรีมหาโพธิ์					
3. ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์,					
4. วัดแก้วพิจิตร, วัดโบสถ์, วัดท่าคูทอง					
5. แหล่งจักสานจากไม้ไผ่บ้านโง้งอำเภอดอนคคามและแหล่งสานโบราณ บ้านบุพพารามณ์อำเภอนาดี					

2.3 ท่านคิดว่า ประเพณี เทศกาล ปรากฏการณ์สำคัญต่อไปนี้ เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี ในระดับใด

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. งานมาฆปุรณิสีปราจีน					
2. งานบุญบั้งไฟ					
3. งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี					
4. งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง					
5. งานแข่งขันเรือยาวประจำปี					
6. งานลอยกระทง					

2.4 ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีต่อไปนี้ นำมาเที่ยวในระดับใด

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง					
2. กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำโป่งช้าง, เดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่					
3. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ					
4. กิจกรรมผจญภัย เช่น ไรด์ตัวปี่หน้าผาที่น้ำตกเวฬุวันบ้านนางาม					
5. กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต, โบราณสถานพานหินในอำเภอศรีมหาโพธิ์					
6. กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาอีโต้, น้ำตก					

2.5 ท่านคิดว่าในภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีต่อไปนี้ เป็นบริการที่มีความเหมาะสมในระดับใด

การบริการการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์					
2. ร้านอาหาร					
3. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว / ป้ายบอกทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี					
4. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น					
5. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ					
6. ห้องสุขา, บิมน้ำมัน, ATM					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

3.1 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีจุดแข็งหรือข้อดีต่อไปนี้ในระดับใด

จุดแข็ง / ข้อดี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก					
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวชมจุกภัย					
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ร่องรอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี					
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร					
5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา					
6. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียง					

3.2 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีจุดอ่อนหรือข้อด้อยต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

จุดอ่อน / ข้อด้อย	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยเกินไป					
3. ขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ					
4. มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบของป่าไปขายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ					
5. ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม					
6. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง					
7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน					

3.3 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระดับใด

โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยระดับนานาชาติ					
2. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน					
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ					

โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ					
4. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและประเทศกัมพูชา					
5. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ					
6. เป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวสนใจมาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ					

3.4 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับใด

อุปสรรคในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด					
2. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง					
3. ขาดสัญญาณโทรศัพท์					
4. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน					
5. ในฤดูร้อนจะมีปัญหาน้ำทะเลหนุน					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4.1 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีควรจะมีวิสัยทัศน์(ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีกห้า/สิบปีข้างหน้า) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในข้อต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

วิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ					
2. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น					
3. จังหวัดจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา					
4. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน					

4.2 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีควรเป็นยุทธศาสตร์(การแสวงหาแนวทางในการทำให้วิสัยทัศน์หรือความปรารถนาของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นจริง)ในระดับใด

ยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก					

4.3 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นกลยุทธ์/ โครงการ (แผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ภายในกรอบเวลาที่กำหนดไว้)ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับใด

กลยุทธ์/โครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์					
- โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และน้ำตกตะคร้อ					
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม					
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง					
- โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่					
- โครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่					
- โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี					
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
- โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นในเรื่องของความปลอดภัย					

กลยุทธ์/โครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี					
ยุทธศาสตร์ที่ 2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น					
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด					
- โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน					
- โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น					
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคมและก้าวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม					
- โครงการที่ 2 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการวีลอร์ฟี่เขียว)					
- โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัยและธรรมชาติ					
- โครงการที่ 4 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก					
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ					
- โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น บิมน้ำร้อน หองน้ำ ป้ายบอกทาง ในจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม					
- โครงการที่ 8 พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานสากล และ Branding					
- โครงการที่ 9 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร					
- โครงการที่ 10 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง					
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
- โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการปั่นหน้าผา การส่องแก่ง ในอำเภอนาดี					
- โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website					
- โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่					

กลยุทธ์/โครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน					
- โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่พิถีพิถันแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี					
- โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว และร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด					
- โครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ					
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น					
- โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน					
- โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่บ้านดงบัง โครงการสนับสนุนการจดสิทธิบัตรของสมุนไพรของบ้านดงบัง เป็นต้น					
- โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พิถีพิถัน ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 4 การอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน					
- โครงการที่ 5 การอบรมภาคีเครือข่ายท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น					
- โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์อย่างยั่งยืน					
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก					
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก					
- โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม					
- โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
- โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี					
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ					
- โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ					
- โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ					

กลยุทธ์/โครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 งานมาฆปุรมีศรีปราจีน					
- โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ					
- โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี					

ตอนที่ 5 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

5.1 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ					
2. ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว					
3. สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว					
4. สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว					
5. สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม					
6. ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
7. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต					
8. ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม					

5.2 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม					
2. การจัดการขยะ					
3. การจัดการคุณภาพเสียง					
4. การจัดการคุณภาพน้ำ					
5. การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว					
6. การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
7. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่					
8. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม					
9. คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					

5.3 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้ เป็นปัจจัยบ่งชี้ด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในระดับใด

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้					
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว					
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว					
4. กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน					
5. สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม					

5.4 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้ เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม					
2. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้					
3. โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมจากรัฐ					
4. ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา					
5. ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน/องค์กร/นักท่องเที่ยว					

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

6.1 ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี ในข้อต่อไปนี้ในระดับใด

การจัดการและการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค					
1.1 มีส่วนร่วมในการปรับปรุงถนน และพัฒนาเส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีให้เชื่อมโยงถึงกัน					
1.2 มีส่วนร่วมในการเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว					
2. การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร					
2.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่พักแรม ให้มีความหลากหลาย เช่น โฮมสเตย์ / รีสอร์ท / โรงแรมทุกระดับ					

การจัดการและการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่พักผ่อนและร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ควรให้มีความสะอาด และความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น					
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
3.1 มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในแหล่ง ท่องเที่ยวต่าง ๆ					
3.2 มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน					
3.3 มีส่วนร่วมพัฒนาด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว					
4. การจัดการด้านกิจกรรม					
4.1 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางธรรมชาติและการผจญภัย เช่น ล่องแก่งหินเพิง ศึกษาเส้นทางธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่					
4.2 มีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น ทวีร์สุขภาพ					
5. บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ					
5.1 มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การผจญภัย					
5.2 มีส่วนร่วมในการจัดการ ป้ายบอกทาง ห้องสุขา ฯลฯ					
5.3 มีส่วนร่วมจัดการด้านการให้ข้อมูล และความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และ การผจญภัย ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน					
5.4 มีส่วนร่วมในการบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					

6.2 ท่านคิดว่า ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดปราจีนบุรี ในหัวข้อต่อไปนี้ในระดับใด

บทบาทในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ภาครัฐ					
1. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค					
2. บทบาทในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว					
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว					
ภาคเอกชน					
1. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค					
2. บทบาทในการร่วมพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว					
3. บทบาทในการร่วมทำการตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านการท่องเที่ยว					
ภาคประชาชน					
1. บทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น					
2. บทบาทในการร่วมลงทุนด้านสาธารณูปโภค					
3. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว					

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

1. สิ่งที่ท่านต้องการให้จังหวัดปราจีนบุรีดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

1).....

2).....

3).....

4).....

5).....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวกมลรัตน์ รัตนภานพ

แบบสอบถาม ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
เกี่ยวกับแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

ตอนที่ 3 แรงจูงใจและเหตุผลในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 4 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 7 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากรศาสตร์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 17 – 24 ปี 25 – 34 ปี 35 – 44 ปี
 45 – 54 ปี 55 – 64 ปี 65 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ โสด สมรส หม้าย หย่าร้าง
4. การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก อื่น ๆ
5. อาชีพ เกษตรกร รับจ้าง ตัวแทนขายสินค้า
 แม่บ้าน/พ่อบ้าน นักเรียน/นักศึกษา ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท อื่น ๆ
6. รายได้/เดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท
 15,001 – 20,000 บาท 20,001 -25,000 บาท 25,001 บาทขึ้นไป
7. ภูมิลำเนา กรุงเทพฯ/ปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคใต้

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางและวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านเคยเดินทางมาที่จังหวัดปราจีนบุรีมาก่อนหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย
------------------------------	---------------------------------
2. ท่านรู้จักจังหวัดปราจีนบุรีว่าเป็นจังหวัดที่น่าท่องเที่ยวจากแหล่งใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ หนังสือพิมพ์	☐ วารสาร / นิตยสาร / คู่มือเดินทาง	☐ อินเทอร์เน็ต	
☐ สมาคมท่องเที่ยว	☐ เพื่อน /ญาติ	☐ วิทยุ / โทรทัศน์	
☐ บริษัททัวร์	☐ เอกสารแผ่นพับ / โบรชัวร์	☐ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว / ททท.	
3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ท่านสนใจ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ศึกษารวมชาติเดินป่า	☐ เทียน้ำตก	☐ ดูนก /ส่องสัตว์	☐ ล่องแพ /ล่องแก่ง
☐ จักรยานเสือภูเขา	☐ ปีนเขา/ไต่เขา	☐ พักแรมด้วยเต็นท์	☐ เที่ยวสวนเกษตร
☐ วิถีชีวิตชุมชนและพักบ้านชนบท	☐ โบราณสถาน /ศิลปวัฒนธรรม	☐ เทศกาลประเพณี	
☐ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ / นวด / สมุนไพร	☐ พักผ่อนรับประทานอาหาร	☐ ซื้อสินค้าพื้นเมือง	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			
4. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดปราจีนบุรีในครั้งนี้ คือ

☐ พักผ่อน / ท่องเที่ยว	☐ เยี่ยมญาติ / เพื่อน	☐ ทักษะศึกษา / แสวงหาความรู้	☐ พักฟื้น
☐ ประชุม / สัมมนา	☐ ธุรกิจ	☐ ปฏิบัติราชการ	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)
5. ลักษณะการเดินทาง

☐ คนเดียว	☐ ครอบครัว	☐ กลุ่มเพื่อน
☐ บริษัททัวร์	☐ มาเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่	
6. ยานพาหนะในการเดินทาง

☐ รถยนต์ส่วนตัว	☐ รถโดยสารประจำทาง	☐ รถไฟ	☐ รถเช่า / รถตู้
☐ รถจักรยาน	☐ รถจักรยานยนต์	☐ รถยนต์บริษัทนำเที่ยว	
7. ท่านพักค้างคืนในการเดินทางครั้งนี้หรือไม่

☐ พักค้างคืน	☐ ไม่พักค้างคืน (ข้ามไปตอบข้อ 10)
-------------------------------------	--
8. ถ้าพักค้างคืน ประเภทของที่พักที่ท่านพัก

☐ โรงแรม	☐ รีสอร์ท	☐ พักบ้านชนบท	☐ กางเต็นท์	☐ บ้านญาติ / เพื่อน
☐ บ้านพักรับรอง	☐ วัด / โรงเรียน	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)		
9. ระยะเวลาการพักแรม

☐ 1 คืน	☐ 2 คืน	☐ 3 คืน	☐ มากกว่า 3 คืน
--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--
10. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ยต่อคนต่อวัน

☐ ต่ำกว่า 1,000 บาท	☐ 1,000 – 3,000 บาท	☐ 3,000 – 5,000 บาท	☐ มากกว่า 5,000 บาท
--	--	--	--
11. ท่านมีจุดมุ่งหมายที่จะเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นหรือไม่

☐ มี	☐ ไม่มี
-----------------------------	--------------------------------

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจและเหตุผลในการมาท่องเที่ยวที่จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

3.1 ท่านคิดว่ามูลเหตุต่อไปนี้ เป็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด

แรงจูงใจที่เดินทางมาท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านต้องการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และส่งแก่งหินเหิ่ง					
2. ท่านต้องการรด/อบสมุนไพร/ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และชมความงามของตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร					
3. ท่านต้องการศึกษาศิลปวัฒนธรรม สมัยทวารวดี ที่พิพิธภัณฑสถานปราจีนบุรี และโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ					
4. ท่านต้องการท่องเที่ยวน้ำตกเขาวังใต้ / น้ำตกธารรัตน์/น้ำตกสลดไผ่/น้ำตกธารทิพย์					
5. ท่านต้องการมากระโดดหอ/ไต่หน้าผา และชมความงาม/บรรยากาศของธรรมชาติที่บ้านนางาม					
6. ท่านต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านสมุนไพร และเลือกซื้อไม้ดอกไม้ประดับที่บ้านดงบัง					
7. ท่านต้องการรับประทานอาหาร และซื้อของที่ระลึก/ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสาน จากไม้ไผ่ที่อำเภอประจันตคาม					
8. ท่านต้องการมาท่องเที่ยวเทศกาลมาฆบูชาปราจีน/งานแข่งขันเรือยาว/งานผลไม้และของดีจังหวัดปราจีนบุรี					
9. ท่านต้องการเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตชุมชนที่น่าสนใจของชาวไทยพวนที่อำเภอศรีมโหสถ					
10. ท่านต้องการเลือกซื้อสินค้าเกษตรกรรม/ของที่ระลึก เช่น เครื่องจักรสานจากไม้ไผ่ / หมวกใบลาน					
11. ท่านต้องการที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก สะอาด มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน					
12. ท่านต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจ ท่องเที่ยวเพื่อเป็นกำไรชีวิต/การเดินทางสะดวก/ระยะทางไม่ไกล					
13. ท่านต้องการเดินทางผ่านจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อเป็นประตูสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นคือ ปากช่อง จ.นครราชสีมา /จ.ฉะเชิงเทรา /จ.นครนายก และ จ.สระแก้ว ตลาดโรงเกลือ/เสียมเรียบ/นครวัด-นครธม หรือประเทศกัมพูชา					
14. ท่านต้องการหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจจากการทำงานเพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่ให้ชีวิต					
15. ท่านต้องการมาท่องเที่ยวเพื่อลิ้มความทุกข์ ละเลิกหนีความกังวลใจ					
16. ท่านต้องการแสดงให้เห็นถึงความรู้ว่าท่านมีฐานะพอที่จะมาท่องเที่ยว					
17. ท่านต้องการพัฒนาตนเองและทดสอบความสามารถที่มีอยู่ในตัวท่าน โดยผ่านกิจกรรมเช่น ปีนหน้าผา, ส่งแก่ง					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี
คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี
ในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ป่าลาน อุทยานแห่งชาติทับลาน					
2. แก่งหินเพิง, แก่งลูกเสือ, แก่งวังไทร, แก่งงูเห่า					
3. น้ำตกเหวนรก, น้ำตกตะคร้อ, น้ำตกส้มป่อย, น้ำตกธารทิพย์, น้ำตกเขาค้อใต้					
4. สวนสมุนไพรและสวนไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง, สวนพันธุไม้, หนองไม้ไผ่ดง, ทุเรียน, กระท้อน					
5. อ่างเก็บน้ำจักรพงษ์, อ่างเก็บน้ำทับลาน					

4.2 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไปนี้ เป็นสถานที่น่าท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีใน
ระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี, ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร, พิพิธภัณฑทร์ระครู อุทัยธรรมารักษ์					
2. โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, กลุ่มโบราณสถานสระมรกต โบราณสถานพานหิน โบราณสถานลายพระหัตถ์ ในอำเภอศรีมหาโพธิ์					
3. ศาลหลักเมือง, ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์,					
4. วัดแก้วพิจิตร, วัดโบสถ์, วัดท่าอู่ทอง					
5. แหล่งจักสานจากไม้ไผ่บ้านไฉ่อำเภอดอนตะคามและแหล่งสานโบราณ บ้านนุพราหมณ์อำเภอนาดี					

4.3 ท่านคิดว่า ประเพณี มหกรรม ปรากฏการณ์สำคัญต่อไปนี้ เป็นจุดเด่นของจังหวัดปราจีนบุรี ใน
ระดับใด

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. งานมาฆปุรณิทีปราจีน					
2. งานบุญบั้งไฟ					
3. งานวันเกษตรและของดีเมืองปราจีนบุรี					
4. งานสัปดาห์ล่องแก่งหินเพิง					

ประเพณี เทศกาล มหกรรม ของจังหวัดปราจีนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. งานแข่งเรือยาวประเพณี					
6. งานลอยกระทง					

4.4 ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีต่อไปนี้นำมาเที่ยวในระดับใด

ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กิจกรรมล่องแก่งหินเพิง					
2. กิจกรรมดูนก, ส่องสัตว์, การทำโป่งช้าง, เดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่					
3. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ					
4. กิจกรรมผจญภัย เช่นโรยตัวปีหน้าผาที่น้ำตกเวฬุวันบ้านมางาม					
5. กิจกรรมศึกษาวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี, โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ, โบราณสถานสระมรกต โบราณสถานพานหินในอำเภอศรีมหาโพธิ์					
6. กิจกรรมเที่ยวน้ำตกตะคร้อ, น้ำตกแก่งสลัดได, น้ำตกเขาอีโต้, น้ำตก					

4.5 ท่านคิดว่าในภาพรวมการให้บริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีต่อไปนี้เป็นการที่มีความเหมาะสมในระดับใด

ทรัพยากรการบริการการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ที่พัก, โรงแรม, รีสอร์ท, โฮมสเตย์					
2. ร้านอาหาร					
3. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว / ป้ายบอกทาง, เว็บไซต์จังหวัดปราจีนบุรี					
4. รถโดยสารประจำทางและรถท้องถิ่น					
5. ร้านขายของที่ระลึก, ร้านสะดวกซื้อ					
6. ห้องสุขา, ปั้มน้ำมัน, ATM					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของ
จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

5.1 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีจุดแข็งหรือข้อดีต่อไปนี้ในระดับใด

จุดแข็ง / ข้อดี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและเป็นมรดกโลก					
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย					
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ล่องลอยของอารยธรรมสมัยทวารวดี					
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร					
5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชา					
6. เป็นประตูเปิดสู่การท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา และจังหวัดใกล้เคียง					

5.2 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีจุดอ่อนหรือข้อด้อยต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

จุดอ่อน / ข้อด้อย	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีน้อยเกินไป					
3. ขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและขยะ					
4. มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ และมีการตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบของป่าไปขายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ					
5. ขาดการจัดการด้านวัฒนธรรมและสังคม					
6. มีปัญหาด้านยาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง					
7. บริการด้านการท่องเที่ยว และที่พักแรมยังขาดมาตรฐาน					

5.3 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระดับใด

โอกาสในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยระดับนานาชาติ					
2. ความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน					

โอกาสในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การเปิดสนามบินสุวรรณภูมิที่สมุทรปราการ ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ					
4. เป็นประตูสู่การท่องเที่ยวผิงตะวันออกและประเทศเขมร					
5. ได้รับความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ					
6. เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนติด อันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ					

5.4 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับใด

อุปสรรคในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความผันผวนทางการเมืองของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด					
2. คู่แข่งทางการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง					
3. ขาดสัญญาณโทรศัพท์					
4. ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่ชัดเจน					
5. ในฤดูร้อนจะมีปัญหาน้ำทะเลหนุน					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

6.1 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีควรมีวิสัยทัศน์(ความใฝ่ฝันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีกห้า/สิบปีข้างหน้า) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในข้อต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

วิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มรดกโลกที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ					
2. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยค้นคว้าด้านการท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
3. จังหวัดจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา					
4. จังหวัดปราจีนบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน					

6.2 ท่านคิดว่าจังหวัดปราจีนบุรีควรเป็นยุทธศาสตร์(การแสวงหาแนวทางในการทำให้วิสัยทัศน์หรือความปรารถนาของจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นจริง)ในระดับใด

ยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน					
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจและการปลูกจิตสำนึก					

6.3 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นกลยุทธ์/โครงการ (แผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ภายในกรอบเวลาที่กำหนดไว้)ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับใด

กลยุทธ์/โครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี บริเวณอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ					
- โครงการที่ 2 การประเมินผลกระทบทางการท่องเที่ยวเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 3 การสร้างมาตรฐานของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และน้ำตกตะคร้อ					
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ขยายทางหลวงหมายเลข 33 ต.เนินหอม - ประจันตคาม					
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 โครงการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และแก่งหินเพิง					
- โครงการที่ 2 โครงการการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงบริเวณทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่					
- โครงการที่ 3 โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่					
- โครงการที่ 4 โครงการจัดการขยะในเขตพื้นที่อุทยาน อำเภอเมือง และอำเภอนาดี					
กลยุทธ์ที่ 1.3 การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
- โครงการที่ 2 สร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย เช่นในเรื่องของความปลอดภัย					

กลยุทธ์/โครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- โครงการที่ 3 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 4 โครงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี					
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน					
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด					
- โครงการที่ 1 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 2 การสร้างภาพลักษณ์ และสร้าง Brand ท่องเที่ยวมรดกโลกของปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 3 การศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายและสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน					
- โครงการที่ 4 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี แผ่นพับ สารคดี เป็นต้น					
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านการคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม					
- โครงการที่ 2 สร้างมาตรฐานด้านที่พักแรมและร้านอาหารอำเภอเมืองและอำเภอนาดี (โครงการรีสอร์ทสีเขียว)					
- โครงการที่ 3 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการผจญภัย และธรรมชาติ					
- โครงการที่ 4 สร้างมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก					
- โครงการที่ 5 ปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีศรีมโหสถ					
- โครงการที่ 6 สร้างมาตรฐานด้านด้านการบริการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น ปีนน้ำผืน ห้างน้ำ บ่ายบอกลง ในจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 7 สร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรม					
- โครงการที่ 8 พัฒนาคู่มือผลิตภัณฑ์สมุนไพรมาตรฐานสากล และ Branding					
- โครงการที่ 9 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นที่มีสมุนไพร					
- โครงการที่ 10 เผยแพร่สินค้าไม้ดอกไม้ประดับบ้านดงบัง					
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 การร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนของจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ					
- โครงการที่ 3 โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยด้านการปั่นหน้าผา การล่องแก่ง ในอำเภอนาดี					
- โครงการที่ 4 การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี บน Website					
- โครงการที่ 5 การสร้างระบบการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่					
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน					
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน					
- โครงการที่ 1 การรวมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการที่หักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเมือง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอนาดี					

กลยุทธ์/โครงการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- โครงการที่ 3 อบรมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 4 ตั้งกลุ่มร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด					
- โครงการที่ 5 อบรมการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในระดับต่าง ๆ					
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น					
- โครงการที่ 1 อบรมการจัดตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ด้านการท่องเที่ยว แก่ชุมชน					
- โครงการที่ 2 การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ผลิตโดยชุมชน เช่น โครงการแปรรูปสินค้าเกษตร โครงการปรับปรุงกระบวนการผลิตด้านสมุนไพรโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ การเกษตรที่บ้านดงบัง โครงการสนับสนุนการจัดสิทธิบัตรของสมุนไพรที่บ้านดงบัง					
- โครงการที่ 3 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการจัดการที่พัก ร้านอาหารและบริการการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 4 การอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน					
- โครงการที่ 5 การอบรมภาคีเครือข่ายท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ท่องเที่ยวสมุนไพรบ้านดงบัง โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น					
- โครงการที่ 6 โครงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์อย่างยั่งยืน					
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม วัฒนธรรม จิตใจ และการปลูกจิตสำนึก					
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึก					
- โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม					
- โครงการที่ 2 การอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
- โครงการที่ 3 การรณรงค์จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี					
กลยุทธ์ที่ 4.2 การพัฒนาจิตใจ					
- โครงการที่ 1 การอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 2 การอบรมฝึกปฏิบัติและพัฒนาจิตใจ					
- โครงการที่ 3 การอบรมภาวะความเป็นผู้นำ					
- โครงการที่ 4 การอบรมความรู้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน					
กลยุทธ์ที่ 4.3 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว					
- โครงการที่ 1 งานมาฆปุณณิมะปราจีน					
- โครงการที่ 2 งานประเพณีแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำปราจีนบุรี					
- โครงการที่ 3 งานประเพณีบุญบั้งไฟ					
- โครงการที่ 4 เทศกาลผลไม้และงานของดีเมืองปราจีนบุรี					

ตอนที่ 7 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

7.1 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้ เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านพื้นที่ท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ					
2. ความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว					
3. สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว					
4. สภาพทัศนียภาพและความสวยงามของทรัพยากรการท่องเที่ยว					
5. สภาพพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม					
6. ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
7. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต					
8. ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม					

7.2 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้ เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความกลมกลืนและเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกกับสภาพแวดล้อม					
2. การจัดการขยะ					
3. การจัดการคุณภาพเสียง					
4. การจัดการคุณภาพน้ำ					
5. การจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว					
6. การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
7. การดำเนินงานถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่					
8. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม					
9. คุณภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					

7.3 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้**เป็นปัจจัยบ่งชี้ด้านกิจกรรมและการเรียนรู้การท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด**

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้					
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว					
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว					
4. กิจกรรมเอื้ออำนวยหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน					
5. สภาพพื้นที่มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับกิจกรรม					

7.4 ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้**เป็นปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีในระดับใด**

ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม					
2. ประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและการกระจายรายได้					
3. โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมจากรัฐ					
4. ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา					
5. ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนองค์กร/นักท่องเที่ยว					

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง ให้ท่านเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการในการท่องเที่ยวของท่านในจังหวัดปราจีนบุรี สิ่งที่ท่านคิดว่าควรจะมีหรือควรจะเป็นในจังหวัดปราจีนบุรี

1. สิ่งที่ท่านอยากให้จังหวัดปราจีนบุรีดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวกมลรัตน์ รัตนภาพ

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพระนคร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	กมลรัตน์ รัตนพานพ
วัน เดือน ปี เกิด	1 มีนาคม 2519
ที่อยู่ปัจจุบัน	24 หมู่ 3 ตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000
ที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2550 ศศ.ม. (การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2541 ศศ.บ. (ศึกษาศาสตร์ - คหกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

